

24/72

4 FESTIWAL
SZTUK
PIĘKNYCH

Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy
Związek Polskich Artystów Plastyków – Okręg Warszawski

4 FESTIWAL
SZTUK
PIĘKNYCH

Warszawa — wrzesień 1972

	STRONA
M malarstwo	1
RZ rzeźba	105
G grafika	175
EKSPOZYCJA salony wystawowe CBWA Warszawa „Zachęta”, plac Małachowskiego 3	
T tkanina	237
EKSPOZYCJA Dom Artysty Plastyka Warszawa, ul. Mazowiecka 11a	
C ceramika	283
EKSPOZYCJA Galeria Rzeźby Okręgu Warszawskiego ZPAP Warszawa, ul. Marchlewskiego 36	
S scenografia	311
EKSPOZYCJA Teatr Dramatyczny Warszawa, Pałac Kultury i Nauki	

*Komisja
kwalifikacyjna*

JOLANTA BANASZKIEWICZ
ZBIGNIEW BEDNAROWICZ
BARBARA BIENIULIS-STRYNKIEWICZOWA
ANTONI BORATYŃSKI
DOMICELLA BOŻEKOWSKA
ZOFIA BRONIEK
MARIA CHOJNACKA
ZOFIA CZERWOSZ
STANISŁAW DAWSKI
TEODORA DĄBROWSKA
TADEUSZ DOMINIK
STEFAN DURMAJ
JANUSZ EYSYMONT
MATEUSZ GAWRYŚ
STEFAN GIEROWSKI
RYSZARD GIERYSZEWSKI
ALEKSANDER KOBZDEJ
MARIA JANOWSKA
DANUTA KOŁWZAN-NOWICKA
IZABELLA KONARZEWSKA
JULIA KOTARBIŃSKA
KRYSZYNA ŁOBODA
TADEUSZ ŁODZIANA
JÓZEF ŁUKOMSKI
LEON MICHALSKI

KRYSZYNA MIESZKOWSKA-DALECKA
WIESŁAW MÜLDNER-NIECKOWSKI
LESZEK NOWOSIELSKI
JOLANTA OWIDZKA
ROMAN OWIDZKI
ADAM PROCKI
WOJCIECH SIECIŃSKI
ANDRZEJ SKOCZYŁAS
JULIUSZ STARZYŃSKI
LUDMIŁA STEHNOVA
MACIEJ SZAŃKOWSKI
ZENOBIUSZ STRZELECKI
ADELA SZWAJA
JERZY TCHÓRZEWSKI
IZABELLA TOCZYDŁOWSKA
OLGIERD TRUSZYŃSKI
ZOFIA WIERCHOWICZ
WOJCIECH WILSKI
RYSZARD WINIARSKI
WŁADYSŁAW WINIECKI
RYSZARD WOJCIECHOWSKI
RYSZARD LESZEK ZAKRZEWSKI
BARBARA ZBROŻYNA
RAJMUND ZIEMSKI
STANISŁAW ŻÓLTOWSKI

Komisarz generalny WIESŁAW MÜLDNER-NIECKOWSKI

Komisarze wystaw:

malarstwo

STANISŁAW ŻÓŁTOWSKI

rzeźba

OLGIERD TRUSZYŃSKI

grafika

RYSZARD GIERYSZEWSKI

tkanina

MARIA CHOJNACKA

ceramika

ZOFIA CZERWOSZ

scenografia

IZABELLA KONARZEWSKA

Organizacja wystaw: Centralne Biuro Wystaw Artystycznych
Związek Polskich Artystów Plastyków
Okręg Warszawski

Kolejna manifestacja warszawskiego środowiska plastycznego — jaką jest „4 Festiwal Sztuk Pięknych — Warszawa 1972” — rodziła się w wyjątkowo trudnych warunkach powstawania i lansowania koncepcji ideowo-organizacyjnych, których niewątpliwym założeniem było nadanie tej imprezie nowej rangi artystycznej.

W wyniku szerokiej dyskusji postanowiono ostatecznie zachować zasadniczy kształt imprezy, broniącej się skutecznie przed przewalającą się przez cały glob ziemski falą sztucznej integracji różnych dziedzin sztuki a wśród nich poszczególnych dyscyplin plastycznych oraz stojącej jeszcze ciągle obok narastającego zjawiska teatralizacji, widowiskowości dzieła sztuki i problemu braku konieczności jego trwałości.

Respektowanie tego właśnie spojrzenia na całość Festiwalu pozwoliło organizatorom — przy unikaniu jakiegokolwiek konserwatyzmu — utrzymać trwałe wartości takich manifestacji plastycznych, w których uszanowane są obie strony: twórca i odbiorca.

Te również momenty mając na względzie, działała komisja kwalifikacyjna wszystkich dyscyplin, reprezentowanych na tegorocznej imprezie. Jej decyzje, w zestawieniu z całokształtem rozstrzygnięć w sprawach ogólnych, dają konkretnie określony obraz obecnego Festiwalu, który wbrew pozorom bardzo korzystnie wypełnia szkodliwą lukę po wszystkich zlikwidowanych wielodyscyplinowych demonstracjach.

Materiał katalogowy dokumentujący powyższy stan faktyczny, wzbogacony wypowiedziami historyków, socjologów i krytyków sztuki — pilnych od wielu lat obserwatorów wszystkich zjawisk twórczych naszego środowiska — otworzy niewątpliwie drogę do właściwego, krytycznego ustosunkowania się fachowców do Festiwalu, w czasie jego trwania i po jego zakończeniu.

Oczywiście żadne wymienione działalności i ich wyniki nie byłyby możliwe bez uczestnictwa tych kolegów, którzy rozumiejąc, że najlepszą manifestacją słuszności jakiejś postawy twórczej są nie słowa o niej, lecz same dzieła — dali na Festiwal najciekawsze swoje prace. Sądzę, że ich wielki wysiłek twórczy, za który pragnąłbym w imieniu organizatorów podziękować, zostanie właściwie oceniony przez coraz bardziej utrwalaający się dzięki naszym festiwalom prawdziwy mecenas; bez niego bowiem trudno myśleć o dalszym rozwoju warszawskiej sztuki.

W tym aspekcie konieczność (chwilowych) rezygnacji z udziału innych środowisk może okazać się

pożyteczną dla środowiska warszawskiego, tym bardziej, że jego poziom twórczy gwarantuje możliwość właściwego reprezentowania polskiej sztuki w okresie mądrze pojętej decentralizacji. Korzystnym w tej sytuacji jest oprócz tego fakt, że dzięki festiwalowi oficjalny mecenat i całe społeczeństwo otrzyma właściwą informację o rzeczywistym stanie i problemach ideowych współczesnej plastyki warszawskiej; mimo tu i ówdzie odczuwanej absencji bardziej znanych twórców, których brak zresztą coraz częściej można zauważyć i na innych wielkich imprezach krajowych.

Ostateczna jednak forma każdego festiwalu wynika z istniejącej w środowisku warszawskim aktualnej sytuacji twórczej. Dlatego też trudno jest przesądzać — w jakiegokolwiek drodze administracyjnej i w jakimś określonym momencie — jego kształt, który zawsze powinien być uzależniony od normalnego procesu ewolucji sztuki i samej imprezy ją manifestującej.

Dotychczasowe festiwale warszawskie wykazały, że mobilizują one i dopingują kolegów z naszego środowiska do wzmożonej pracy i jakby stałej gotowości wystawowej, stwarzając jednocześnie wielkie szanse dla ambitnego twórcy każdego pokolenia oraz umożliwiając uzyskanie właściwej rangi dla dyscyplin nie uczestniczących dotychczas w tego rodzaju zbiorowych pokazach.

Sądzę, że i w tym zakresie „4 Festiwal Sztuk Pięknych — Warszawa 1972” spełni swoje zadanie.

WIESŁAW MULDNER-NIECKOWSKI
Komisarz generalny

Niestety, nie mogę się uważać za dziejopisa ani nawet za kronikarza bliższych czy dalszych losów warszawskiego środowiska artystycznego. Brałem jednak i biorę, jak mi się zdaje aktywny udział w jego kształtowaniu od wielu i to ważnych lat. Do niedawna także zdawało mi się, że znam to środowisko — skomplikowane i dramatyczne procesy jego wzrostu oraz niemniej skomplikowaną i trudną do objęcia sytuację aktualną. Umacniał mnie w tym złudnym zapewne mniemaniu fakt zewnętrzny, nie mniej zaszczytny — że oto już po raz czwarty wstęp mego pióra ma się znaleźć w festiwalowym katalogu.

Tymczasem wstępne zaledwie — bardzo, bardzo pobieżne — zapoznanie się ze składem 6 wystaw tworzących festiwalową całość, dogłębnie rozwiało błogostan owego poczucia. Koledzy moi, krytycy piszący o poszczególnych działach wystawy mają trudniejsze, ale i wdzięczniejsze zadanie. Muszą przedstawić analizę i rejestrację nowych wartości, nowych pozycji twórczych ujawnionych obecnie, jak nigdy przedtem — w środowisku warszawskim. To trudność niemała. Rekompensatą za to będzie satysfakcja bardziej bezpośredniego, intymnego obcowania z dziełami, obserwacja przemian i krystalizacji na żywo dokonujących się zwłaszcza w młodym i najmłodszym pokoleniu.

Piszący te słowa autor wstępu ogólnego musiał natomiast poszukiwać rysów ogólnych tegorocznej ekspozycji, co postawiło go w obliczu sytuacji dość zasadniczo zmienionej w porównaniu do lat ubiegłych. Przede wszystkim narzuca się wymowa cyfr: nowe nazwiska w ilości około 50% w porównaniu z Festiwalem 1970 r. (w malarstwie 45, w rzeźbie 20, w grafice 25, w tkaninie 13, w ceramice 11). Pojawił się też nowy dział scenografii.

Zmiany, o których mowa, bynajmniej nie dotyczą wyłącznie strony zewnętrznej, żeby tak rzec — statystycznej. Stoją za nimi nowe tendencje, z których najbardziej znamienne jest nadal dążność do przekraczania tradycyjnych rozgraniczeń pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami sztuki, poszukiwanie wielkich płaszczyzn i silnych efektów, obliczonych najchętniej na działanie przestrzenne. Zdaje się to zwiastować nadchodzącą (albo już dokonaną) zmianę orientacji z analitycznej na bardziej syntetyczną: od pogłębiania detalu malarskiego czy graficznego przejście w stronę mocnych uderzeń całościowych. We wstępie do katalogu poprzedniej wystawy wyraziłem pogląd o słuszności respektowania tradycyjnych podziałów, inaczej mówiąc: tradycyjnej systematyki sztuk plastycznych. Motywowałem to m.in. względami na percepcję odbiorców.

Pisałem wówczas: „W czasach gwałtownego a niekiedy wprost dziwaczego zacierania się granic

między poszczególnymi gatunkami sztuk wizualnych, Festiwal Warszawski utrzymuje niemalże rygorystycznie tradycyjne podziały. Będąc w pełni otwartym dla wszelkich poszukiwań i inicjatyw twórczych, Festiwal odznacza się godnym uwagi poszanowaniem wewnętrznych praw obrazu czy grafiki. Mam wrażenie, że ten rodzaj tradycjonalizmu nie mającego nic wspólnego z jakimkolwiek konserwatyzmem, jest jednym z czynników ułatwiających szerokiej publiczności dobrą percepcję wystawy”...

Dziś nie tyle odwołuję, ile rozszerzam ten pogląd. Sądzę, że należy świadomie pójść dalej. Nie tylko przez wprowadzenie nowych działów wystawy (np. formy przestrzenne), lecz chyba także przez nową formę ekspozycji śmiało wprowadzającą układy i zespoły, żeby tak rzec: inter-dyscyplinarne, z udziałem sztuk wizualnych o charakterze ruchowym bądź audiowizualnym (myślę m. in. o filmie).

Niech mi wybaczą Szanowni Organizatorzy Festiwalu, których inicjatywę i zasługi cenię wysoko — jeśli nadużywam gościnności, głosząc tak wywrotowe idee z Ich bądź co bądź oficjalnej trybuny. Sprawa jednakże warta jest dyskusji, odpowiada bowiem ogólnej ewolucji współczesnego myślenia o sztuce, u nas i gdzie indziej. Nieobojętne jest wreszcie samo pojęcie i nazwa FESTIWALU, sama w sobie jak gdyby wychodząca poza statyczną w gruncie rzeczy koncepcję WYSTAWY — w stronę jakiegoś gigantycznego widowiska z aktywnym uczestnictwem widzów, jakiegoś zbratania i entuzjastycznego porozumienia twórców z odbiorcami we wspólnej zabawie.

Już poprzednio zgłaszałem podobny postulat. Teraz powtarzam, z większą natarczywością.

Pozostaje na koniec jeszcze jedno zagadnienie, być może drażliwe. Festiwal warszawski czy ogólnopolski? W praktyce, wiemy, że i dotąd nie ograniczał się on w sposób ekskluzywny do środowiska warszawskiego. Wszakże wszystkie niemal okręgi mają swe własne, lokalne, doroczne spotkania, festiwale, sympozjony itp. Jest to więc równie dobrym prawem Warszawy czy Mazowsza. Jednakże warszawska wielkoduszność i szerokość poglądów tylekroć w ciągu dziejów okazywana, mogłaby i na tym polu skłonić do śmiałego, szerokiego przekroczenia stołecznych — tym razem — opłotków. Może np. za dwa lata, gdy święcić będziemy 30-lecie PRL, a Festiwal Warszawski osiągnie jubileuszową poniekąd cyfrę porządkową 5 — może wtedy, powtarzam, dałoby się tytułem próby zrealizować ideę nieśmiało dziś naszkicowaną. Oto ostatnie, fakultatywne słowo tej przedmowy.

Warszawa, w lipcu 1972

JULIUSZ STARZYŃSKI

We wrześniu 1966 roku zamiast od kilku lat organizowanej wystawy tematycznej „Warszawa w sztuce” podwoje wielu stołecznych galerii otwarły się dla przyjęcia pokazu noszącego piękną nazwę Festiwalu Sztuk Pięknych w Warszawie. Towarzyszył mu wówczas nie tylko urok nowości. Zgodnie ze swą nazwą niósł smak przygody, sugestie spontanicznej i radosnej manifestacji wabiącej perspektywami nowych, nie do końca skodyfikowanych przepisem i presją przyzwyczajęń, możliwości.

Trzeba przyznać, że Festiwal spełnił od razu te pokładane w nim nadzieje. Być może nie miały wpływu także tradycje obumarłych już ale przecież jak okazało się ciągle potrzebnych ogólnopolskich salonów z niesioną przez nie możliwością konfrontacji indywidualnego dorobku i ich środowiskowego zaplecza. Pierwszy Festiwal stał się płaszczyzną w skali ogólnokrajowej takiej konfrontacji panujących w plastyce tendencji i formułowanych nawet aktualnie i doraźnie kierunków poszukiwań — bez balastu oficjalności przecież jaki towarzyszył zawsze dotychczas wystawom ogólnopolskim a nawet okręgowym. Co więcej, będąc świętem warszawskiej plastyki — wniósł rysy indywidualnej, regionalnej specyfiki, która miała okazać się tak istotna dla jego dalszej ewolucji.

Zapewne — prezentując po dłuższej przerwie w tym samym czasie i na tym samym terenie wszystkie podstawowe dyscypliny plastyczne — dał możliwość ogarnięcia szerszego obszaru zjawisk niż imprezy ukierunkowane zainteresowaniami jednej tylko dziedziny. Tych bowiem egzystuje sporo na terenie całego zresztą kraju z różnych okazji i w różnym czasie powołanych do życia. Inny cel miały również wielkie manifestacje w rodzaju „Polskie dzieło plastyczne w XV-lecie PRL” lub szereg imprez zorganizowanych w związku z dwudziestą piątą rocznicę istnienia Polski Ludowej — prezentujące i podsumowujące dotychczasowe osiągnięcia z wyraźną tendencją do określania w sposób generalny przesłanek dalszego kierunku ich rozwoju.

Festiwal stał się katalizatorem przyspieszającym ujawnienie dwojakich tendencji — szerokiego wachlarza różnorodnych, ale i zrównouprawnionych już w środowisku kierunków poszukiwań oraz oczywistych dążeń do emancypacji ośrodków do niedawna traktowanych jako prowincjonalne.

Zderzyły się więc nie tylko koncepcje światopoglądowe determinujące w dużym stopniu postawy wobec zjawiska jakim jest sztuka współczesna, starły się wyznaczone i obciążone balastem nietożsamości z konieczności doświadczenia — opinie różnych generacji inaczej zakreślających granice nowatorstwa, a nawet sensu i wartości artystycznego działania. Od poszukiwań czysto warsztatowych po

odkrytą na nowo siłę ekspresji znaku i symbolu, od tych, którzy rezygnując z własnych poszukiwań i związanego z tym ryzyka odpowiedzialności zdają się potwierdzać prawdziwość, niejednoznacznej gdy się ją pozbawi kontekstu, tezy Malraux, że sztuka wyrasta ze sztuki i dotyczącej w istocie problemu konieczności rozprawy na własny użytek z balastem tradycji — po metawizualne już właściwie spekulacje. Żywe ciągle tradycje koloryzmu nierzadko udrapowanego w toż samą akademickiego dostojności i genetycznie starsze jeszcze od nich koncepcje bogatym sztafżem wabiącego oko pejzażu egzystowały obok wszelkich rodzajów sztuki niefiguratywnej, realizacji wyrosłych z ducha „pop-artu,” wizualizmu czy kreacji neorealizacyjnych.

Zadziwiająco jednolita stała się generalna wizja naszego dorobku plastycznego jeżeli mierzyć go w skali poziomów rozsypanych po kraju środowisk — nawet najmniejszych czy najbardziej odległych od wielkich centrów kulturowych. W wielu miastach Polski działają dziś artyści nie ustępujący swym kolegom zamieszkującym ośrodki administracyjne będące zazwyczaj siedzibami uczelni artystycznych. W ten sposób zniknęło dziś pojęcie prowincji artystycznej. Nie może być zresztą inaczej w dobie działających sprawnie środków masowego komunikowania, łatwych i coraz liczniejszych kontaktów osobistych właśnie w środowisku artystycznym odgrywających niebagatelną rolę przez wymianę doświadczeń i poglądów i w końcu nieustannej migracji artystów — czynników sprawiających, że wszystkie zgrupowania twórców nawet najbardziej z pozoru hermetyczne intelektualnie — traktować trzeba jako środowiska otwarte — chłonne i ekspansywne jednocześnie, co nie pozostaje bez wpływu także na obiegowe opinie np. o sztuce. Nie sumują się bowiem lecz stają integralnymi częściami tego samego organizmu.

Jednakże tradycyjne sposoby prezentacji sztuki zdają się być od niejakiego czasu w sytuacji trudnej jeśli nie wyraźnie kryzysowej. Świadczą o tym coraz bardziej gorączkowe poszukiwania nowych kanałów manifestacji wizualnej. Angażowanie filmu i technik fotograficznych do demonstrowania osiągnięć z zakresu malarstwa ale wyraźnie zamiast niego, lub modne, ponawiane wciąż próby uplenerowania rzeźby, której zbyt ciasno staje się w murach sal wystawowych i galerii. Ów niepokój, uwarunkowany zresztą w sposób oczywisty czynnikami ogólniejszej natury, sublimuje się w niechęci do dotychczasowych ram organizacyjnych, systemu salonów i wystaw. Nawet najbardziej szacowne instytucje jak Luwr uległy tej presji reorganizując swoje dotychczasowe ekspozycje.

Także festiwale, nawet te, których autorytet zdawał się niepodważalny wystawione zostały na koncentryczne ataki krytyki z różnych zresztą pozycji. O niedobrej passie świadczyć mogą wypadki w Wenecji lub Cannes, choć nie miały wpływ mają tu problemy ich postępującej komercjalizacji.

Wielkie spektakle sztuki współczesnej są jednak niewątpliwie potrzebne. Nie tylko jako bezpośrednia konfrontacja dzieł — to można uzyskać nawet na innej zupełnie zasadzie — ale i jako okazja do osobistego w nich udziału. Z całą niepowtarzalną zazwyczaj atmosferą towarzyszącą wymianie myśli i doświadczeń ludzi różnych profesji, których jednak łączy wspólne zainteresowanie sprawami sztuki. Nie mówiąc już o imprezach towarzyszących z pogranicza głównej problematyki a nawet tylko okazjonalnych, których istnienie postulował Juliusz Starzyński i na terenie warszawskim, a które w cykl festiwalowego kalendarza nie zostały dotychczas włączone. Nie znaleziono zaś w stosunku do festiwali jak dotąd konkurencyjnej a jednocześnie atrakcyjnej formy organizacyjnej.

Dzieje historycznych form mecenatu nad sztuką dowodzą konieczności animowania zjawisk artystycznych. Historia nieraz potwierdziła możliwość prowokowania sytuacji, w których rodziły się dzieła uznane przez współczesnych i potomnych za wspaniałe przejawy ludzkiego geniuszu.

Festiwal niespostrzeżenie odbył daleką już ewolucję od pierwotnej koncepcji ukazania wszystkich, a praktycznie dominujących przynajmniej tendencji głównie zresztą środowiska warszawskiego. Czyż jednak można było je oddzielić, wyizolować od tego wszystkiego co działo się poza granicami stołecznego regionu? Praktycznym rezultatem owej tolerancji było przy braku jednoznacznych kryteriów ogólnie uznanej, normatywnej estetyki — dawniej, nie tak przecież dawno jeszcze obowiązującej — sprowadzenie pracy jury, z niewielką w końcu przesadą, do formalnej analizy poziomu warsztatowej biegłości. Nie trzeba też przypominać, że w takim właśnie przypadku osobiste gusty członków komisji kwalifikacyjnych mają większe niż kiedykolwiek znaczenie.

Nie określono także jednoznacznie i do końca granicy zainteresowań w stosunku do rozlicznych dyscyplin plastycznych — co zresztą jako oczywisty plus musi być odczytane — pozostawiając spory margines dla inwencji aktualnych organizatorów. I tak I Festiwal obok malarstwa, rzeźby, grafiki i tkaniny objął propozycje dla architektury, na III pojawiła się ceramika a obecny eksponuje również scenografię. Z drugiej strony trzon pokazu stanowią zawsze te same podstawowe dziedziny, będące najbardziej bezinteresownym terenem manifestacji artystycznej. Co więcej mimo oczywistych ten-

dencji unifikacyjnych i tak modnej ostatnio integracji — zachowane zostały tradycyjne podziały specjalistyczne a nawet podkreślone z niemal purystyczną pedanterią. Powoduje to rzecz jasna sporo kłopotów a priori wyrzucając niejako cały szereg tendencji uznawanych przez zwolenników nowoczesności za najbardziej awangardowe — na przykład konceptualizm w swym skrajnym ekstremizmie unicestwiający fizyczną egzystencję dzieła sztuki — stając się artystycznie czymś w rodzaju eleganckiego samobójstwa.

W tym kontekście podjęcie decyzji o zapraszaniu do udziału w Festiwalu wybranych, określonych tylko artystów spoza Warszawy i niektórych warszawskich z powodu dotychczasowej absencji, musiało mieć daleko idące konsekwencje przez zmniejszenie roli przypadku na rzecz możliwości świadomego programowania pokazu w znacznie większym niż dotychczas stopniu. Decyzja o wyborze nie przesądza oczywiście sprawy jakości samego wyboru. Na ten temat zbyt wcześnie jeszcze zabierać głos w sposób autorytatywny.

Stworzone zostały przecież możliwości odwołania się do innych, bardziej zasadniczych kryteriów niż czysto formalne. Fronty walki ideologicznej przebiegają także na terenie sztuki wykreślając inne podziały niż te o jakich mówią deklaracje przynależności do wybranych orientacji artystycznych. Wybór artystyczny jest bowiem w ostatniej instancji zawsze wyborem światopoglądowym, moralnym, ideowym a nawet politycznym sprawdzającym się w praktyce społecznego oddziaływania.

Konieczność dokonania takiego wyboru i niedeklaratywnego zaangażowania w moralne i ideowe konflikty naszej epoki jest wielką szansą Festiwalu określającą jego znaczenie w przyszłości a być może nawet samą celowość dalszego istnienia.

LECH GRABOWSKI

A stylized white letter 'M' logo on a dark green background. The 'M' is composed of thick, blocky strokes with a slight 3D effect, appearing to be a graphic element of the festival's branding.

malarstwo

Warszawskie Festiwale Sztuk Pięknych, za każdym razem odmienne, charakteryzowała od początku swoista otwartość i podatność na zmiany zachodzące w sytuacji artystycznej. Podobnie dzieje się również w roku bieżącym, chociaż tym razem organizatorzy ograniczyli swe ambicje programowania imprezy do takich tylko korektur, jakie było w stanie wprowadzić starannie dobrane jury. Zrezygnowali więc nawet z tego niewielkiego wpływu na zawartość pokazu, który poprzednio gwarantowało stosowanie, obok swobodnego zgłaszania prac przez wszystkich zainteresowanych malarzy, również systemu imiennych zaproszeń.

Przyjęcie takich założeń nadało wystawie festiwalowej charakter zbliżony do charakteru normalnego przeglądu okręgowego. Nie miejsce tutaj na ustosunkowywanie się do tegorocznych założeń imprezy ani też do ubolewań że ich skutkiem stała się absencja wielu spośród tych twórców, których dzieła przydają blasku każdej wystawie. Od dawna także zdaje sobie sprawę z tego, że żadna wystawa zbiorowa, o ile nie jest to wystawa problemowa, nie może sobie rościć pretensji do reprezentatywności, zwłaszcza w wypadku tak wielkiego i tak zróżnicowanego wewnątrznie środowiska, jakim jest środowisko warszawskie.

Można jednak na podstawie prezentowanych prac sformułować kilka spostrzeżeń ogólniejszych.

Jak na każdym pokazie uwagę zwracają przede wszystkim artyści młodzi, stanowiący dominującą także ilościowo część uczestników Festiwalu. Z nielicznymi wyjątkami potwierdza się i tutaj znany skądinąd fakt, że ci młodzi, którzy za teren własnej aktywności twórczej obrali malarstwo sztalugowe, zwracają swoje zainteresowania głównie ku sztuce figuratywnej. Ale równocześnie z ugruntowywaniem się figuracji słabnie tak do niedawna modna ekscytacja spotworniającą deformacją i różnego innego rodzaju postekspresjonistycznymi sposobami obrazowania. Rozbuchaną tkankę organiczną, rozpelzającą się po powierzchni płótna w skomplikowanych układach, niekiedy autentycznie wstrząsającą w swym nieopanowanym biologizmie, częściej jedynie efektowną, wyraźnie próbuje się podporządkowywać nie tyle może prawom anatomii, co prawom stylizacji. Ten proces odchodzenia od Baconowskiej w rodowodzie neofiguracji, wiąże się bowiem zapewne z poszukiwaniem przez młode pokolenie własnego stylu, własnych środków wypowiedzi. Jeszcze kłębi się w nim mieszanina nauk wyniesionych z Akademii, jeszcze mocno kierunkuje wyobraźnię tradycja (ciągle jeszcze głównie młodopolska) jak i fragmentaryczna wiedza o przemianach

zachodzących w sztuce światowej. Zasadnicze znaczenie zdaje się jednak mieć potrzeba ustosunkowania się do tego natłoku informacji wizualnych jakie przynosi nasza cywilizacyjna codzienność. Ujawnia się potrzeba dokonywania w tym ogromnym materiale selekcji na własny użytek i znalezienia dla tworzonego przez artystę dzieła takiego sformułowania które by, zachowując specyfikę obrazu, przystawało jakoś do kształtu współczesności. Odnoszę wrażenie, że tak naprawdę to dopiero to nowe pokolenie malarzy (mimo że deklaracji słownych na ten temat nie brakuje od dawna) przestaje ignorować fakt istnienia obok niego potężnego, decydującego o wyobraźni społeczeństwa systemu komunikacji wizualnej i masowych środków przekazu i próbuje się wobec niego określić. Może to pokolenie właśnie potrafi wyciągnąć własne, twórcze wnioski z doświadczeń klęsk i zwycięstw pop-artu, uniknąć zbyt bezkrytycznych fascynacji cywilizacyjnym „oprzyrządowaniem” człowieka i znaleźć przekonujące i celne znaki między-ludzkiego porozumienia.

Na razie widać dążenie do uczytelniania znaczeń, wyraźniejszej artykulacji, redukcji aluzyjnej wieloznaczności. Obserwuje się też nieśmiało jeszcze i trochę jakby wstydlive próby eksploatacji tego, co do niedawna jednoznacznie nazywało się szmirą: ckliwych pocztówek i fotografii, oleodruków, odpustowej tandety. I w tym samym nurcie, obok prac patetycznych w zamyśle, tęskniących do monumentalności, pojawiają się inne, w których pobrzmiwa nuta odświeżającej uczuciowości, nawet sentymentalizmu.

Trudno przewidzieć jakie będą dalsze koleje tego, ledwie dzisiaj zarysowującego się trendu. Być może i ta tendencja ulegnie wyrównującemu, do wysokiego zresztą poziomu, działaniu prężnej i żywotnej tradycji kolorystycznej, która od półwiecza z górą wyciska istotne piętno na pracach artystów różnych pokoleń. W dobie bardzo szybkich zmian mód artystycznych i specjalnie dzisiaj dotkliwego kryzysu wartości, szuka się zapewne w umiarkowanej, wspartej na solidnych muzealnych podstawach tradycji polskiego koloryzmu, bezpiecznej przystani gwarantującej przynajmniej przyzwoitą malarską jakość.

Jakie by nie były przyczyny tego zjawiska, w festiwalowym przeglądzie zwraca uwagę powszechność odwoływania się do tych tradycji, nader często niestety prowadzącego do banału i stereotypu. Tam jednak, gdzie tradycja stała się odskocznią dla podejmowania nowej malarskiej problematyki, zaowocowała

w obrazach o dużej sile wyrazu, oryginalnych i autentycznych. Przekonują one, że przede wszystkim uparte kontynuowanie własnej drogi prowadzi do dokonań znaczących w rozwoju sztuki. Bo chociaż o ostatecznym rezultacie decydują talenty to jednak dla wysokości poziomu, z którego te talenty startują, zasadnicze znaczenie ma posiadanie ugruntowanej, stawiającej wymogi jakościowe, tradycji.

Jej tworzeniu sprzyjają nie tylko powstające dzieła, ale istnienie i rozwój instytucji i imprez artystycznych.

Jedną z nich stał się już warszawski Festiwal. Należy więc życzyć jego organizatorom — warszawskiemu środowisku plastycznemu, aby potrafiło tworzyć tradycję możliwie najwyższej próby.

WIESŁAWA WIERZCHOWSKA

JAN ANISEROWICZ

Warszawa, al. Jerozolimskie 11/19 m. 60

1. **Szeherazada**, 1972, olej, 152×112

MARIA ANTO

Warszawa, Karpińskiego 12

2. **Biała malpa dla mnie**, 1971, olej, 100×100
3. **Wielki wiatr i lato**, 1971, olej, 100×100
4. **Rocznica I**, 1972, olej, 90×135

JACEK BASZKOWSKI

Warszawa, al. Wojska Polskiego 38 m. 5

5. **Krawiectwo środkowoeuropejskie**, 1971, olej akryl, 47×53
6. **Telefon do indyka**, 1971, olej akryl, 42×52
7. **W. Wilson w superkapeluszu od I. Paderewskiego**, 1971, olej, 42,5×36

JAN BETLEY

Warszawa, Nowolipki 34 m. 4

8. **Panorama Starego Miasta**, 1971, olej, 46×61
9. **Nowe Miasto od strony Wisły**, 1971, olej, 46×61

HALINA BIELIŃSKA

Warszawa, Nowy Świat 35 m. 11

10. **Szkic do portretu zbiorowego**, 1971, olej, 53×45
11. **Organy**, olej, 47×48

strona

13

14

15

16

17

ANDRZEJ BIEŃKOWSKI

Warszawa, al. I Armii WP 16/24

12. **Koty na zielonym stole**, tempera, 60×80
13. **Adoracja ryby mistycznej**, tempera, 70×95
14. **Samotna świnia u stóp czarodziejskiej góry**, tempera, 120×90

DANUTA BINDER-PANASIUK

Warszawa, Świętojańska 4/10 m. 8

15. **Pejzaż III**, 1971, olej, 90×65
16. **Pejzaż**, 1971, olej, 100×81

PIOTR BOGUSŁAWSKI

Warszawa, Esperanto 18 a m. 64

17. **Obraz I**, 1972, akryl, 125×125
18. **Obraz II**, akryl, 125×125

STEFANIA BRANDT

Warszawa, Marszałkowska 136 m. 54

19. **Kompozycja**, 1972, olej, 107×80

IZABELLA BRANIEWSKA

Warszawa, Rynek Nowego Miasta 17 m. 8

20. **Błękitny**, 1972, olej, 100×80
21. **Zieleń P.**, 1972, olej, 100×86
22. **Zieleń C.**, 1972, olej, 100×80

TOMASZ BRONOWSKI

Warszawa, Fabryczna 2 m. 70

23. **Martwa natura**, olej, 130×114

strona

18

19

20

21

22

23

- URSZULA BRZozowska-STRZALECKA
Warszawa, Nowomiejska 5 m. 6
24. $\times \times \times$, olej, 80×123
- EDMUND BURKE
Warszawa, Mostowa 6 m. 9
25. Fantasmagorie I, 1971, gwasz, 43×64
26. Fantasmagorie II, 1972, gwasz, 46×70
- MICHAŁ BYLINA
Warszawa, J. Dąbrowskiego 86 m. 66
27. Start, 1948/70, olej, 54×65
28. Artyleria konna z 1939 r., 1949/71, olej, 46×55
29. Jesień, 1955/71, olej, 45×54
- HALINA CENTKIEWICZ-MICHALSKA
Warszawa, Zakopiańska 16a
30. W drzwiach obrotowych, 1971, olej, 81×100
31. Noc w Las Vegas, 1971, olej, 78×100
- KRYSTYNA CĘKALSKA
Warszawa, Odyńca 23 m. 11
32. Pamiętajcie o ogrodach..., olej, 66×52
33. Kobiety wicjskie w słońcu, olej, 52×51
- CZESŁAW PIUS CIAPALO
Warszawa, Marchlewskiego 18 m. 112
- Z cyklu „Formy nieprawdopodobne i nieprawdopodobnie podobne”:
34. Opus H 71 czyli Perturbacja, 1971, olej, 30×35
35. Opus F 71 — inkursja W, 1971, olej, 30×35
- TOMASZ KONSTANTY CIECIERSKI
Warszawa, pl. Konstytucji 6/4
36. Bez tytułu I, olej, 120×140
37. Bez tytułu III, olej, 120×140
- strona
- JERZY ĆWIERTNIA
Warszawa, al. Wyzwolenia 2 m. 32
38. W zatrutym świetle, olej, 216×114
- WŁODZIMIERZ DAWIDOWICZ
Warszawa, Niegocińska 1 m. 101
39. Drzewo śpiewające, 1972, olej, 115×137
40. Fujarki, olej, 140×120
- ZOFIA DĘBOWSKA-TARASIN
Warszawa, Świerczewskiego 131/191
41. Kopała, 1972, technika mieszana, 46×38
42. Podium, 1972, technika mieszana, 40×50
43. Trzy spojrzenia, technika mieszana, 50×40
- JANINA DOBRZYŃSKA
Warszawa, Kredytowa 8 m. 16
44. Irena, olej, 93×66
- EDWARD DWURNIK
Warszawa-Międzylesie, Patriotów 297
45. Tryptyk „Droga”: Druga stacja (część środkowa), 1970/72, olej, 210×118
- HALINA EYSYMONT
Warszawa, Batorego 27 m. 189
46. Przed burzą, 1972, olej, 61×72
47. Zmrok, olej, 65×75
- JANUSZ EYSYMONT
Warszawa, Batorego 27 m. 189
48. Oświetlenie, 1971, akryl, 75×100
49. Ucieczka, 1972, akryl, 73×92
- ANTONI FAŁAT
Warszawa, Rozłucka 4 m. 26
50. Portret, technika mieszana, 136×120
51. Chłopczyk na koniku — przodem do przodu, technika mieszana, 130×110

- strona
- JAN GEPPERT
Warszawa, pl. Konstytucji 5 m. 54 b
52. Pejzażowa ballada I, olej, 65×92
53. Pejzażowa ballada III, olej, 65×92
- GRAŻYNA GIERALTOWSKA-KUCZ
Warszawa, Bruna 26 m. 38
54. Kwiaty w wazonie, 1971, olej, 100×82
55. Portret, 1972, olej, 65×65
- RYSZARD GIERYSZEWSKI
Warszawa, Grzybowska 16/22 m. 514
56. Czterystu trzydziestu szczęściu, 1970/71, brąz akryl, 100×100
57. 148 sytuacji, 1971/72, brąz akryl, 100×100
58. 148 sytuacji II, 1971/72, akryl aluminium, 100×100
- JERZY GRABOWSKI
Warszawa, Gimnastyczna 38
59. Symetria wyliczona, 1970, technika mieszana, 116×90
60. System układów — na kanwie białostockiej, 1970/71, technika mieszana, 116×89
61. Estetyka kodu, 1972, technika mieszana, 116×89
- WOJCIECH ANTONI IWAŃCZAK
Warszawa, Waliców 20/1117
62. Patrzenie — widzenie, 1972, tempera emulsje, 200×135
- ALEKSANDRA JACHTOMA
Warszawa, Dubois 12 m. 30a
63. Bez tytułu, 1972, olej, 90×85

- strona
- BARBARA JONSCHER
Warszawa, Brzozowa 5/9 m. 6
64. Krajobraz ze światłem II, 1972, olej, 80×120
65. Krajobraz ze światłem III, 1972, olej, 80×100
- ANDRZEJ KONWERSKI
Warszawa, Sandomierska 23 m. 45
66. Dziewczynka z lalką, olej akryl, 116×97
67. Portret męski, olej akryl, 116×89
- WOJCIECH KOSOWSKI
Radość, Pajęcza 4/1
68. Ziemia, 1972, olej, 98×70
69. Nefryt, 1972, olej, 83×105
- HENRYK KOZAKIEWICZ
Warszawa, Wiktorska 95/97 m. 14
70. Złota gałąź, olej, 115×190
71. Powstaje rzeźba, olej, 135×107
- TADEUSZ KOZŁOWSKI
Warszawa, Broniewskiego 50 m. 16
72. Pejzaż z Kołobrzegu, 1970, olej, 51×44
- ALEKSANDER KOZYRSKI
Warszawa, Schillera 4
73. Drzewa, 1969, akwarela, 62×48
74. Zmierzch złoty, 1970, akwarela, 39×49
75. Przed zmrokiem, gwasz, 31×48
- LUCYNA KRAKOWSKA
Warszawa, Jasielska 50 m. 119
76. Przestrzeń wodna, 1971, olej, 81×65
77. Przestrzeń wodna, 1971, olej, 75×90
- strona

	strona		strona
WIESŁAW KRUCZKOWSKI Warszawa, Suwalska 32 m. 116		JÓZEF LUKOMSKI Warszawa, Bachmacka 2 m. 18	
78. W celi, 1971, technika mieszana, 130×120		93. Tryptyk dramatyczny , 1972, technika mieszana, 122×175; 175×118; 120×41×46	58
79. W prosektorium, 1972, technika mieszana, 120×110		LUDWIK MACIĄG Wesoła, Żółkiewskiego 28	
80. W potrzasku , 1972, akryl, 130×120	52	94. Strachy, olej, 80×65	
JERZY KWIATKOWSKI Warszawa, gen. Dwernickiego 28/20		95. Po wojnie , olej, 100×81	59
81. Śmierć , 1972, olej, 114×146		DANUTA MAKOWSKA Warszawa, Ogrodowa 11 m. 128	
82. Samotność , olej, 114×146	53	96. Szuwary, 1971, olej, 80×100	
PAWEŁ LASIK Warszawa, al. Niepodległości 227/233 m. 43		97. Łąka , 1972, olej, 80×100	60
83. Para , 1971, akryl, 130×100		EUGENIUSZ MAŁKOWSKI (Geno) Warszawa, Stalowa 2 m. 28	
84. Błękit , 1971, akryl, 132×86	54	Z cyklu Wielki świat:	
JAN LIS Warszawa, Szwoleżerów 9 m. 1		98. Przebudzenie , 1972, olej, 150×125	61
85. Drzewa I , 1972, olej, 190×75		99. Niesiesz swój sztandar , 1972, olej, 150×125	
86. Drzewa II , 1972, olej, 190×75		100. Świecie nasz , 1972, olej, 150×125	61
87. Drzewa III , 1972, olej, 190×75	55	PIOTR FRANCISZEK MARCZEWSKI Warszawa, Siennicka 38 m. 14	
HANNA LUTYK (1909—1969)		101. Domy na Grochowie , 1972, olej, 50×60	62
88. Kwitnące jabłonie , olej, 68×90		EUGENIUSZ MARKOWSKI Warszawa, Krucza 41 m. 63 b	
89. Płonące żniwa , olej, 66×90	56	102. Zaloty w tonacji lila-ugrowej , 1972, olej, 135×135	
KRYSTYNA LOBODA Warszawa, Puławska 24a m. 35		103. Gra nr 4 , 1972, technika mieszana, 190×150	63
90. Pejzaż deszczowy , 1971, olej, 56×83		ANDRZEJ MIZAK Warszawa, Wilcza 22 m. 8	
Z cyklu Polska powiatowa:		104. Pomyłka młodego Wertera—Seans , 1972, olej, 120×120	64
91. W Pułtusku o siódmej wieczorem , olej, 51×68	57	105. Seans — Ostatni papieros przed zmierzchem , olej, 120×105	
92. Świętochłowskie familioki , olej, 62×83			

	strona		strona
ANTONI MONIUSZKO Warszawa, Barska 29 m. 1		MONIKA PIWOWARSKA Warszawa, Czarnieckiego 56 m. 1	
106. Węgielki , 1972, olej, 91×112	65	Z cyklu Niepokoje :	
JÓZEF MLYNARSKI Warszawa, Namysłowska 7 m. 32		119. Obraz I , 1971, olej, 82×116	73
107. Kompozycja II , 1971, olej, 114×146	66	BOGUMIŁ PODSTOLSKI Warszawa, Etiudy Rewolucyjnej 46 m. 18	
ALOJZY TEOFIL NAWRAT Warszawa, Kościelna 38		120. Gdzie oczy poniosą , olej, 50×64	74
108. Orchidee w świetle księżyca , 1970, olej, 115×170	67	121. Krypton sub mensanius — malarz , olej, 64×50	
BARBARA OLSZYŃSKA Warszawa, Królewska 2 m. 19		122. Sztalugowy , olej, 114×147	
109. Pejzaż podstawowy , 1972, akryl, 100×124	68	JANUSZ PRZYBYLSKI Warszawa, L. Staffa 8 m. 10	
Z cyklu Ziemia :		123. Kobiety , 1972, technika mieszana, 110×130	75
110. Kamień , 1972, akryl, 124×100		JULIAN RACZKO Warszawa, J. Bruna 24 m. 21	
111. Drzewo , 1972, akryl, 124×100		124. Pejzaż I , 1972, technika mieszana, 120×105	
GRZEGORZ PABEL Pruszków, Spacerowa 9 m. 3		125. Pejzaż II , 1972, technika mieszana, 124×105	76
112. Zapis pionowy VII , 1972, akryl, 235×100	69	126. Perspektywa , 1972, technika mieszana, 129×129	
113. Zapis pionowy XXVII , 1972, akryl, 125×104		JANUSZ ROGOWSKI Warszawa, Złota 62 m. 32	
TERESA PANASIUK Warszawa, Krakowskie Przedmieście 10 m. 6		127. Kazimierz , olej, 80×110	
114. Pejzaż ze słońcem IX , 1972, olej, 130×130	70	128. Kazimierz III , olej, 90×66	77
115. Pejzaż ze słońcem X , 1972, olej, 130×130		EUGENIA RÓŻAŃSKA Warszawa, Stawki 1 m. 65	
TOMASZ PENCIAK Warszawa, al. Niepodległości 138 m. 1		129. Biała foka , 1972, olej, 100×120	78
116. Jazz , 1972, gwasz, 50×70		Z cyklu Sieci :	
117. Można i tak , 1972, gwasz, 70×50	71	130. Japońska sieć , 1971, olej, 92×120	
PIOTR PEREPLYŚ Warszawa, Niecała 6 m. 48			
118. Kompozycja IV/VII , 1971/72, technika mieszana, 95×95	72		

JAN RYLKE Warszawa, Szczęśliwicka 19 m. 14	strona
131. Tatuż niebieski , akryl, 78×63	79
OLGA SAMARSKA Warszawa, I Pułku Praskiego 7/10	
132. Wieczerza , 1972, olej, 81×116	80
133. Wesele , olej, 146×113	
MAREK SAPETTO Warszawa, Mickiewicza 13/15 m. 15	
134. Refleksja , 1970, olej, 130×170	81
135. Cela , 1972, akryl, 24×24	
136. Smycz , akryl, 63×46	
LIDIA SERAFIN Warszawa, Zaulek 42 m. 1	
137. „Jak wlażeś między wrony to kracz jak i one” , 1972, akryl polimer, 190×135	82
JACEK SIENICKI Warszawa, Rycerska 10/10	
138. Przedmioty , 1972, olej, 85×67	83
139. Szczęka , 1972, olej, 68×84	
140. Człowiek , 1972, olej, 95×67	
IRENA STAWIŃSKA Warszawa, Parkowa 13/17 m. 131	
141. Jutrznia , 1971, olej, 119×100	
142. Świat artysty , 1972, olej, 100×145	84
JAN STEBNOWSKI Warszawa, Krasickiego 14 m. 3	
143. Ta gałąź da orzechy , 1972, olej, 81×100	85

PIOTR SZADUJKIS Warszawa, Bródnowska 14 m. 14	strona
144. Figury ułonne , olej, 114×88	86
WIESŁAW SZAMBORSKI Warszawa, Białostocka 53 m. 25	
145. Przesada , 1972, olej, 140×160	87
146. Niezwykła wiadomość , 1972, olej, 140×160	
PIOTR SZUBARTOWICZ Warszawa, Krasińskiego 20/116	
147. Z cyklu Krajobrazy I , akryl, 125×135	
148. Z cyklu Krajobrazy II , 1972, akryl emulsje, 200×135	88
IRENEUSZ SZUBERT Warszawa, Stanisława Augusta 38/15	
149. In statu nascendi , 1972, technika mieszana, 110×90	89
BOGUSŁAW SZWACZ Warszawa, Kościelna 8 a m. 11	
150. Ars — hormone (Koncert w Oporowie — Kutno) , 1970, olej, 39×47	90
ADELA SZWAJA Warszawa, Białobrzaska 19 m. 75	
151. Światła XL , 1972, olej, 130×90	
152. Światła XXXIX , 1972, olej, 130×116	91
153. Światła XXXVIII , 1972, olej, 130×116	
STANISŁAW SZCZEPAŃSKI Warszawa, Krucza 41 m. 36	
154. Most , 1971, olej, 33×46	
155. Anemony , 1972, olej, 33×46	
156. Kwiaty i książki , olej, 63×49	92

HELENA TWORKOWSKA-CEGIEŁA Warszawa, Grzybowska 6/10 m. 1502	strona
157. ××× , 1971, gwasz, 60×54	86
158. ××× , 1972, gwasz, 92×73	
MARIA UŚPIEŃSKA Warszawa, Belgijska 5 m. 12	
159. Pejzaż miejski II , 1971, olej, 40×60	87
HELENA WALICKA Warszawa, Brzozowa 5/9 m. 8	
160. Chrońcie nasze kwiaty, oczy, dzioby i kopyta , 1972, olej, 100×110	88
Z cyklu Drzewa życia :	
161. Nr 7 , 1972, olej, 72×91	
JERZY WARDECKI Warszawa, Bonifraterska 16 m. 21	
162. Kwartet — Szczęście , 1972, olej emulsje światło elektryczne, 185×185	89
163. Tercet — Nieszczęście , 1972, olej emulsje światło elektryczne, wys. 170	
IRENA WILCZYŃSKA Warszawa, Bracka 11/13 m. 27	
164. Snop chwastów , 1971, olej, 131×104	
165. Czarny dzban , 1972, olej, 90×75	
166. Bukiet , 1972, olej, 100×100	90

BRONISŁAWA WILIMOWSKA Warszawa, Rynek Starego Miasta 12/16	strona
167. Bajkał I , olej, 60×80	93
168. Bajkał II , 1970, olej, 60×80	
WANDA WÓJCIK Wołomin, Mickiewicza 11 m. 5	
169. Pejzaż I , olej, 130×100	94
170. Pejzaż III , olej, 140×110	99
RYSZARD LESZEK ZAKRZEWSKI Warszawa, Madalińskiego 42 m. 106	
171. Osty , 1971, akryl, 100×75	95
WŁODZIMIERZ JAN ZAKRZEWSKI Warszawa, Kościelna 10 m. 3	
172. Kompozycja z pejzażu III , 1971, olej, 97×146	101
JERZY ZIELIŃSKI Warszawa, Bysławska 79a m. 19	
173. Życie od nowa , 1967/68, olej, 130×130	
174. Nie wypada , 1969, olej, 143×143	
175. Wschodzę , 1969, olej, 118×135	102
STANISŁAW ŻÓLTOWSKI Warszawa, al. Jerozolimskie 11/19 m. 20 b	
176. Pułapka epoki II , 1972, olej, 146×116	103
177. Mechanizm życia , 1972, olej, 146×116	97

JAN ANISIEROWICZ
1. Szeherezada

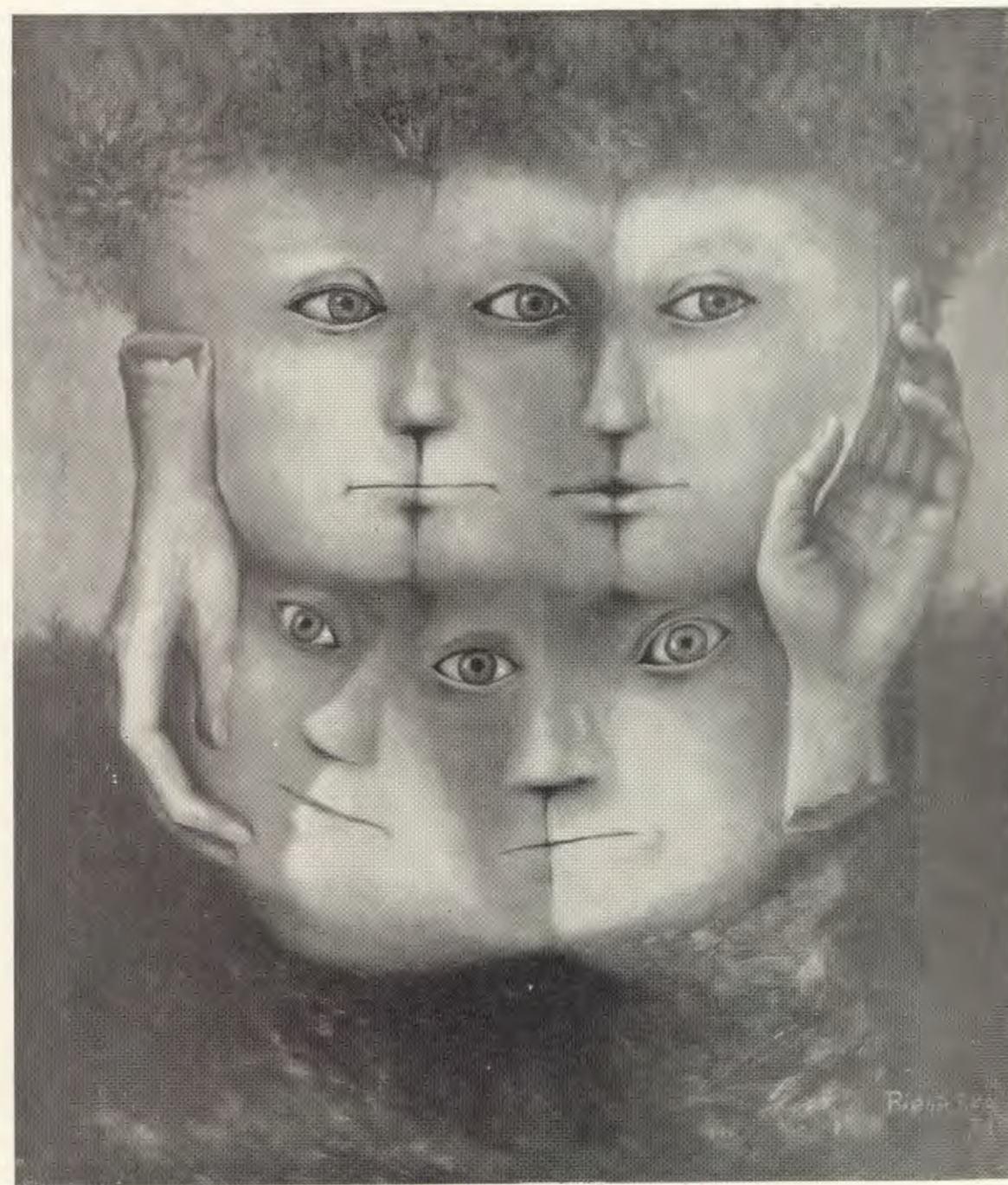
MARIA ANTO 2. Biała małpa dla mnie

JACEK BASZKOWSKI 7. W. Wilson w superkapeluszu od I. Paderewskiego

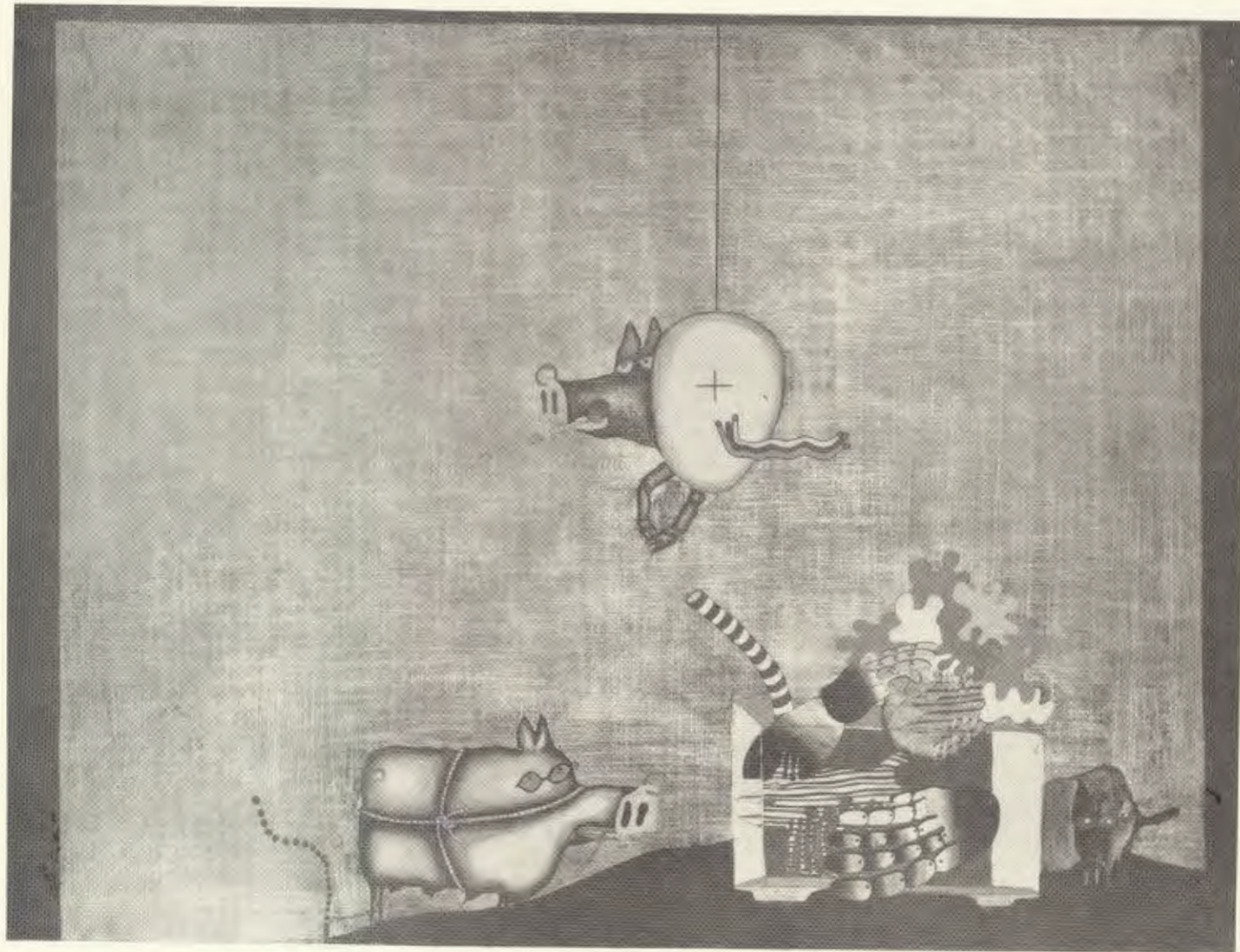

JAN BETLEY 9. Nowe Miasto od strony Wisły

HALINA BIELIŃSKA
10. Szkic
do portretu
zbiorowego

ANDRZEJ BIEŃKOWSKI 14. Samotna świnia u stóp czarodziejskiej góry

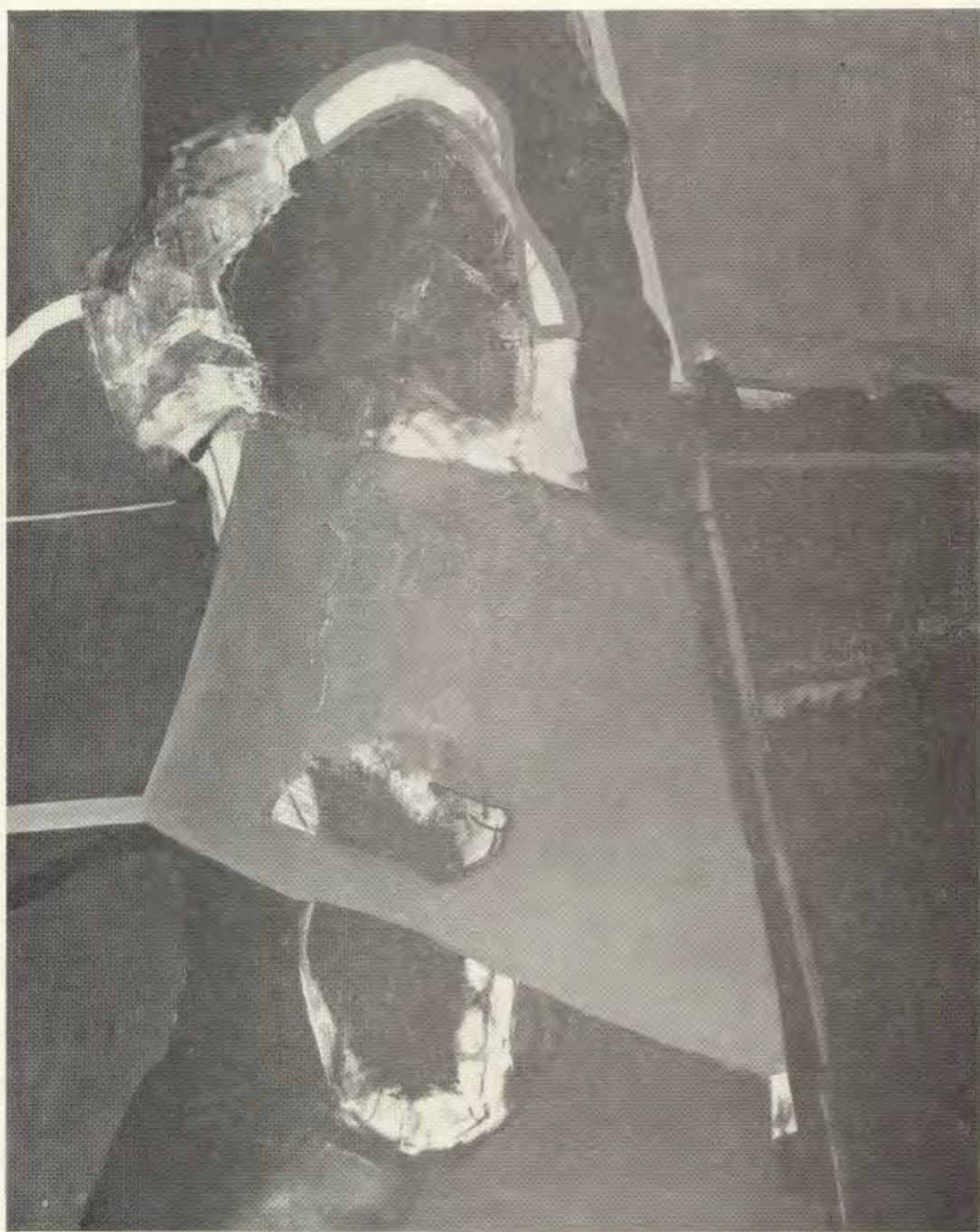
DANUTA BINDER-PANASIUK
16. Pejzaż

PIOTR BOGUSŁAWSKI 17. Obraz I

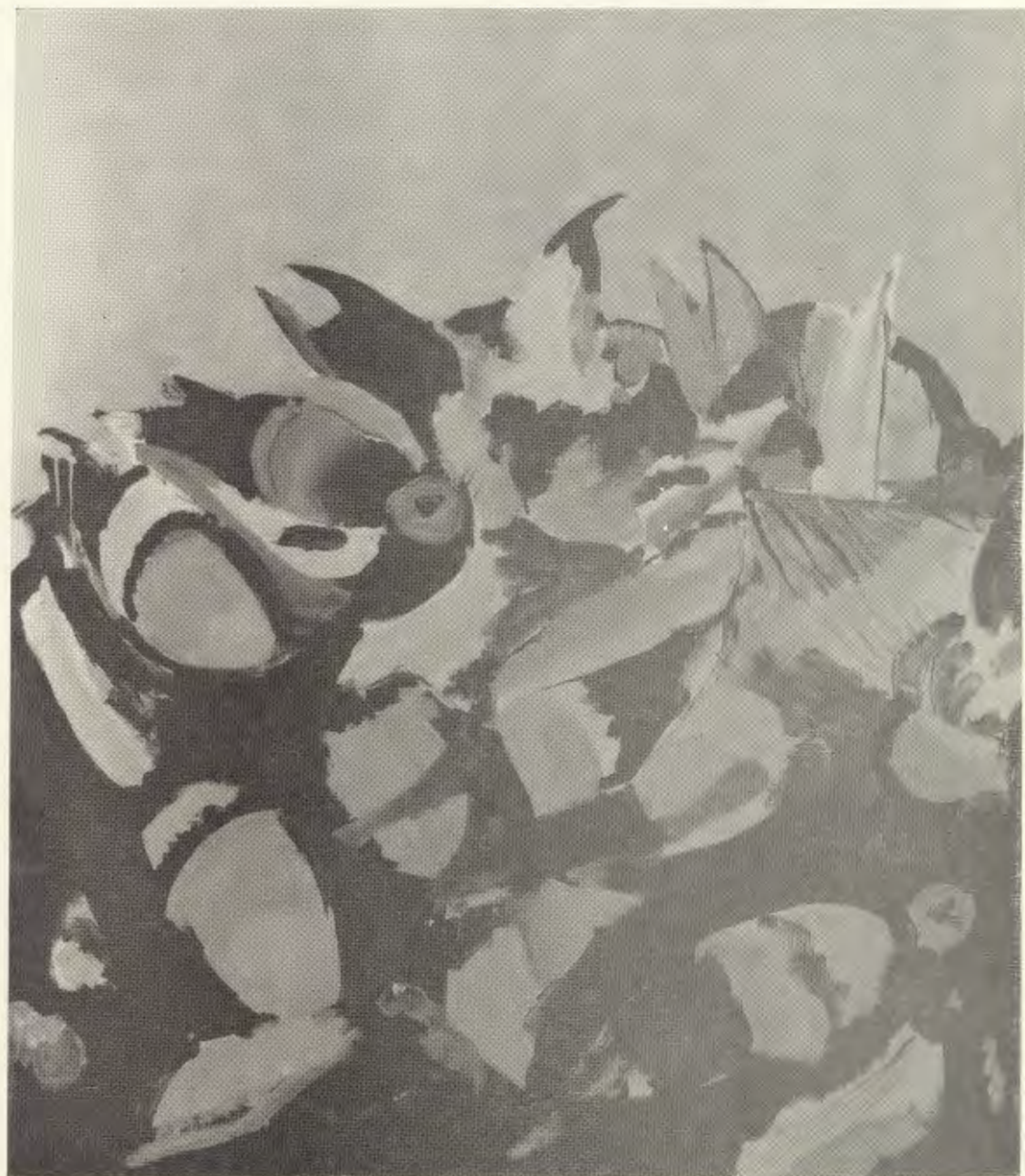

STEFANIA BRANDT 19. Kompozycja

IZABELLA BRANIEWSKA
20. Błękitny

TOMASZ BRONOWSKI
23. Martwa natura

URSZULA BRZOWSKA-STRZALECKA 24.

EDMUND BURKE 26. Fantasmagorie II

MICHAŁ BYLINA 27. Start

HALINA CENTKIEWICZ-MICHALSKA 30. W drzwiach obrotowych

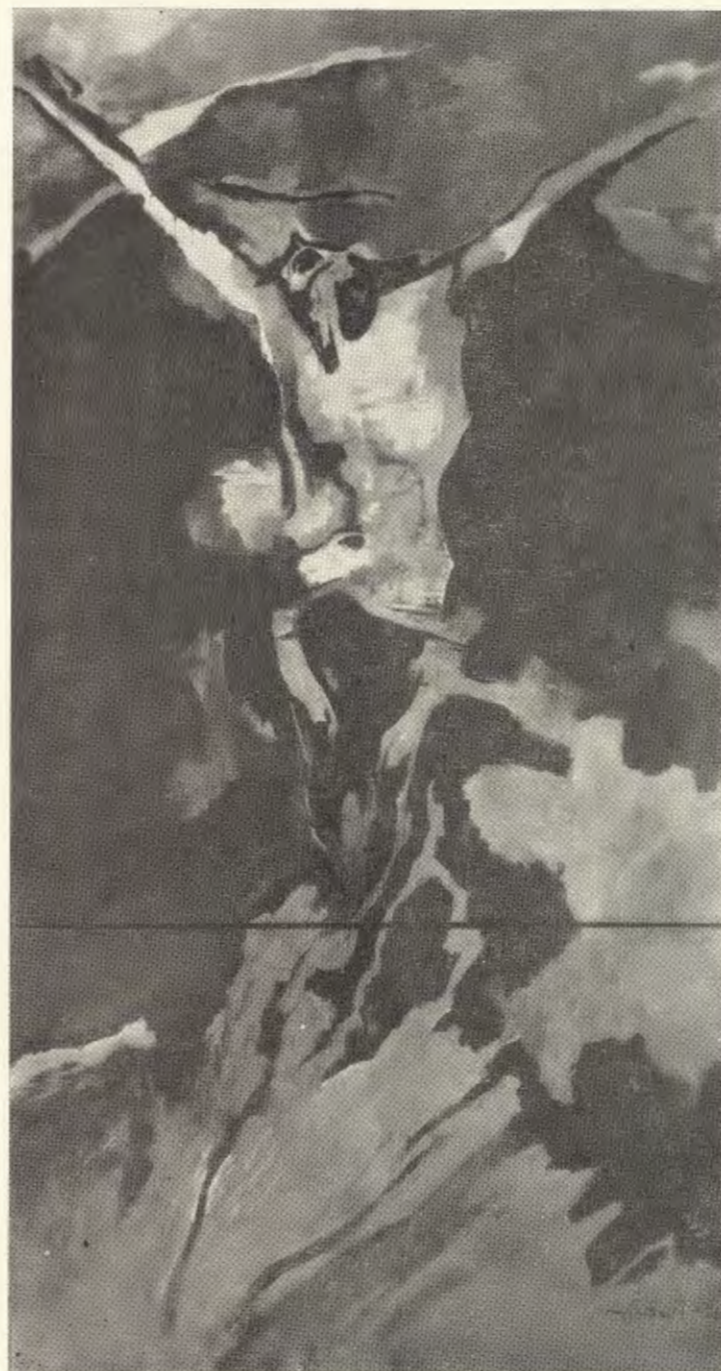
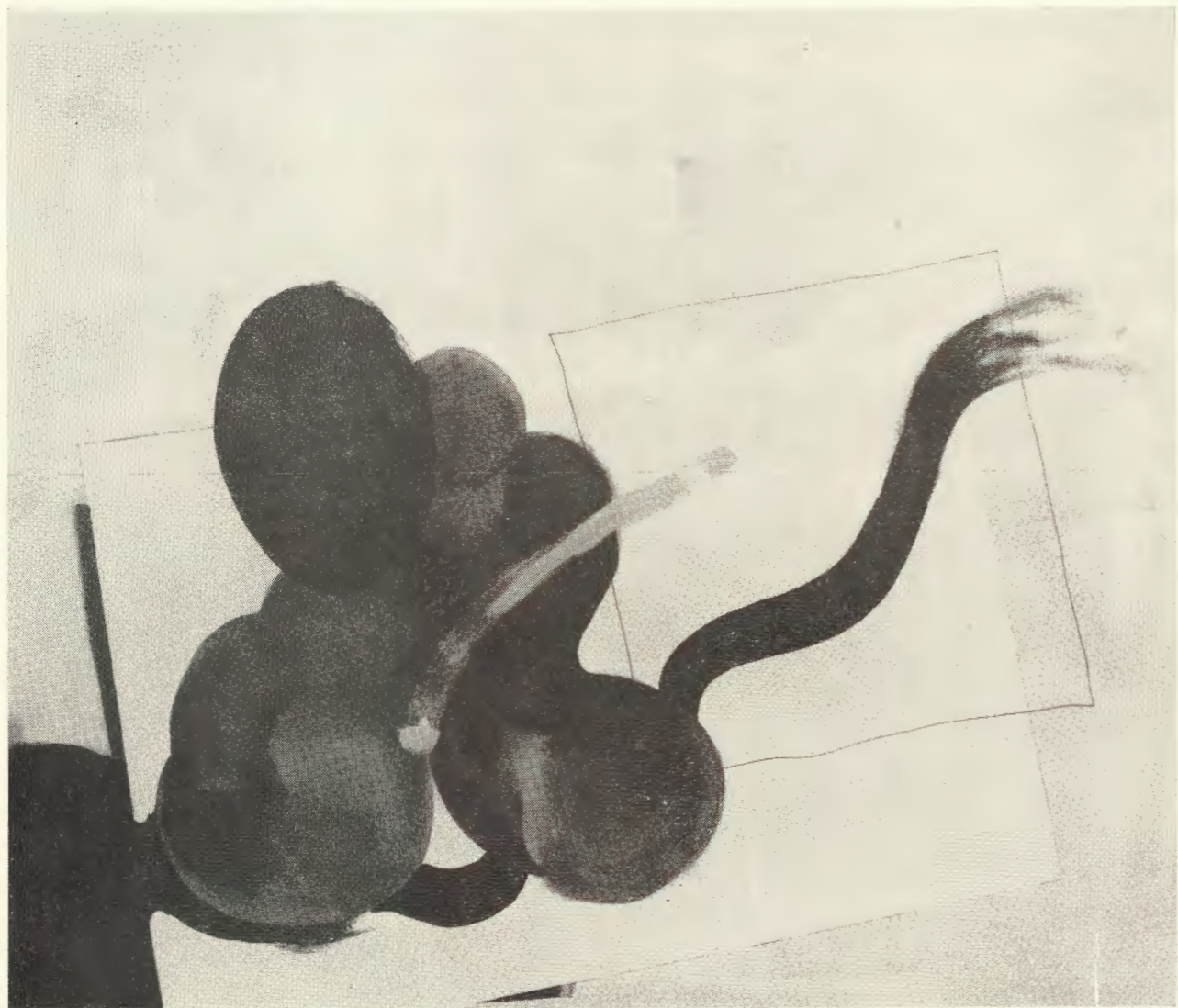
KRYSTYNA CĘKAŁSKA 32. Pamiętajcie o ogrodach..

CZESŁAW PIUS CIAPAŁO 34. Opus H 71 czyli Perturbacja

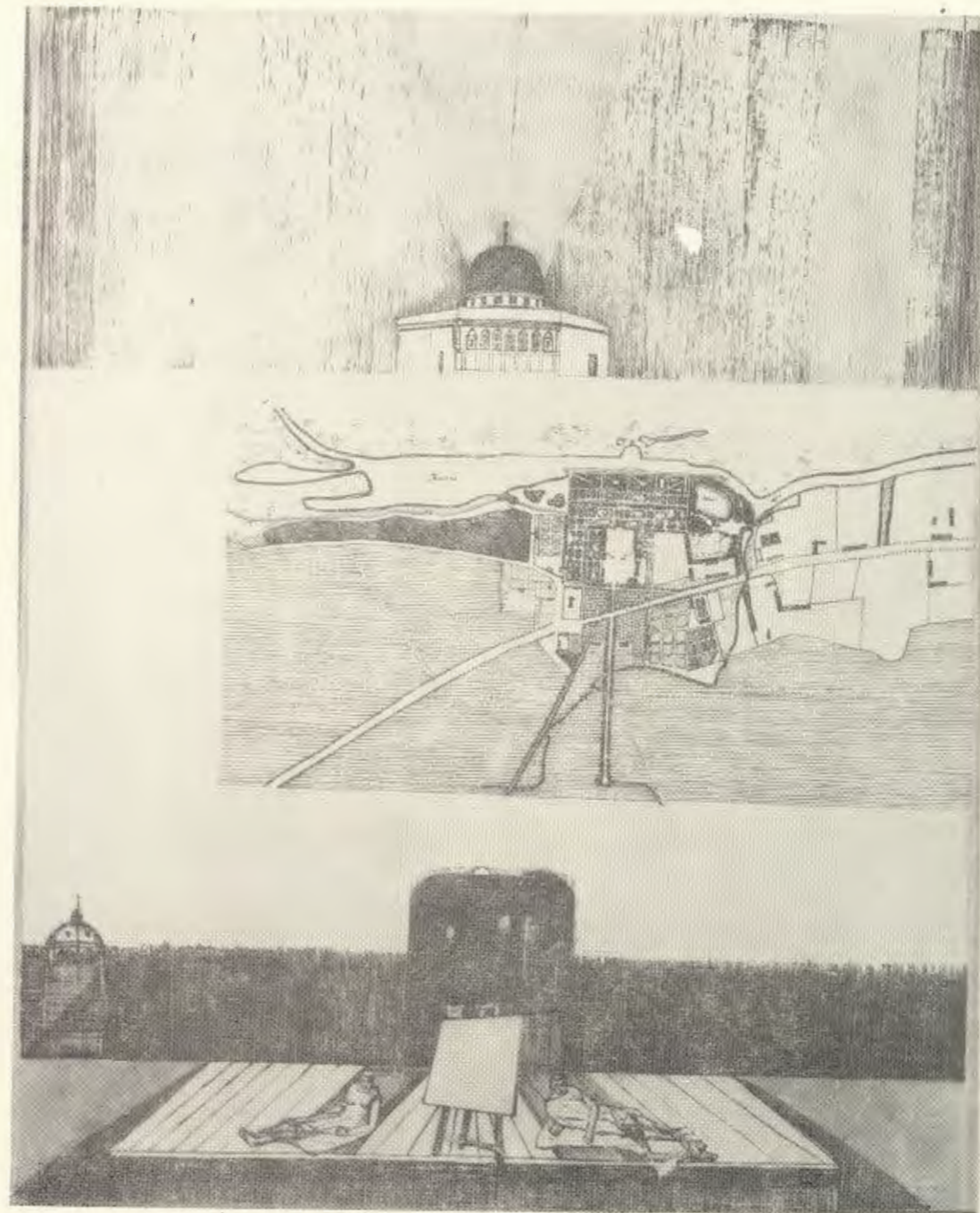

TOMASZ KONSTANTY CIECIERSKI 37. Bez tytułu III

JERZY ĆWIERTNIA
38. W zatrutym świecie

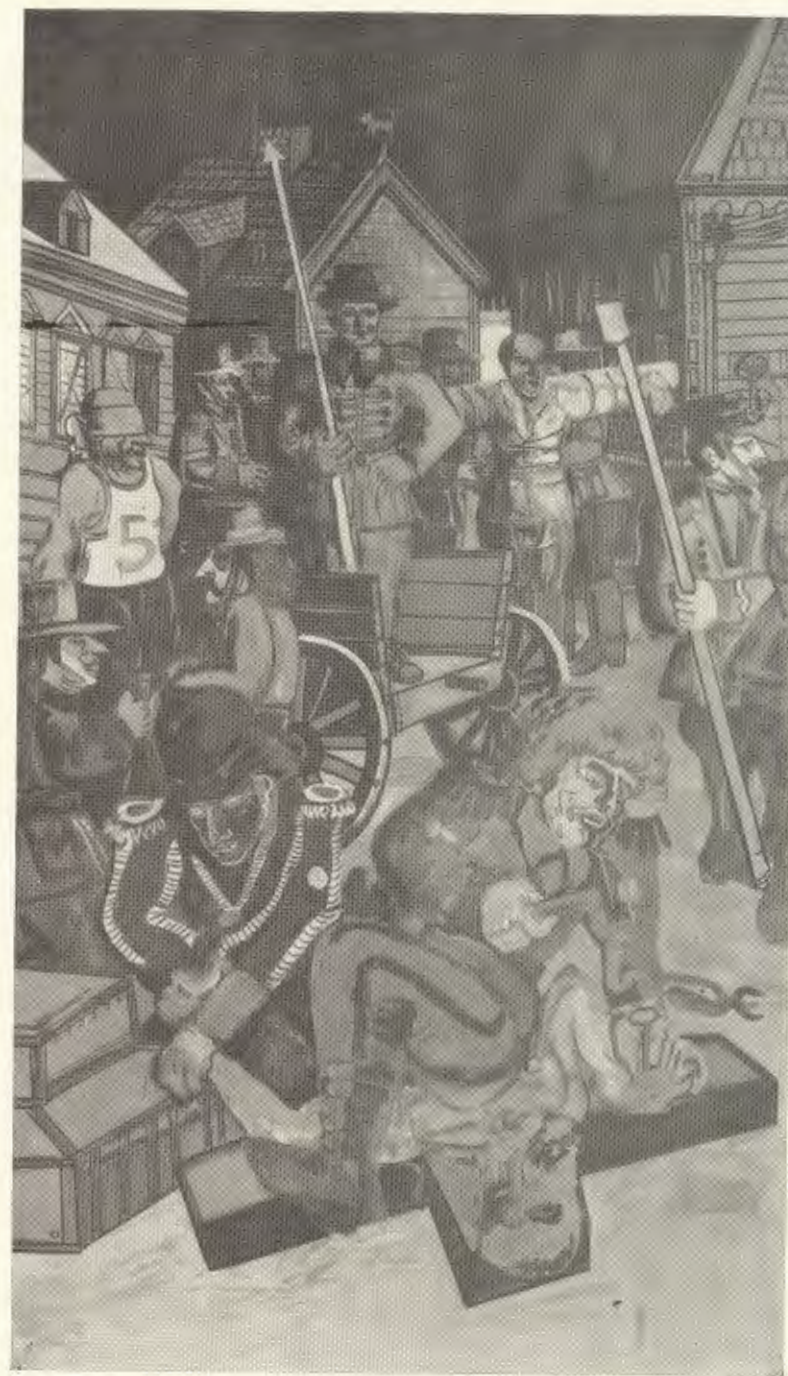
WŁODZIMIERZ DAWIDOWICZ 39. Drzewo śpiewające

ZOFIA
DĘBOWSKA-TARASIN
43. Trzy spojrzenia

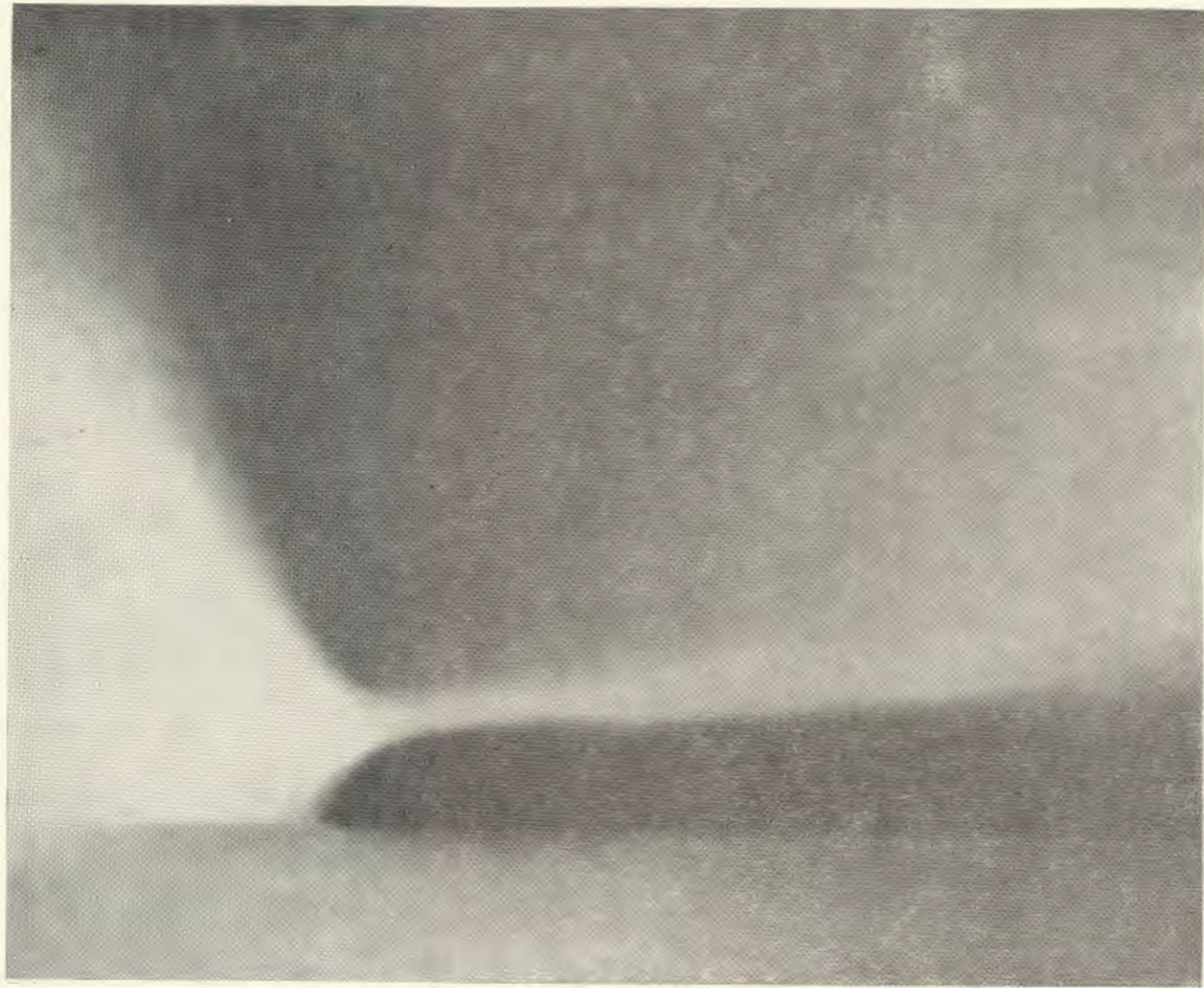

JANINA DOBRZYŃSKA
44. Irena

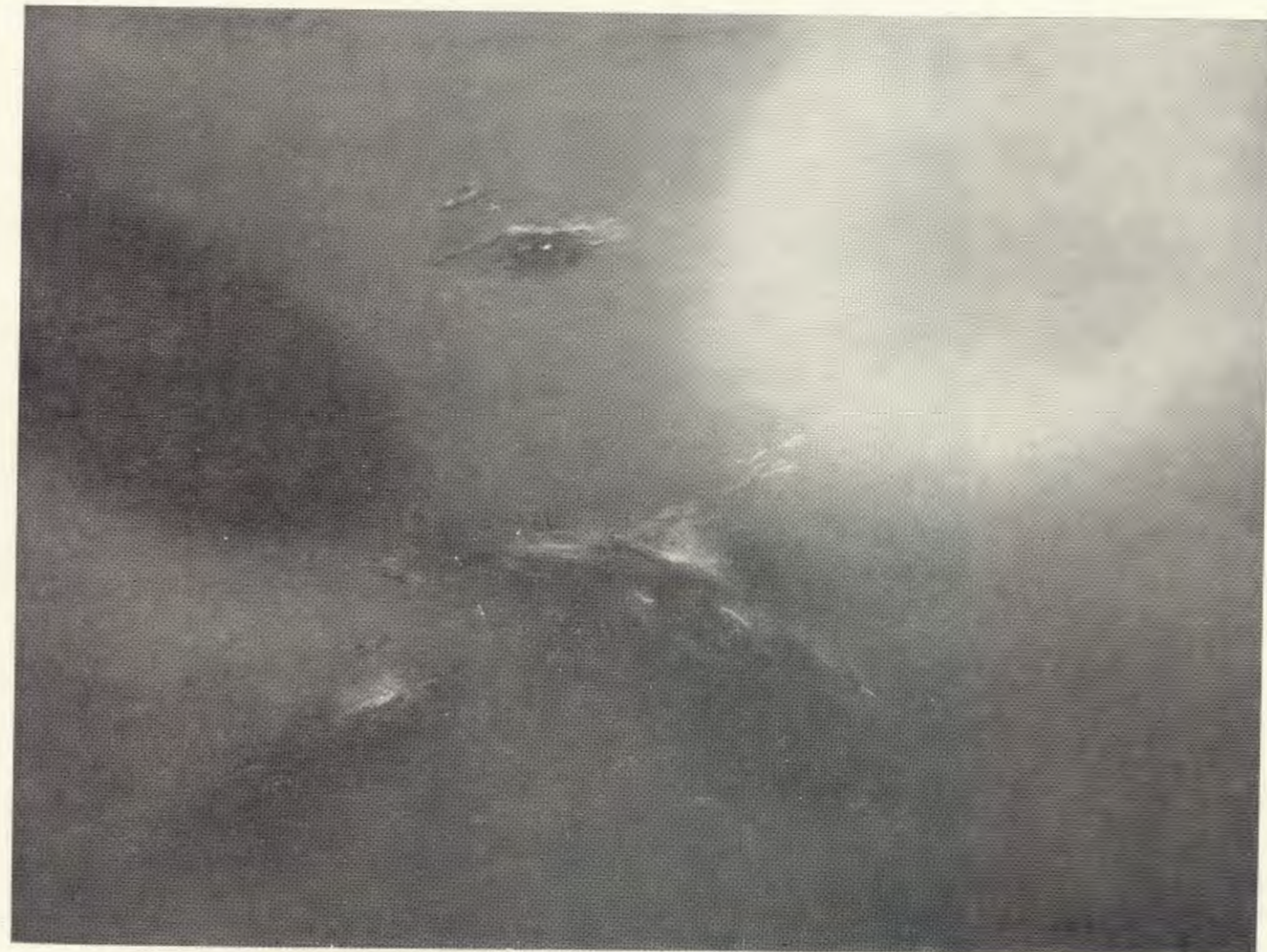

EDWARD DWURNIK
45. Tryptyk „Droga” (fragment)

HALINA EYSYMONT 46. Przed burzą

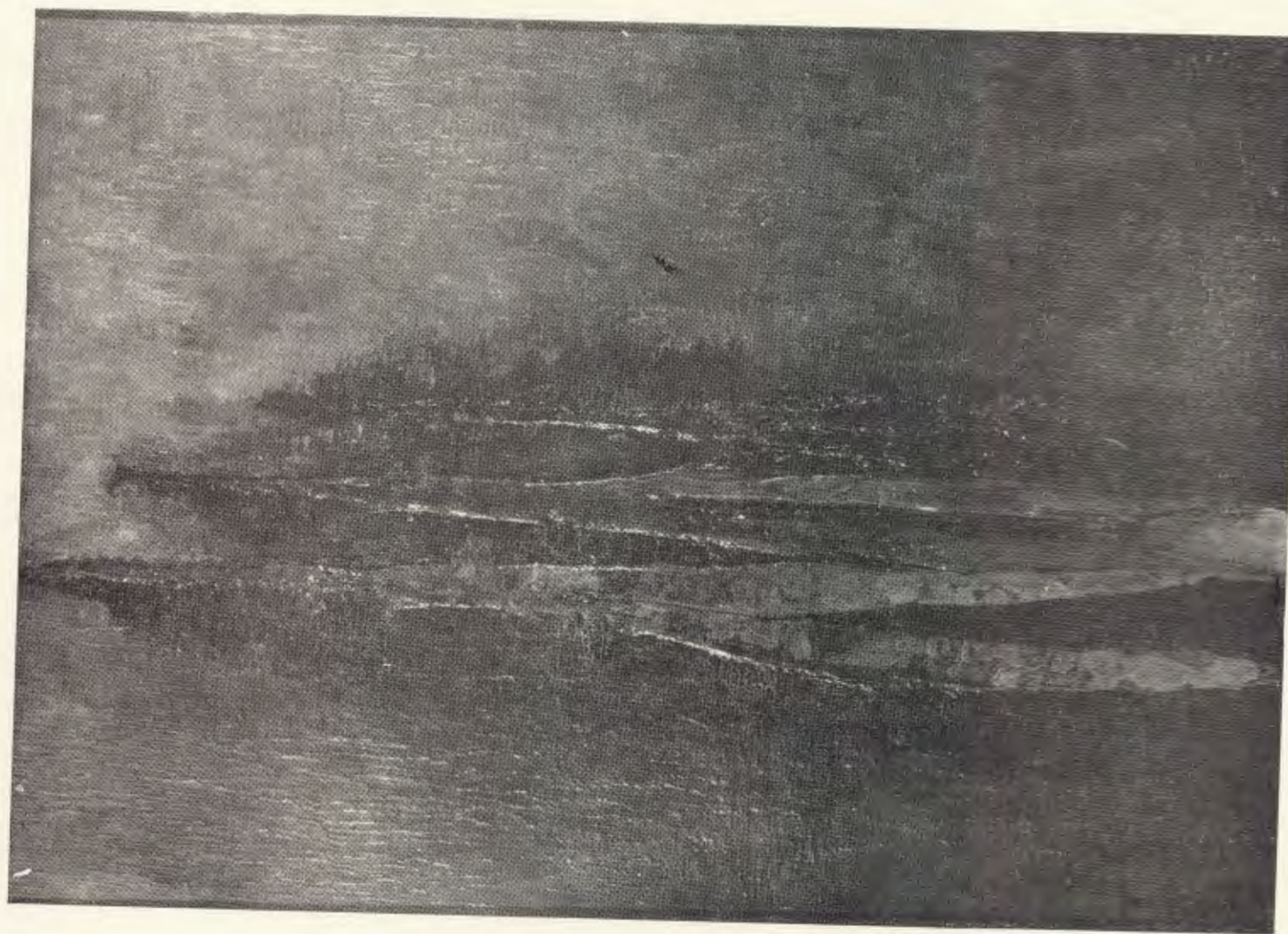
JANUSZ EYSYMONT 48. Oświetlone

ANTONI FAŁAT
50. Portret

JAN GEPPERT 53. Pejzażowa ballada III

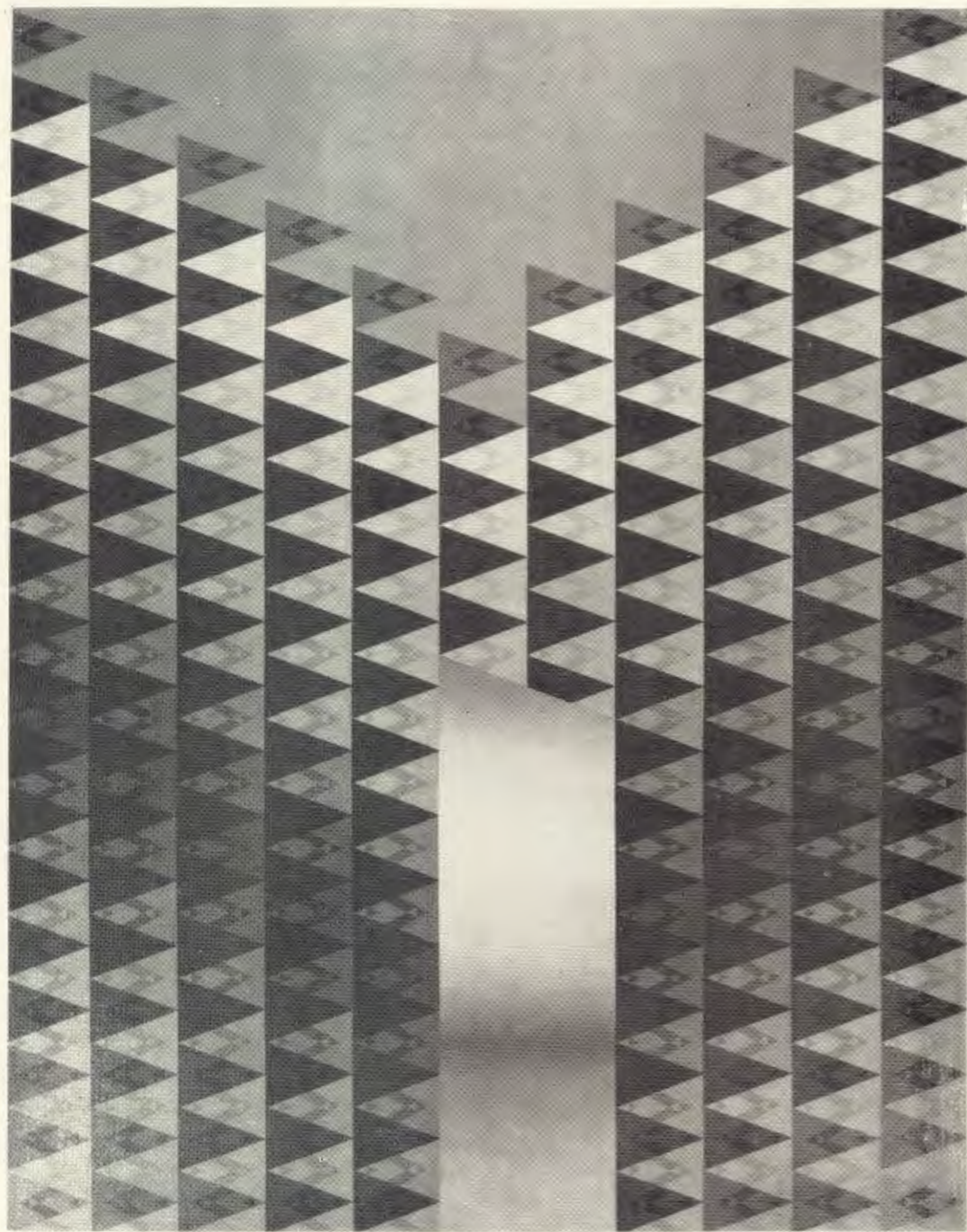

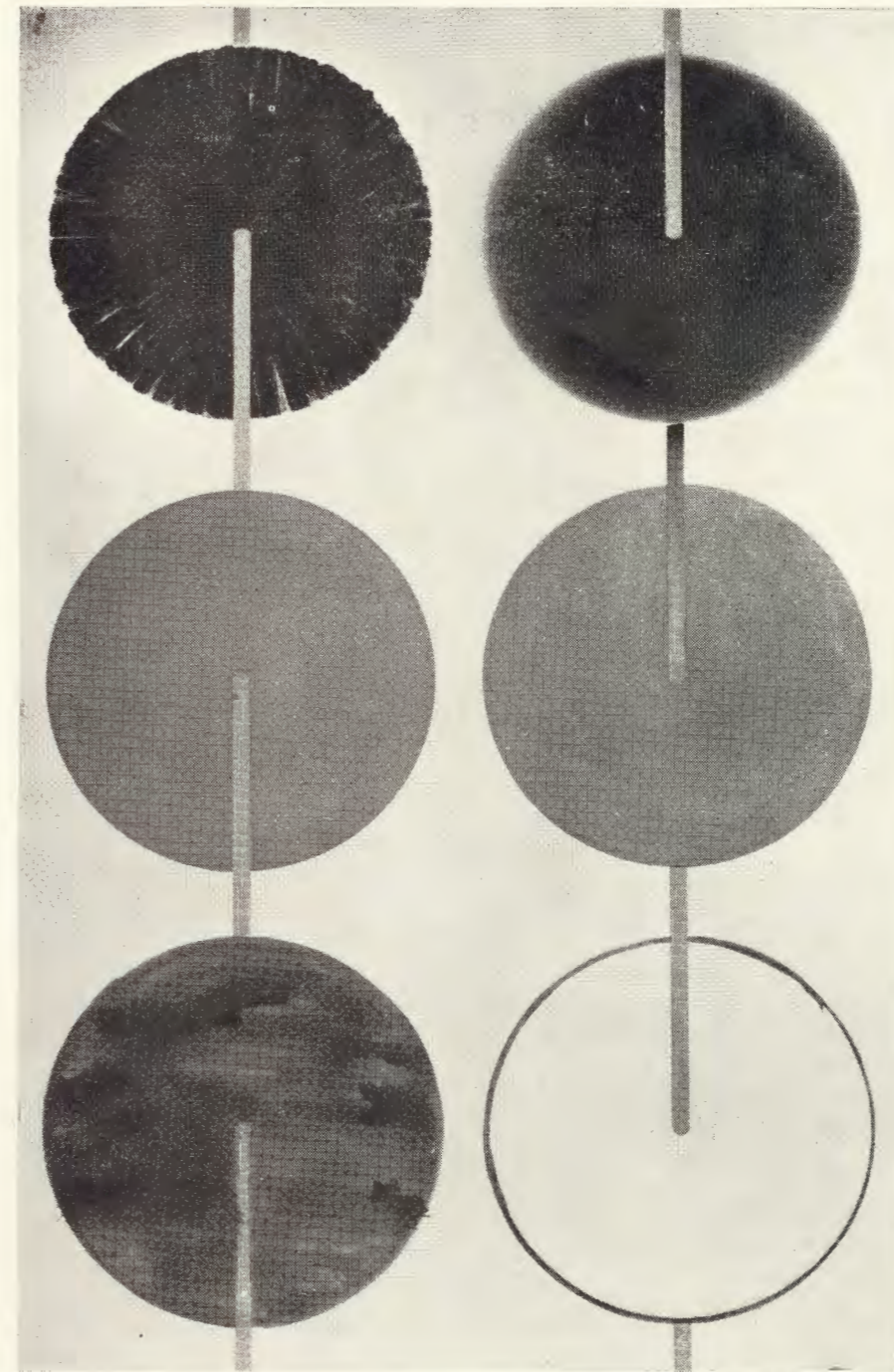
GRAŻYNA
GIERAŁOWSKA-KUCZ
54. Kwiaty wazonie

RYSZARD GIERYSZEWSKI 58. 148 sytuacji II

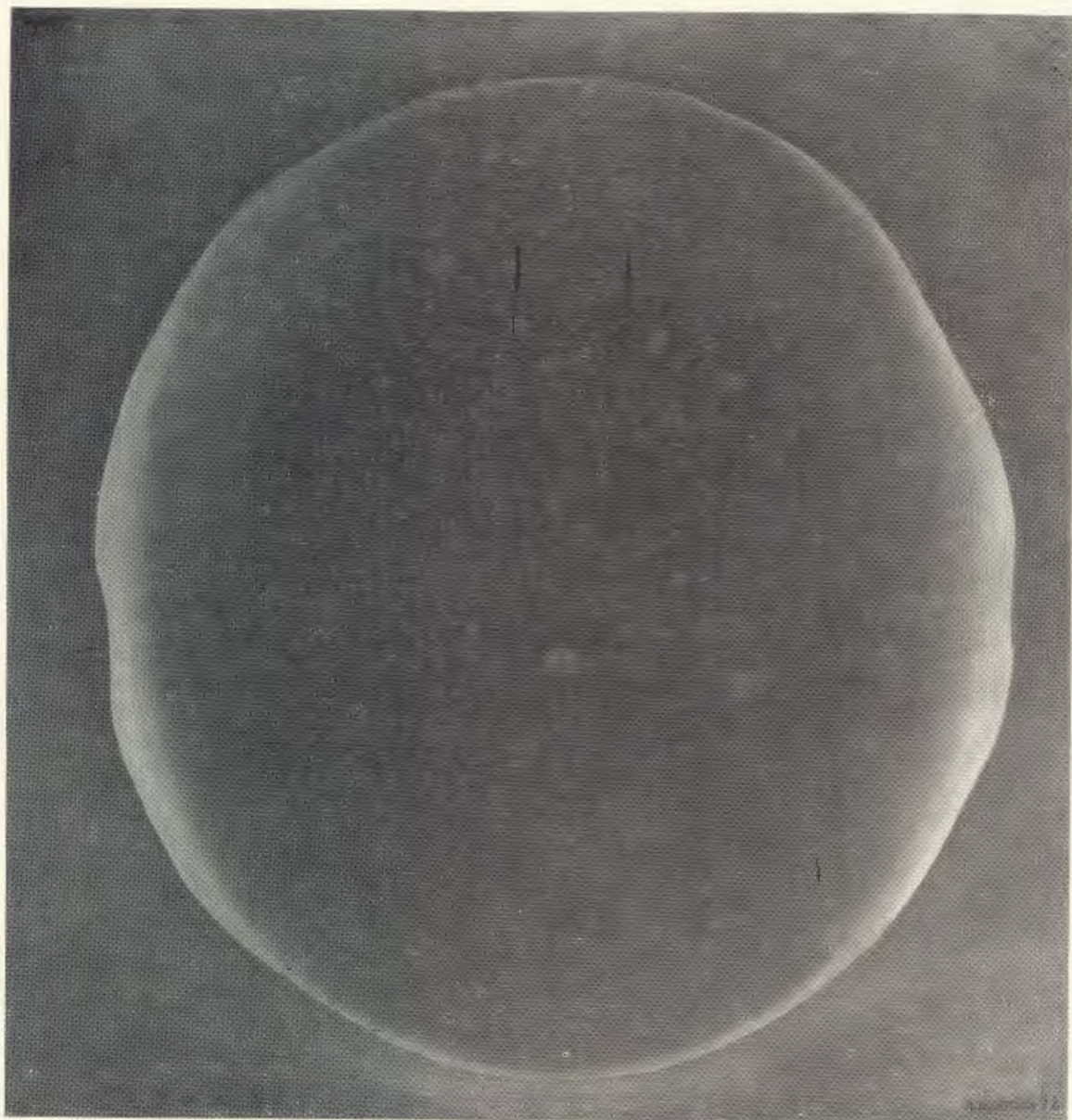

JERZY GRABOWSKI
59. Symetria wyliczona

WOJCIECH ANTONI IWAŃCZAK
62. Patrzenie — widzenie

ALEKSANDRA JACHTOMA 63. Bez tytułu

BARBARA JONSCHER 64. Krajobraz ze światłem II

ANDRZEJ KONWERSKI
66. Dziewczynka z lałką

WOJCIECH KOSOWSKI 69. Nefryt

HENRYK KOZAKIEWICZ 70. Złota gałąź

TADEUSZ KOZŁOWSKI
72. Pejzaż z Kolobrzegu

ALEKSANDER KOZYRSKI 75. Przed zmrokiem

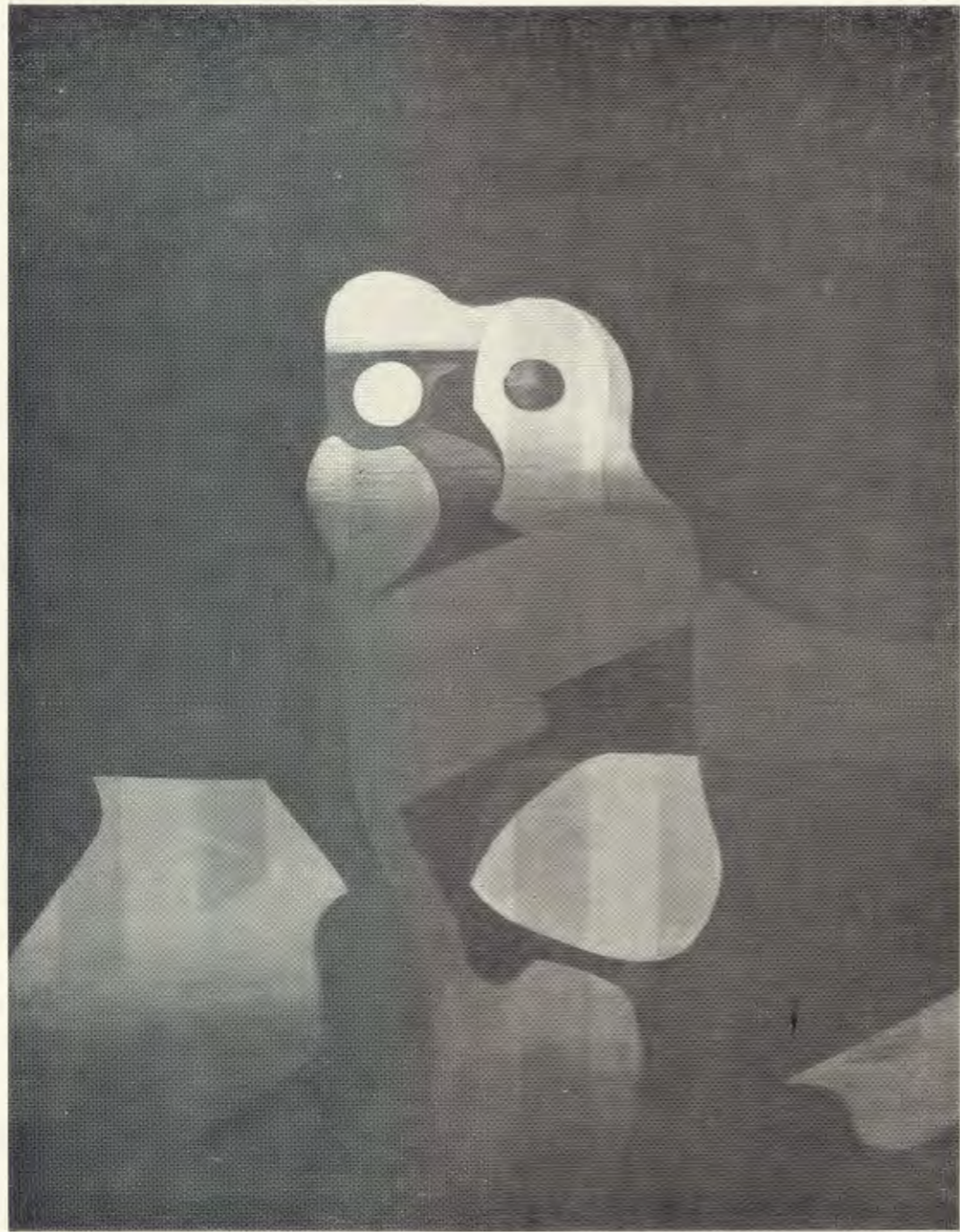
LUCYNA KRAKOWSKA
76. Przestrzeń wodna

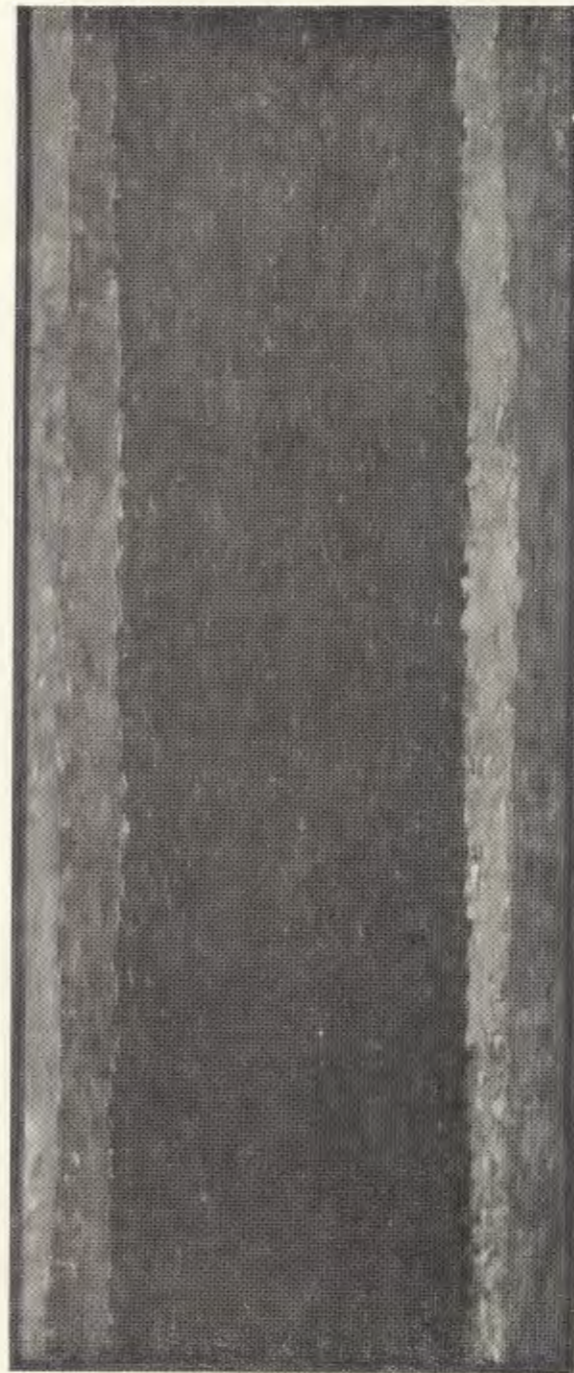
WIESŁAW KRUCZKOWSKI
80. W potrzasku

JIRZY KWIATKOWSKI 81. Śmierć

PAWEŁ LASIK
83. Para

JAN LIS
85. Drzewa I

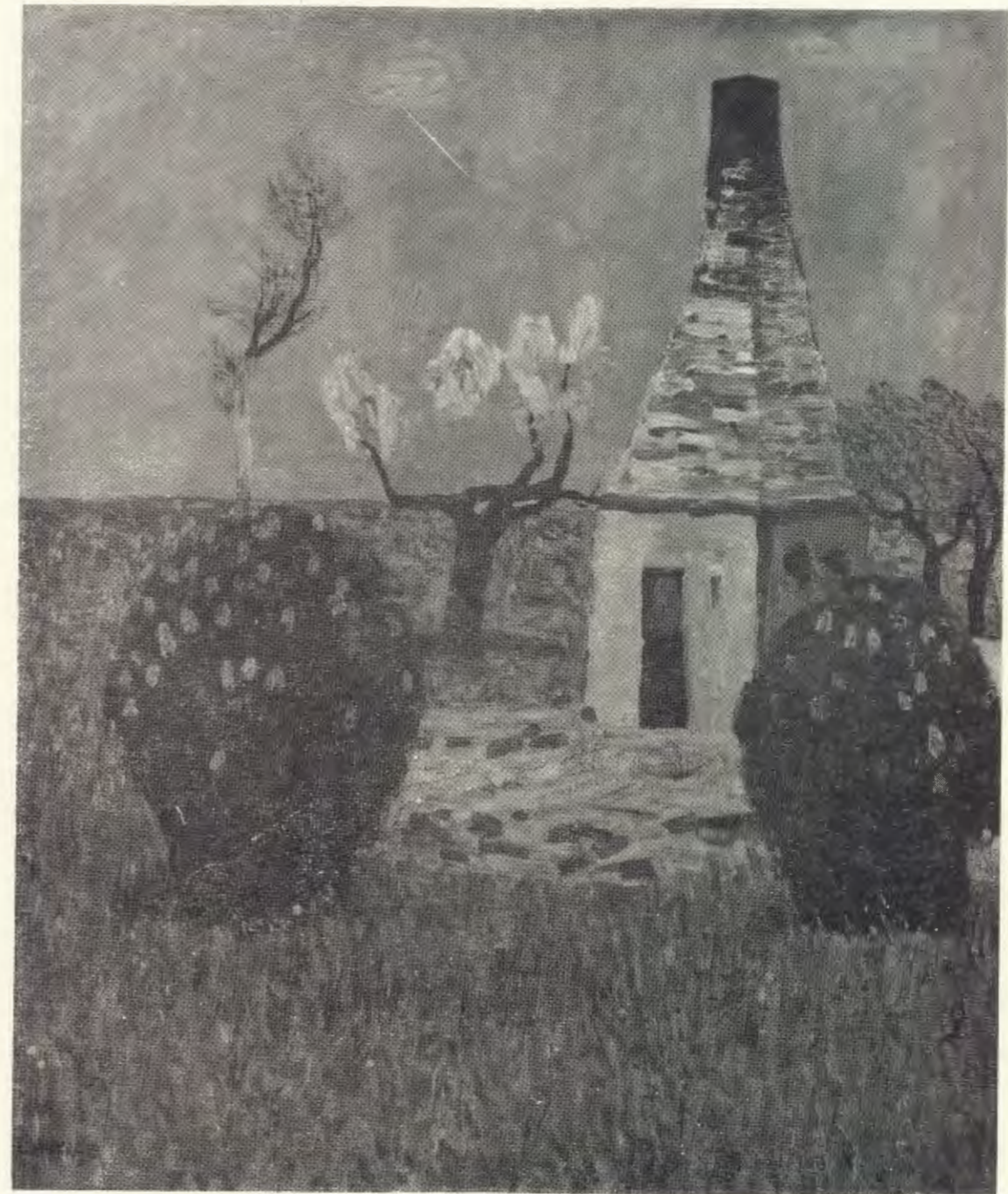
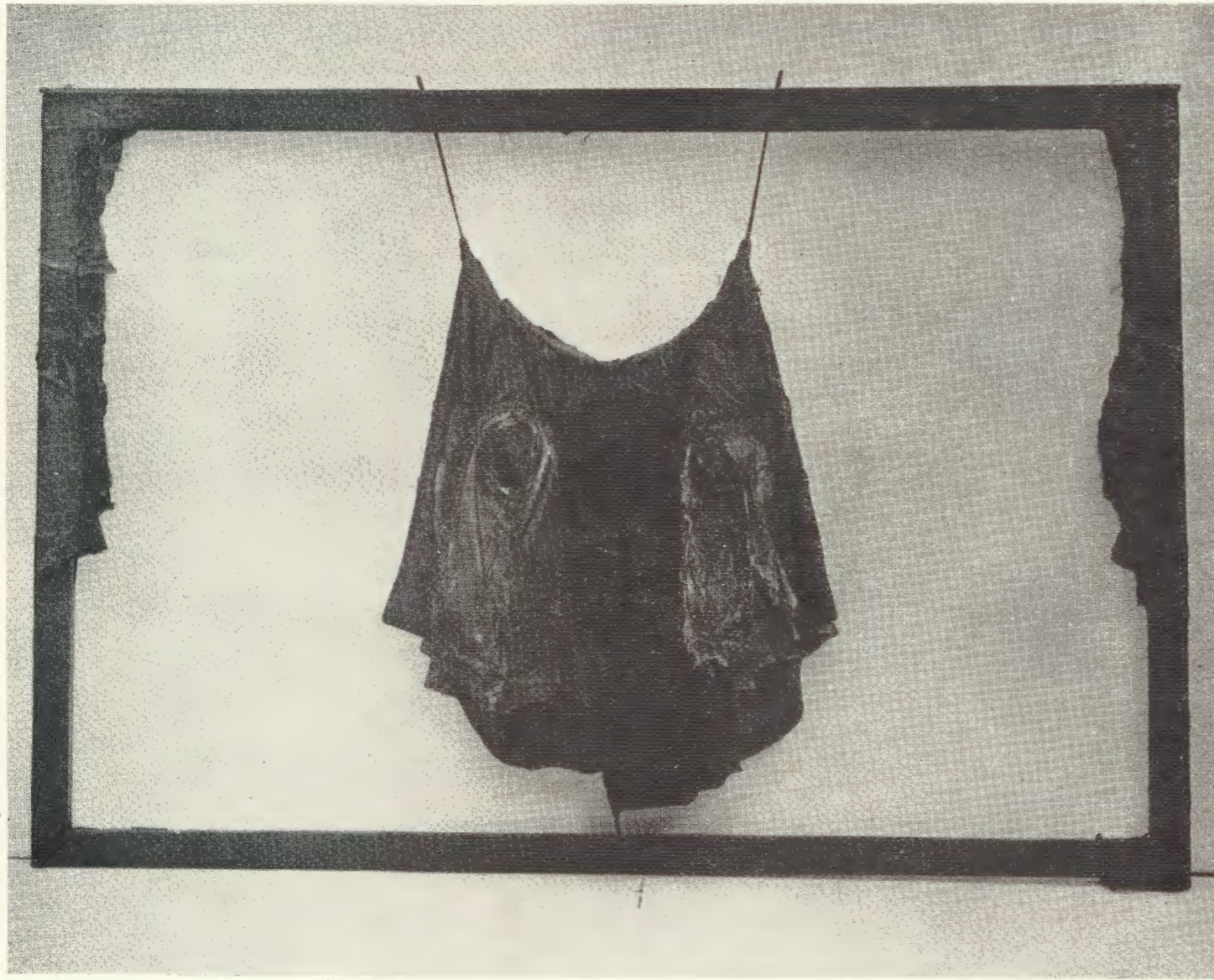
HANNA LUTYK 88. Kwitnące jabłonie

KRYSTYNA ŁOBODA 91. W Pułtusku o siódmej wieczorem

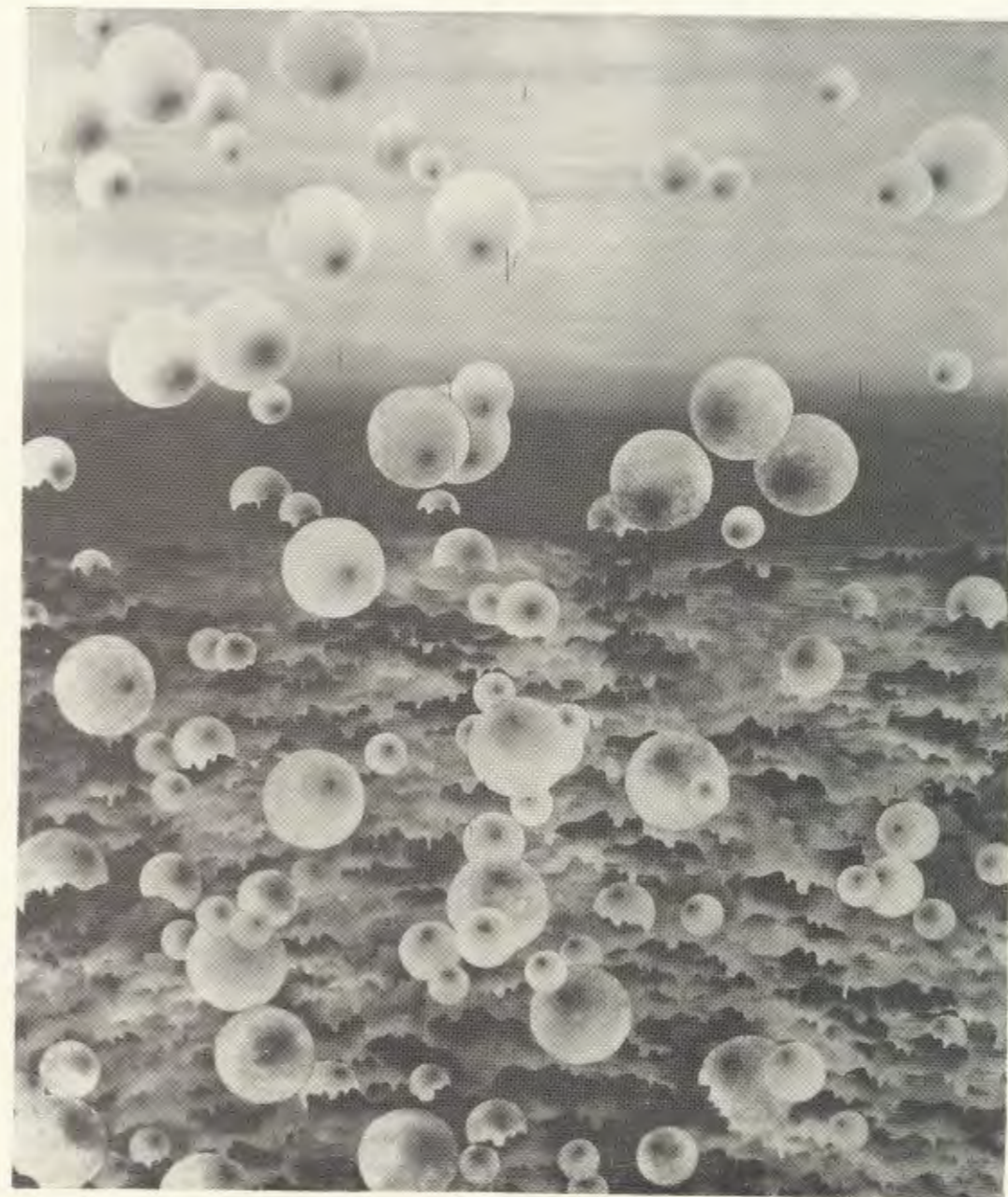

JÓZEF ŁUKOMSKI 93. Tryptyk dramatyczny (fragment)

ŁUDWIK MACIĄG
95. Po wojnie

DANUTA MAKOWSKA 97. Łąka

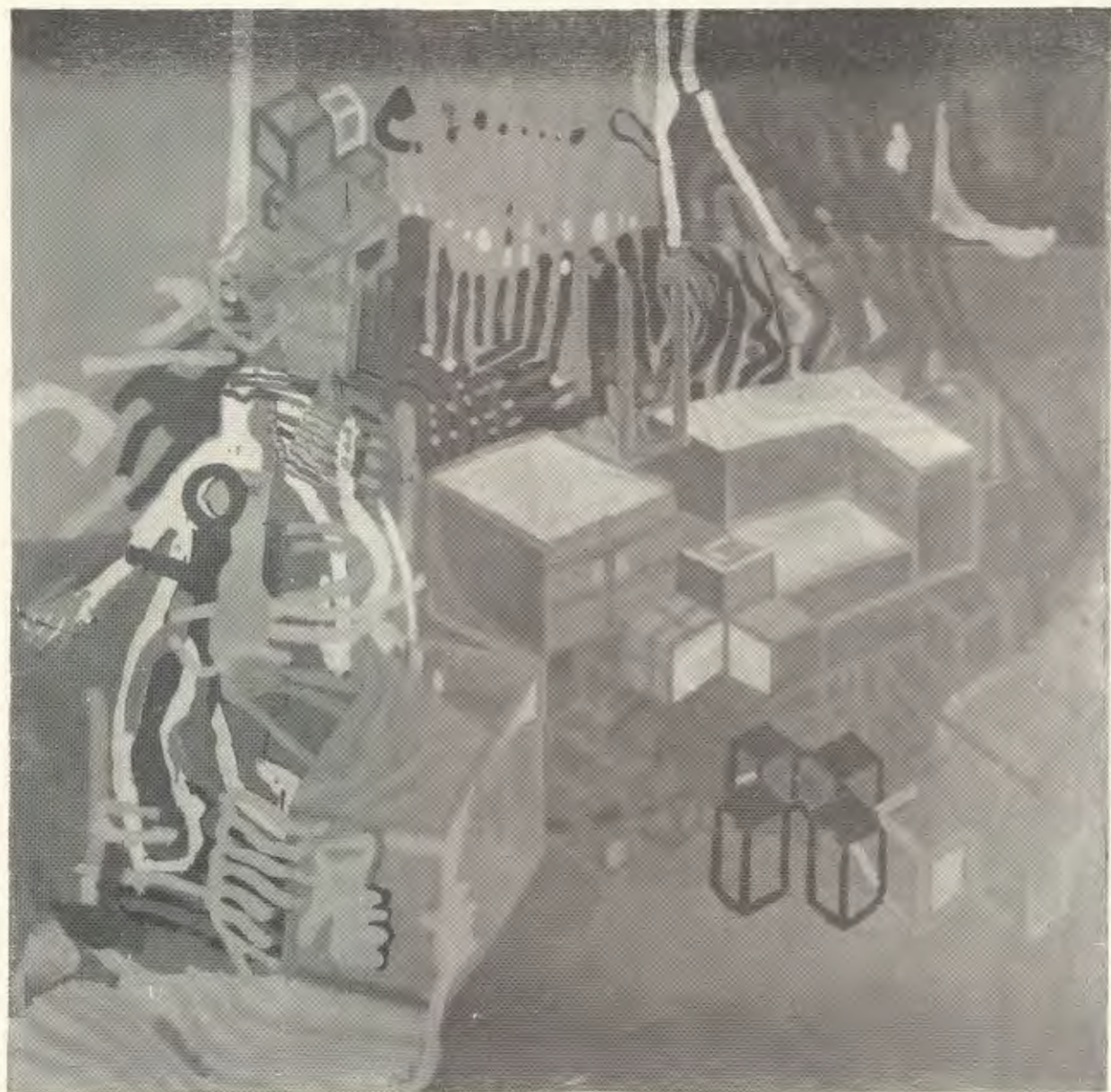
EUGENIUSZ MAŁKOWSKI
98. Przebudzenie

PIOTR FRANCISZEK MARCZEWSKI 101. Domy na Grochowie

EUGENIUSZ MARKOWSKI
103. Gra nr 4

ANDRZEJ MIZAK 104. Pomyłka młodego Wertera — Seans

ANTONI MONIUSZKO 106. Węgielki

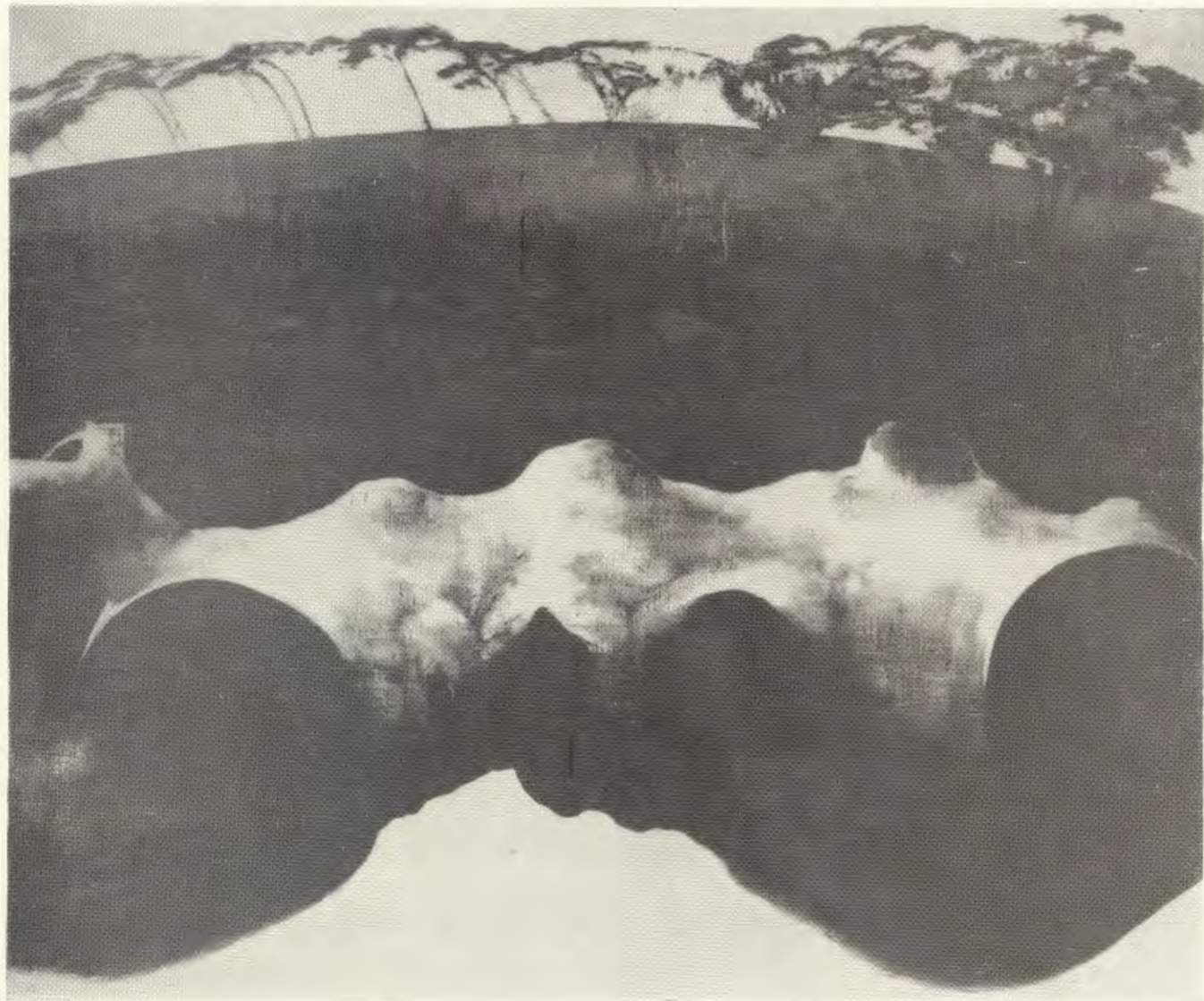
JÓZEF MLYNARSKI 107. Kompozycja II

ALOJZY TEOFIL NAWRAT 108. Orchidee w świetle księżyca

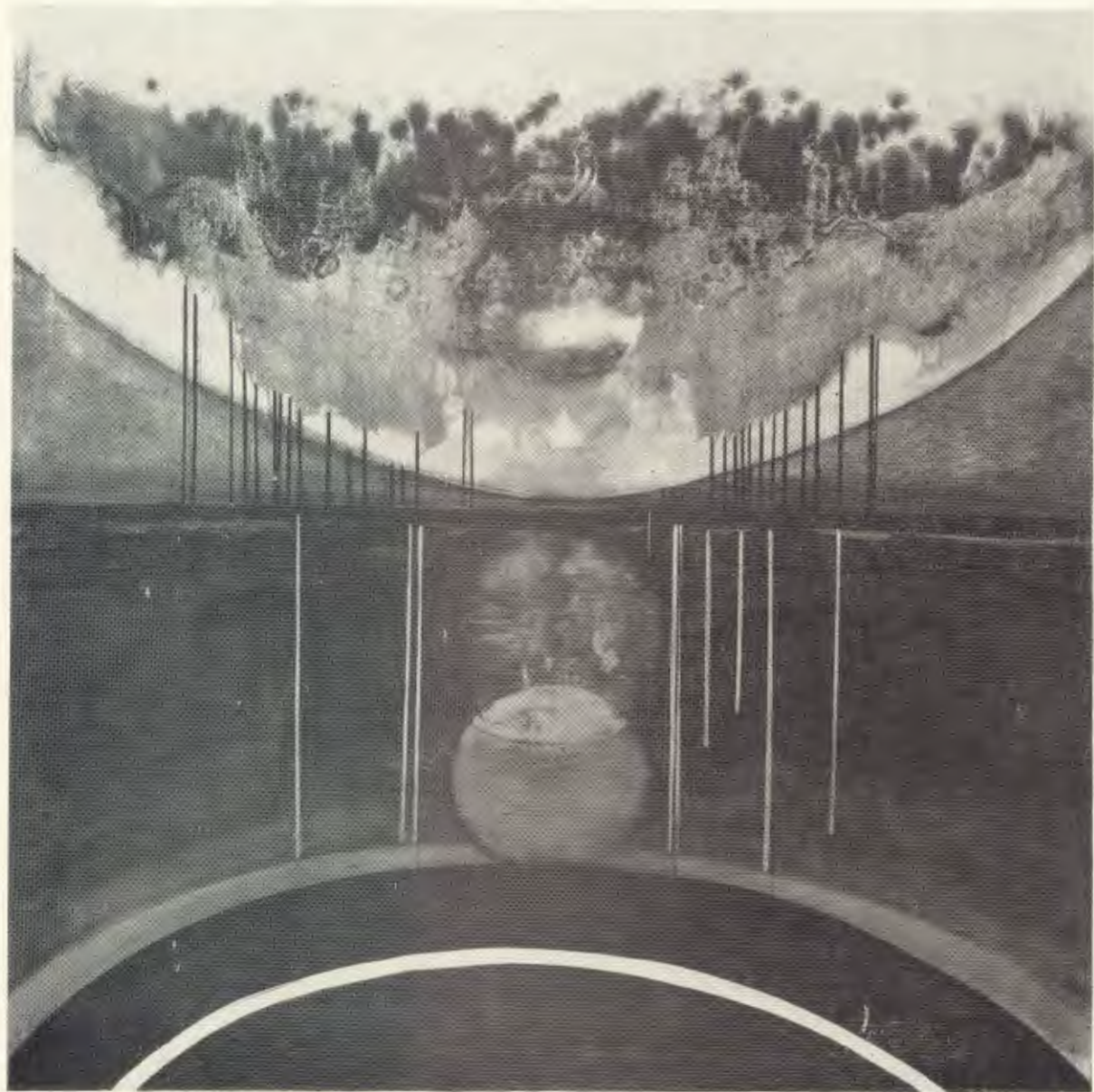

BARBARA OLSZYŃSKA 109. Pejzaż podstawowy

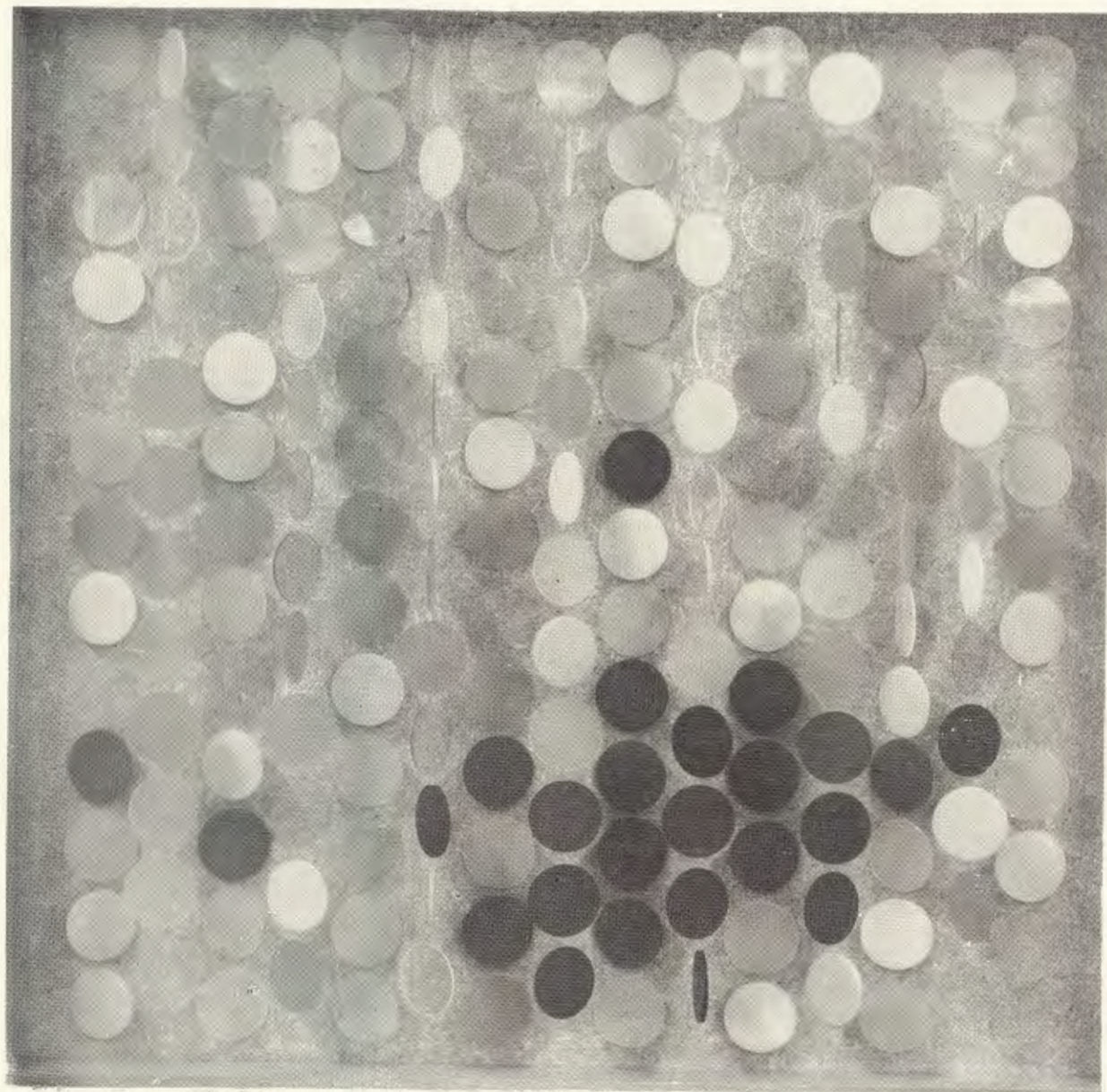
GRZEGORZ PABEL
112. Zapis pionowy VII

TERESA PANASIUK 114. Pejzaż ze słońcem IX

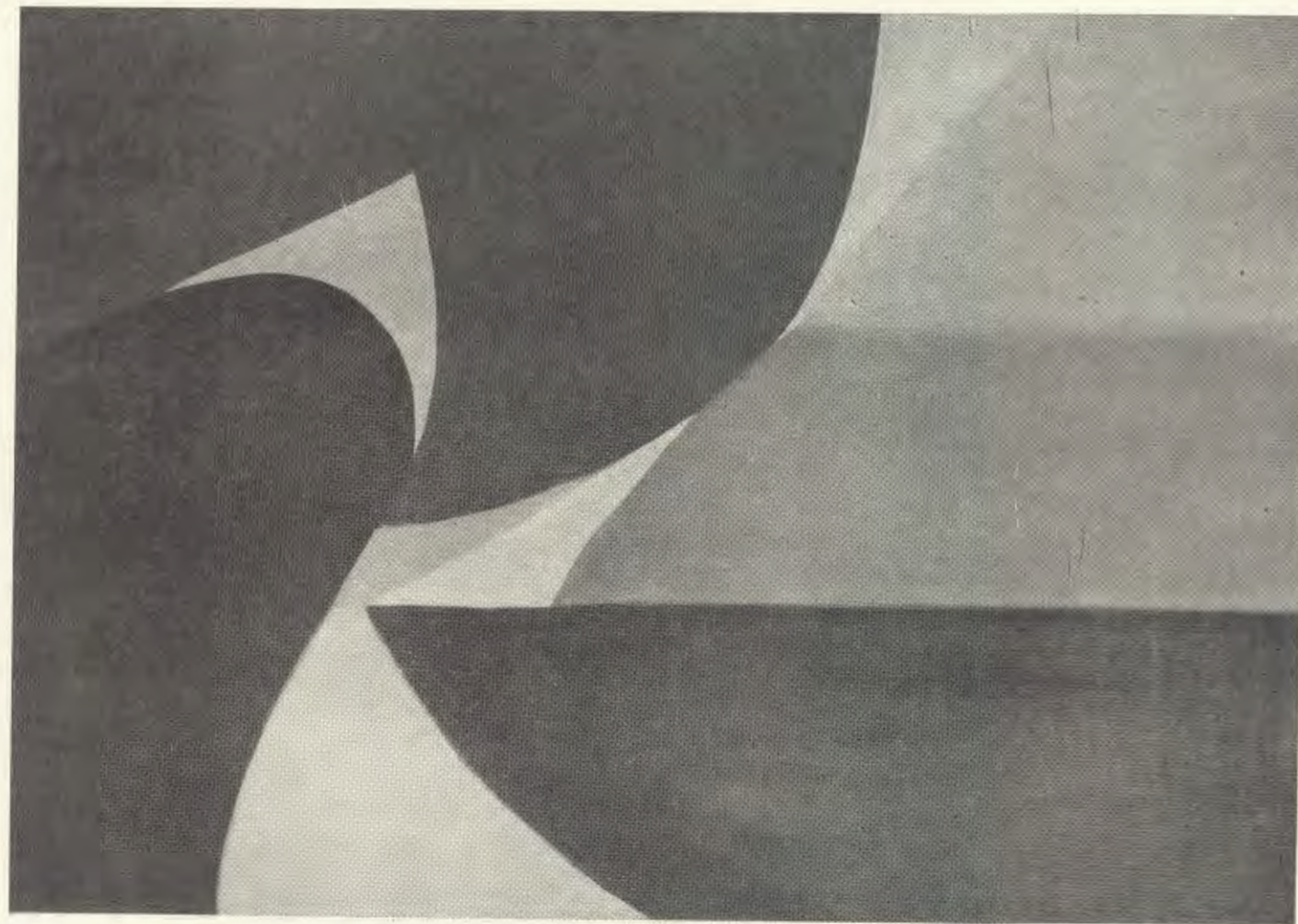

TOMASZ PENCIAK
117. Można i tak

PIOTR PEREPLYS 118. Kompozycja IV/VII

MONIKA PIWOWARSKA 119. Obraz I

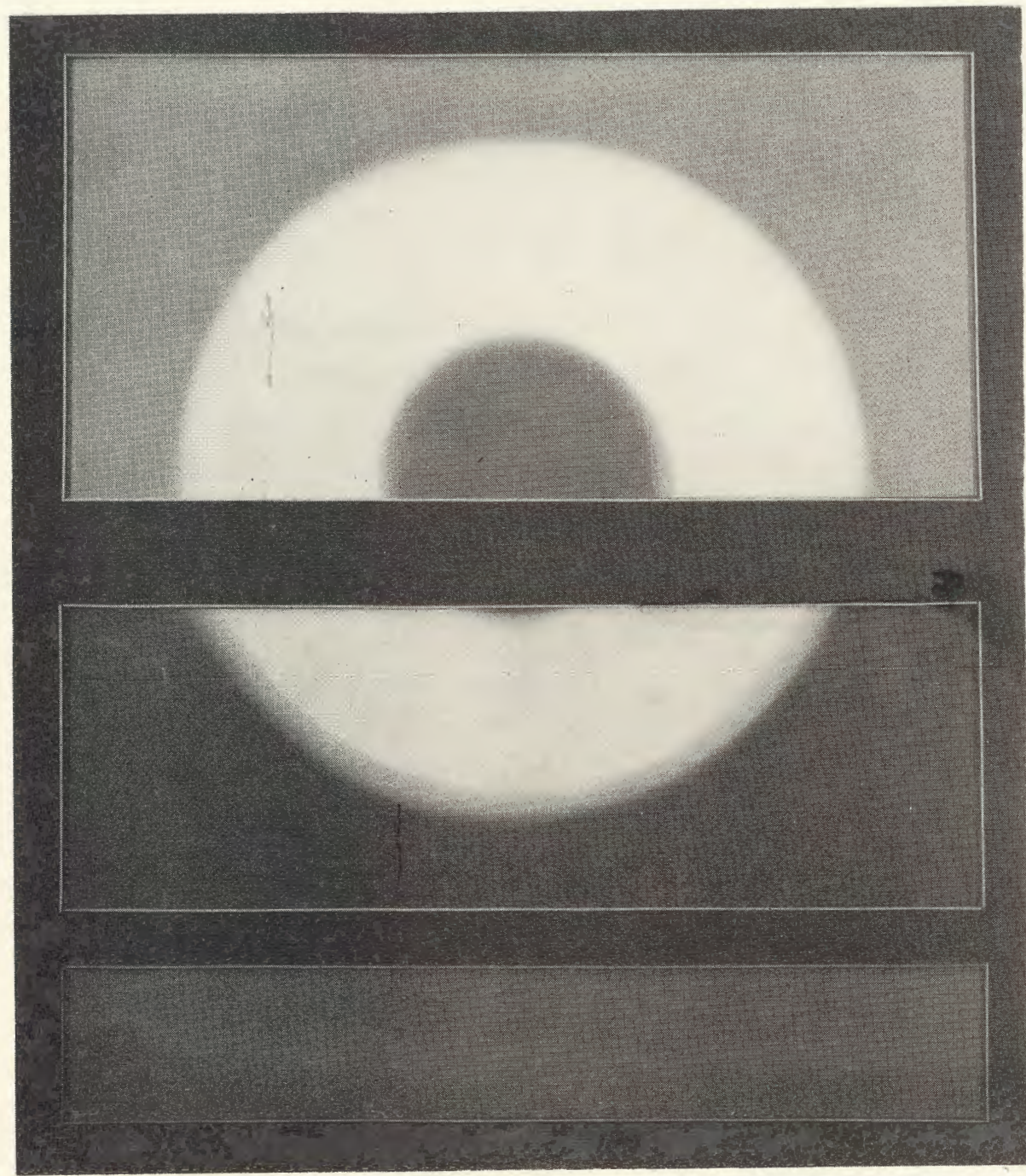

BOGUMIŁ PODSTOLSKI 120. Gdzie czyz poniosą

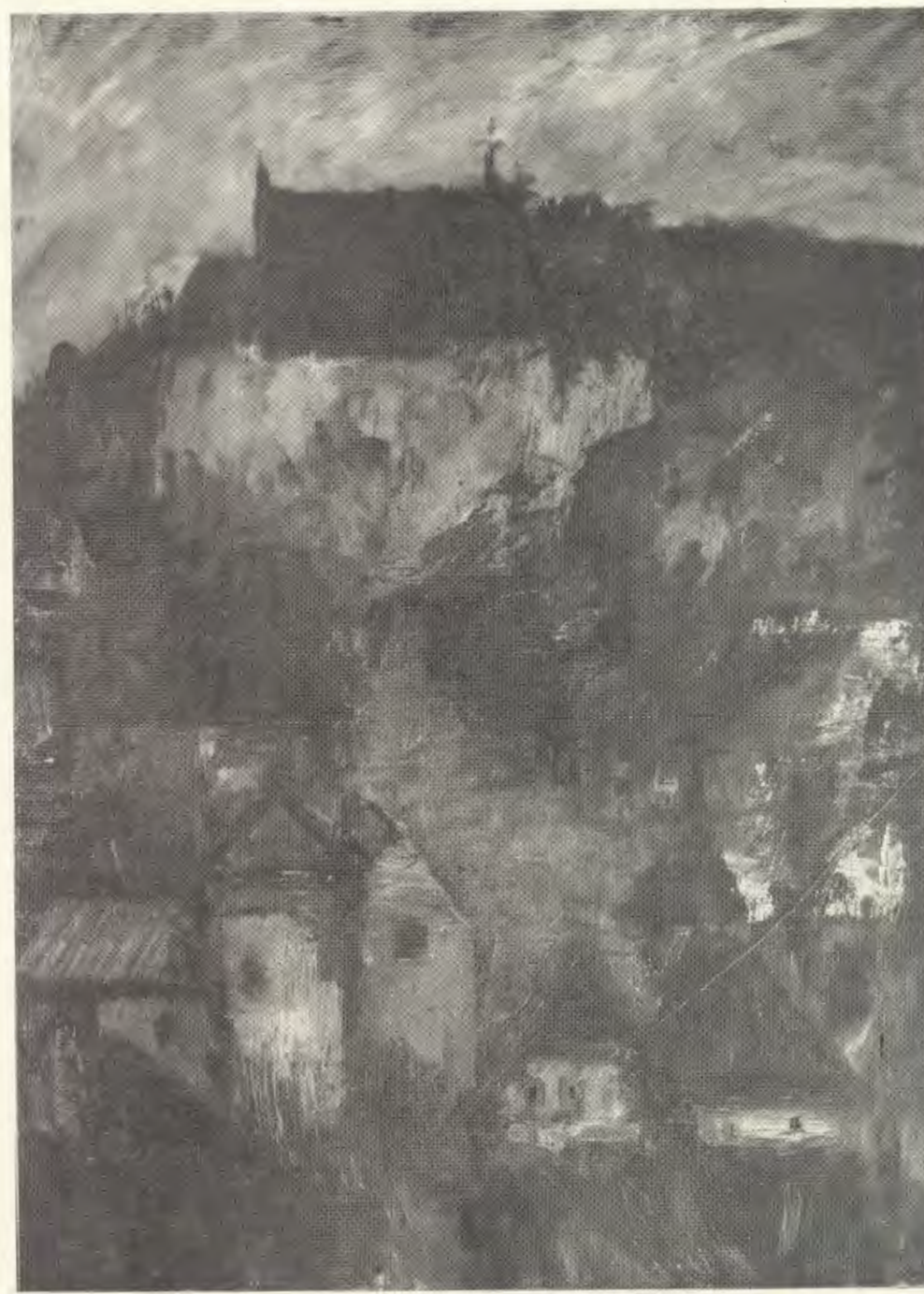

JANUSZ PRZYBYLSKI 123. Kobiety

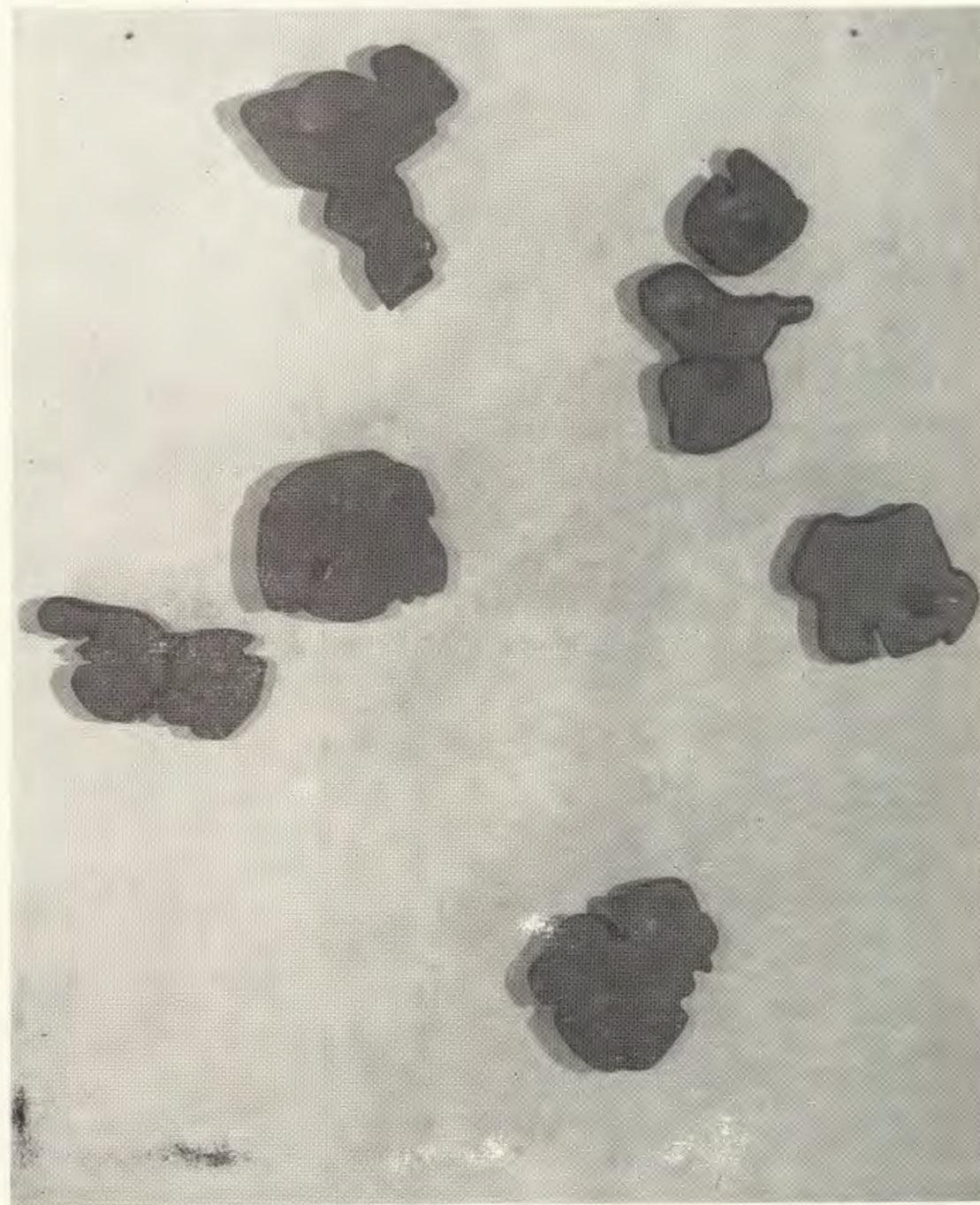

JULIAN RACZKO
125. Pejzaż II

JANUSZ ROGOWSKI
128. Kazimierz III

EUGENIA RÓŻAŃSKA 129. Biała foka

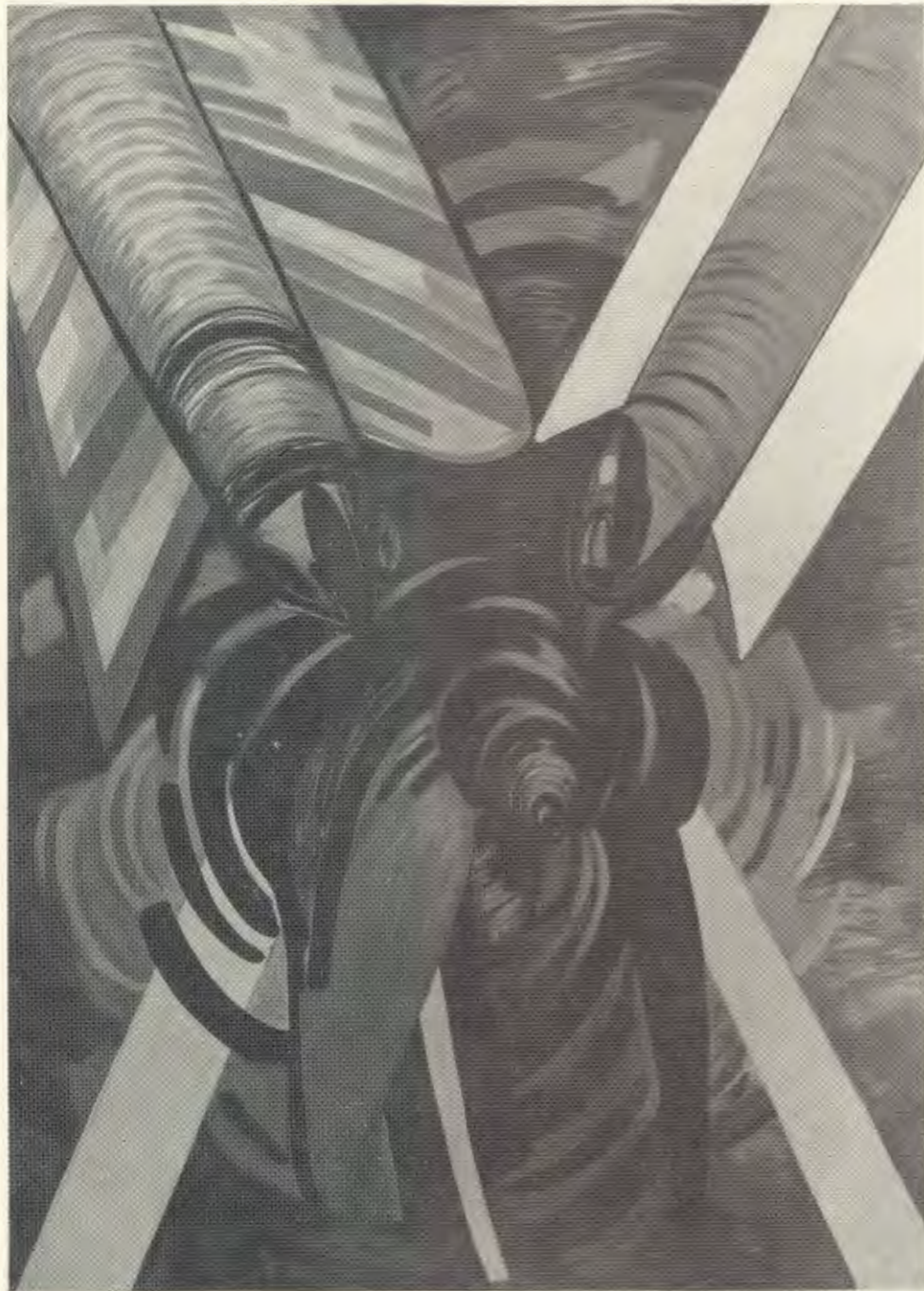
JAN RYLKE
131. Tatuaż niebieski

OLGA SAMARSKA 132. Wieczera

MAREK SAPETTO 134. Refleksja

LIDIA SERAFIN
137. Jak wlażeś między wrony
to krucz jak i one

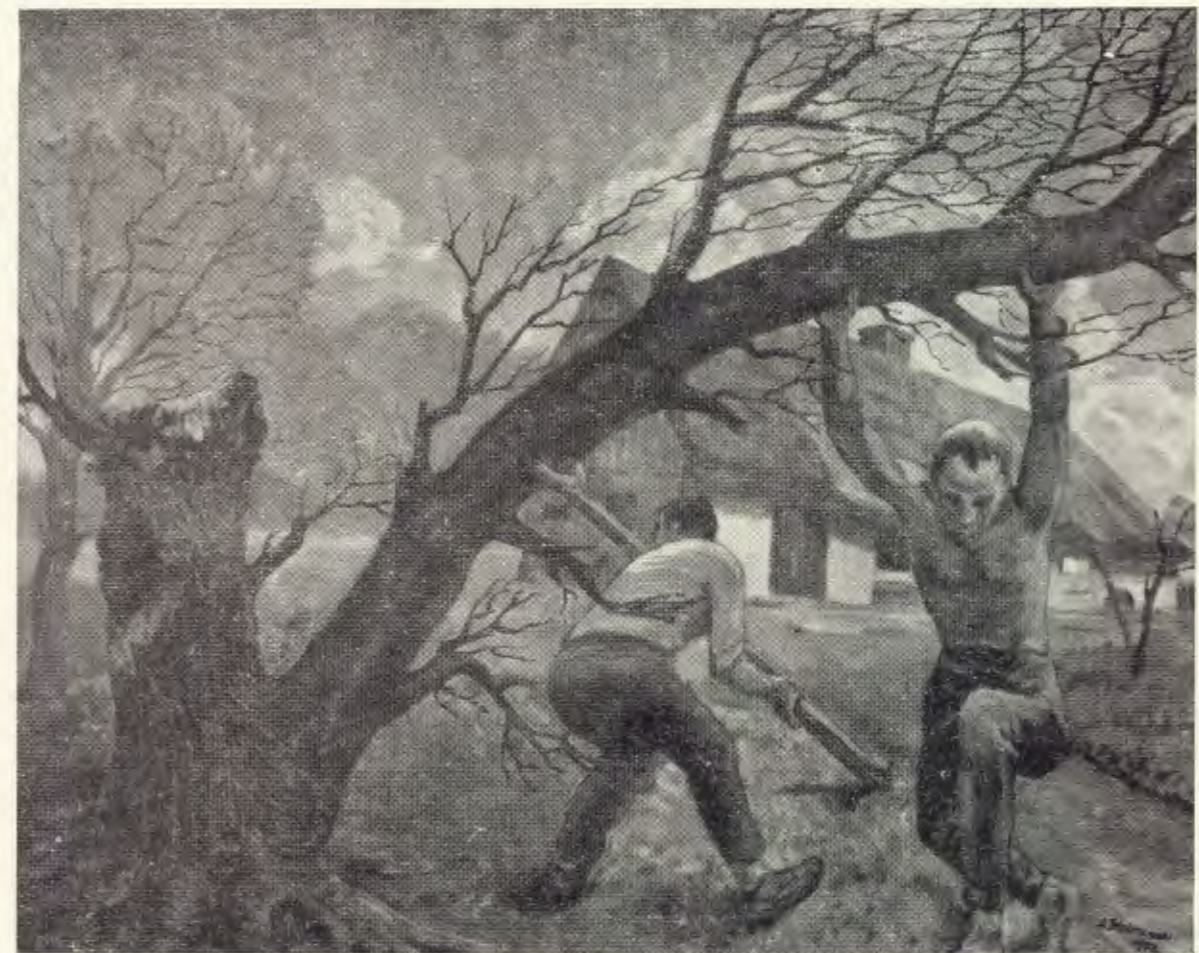

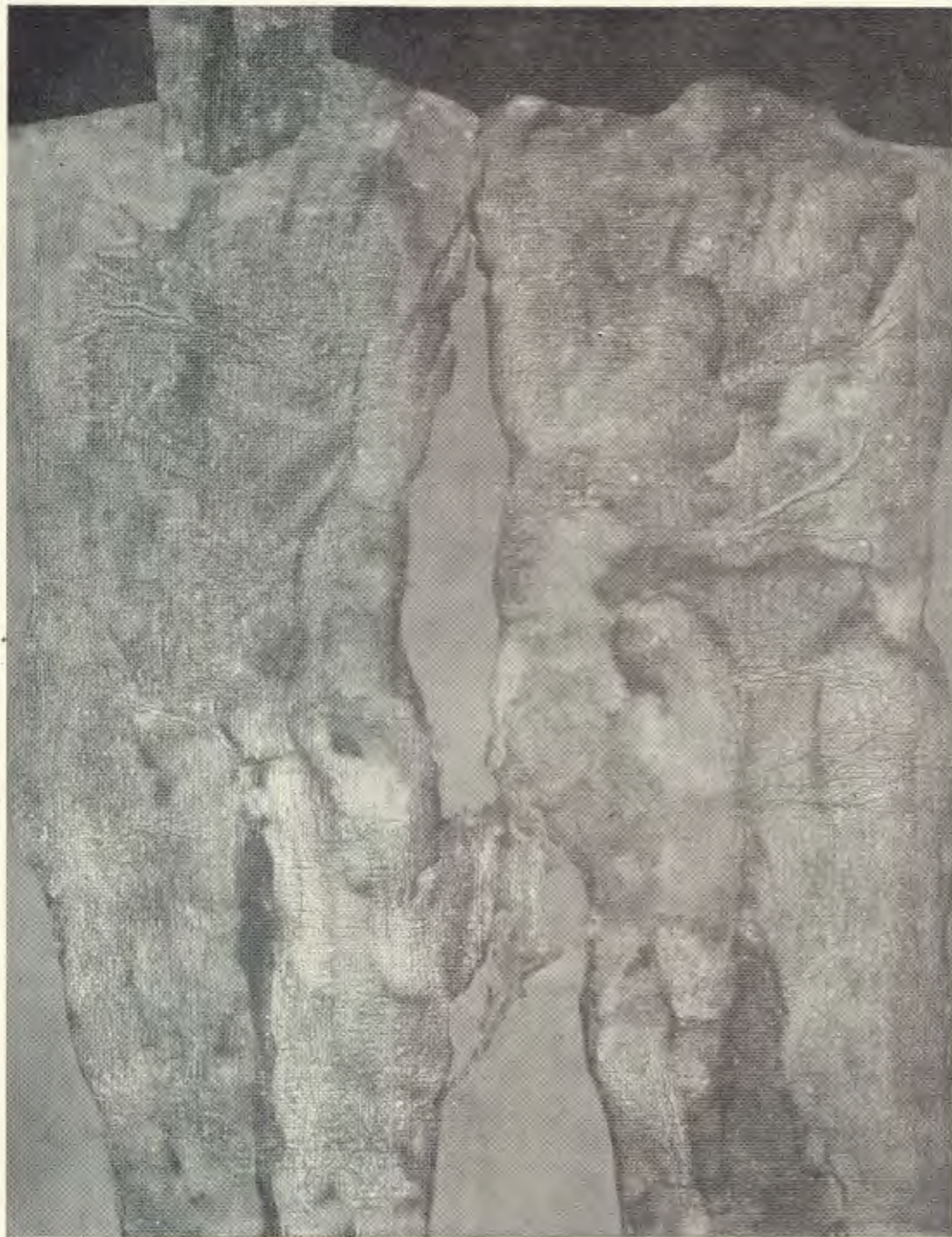
JACEK SIENICKI
138. Przedmioty

IRENA STAWIŃSKA 142. Świat artysty

JAN STEBNOWSKI 143. Ta gałąź da orzechy

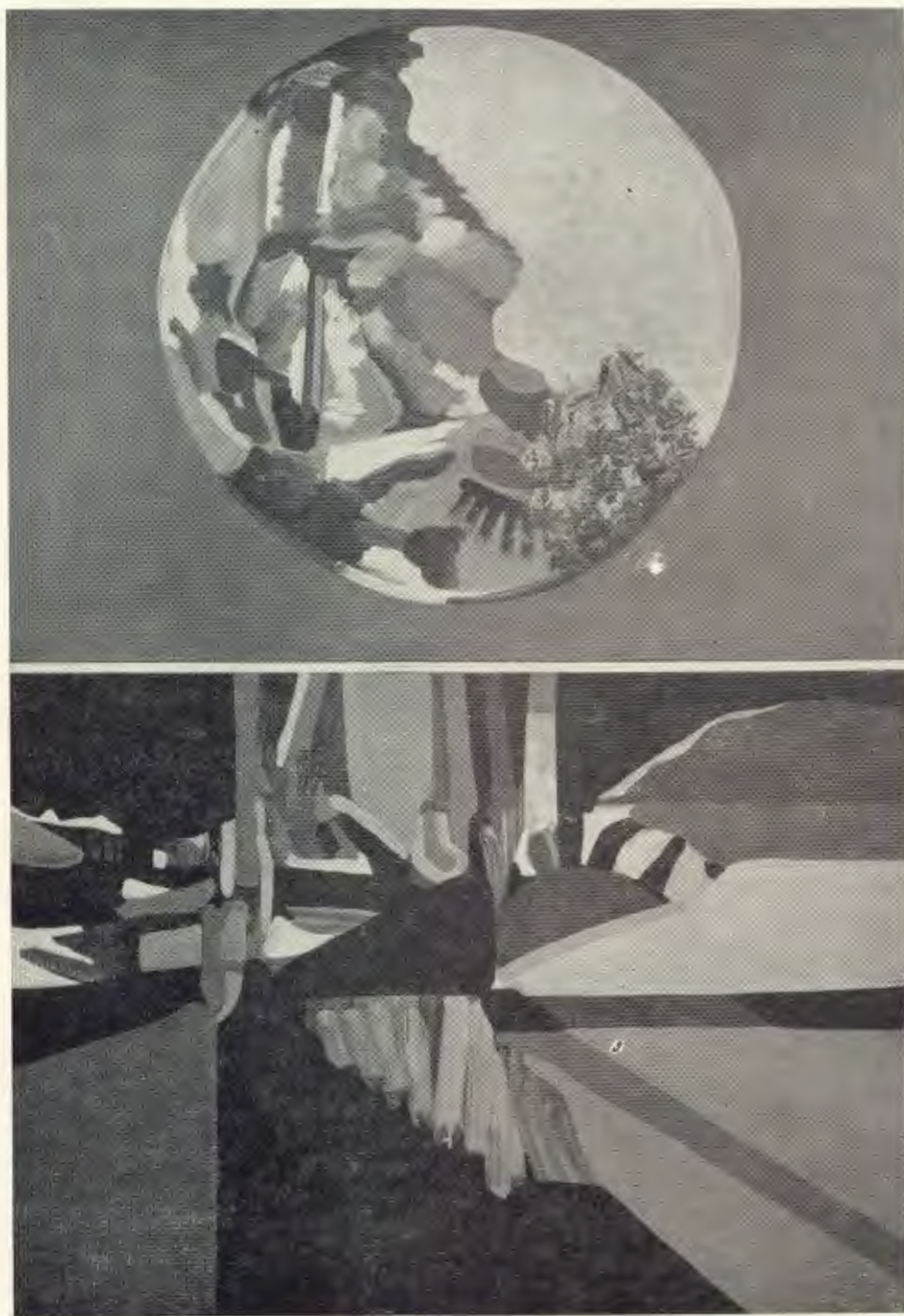

PIOTR SZADUJKIS
144. Figury ułomne

WIESŁAW SZAMBORSKI 145. Przesada

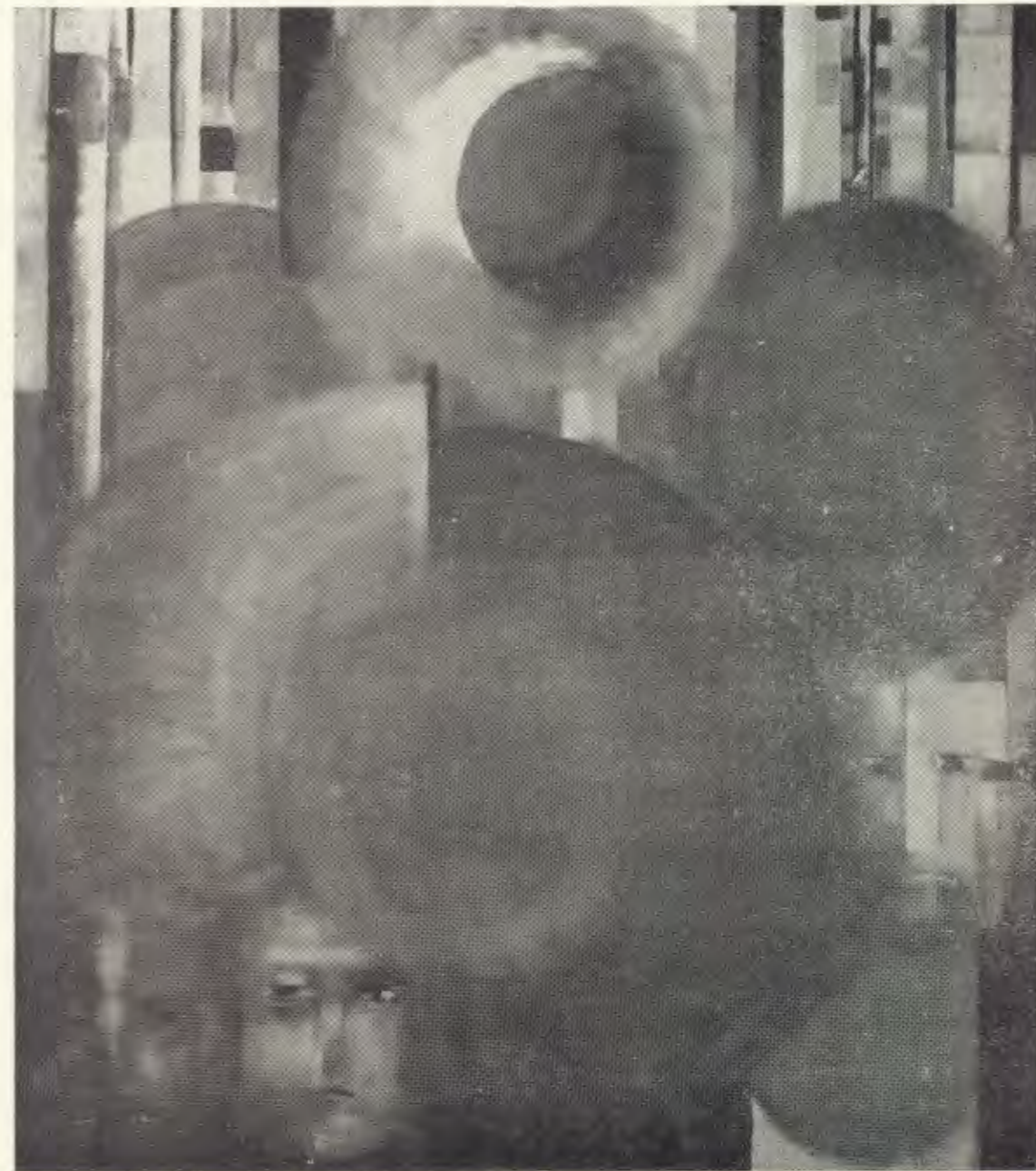

PIOTR SZUBARTOWICZ
148. Z cyklu Krajobrazy II

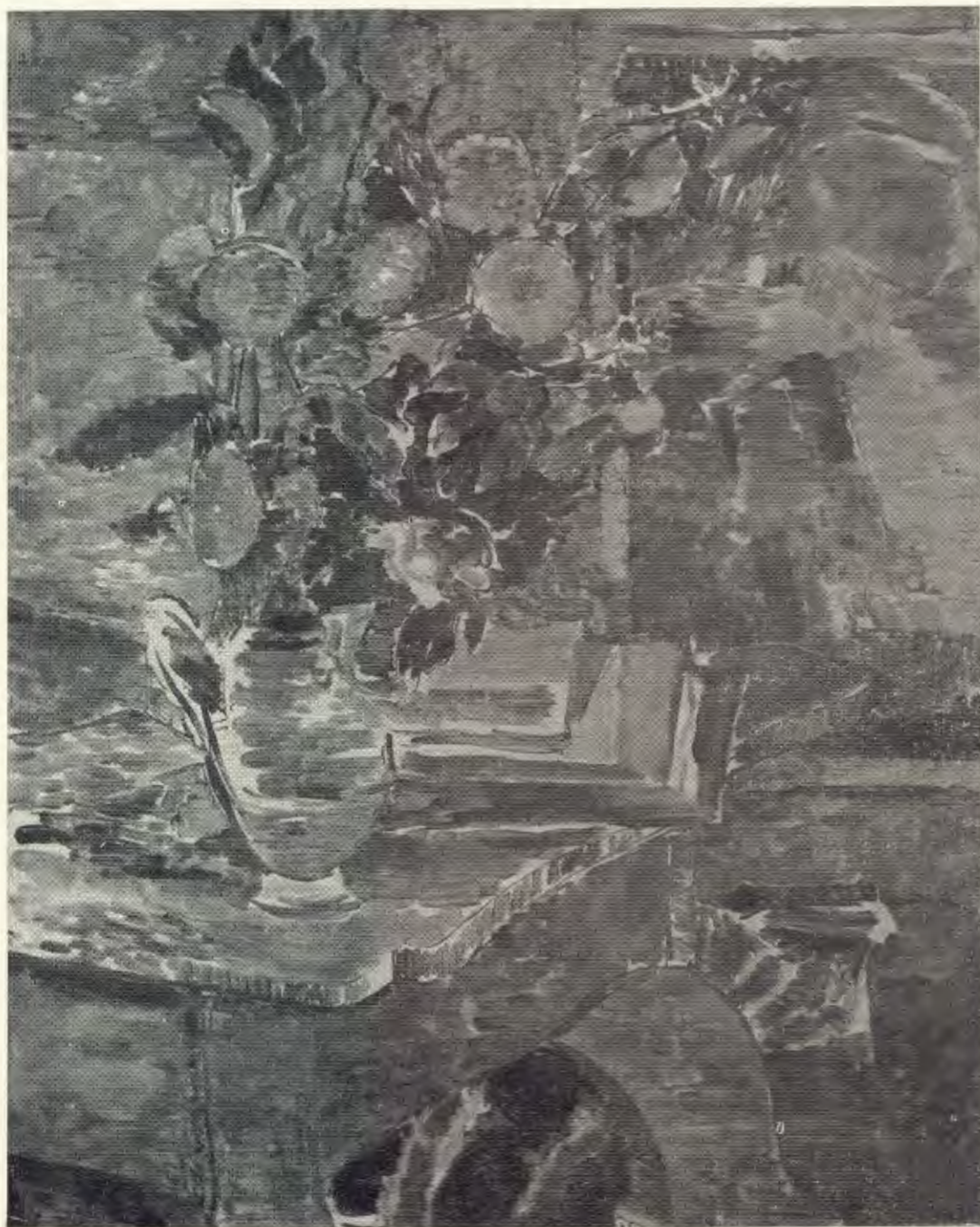

IRENEUSZ SZUBERT
149. In statu nascendi

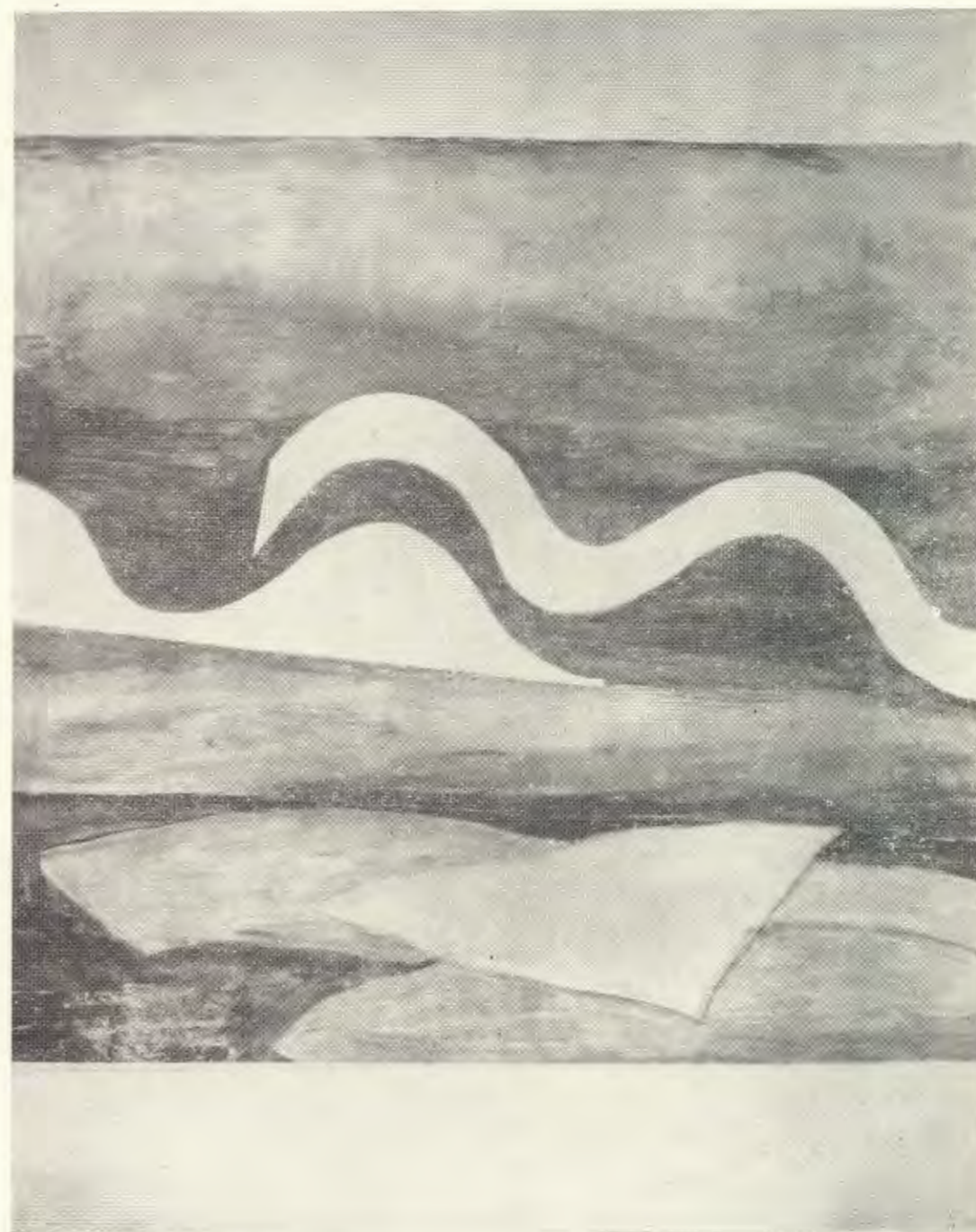
BOGUSŁAW SZWACZ 150. Ars-horme

ADELA SZWAJA
152. Światła XXXIX

STANISŁAW SZCZEPAŃSKI
156. Kwiaty i książki

HELENA
TWORKOWSKA-CEGIELA
157. × × ×

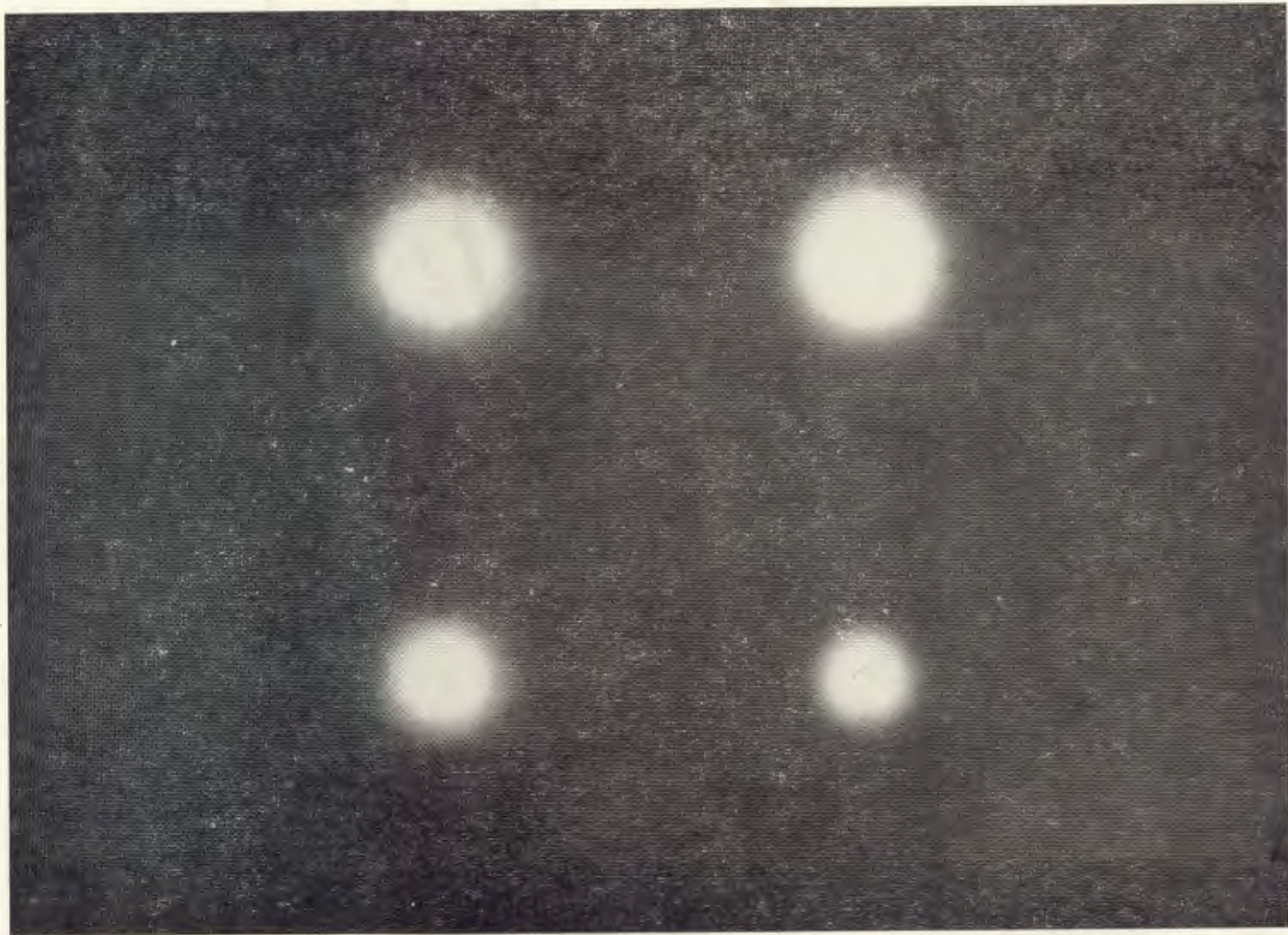
MARIA UŚPIEŃSKA 159. Pejzaż miejski II

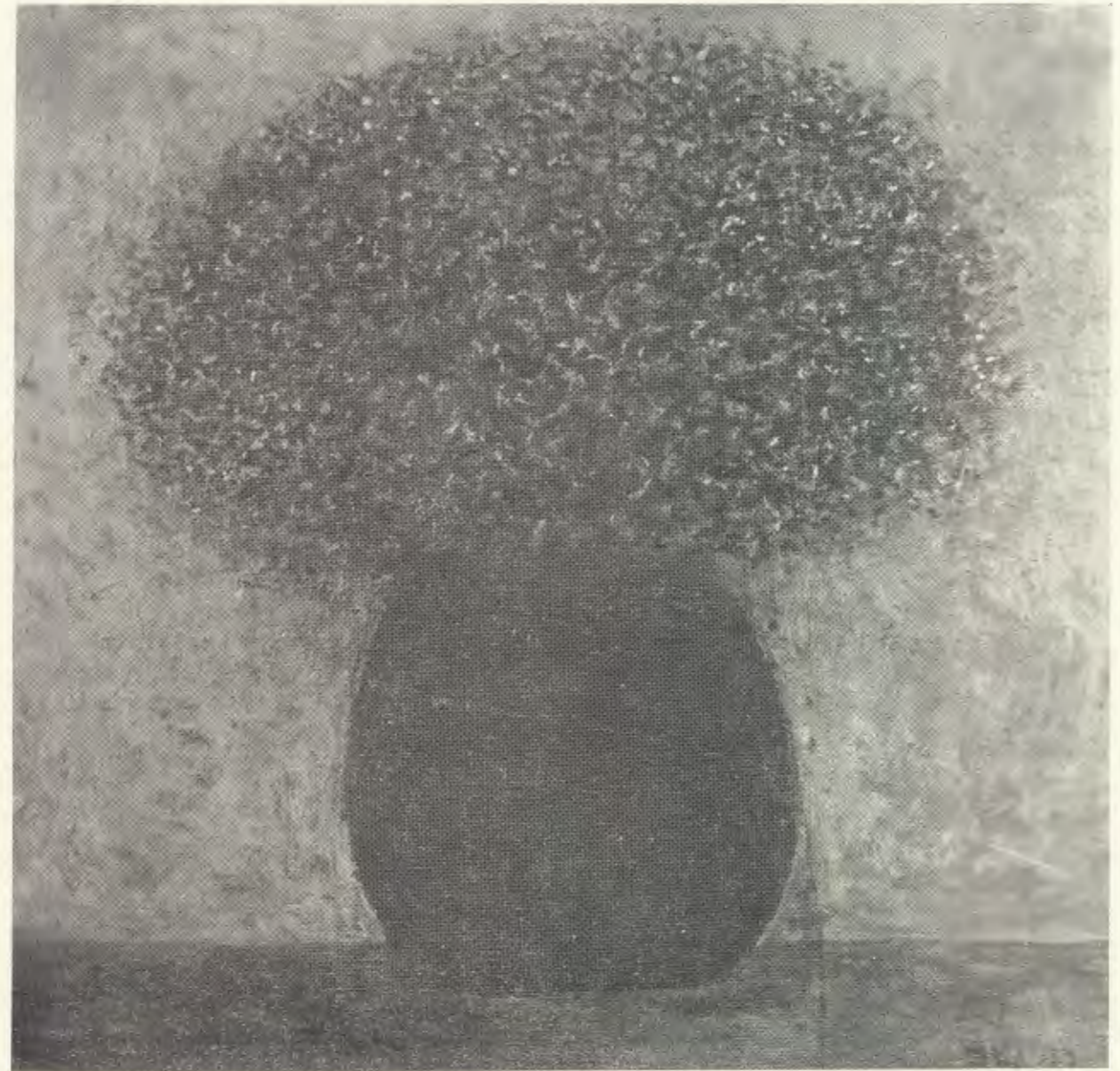
HELENA WALICKA 160. Chrońcie nasze kwiaty, oczy, dzioby i kopyta

JERZY WARDECKI 162. Kwartet-Szczęście

IRENA WILCZYŃSKA 166. Bukiet

BRONISŁAWA WILIMOWSKA 167. Bajkał I

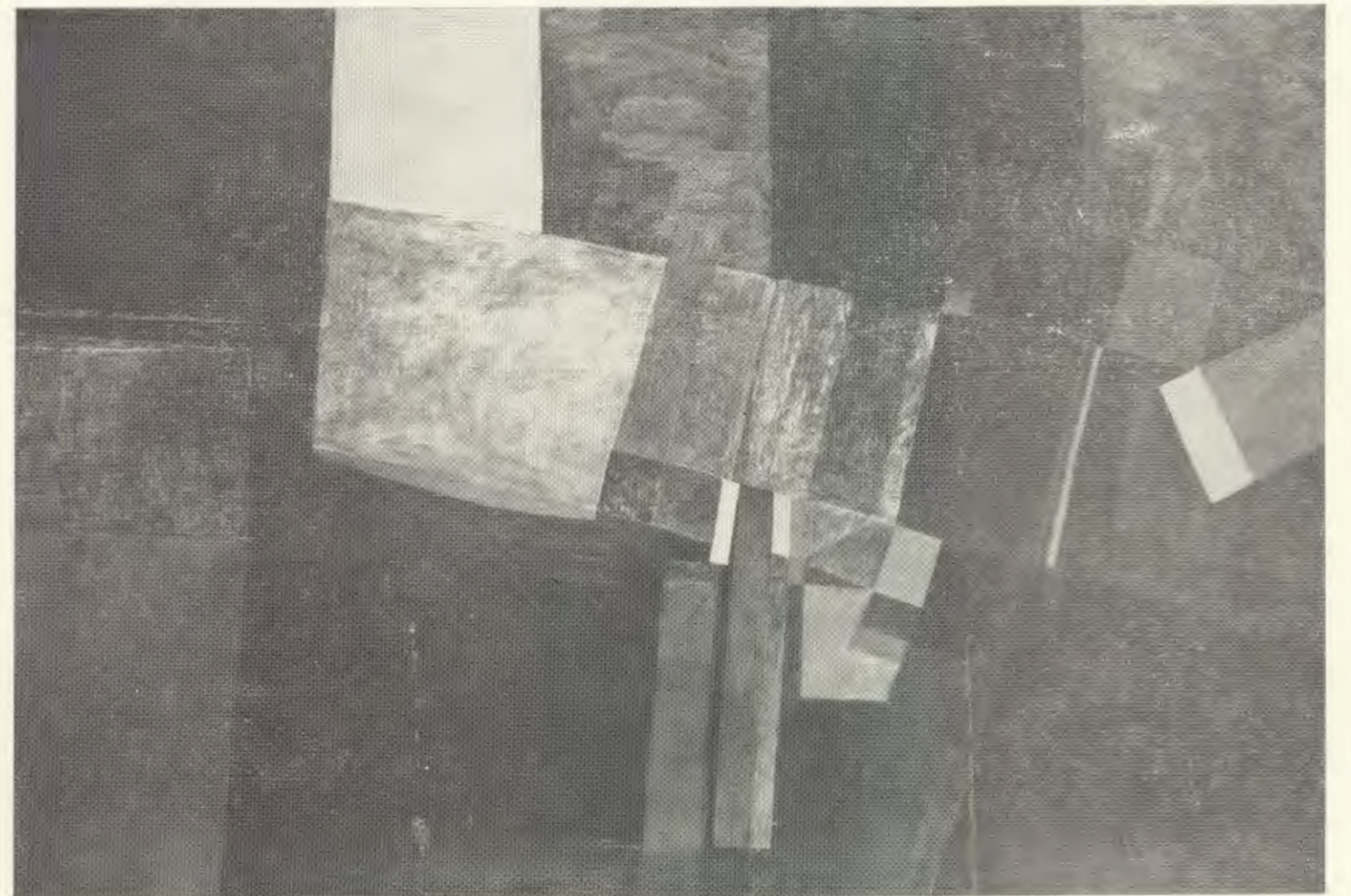

WANDA WÓJCIK
170. Pejzaż III

RYSZARD LESZEK
ZAKRZEWSKI
171. Osty

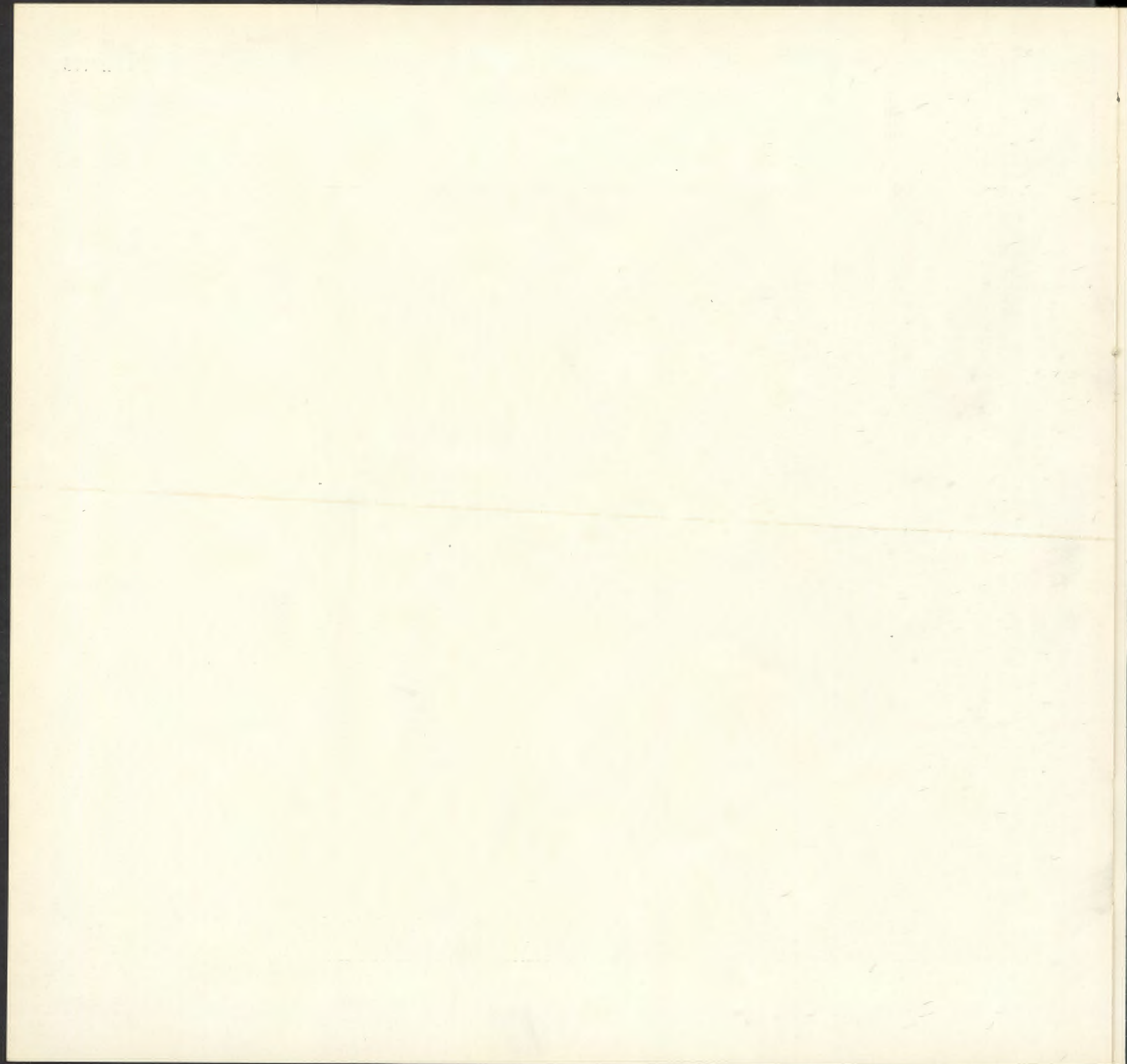
WŁODZIMIERZ JAN ZAKRZEWSKI 172. Kompozycja z pejzażu III

JERZY ZIELIŃSKI 175. Wschodzę

STANISŁAW ŻÓŁTOWSKI
176. Pułapka epoki II

RZ
rzeźba

Na ogół wystawy rzeźby stwarzają sztuczną sytuację nagromadzenia form konkurujących ze sobą, sytuację umowną, której dogodność ocenić mogą tylko krytycy. Wydaje się, że wystawa festiwalowa uniknęła tego ograniczenia, zubożenia rzeźb o warunki naturalne, w których mogłyby się znaleźć. Założeniem organizatorów było bowiem wydobyć, poprzez znaczne zmniejszenie ilości biorących udział artystów, pewnych rysujących się w rzeźbie tendencji, podkreślenie cech, które wydają się rozwijać, mają przed sobą przyszłość.

Festiwal stał się prezentacją wyłącznie środowiska warszawskiego, ale jest to środowisko najliczniejsze i najbardziej zróżnicowane. Zgromadzone rzeźby mają charakter kameralny, są przeznaczone do wnętrza, do intymnej kontemplacji, nie oczekują konfrontacji z przestrzenią czy architekturą. Mają pokazywać to, co dzieje się aktualnie w pracowniach rzeźbiarzy, dokumentować próby, osiągnięcia, nawet pomyłki.

Sztuka współczesna nieustannie goni za nowością, zmianą, dawne ideały doskonałości formy i wyrazu zastąpiło kryterium odmienności od wszystkiego co było dotychczas.

Uwolnienie się od tego kryterium i zmniejszenie tempa przemian sztuki światowej jest już niemożliwe, ale w naszej rzeźbie przesuwanie akcentów jest powolne choć stale i ujawnia wewnętrzną logikę rozwoju. Brak rynku handlowego, brak prywatnych mecenasów stwarza najczystszy, bo pozbawiony ekonomicznego zainteresowania stosunek między tworem artysty a jego — nie tyle odbiorcą — co widzem. Rzeźbiarze w większości uprawiają prawdziwą „sztukę dla sztuki”, pracują dla własnej satysfakcji i właśnie dlatego muszą nieustannie szukać, eksperymentować. Prawa rynku nie zmuszają nikogo do eksploatacji jednego pomysłu, nie ma potrzeby powielania jednego osiągnięcia.

Nihilistyczne burze przetaczające się nad sztuką światową pobrzmiwają u nas nikłym echem — forma zmienia się, ale nie rozpada. Dzięki powszechności informacji światowe przemiany odbywają się nie poza świadomością rzeźbiarzy, ale na ogół bez ich akceptującego uczestnictwa. Oznacza to inność, specyfikę polską, ale niekoniecznie konserwatyzm i powód do kompleksów.

Nie znalazła u nas odpowiednich warunków rozwoju sztuka kinetyczna, czego wystawa festiwalowa jest jeszcze jednym dowodem. Mimo ogromnego, z trudem ale i entuzjazmem rozpoczętego ruchu wokół form przestrzennych, niewiele powstało realizacji ważnych a sam ruch zamiera. Nawet artyści, którzy reprezentowali najczystsza rzeźbę inżynierską, konstrukcyjną, odchodzą od niej, powstają kształty uwie-

zione w geometrycznie określonej przestrzeni albo konstrukcja zostaje sprowadzona do funkcji dekoracyjnej.

Wizualizm wydawał się zawsze u nas za słabą racją istnienia sztuki, nie znalazł ani wybitnych odkrywców ani naśladowców. Natomiast charakterystyczna dla polskiej sztuki współczesnej tendencja ekspresyjna — ujawnia cechy nowe, świadczące o nie wyczerpanych jeszcze możliwościach tej orientacji.

Szkoła warszawska lat międzywojennych, kontynuowana przez Akademię, w dążeniu do doskonałości bryły rzeźbiarskiej, szacunku dla rzemieślniczej sprawności kształtowania w obranym, trwałym materiale, doprowadziła do przesytu, znużenia. Ideal technicznej doskonałości zastępuje teraz szczerłość, spontaniczność twórczego działania, lekceważenie tworzywa, pozostawanie przy formie szkicowej, nie dopracowanej, demonstrującej ruch ręki i narzędzia, posługującej się też chętnie tandetnym, nietrwałym materiałem. Jakby niecierpliwość, konieczność natychmiastowego zapisu dyktowała użycie gliny, gipsu, tkaniny, fragmentów przedmiotów.

Pośród artystów, dla których zapis osobistych emocji odgrywa ważniejszą rolę niż symbolizowanie formą rzeźbiarską problemów ogólnych, wyróżniłabym ekspresyjność uzewnętrznioną, działającą bezpośrednio poprzez zdynamizowanie elementów sprzężonych w bryle o sylwecie niemal klasycznej. Pojawiła się wyraźnie nowa cecha tendencji ekspresyjnej — za jej zapowiedź można by uznać polichromowane kompozycje Ryszarda Wojciechowskiego sprzed kilku lat. Polega ona na okrywaniu formy, osłanianiu jej urodą barw, połyskliwością powierzchni.

Jednowarstwowe piękno, dekoracyjność, próba oczarowania, kokietowania widza, na pewno niejednemu z nich zasłoni i zastąpi warstwę treściowo-emocjonalną tkwiącą w formie rzeźby, ale dla wielu ją podkreśli.

„Kobietony” formy rozsadzane od wewnątrz, nadnaturalne głowy — choć wynikają z zupełnie różnych poetyk — wszystkie mają tę warstwę urody, ładności, którą atakują widza, aby wciągać go w dialog z artystą wcale już nie optymistyczny i na urodzie polegający.

Pozorna, powierzchowna wizualność jako nowa cecha orientacji ekspresyjnej, ujawnia równie pozorne zbieżności z secesją. Miękka, giętka forma bowiem nie jest secesyjnie wierna dekoracyjności lecz podporządkowana treści, zapisowi bezpośrednich impulsów, rytmowi wewnętrznych emocji artysty, który uzyskał w sztuce współczesnej absolutną autonomię działań, ale nie przestał podlegać naciskom z zewnątrz.

Atakująca zewnętrzność informacji, reklamy, optycznych kierunków plastyki odbiła się w rzeźbie refleksem powierzchniowym lecz wyraźnym.

Wystawa festiwalowa potwierdza charakterystyczną dla polskiej rzeźby, trwałą przydatność drewna jako tworzywa. Poddaje się ono wszelkiemu kształtowaniu — formie zamkniętej i otwartej, doskonałej syntezie i studiom analitycznym. Wnosi do abstrakcyjnych form ograniczonych geometrią linii motyw ciepła, wewnętrznego życia, nie pozwalając na zagubienie śladu twórczej emocji nawet wtedy, kiedy jest ona skierowana tylko na kształt a nie na jego intelektualną czy uczuciową zawartość.

Medalierstwo na wystawie dokumentuje pogłębiający się podział na portatywny pomnik, co stanowiło zawsze tradycyjną rolę medalu, i małą formę rzeźbiarską, jako azyl artystów uciekających od monumentalizmu, od techniki do wypowiedzi najswobodniejszej, intymnej i najmniej związanej z tak ważnymi w rzeźbie uwarunkowaniami ekonomicznymi. I w jednym i w drugim zakresie działań tej dziedziny rzeźby wypada odnotować osiągnięcia bardzo wybitne.

Ścisły podział Festiwalu na dyscypliny plastyczne eliminuje z niego obiekty integrujące, których powstanie i działanie nie dadzą się w równie ścisły sposób zaszeregować. Obiekty te łączą nie tylko techniki i środki wyrazu różnych dyscyplin, ale zawierają też elementy, które nie były nigdy uważane za tworzywo artystyczne. To powoduje ich nieprzystawanie, obcość w zestawieniu z obrazem, rzeźbą czy grafiką, ale jeżeli Festiwal ma zachować rolę dokumentującą ważne wydarzenia i prądy w środowisku warszawskim to mimo trudności technicznych, nie nadążającej za koncepcjami artystów bazy ekspozycyjnej, jaką stanowi gmach Zachęty i całego bogactwa i różnorodności dotychczas prezentowanego materiału — będzie musiał znaleźć rozwiązanie możliwości pokazania tego, co już nie może przestać powstawać a co nie mieści się w istniejących konwencjach.

HANNA KOTKOWSKA-BAREJA

BARBARA BIENIULIS-STRYNKIEWICZOWA Warszawa, J. Dąbrowskiego 84	strona	FRANCISZEK HABDAS Warszawa, Stoleczna 14 m. 117	strona
1. Kontrapunkt , 1972, gips pat., wys. 75	114	13. XX wiek , medal, brąz, \varnothing 110 mm (awers, rewers)	121
2. Ciągłość , gips pat., wys. 60		14. Pokaleczona ziemia , medal, brąz (awers, rewers), \varnothing 130 mm	
MAREK BRZOWOWSKI Warszawa, Krasińskiego 38 m. 71		15. Cyprian Norwid 1821-1883 , 1971, medal, brąz (awers, rewers) \varnothing 115 mm	
3. Macierzyństwo , kamień, wys. 48	115	WIKTORIA ILJIN Warszawa, Natolińska 3 m. 207	
JERZY CHOJNACKI Warszawa, Niekańska 29		16. Czarny deszcz , technika mieszana, drewno, wys. 150	122
4. Siedząca , sztuczny kamień, wys. 57	116	ANNA JARNUSZKIEWICZ Warszawa, Cisowa 12	
WIKTORIA CZECHOWSKA-ANTONIEWSKA Warszawa, Zwycięzców 8 m. 2		17. Iluzjonista , 1972, blacha cynkowa, wys. 180	123
5. 50-lat działalności w ruchu robotniczym , medal, brąz srebrzony (awers i rewers)	117	KRYSTYN JARNUSZKIEWICZ Warszawa, Cisowa 12	
TEODORA DĄBROWSKA Warszawa, Noakowskiego 12 m. 11		18. Dawca , 1972, blacha cynkowa, wys. 200	124
6. Kopernik , medal brąz, \varnothing 190 mm	118	ANNA JUNG-WOJCIECHOWSKA Warszawa, Podleśna 42 m. 14	
ZOFIA DEMKOWSKA Warszawa, Nowomiejska 11 m. 15		19. Pierwsza praca , kamionka	125
7. Pejzaż , 1971, mosiądz, 120×180 mm	119	MIECZYSLAW KALUŻNY Warszawa, Woronicza 44 m. 45	
8. Zboża I , 1971, brąz, 170×180 mm		20. Serce matki , 1972, drewno, wys. 180	126
9. Zboża II , 1971, brąz, 180×130 mm			
WIKTOR GAJDA Warszawa, Gostyńska 8 m. 13			
10. Myśliciel , 1969, brąz polerowany, wys. 33			
11. ××× , 1972, brąz polerowany, wys. 24	120		
12. Psy , 1972, brąz polerowany, 17×35×17			

ANNA KAMIENSKA-LAPIŃSKA Warszawa, Podleśna 52 m. 159	strona
21. Larwiak, metal, aluminium, wys. 45	127
22. Drążconogie I, brąz, wys. 25	
23. Drążconogie II, brąz, wys. 35	
24. Rozpek I, 1972, medal brąz, \varnothing 100 mm	
25. Rozpek II, 1972, medal brąz, \varnothing 110 mm	
ANDRZEJ KASTEN Warszawa, Felińskiego 54 m. 7	
26. Portret Janusza Warneckiego, 1972, gips, wys. 60	128
RYSZARD KOZŁOWSKI Otwock, Katowicka 3	
27. Orka, drewno metal, wys. 190	129
JERZY KRAWCZUK Milanówek, Sosnowa 7a	
Z cyklu Wojna:	
28. Ślady I, metal ceramika, \varnothing 180 mm	130
JAN KUCZ Warszawa, J. Bruna 26 m. 38	
29. Kompozycja z białą plamą, 1972, gips, 60×79×59	131
MARIAN KURJATA Warszawa, Obrońców 29 m. 3	
30. Słowianka, marmur „sławniowice”, dł. 146	132
31. George Sand, aluminic	
32. Głowa mężczyzny, gips	
KAZIMIERZ LIPiŃSKI Warszawa, Radzymińska 53 m. 34	
33. Blathy Otto Titusz, 1971, medal, brąz, \varnothing 170 mm	133
34. Bela Bartok, medal, brąz, \varnothing 140 mm	

EDWARD ŁAGOWSKI Warszawa, Wyslouchowej 5/85	strona
35. Piloci, plakieta, mosiądz, 120×120 mm	134
36. W pracowni, plakieta, brąz, 120×120 mm	
37. Oczekiwanic, plakieta, brąz, 120×120 mm	
TADEUSZ ŁODZIANA Warszawa, Brzozowa 31/33 m. 7	
38. Bez tytułu	135
ZBIGNIEW MALESZEWSKI Warszawa, Dugaj 15 m. 2	
39. Bez tytułu, drewno, 46×75×29	136
MARIA MALISZEWSKA Warszawa, Próźna 12a	
40. Pożeranie, 1972, ceramika, wys. 32	137
JÓZEF MARKIEWICZ Warszawa, Pustola 34a m. 21	
41. Pierwszy impuls, plakieta przestrzenna, aluminium, 120×220 mm	138
42. Dwie strony medalu, medal, brąz (awers i rewers), \varnothing 110 mm	
43. Chrońmy zabytki, 1971, medal, brąz (awers, rewers), \varnothing 60 mm	
TADEUSZ MARKIEWICZ Warszawa, Waliców 20 m. 1013	
44. Niezwyciężona, 1972, drewno polichromowane, wys. 140	139
45. Nasza Pani, 1972, drewno polichromowane, wys. 170	
46. O pokój, drewno polichromowane	
EWELINA MICHALSKA Warszawa, Okrąg 2 m. 153	
47. Z cyklu: Symfonia jezior mazurskich I, drewno, wys. 140	140
48. Z cyklu: Symfonia jezior mazurskich II, drewno, wys. 150	

IRENA MOLIN-SOWA Warszawa, Śniadeckich 1/15 m. 10	strona
49. Na temat Jeana Arpa, brąz, wys. 52	141
Z cyklu Krajobrazy:	
50. Mazowsze, 1969, medal, brąz, \varnothing 95 mm	
51. Pojezierze, 1969, medal, brąz, \varnothing 95 mm	
52. Divertimento, 1970, medal, brąz lany, \varnothing 84 mm	
JÓZEF MURGRABIA Warszawa, Narbutta 60 m. 5	
53. Przy książce i zabawie, 1971, drewno polichromowane, wys. 87	142
WIESŁAW MÜLDNER-NIECKOWSKI Warszawa, Filtrowa 79 m. 53	
54. Ludwik Grabowski, ceramika drewno, wys. 52	
55. Zamek będzic, medal, brąz srebrzony, \varnothing 200 mm	
56. Stanisław August Poniatowski, 1971, medal, brąz lany (awers i rewers), \varnothing 105 mm	143
ADAM MYJAK Warszawa, Krakowskie Przedmieście 58/60	
57. Scn I, gips pat., 70×50	
58. Tanatos, beton, 70×40	144
IRENA NADACHOWSKA Warszawa, pl. Inwalidów 4/6	
59. Ikar, 1972, drewno, wys. 150	145
ALOJZY NAWRAT Warszawa, Kisielnicka 38	
60. Requiem, 1970, drewno, wys. 220	146
61. Portret Anouk Aimée, 1972, drewno, wys. 57	

EWA OLSZEWSKA-BORYS Radość, Chylicka 10	strona
62. Lenin, plakieta, brąz lany, 120×115 mm	147
JANUSZ PASTWA Warszawa, Anielewicza 35/29	
63. Dążenie, beton, 100×61×30	148
KATARZYNA PISKORSKA Warszawa, Powsińska 104	
64. Tysiąclecie bitwy pod Cedynią, medal, brąz (awers i rewers), \varnothing 70 mm	149
EDWARD PIWOWARSKI Warszawa, Czarnieckiego 56 m. 1	
65. W deszczu, 1972, ceramika, wys. 125	150
ZOFIA POCHŁOWSKA Warszawa, J. Dąbrowskiego 82	
66. Picasso, ceramika, wys. 60	151
67. Przepływanie, drewno orzech, wys. 160	
ADAM PROCKI Warszawa, Nobla 25 m. 2	
68. Współczesność, drewno, wys. 170	
69. Ciszka, drewno, wys. 200	
70. Krzyk, drewno, wys. 160	152
WALENTYNA PSZENICZNA-CHAŁACZKIEWICZ Wilanów, Husarii 50	
71. Pokój, 1971, medal, brąz, \varnothing 125 mm	153
ELŻBIETA ROLKE-MISZTAŁ Warszawa, Warecka 9 m. 4	
72. Błask, żeliwo, 150×150	154
GRAŻYNA ROMAN Warszawa, Przasnyska 14 m. 37	
73. Kolumb, medal, brąz, \varnothing 100 mm	155
74. Drzewa, medal, brąz \varnothing 150 mm	

KAZIMIERZ RYSZKA

Warszawa, Czerwonego Krzyża 4 m. 8

75. **Kompozycja**, gips pat., wys. 94
76. **Homo Faber**, gips pat., wys. 57
77. **Pomona**, gips pat., wys. 63

TADEUSZ SIEKLUCKI

Warszawa, Hoża 37 m. 32

78. **Warkocz**, metal, dł. 182
79. **Żrenica**, metal, 80

STANISŁAW SIKORA

Warszawa, Saska 54 m. 5

80. **Nasze czasy**, 1972, medal, brąz, \varnothing 190 mm
81. **Odbudowa Zamku Królewskiego w Warszawie**, 1971, medal, brąz, \varnothing 167 mm (awers i rewers)
82. **100 lat PTTK 1873-1973**, 1972, medal, brąz (awers), \varnothing 190 mm
83. **Mikołaj Kopernik**, 1972, medal, brąz (awers), \varnothing 230 mm

MIROSLAW SMORCZEWSKI

Warszawa, Żeromskiego 64 m. 2

84. **Portret W. Baszanowskiego**, 1971, cement, wys. 60

METODY SOWA

Warszawa, Śniadeckich 1/15

85. **Z cyklu „Ludzie”**, 1971, marmur, wys. 18

LUDMIŁA STEHNOVA

Warszawa, Marchlewskiego 36

86. **Na srebrnej podstawie**, 1972, biały cement, $98 \times 80 \times 50$
87. **Motyw ziemi**, 1971, marmur boecheński, dł. 93
88. **W formie trawertynu**, 1972, marmur trawertyn, wys. 150

strona

156

157

158

159

160

161

RYSZARD STRYJECKI

Warszawa, al. 3 Maja 7 m. 72

89. **Beethoven**, medal, brąz, \varnothing 160 mm
90. **Darwin**, medal, brąz, \varnothing 180 mm

MACIEJ SZAŃKOWSKI

Warszawa, Wiejska 20 m. 54

91. **Kompozycja**, 1972, ceramika, wys. 160
92. **Tarcza 5/71**, 1971, plakieta, aluminium lane, 144×160 mm
93. **Tarcza 6/71**, plakieta, brąz lany, 150×165 mm
94. **Tarcza 7/72**, plakieta, brąz lany, 130×150 mm

LEON SZATZSZNAJDER

(1881-1972)

95. **Konopnicka**, plakieta, brąz, 225×155 mm
96. **Orzeszkowa**, medal, gips, \varnothing 107 mm
97. **Einstein**, plakieta, brąz, $21,5 \times 160$ mm

ANTONI ŚLĘZAK

Warszawa, Wery Kostrzewy 4 m. 61

98. **Sinfonietta**, 1972, plakieta, brąz, 120×140 mm

ZOFIA TCHOREK

Warszawa, Miedzeszyńska 870 m. 8

99. **Słońce II**, plakieta, brąz, 205×140 mm

HENRYK TOMOŃ

Warszawa, Marymoncka 75 m. 16

100. **Pieśniarka**, gips pat., wys. 124

WŁADYSŁAW TROJAN

Warszawa, Brazylijska 8 m. 53

101. **Z przeszłością**, drewno, wys. 160
102. **Kompozycja**, drewno, wys. 120

strona

162

163

164

165

166

167

168

strona

169

170

171

BARBARA ZBROŻYNA

Warszawa, Sady Żoliboskie 3

109. **Macierzyństwo**, sztuczny kamień, wys. 53

GUSTAW ZEMLA

Warszawa, Nowo-Bema 85 m. 38

110. **Twarde dłonie I**, gips pat., 100×80

IRENA ŻELECHOWSKA

Warszawa, Marzanny 7 m. 32

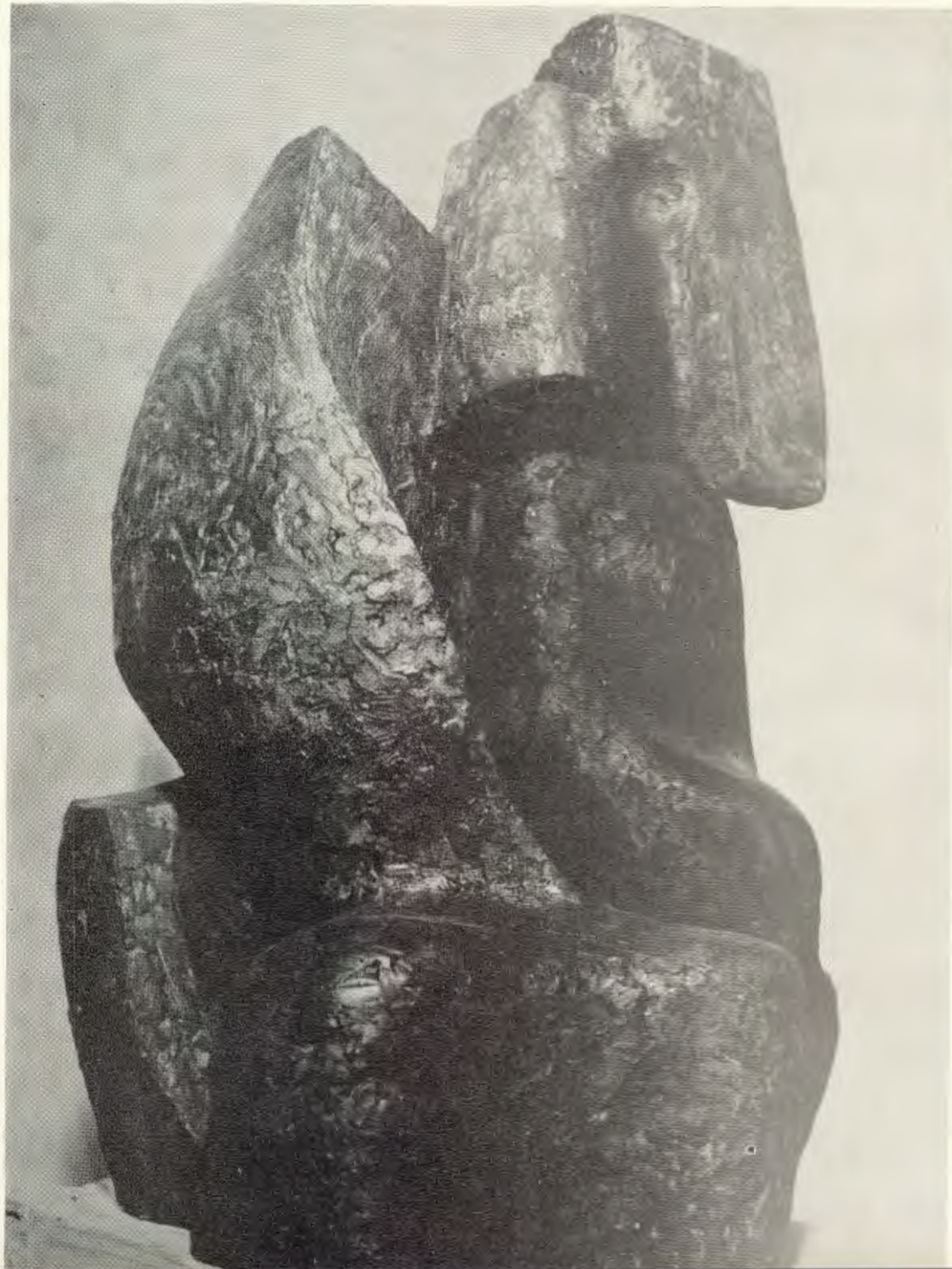
111. **Tezeusz**, 1972, gips, 25×42

strona

172

173

174

BARBARA
BIENIULIS-STRYNKIEWICZOWA
1. Kontrapunkt

MAREK BRZOWSKI
3. Macierzyństwo

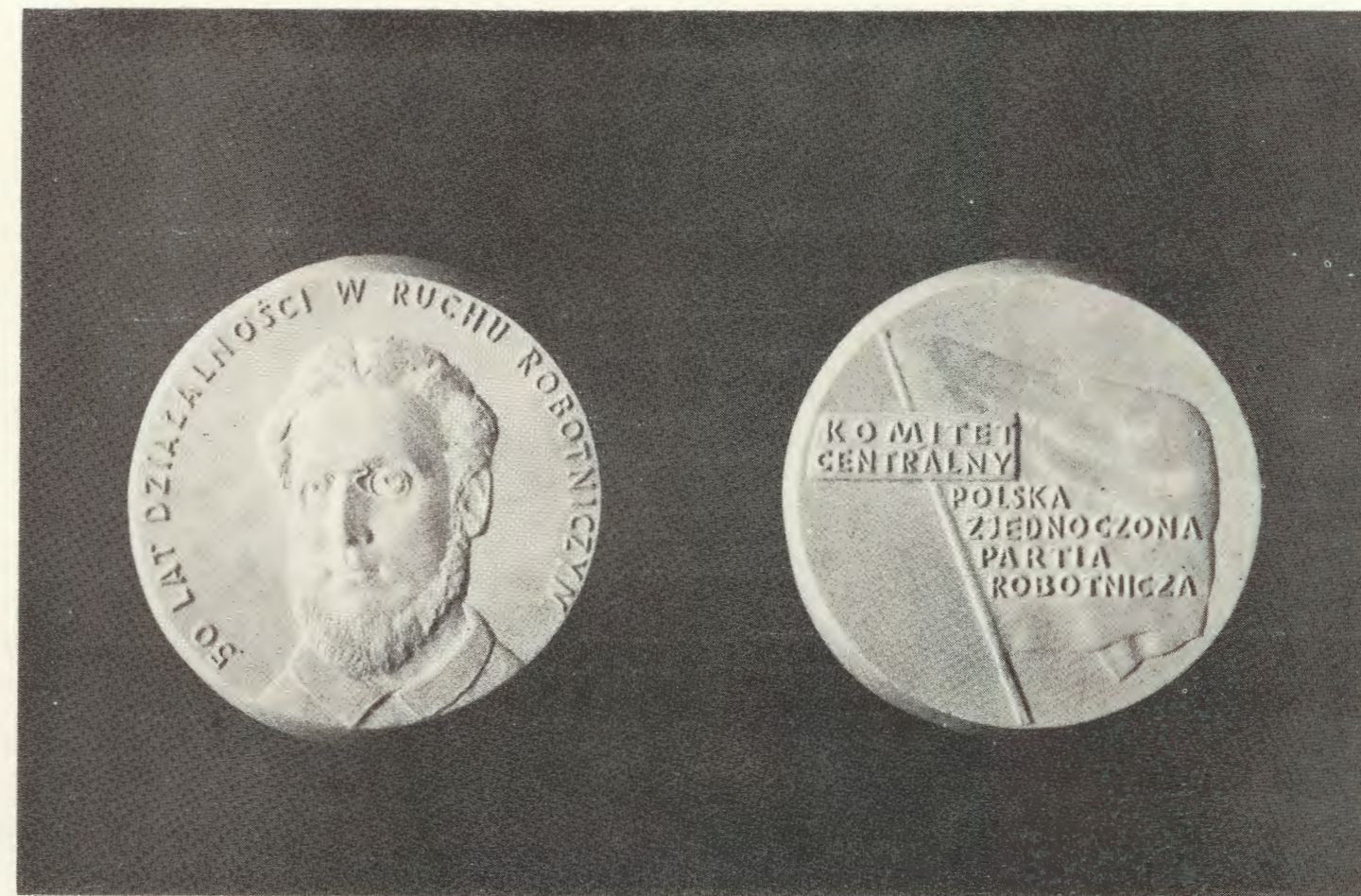

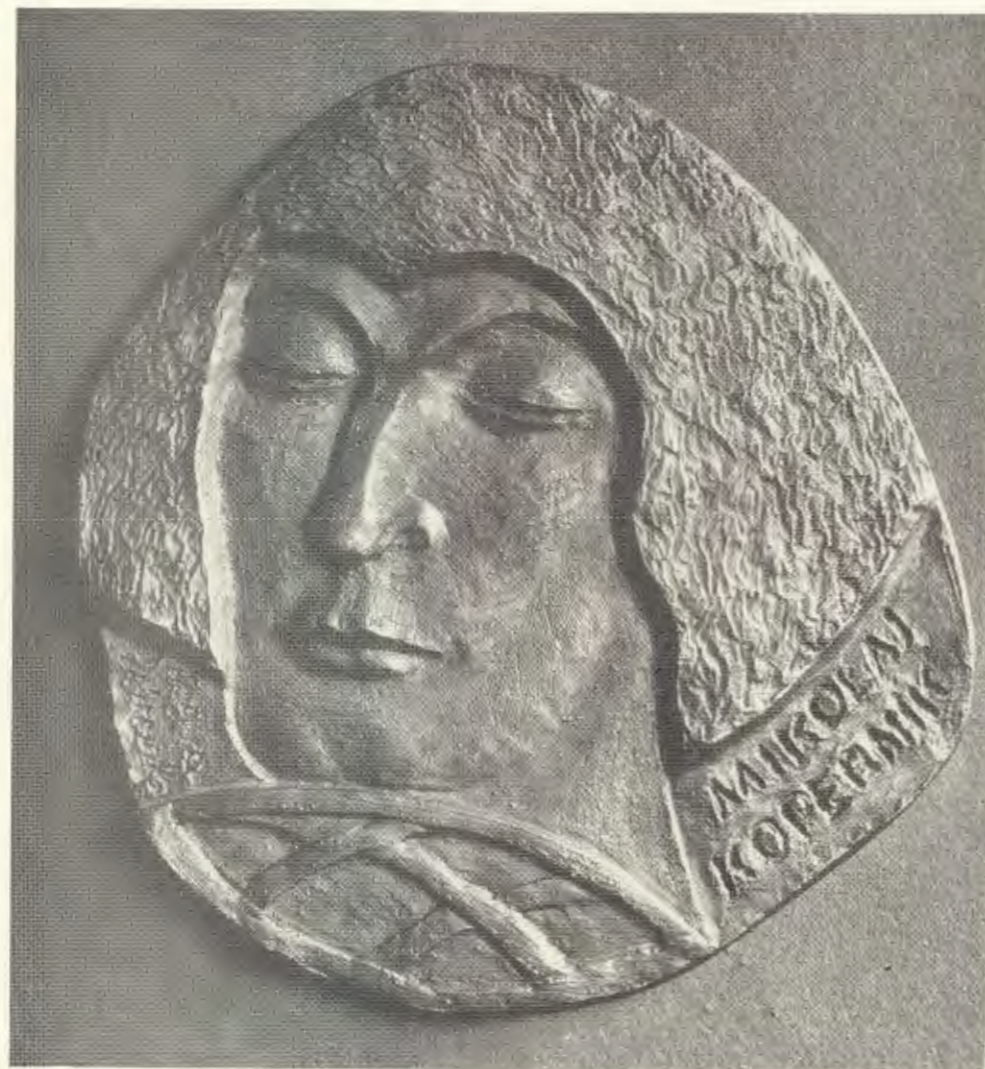
RZ 116

JERZY CHOJNACKI
4. Siedząca

RZ 117

WIKTORIA CZECHOWSKA-ANTONIEWSKA 5. 50 lat działalności w ruchu robotniczym

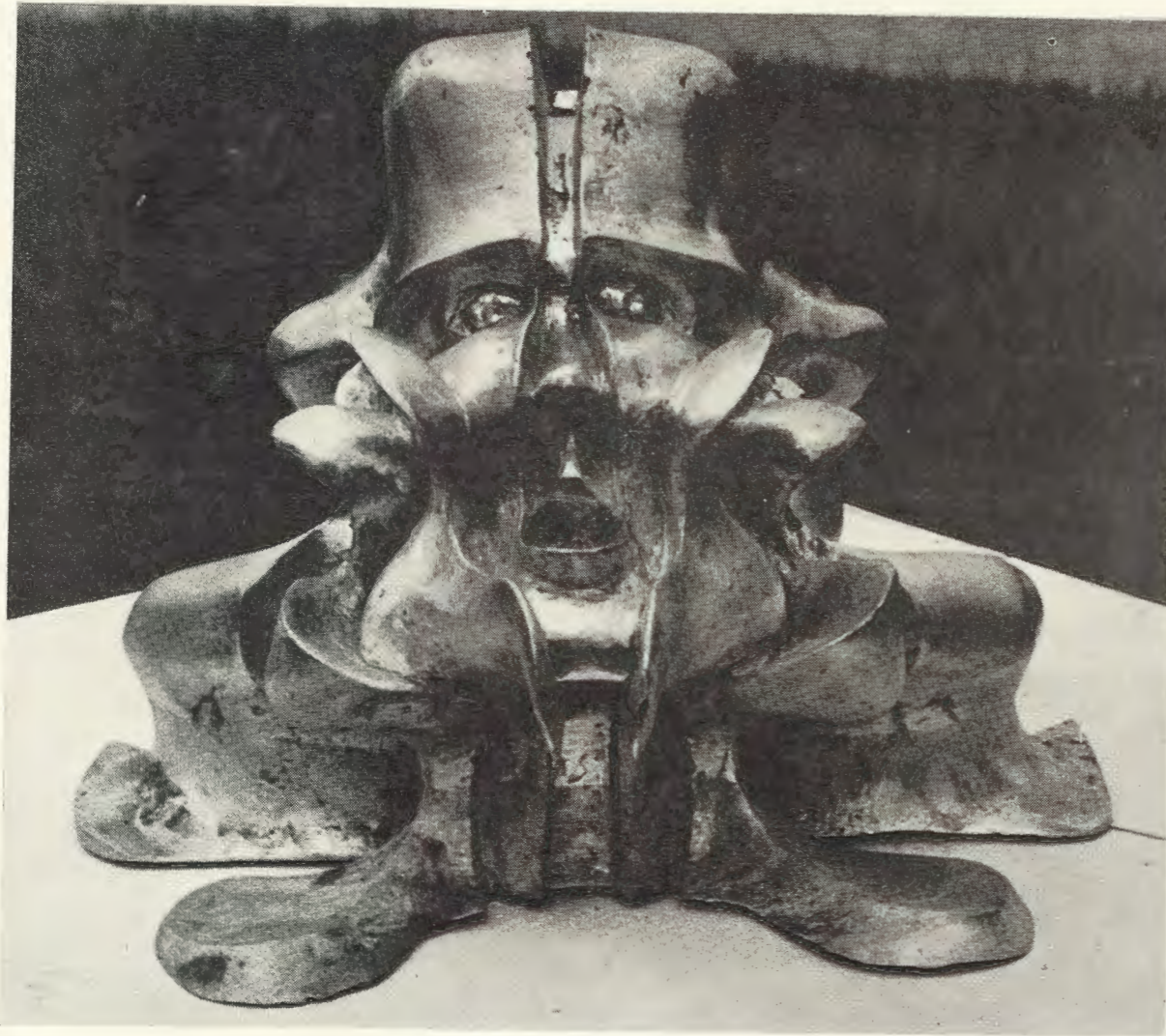

TEODORA DĄBROWSKA
6. Kopernik

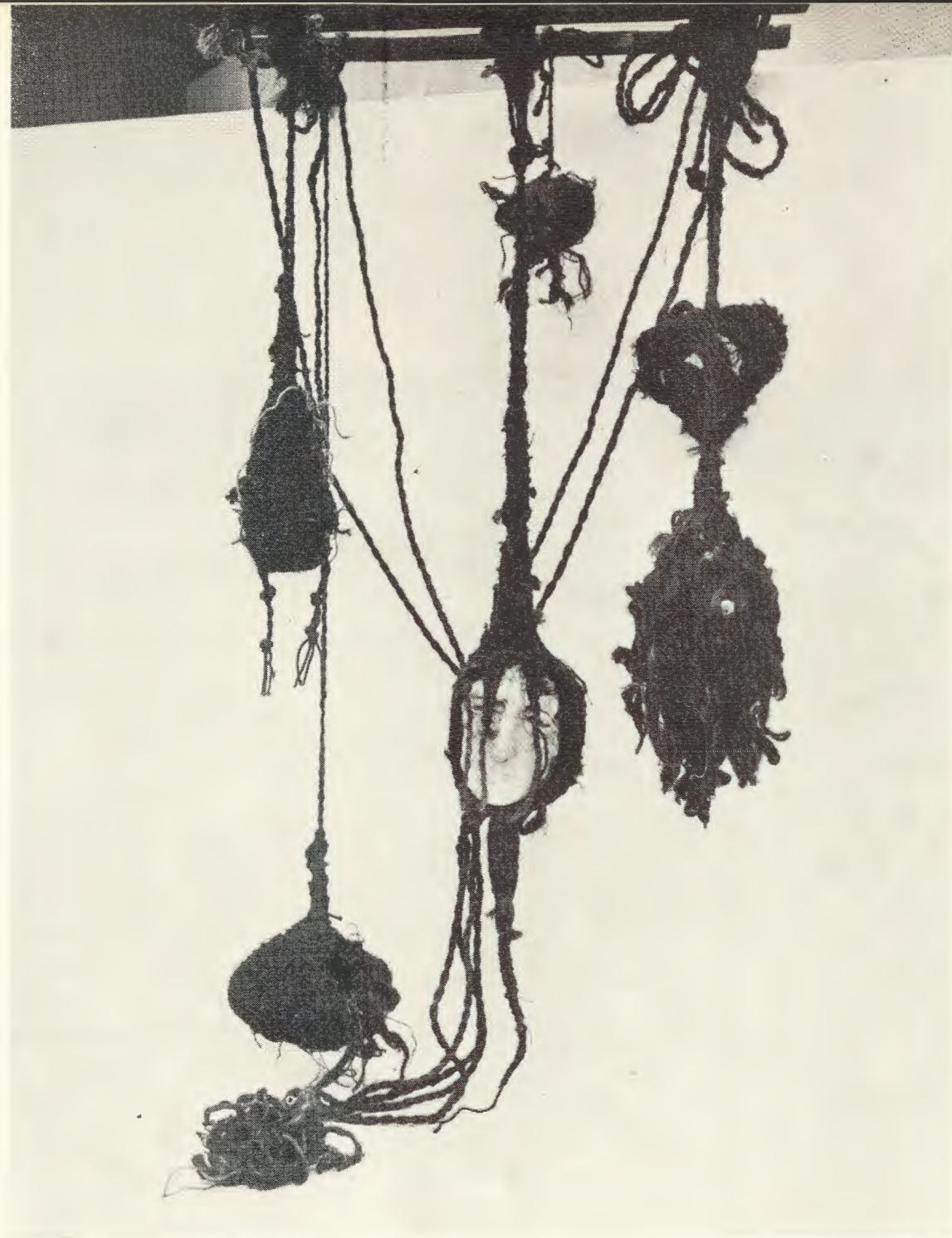
ZOFIA DEMKOWSKA 7. Fejzaż

WIKTOR GAJDA 11. × × ×

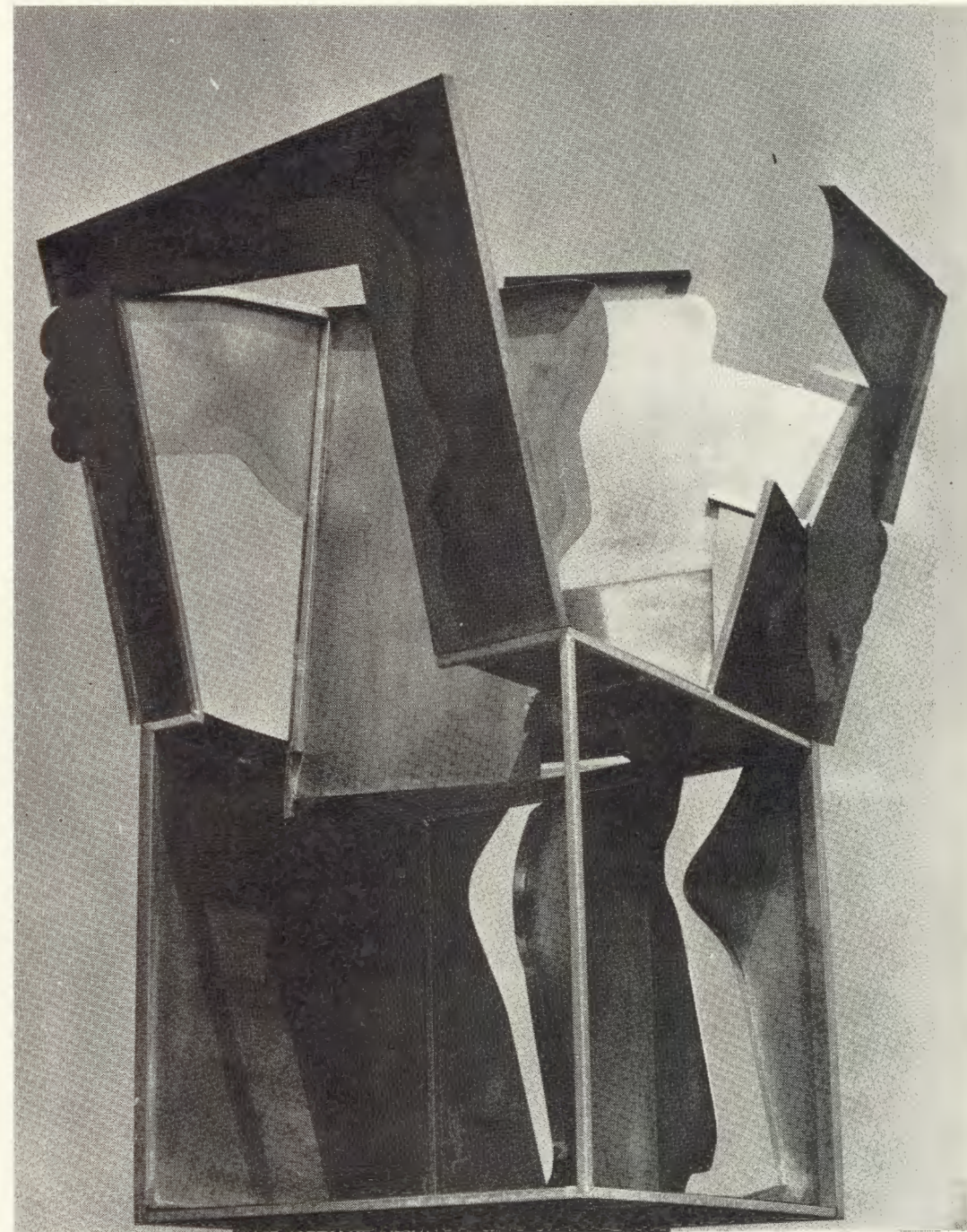

FRANCISZEK HABDAS
13. XX wiek

RZ 122

WIKTORIA ILJIN
16. Czarny deszcz

RZ 123

ANNA JARNUSZKIEWICZ
17. Iluzjonista

KRYSTYN JARNUSZKIEWICZ
18. Dawca

ANNA
JUNG-WOJCIECHOWSKA
19. Pierwsza praca

MIECZYSLAW KALUŻNY
20. Serce matki

ANNA
KAMIEŃSKA-ŁAPIŃSKA
21. Larwiak

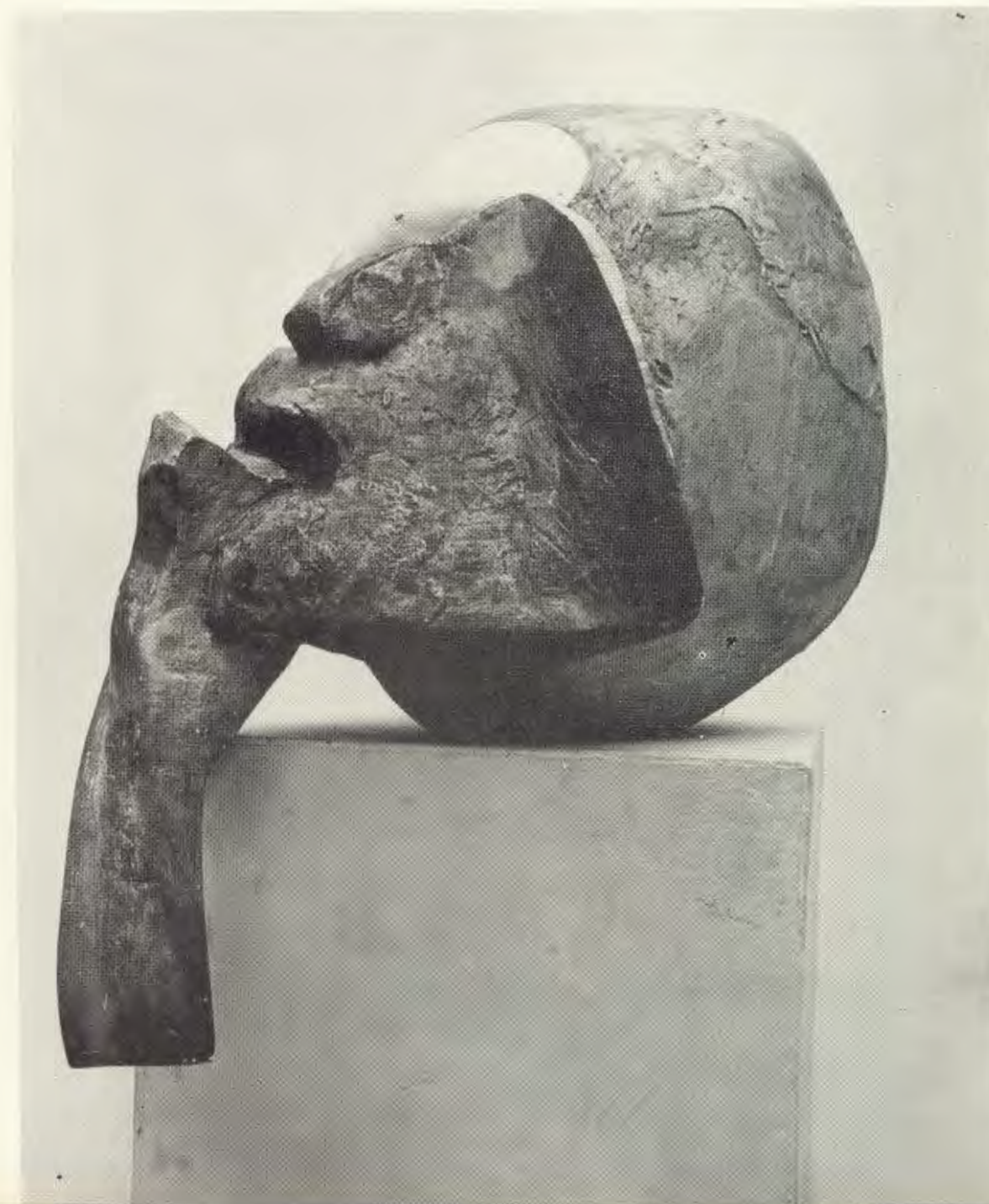

ANDRZEJ KASTEN
26. Portret
Janusza Warneckiego

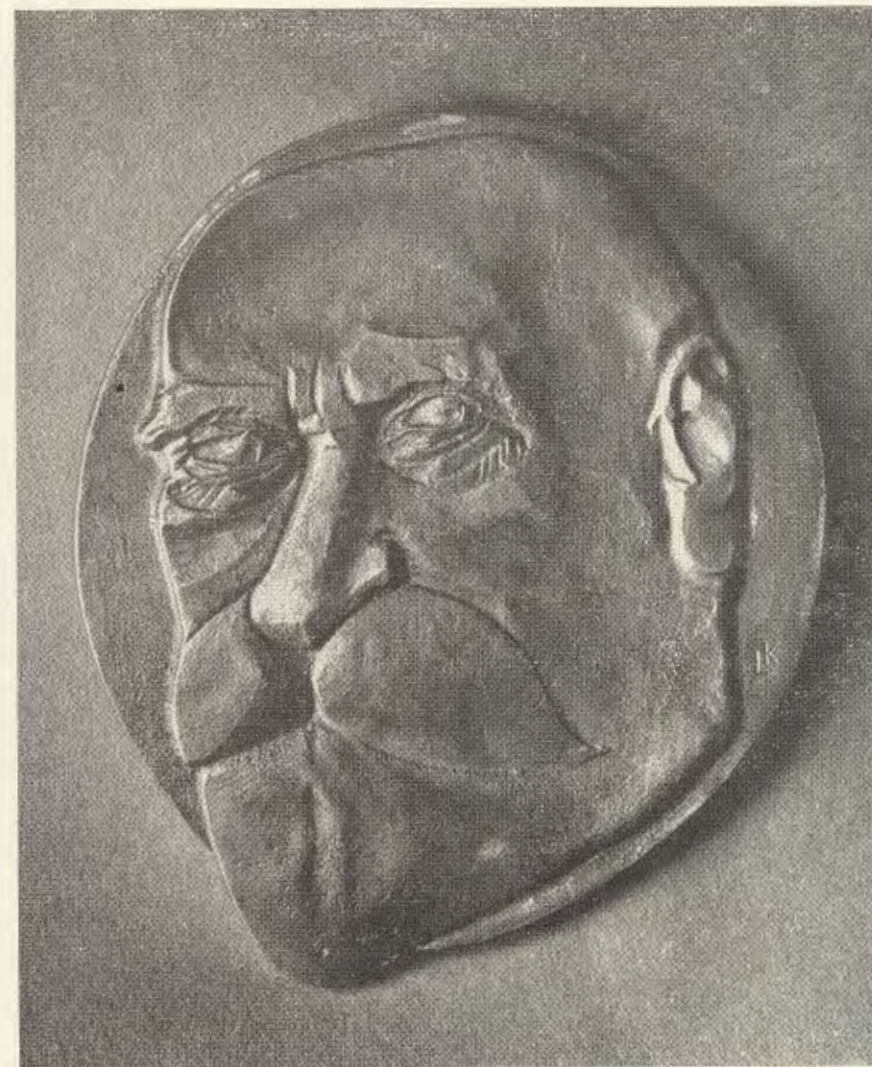
RYSZARD KOZŁOWSKI
27. Orka

JERZY KRAWCZUK 28. Z cyklu Wojna: Ślady I

JAN KUCZ
29. Kompozycja
z białą plamą

MARIAN KURJATA 30. Słowianka

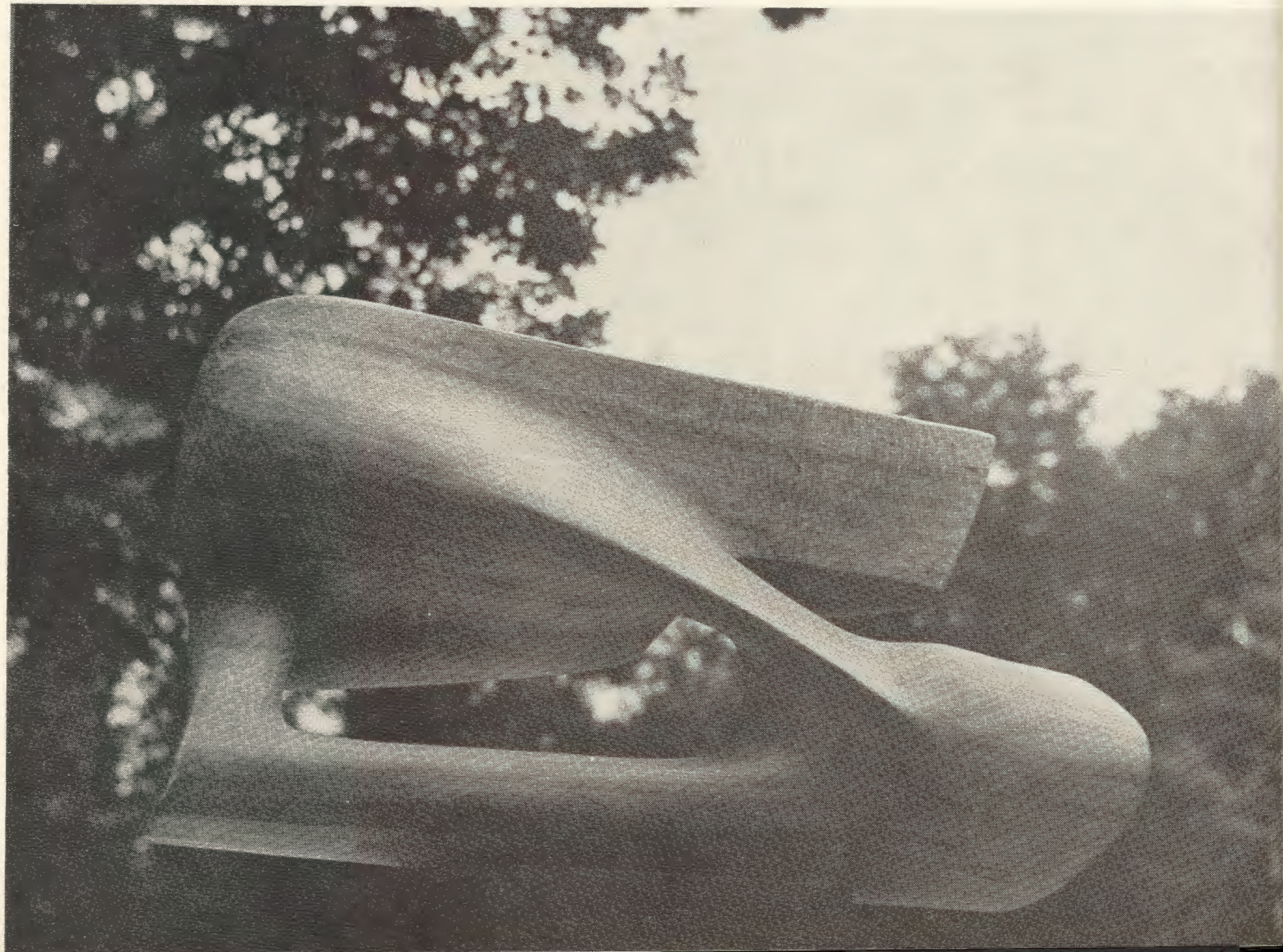
KAZIMIERZ LIPIŃSKI
33. Błathy Otto Titusz

EDWARD ŁAGOWSKI 35. Pilci

TADEUSZ ŁODZIANA
Pomnik dla miasta
(poza katalogiem)

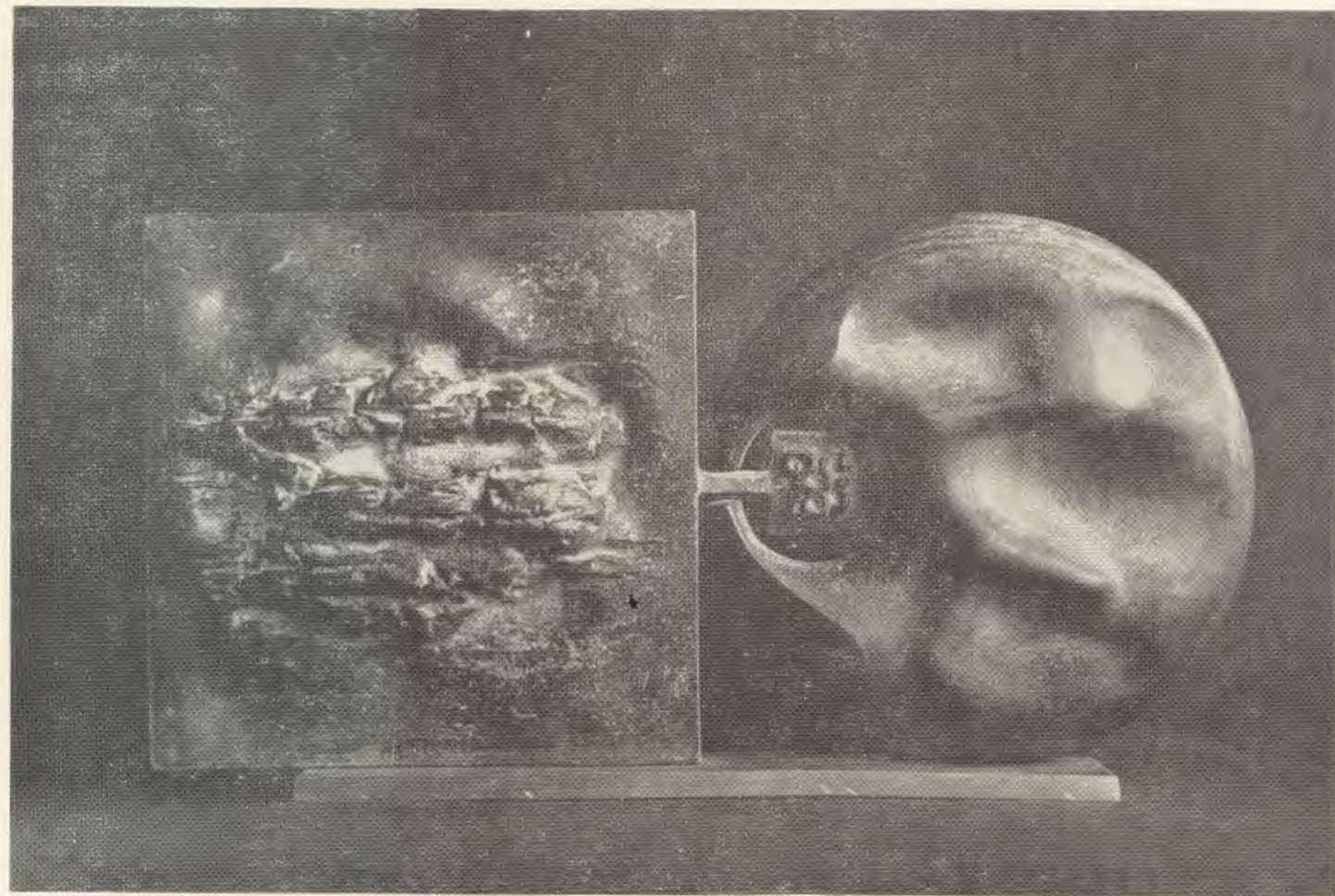
ZBIGNIEW MALESZEWSKI 39. Bez tytułu

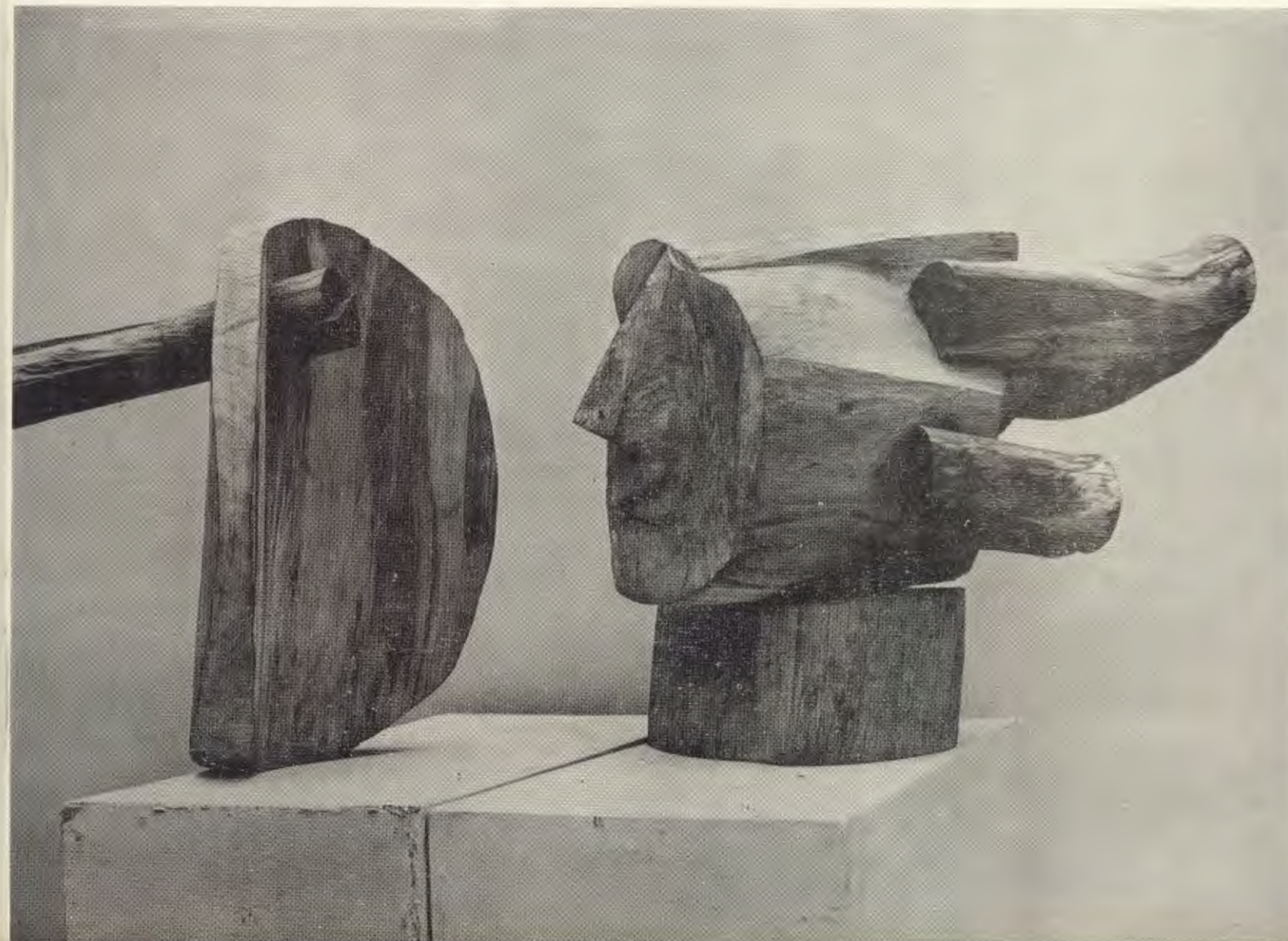
MARIA MALISZEWSKA 40. Pożeranie

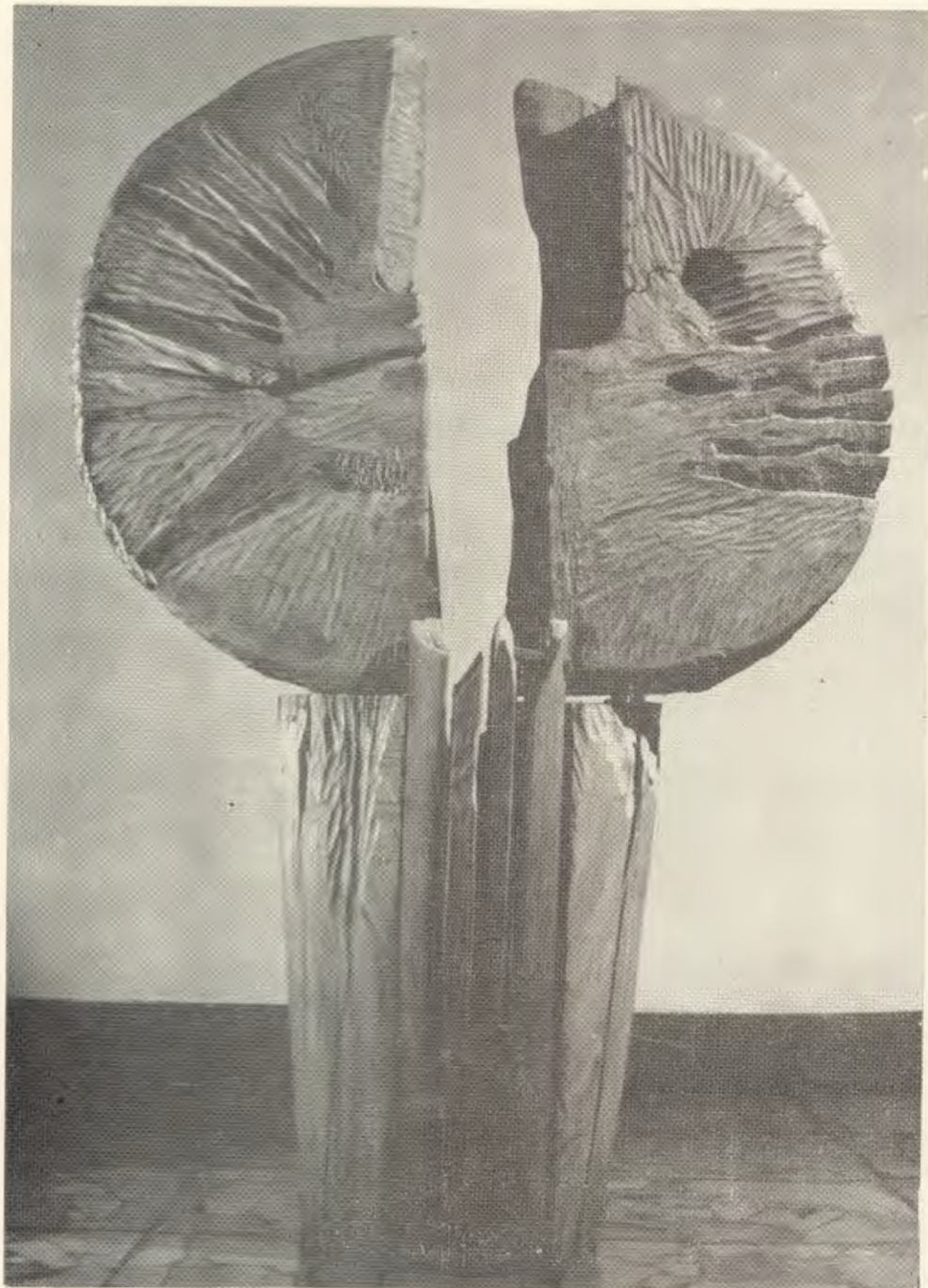

JÓZEF MARKIEWICZ 41. Pierwszy impuls

TADEUSZ MARKIEWICZ 44. Niezwyciężona

EWELINA MICHALSKA
47. Z cyklu
Symfonia jezior
mazurskich I

IRENA MOLIN-SOWA
49. Na temat Jeana Arpa

JÓZEF MURGRABIA
53. Przy książce i zabawie

WIESŁAW MÜLDNER-NIECKOWSKI 56. Stanisław August Poniatowski

ADAM MYJAK
58. Tanatos

IRENA NADACHOWSKA
59. Ikar

ALOJZY NAWRAT
60. Requiem

EWA OLSZEWSKA-BORYS 62. Lenin

JANUSZ PASTWA
63. Dążenie

KATARZYNA PIKORSKA 64. Tysiąclecie bitwy pod Cedynią

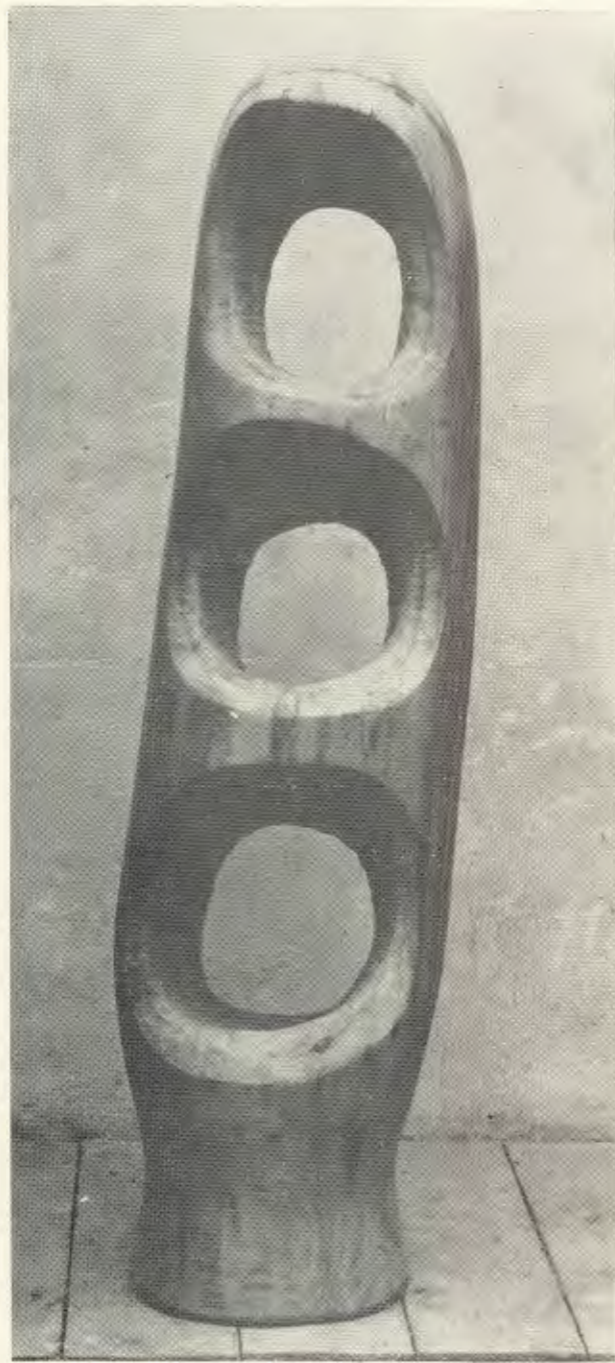

EDWARD PIWOWARSKI
65. W deszczu

ZOFIA POCIŁOWSKA 66. Picasso

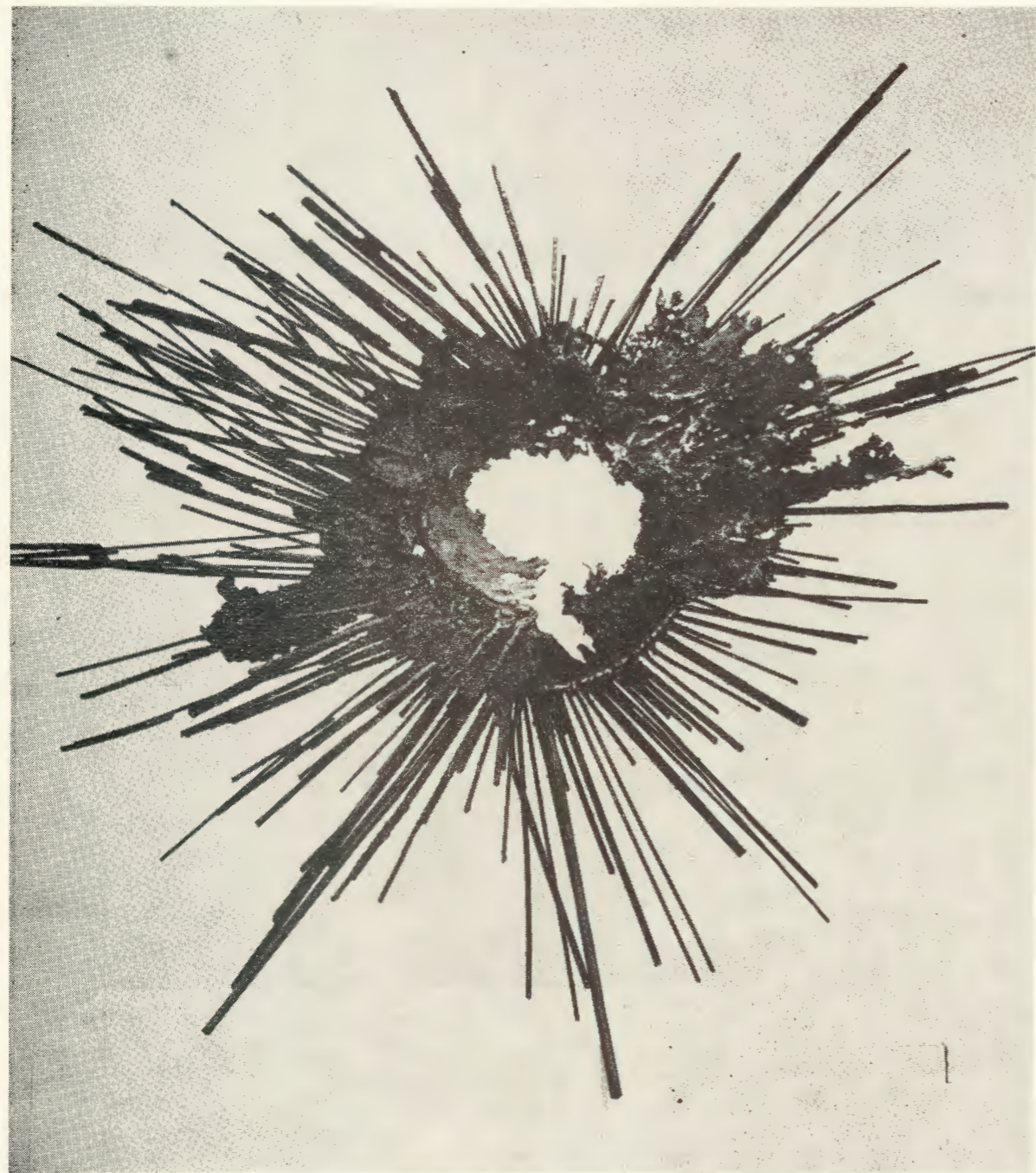

ADAM PROCKI
70. Kzyk

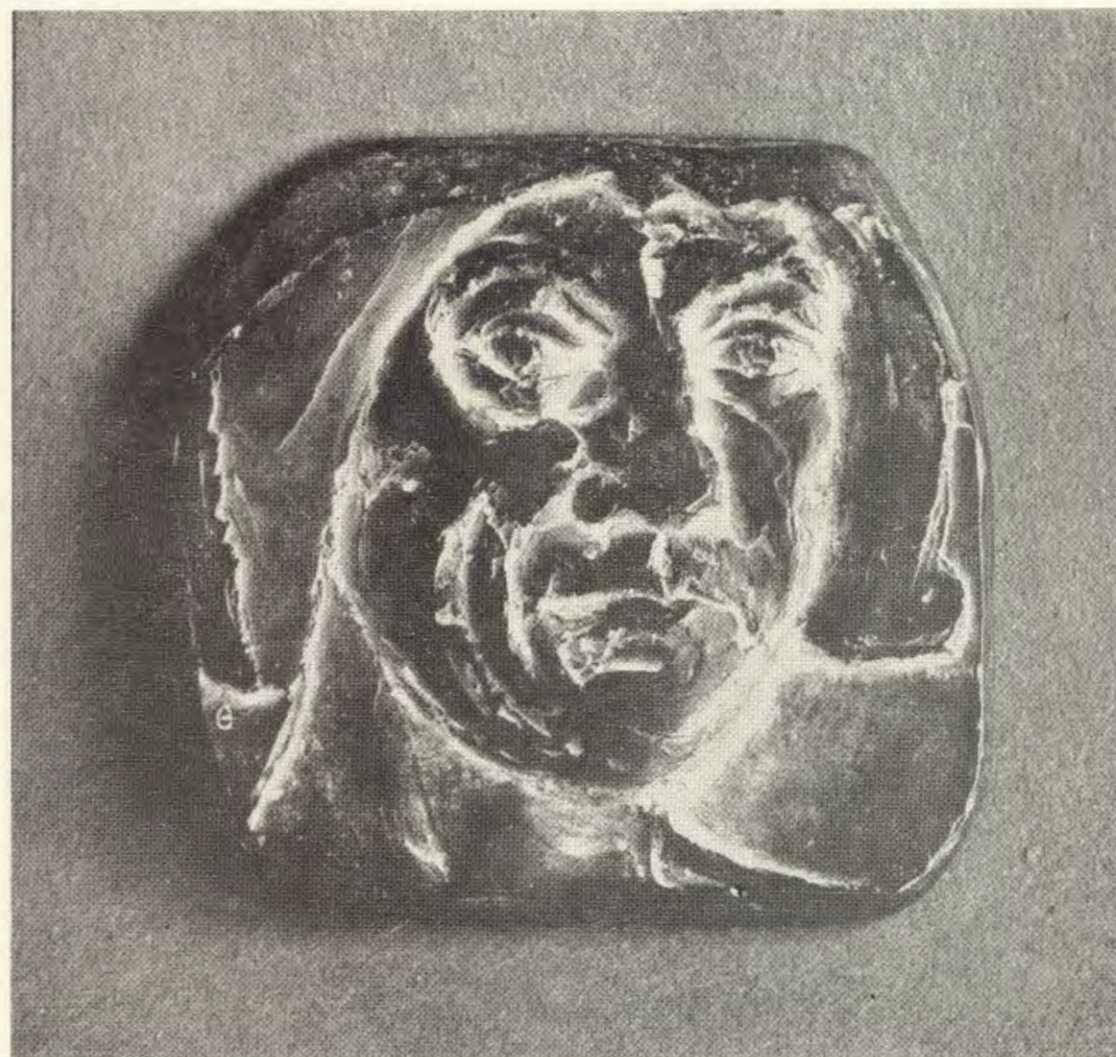
WALENTYNA PSZENICZNA-CHAŁACZKIEWICZ 71. Pokój

ELŻBIETA
ROLKE-MISZTAL
72. Blask

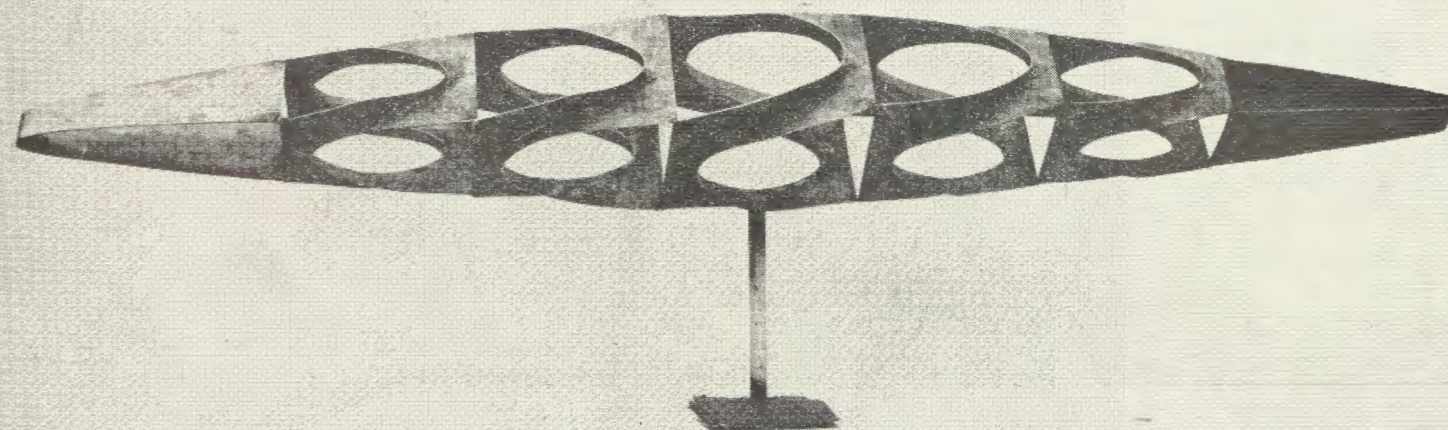
GRAŻYNA ROMAN 73. Kolumb

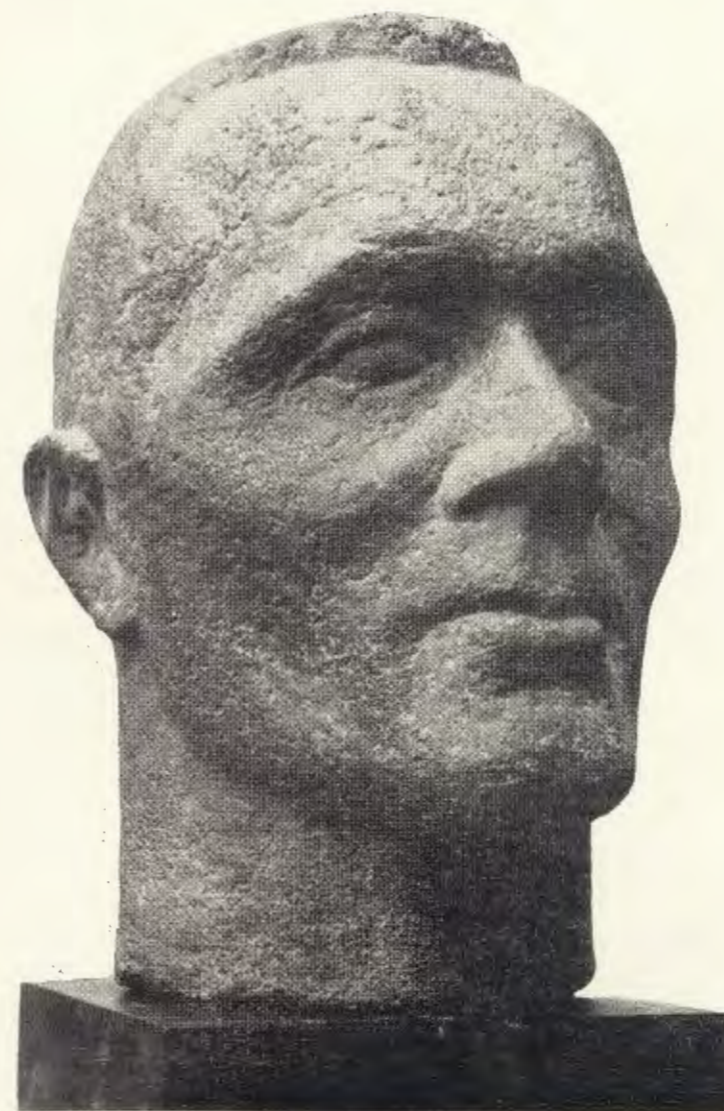
KAZIMIERZ RYSZKA
75. Kompozycja

TADEUSZ SIEKLUCKI 78. Warkocz

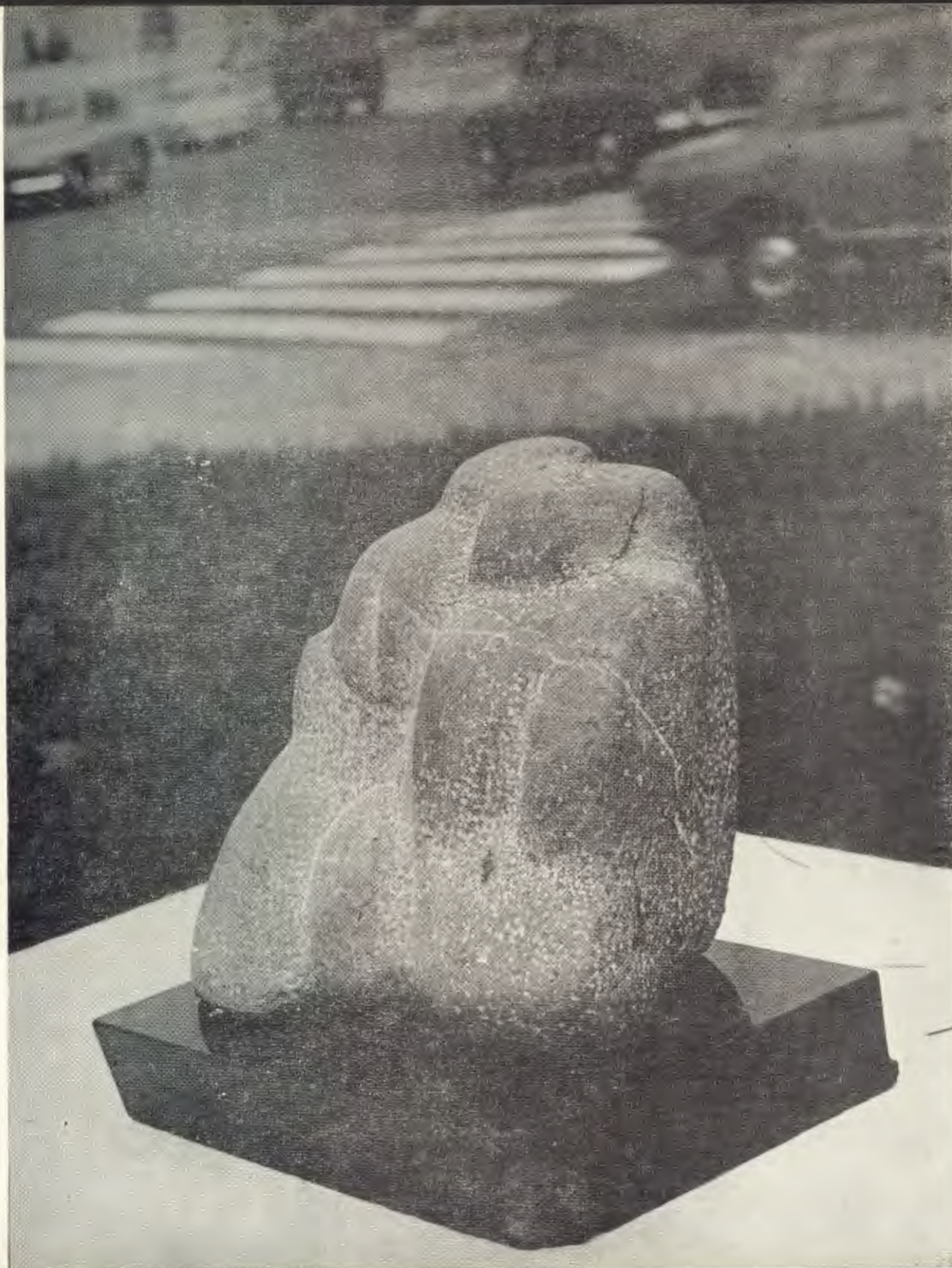

STANISŁAW SIKORA
80. Nasze czasy

MIROSLAW SMORCZEWSKI
84. Portret W. Baszanowskiego

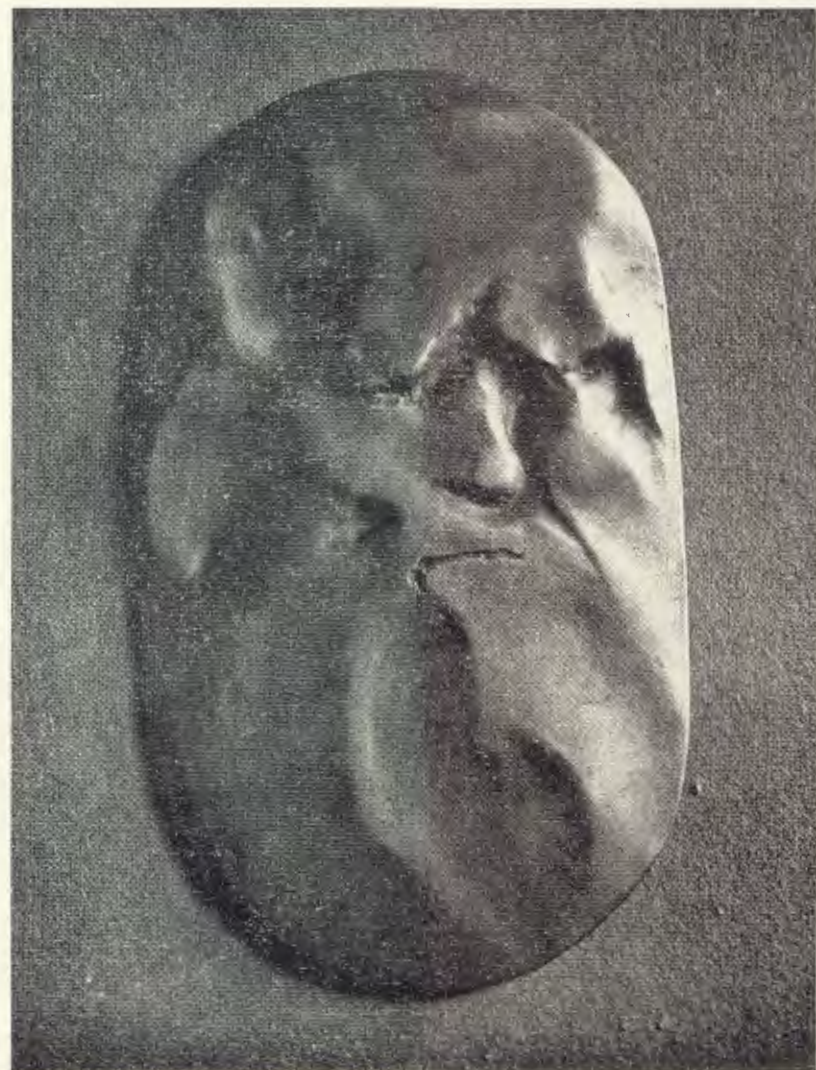
RZ 160

METODY SOWA
85. Z cyklu Ludzie

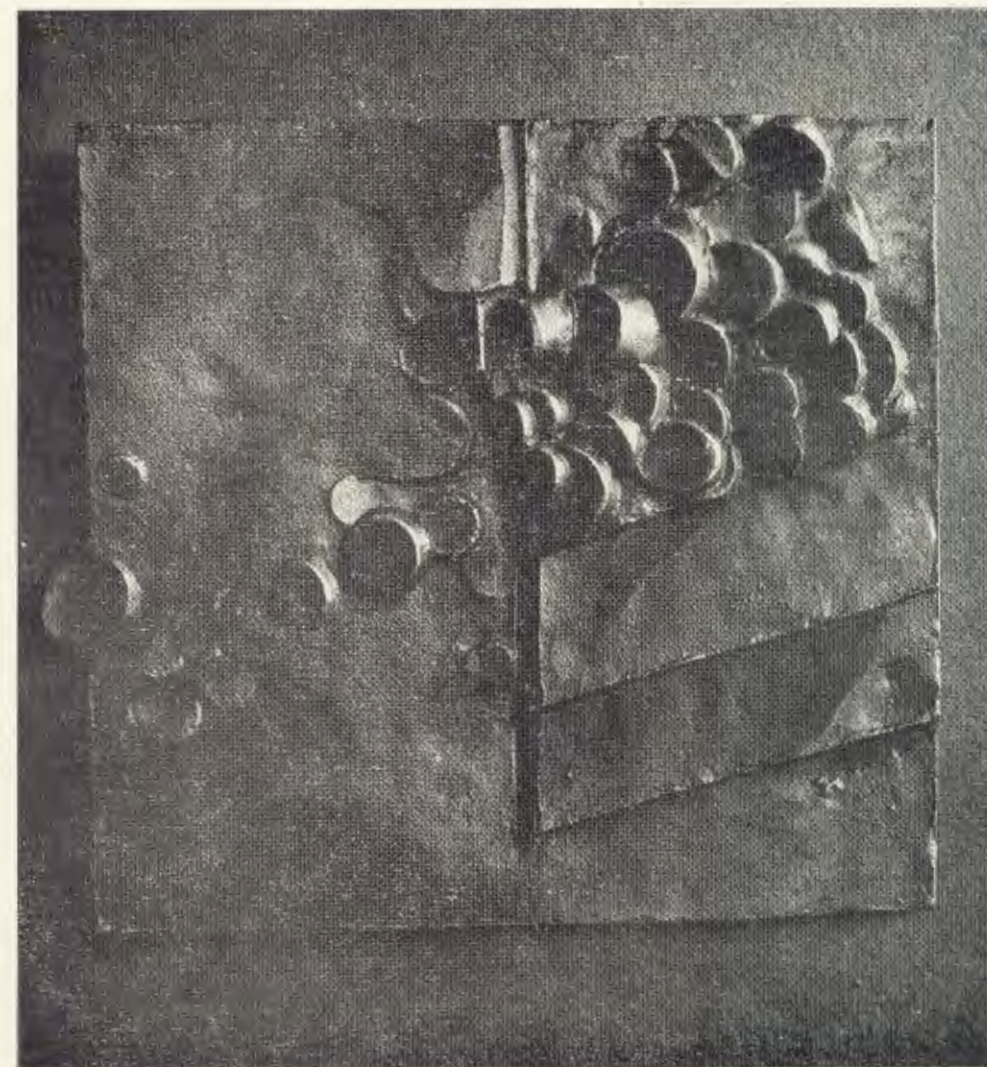

RZ 161

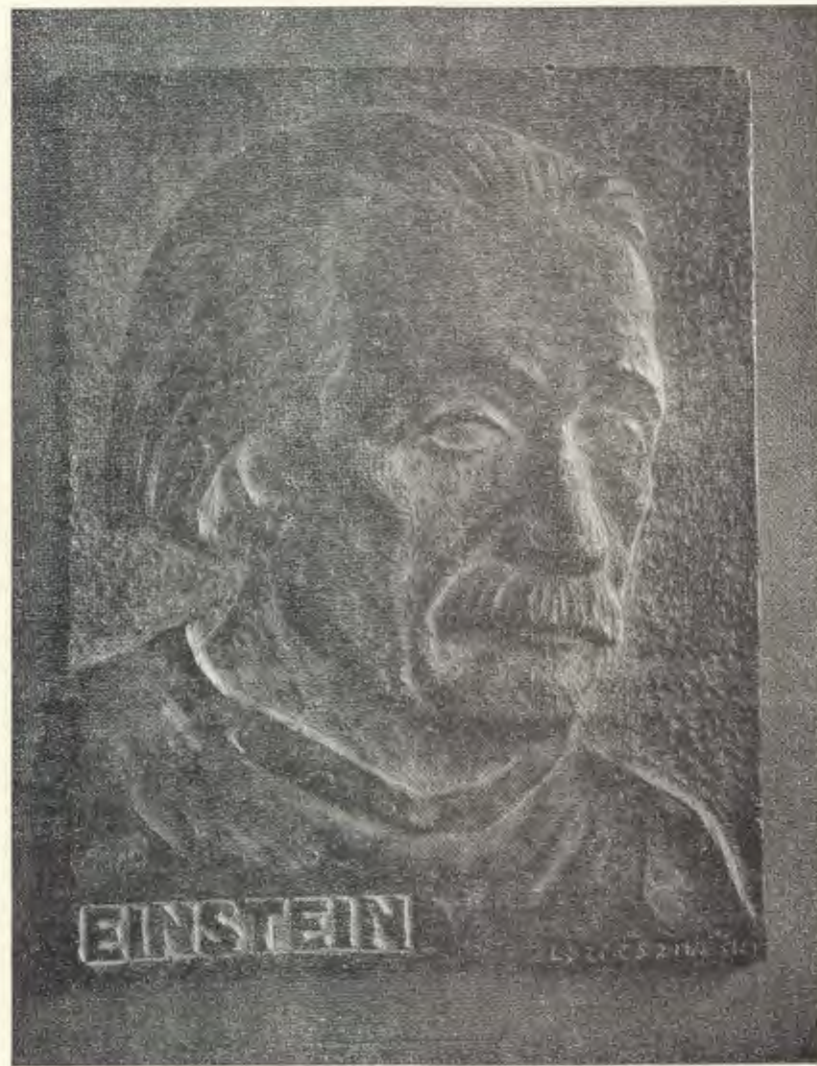
LUDMILA STEHNOVA
86. Na srebrnej
podstawce

RYSZARD STRYJECKI
90. Darwin

MACIEJ SZAŃKOWSKI
93. Tarcza 6/71

LEON SZATZSNAJDER
97. Einstein

ANTONI ŚLĘZAK 98. Sinfonietta

ZOFIA TCHOREK
99. Słońce II

HENRYK TOMOŃ
100. Pieśniarka

WŁADYSŁAW TROJAN
101. Z przeszłością

OLGIERD TRUSZYŃSKI
103. Kobieton umierając

RYSZARD WOJCIECHOWSKI
106. Zarys piękna

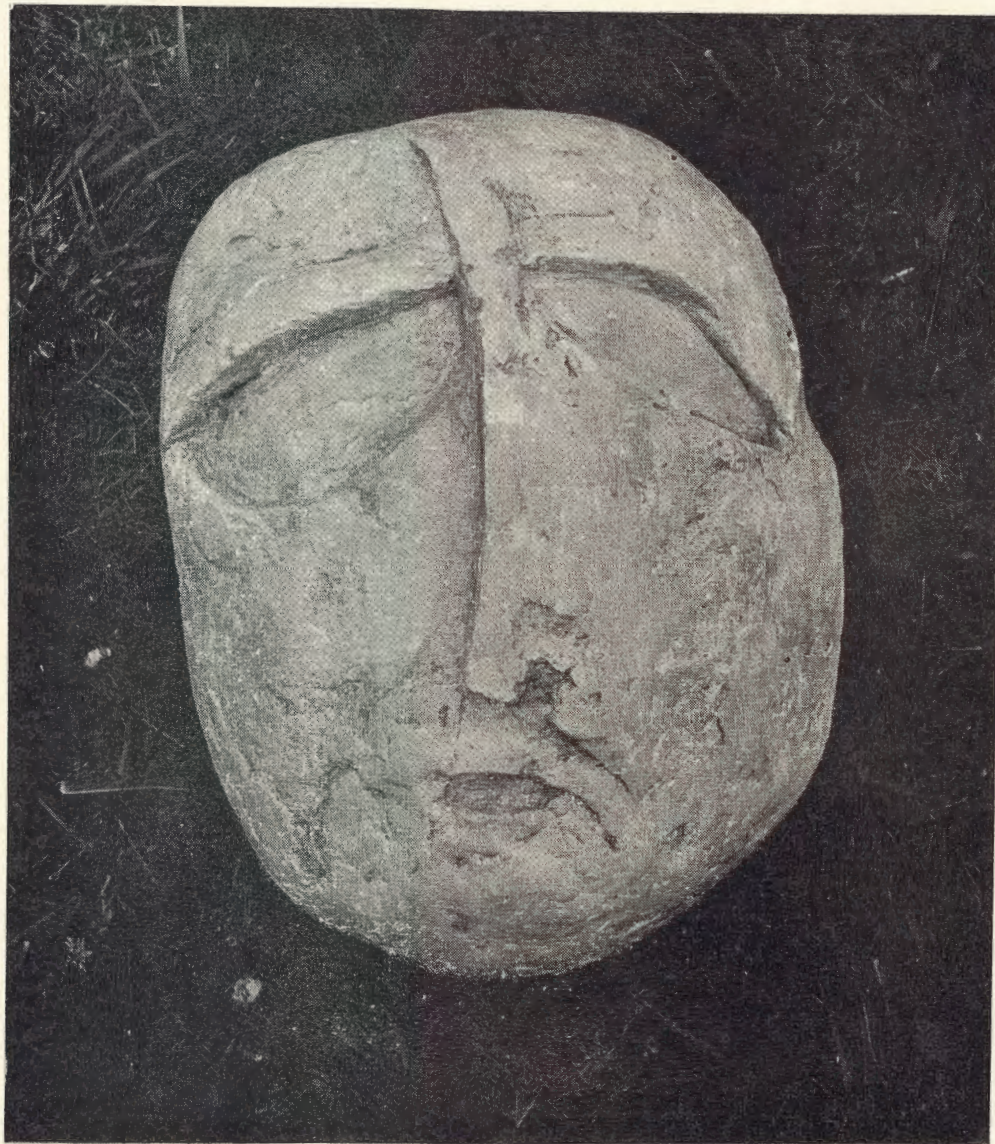
ZOFIA
WOLSKA-ŁODZIANA
108. Wieczorni
goście

BARBARA ZBROŻYNA
109. Macierzyństwo

GUSTAW ZEMŁA 110. Twarde dłonie

IRENA ZELECHOWSKA
111. Tezeusz

grafika

Sekcja grafiki Warszawskiego Okręgu ZPAP, najliczniejsza w Polsce, skupia w chwili obecnej ok. 630 członków. Z tej liczby zaledwie kilkudziesięciu artystów rozwija aktywną działalność twórczą, a nazwiska kilkunastu pojawiają się na wszystkich poważniejszych imprezach plastycznych. Odczuwa się natomiast brak pokazów zbiorowych pozwalających na dokonanie możliwie pełnego przeglądu najciekawszych zjawisk zachodzących w środowisku grafików warszawskich. Luki tej, z mniej lub bardziej uzasadnionych przyczyn, nie wypełniają doroczne wystawy okręgowe.

IV Festiwal, dzięki obecności prac niemal wszystkich wybitniejszych twórców, stwarza niecodzienną okazję dokonania próby oceny aktualnej sytuacji w grafice warszawskiej. Na wystawie zgromadzono 103 prace 53 artystów powstałe w okresie ostatnich dwóch lat. Obok dojrzałych, pojawiają się grafiki uderzające świeżością spojrzenia rekompensującą pewne braki warsztatowe. Staranna selekcja zgłoszonych grafik umożliwiła uzyskanie wysokiego, wyrównanego poziomu ekspozycji.

Dominują trzy nurty — realistyczny, notujący w mniej lub bardziej uproszczonej formie wrażenia wzrokowe, symboliczny — chętnie operujący metaforą, znakiem, wreszcie abstrakcyjny — wykazujący skłonność do dekoracyjnego rozwiązania kompozycji, kładący szczególny nacisk na techniczną stronę realizacji. Oczywiście jest to podział niezwykle uproszczony. Granice są płynne a wiele prac powstaje na styku tych trzech tendencji. Zjawiskiem najbardziej powszechnym, znajdującym potwierdzenie na obecnej wystawie, jest rosnące zainteresowanie grafiką kolorową. Wprowadzenie barwy, obok ogromnych możliwości wzbogacenia środków wypowiedzi plastycznej, kryje poważne niebezpieczeństwo uzyskania tanich, powierzchownych efektów, często zgoła obniżających wartość artystyczną realizacji graficznych.

W najciekawszy i najbardziej konsekwentny sposób operuje kolorem grupa grafików uprawiających litografię barwną. Litografia od lat zajmuje w grafice warszawskiej ugruntowaną pozycję. Początek dynamicznego rozwoju tej techniki wyznaczyła eksponowana w 1967 r. w Domu Plastyka wystawa prac Józefa Pakulskiego i jego sześciu uczniów. Określenia „litografia” używamy zresztą w sposób nieco umowny. Współcześni twórcy rzadko stosują klasyczne techniki w ich czystej formie. Indywidualny sposób opracowania odbitki, wprowadzenie fotografii, mieszanie technik i stosowanie własnych „sposobów”

decyduje o odmiennym charakterze prac. Umieszczane na marginesach podpisy w rodzaju — litografia, akwaforta, linoryt itp. można w większości wypadków traktować jako hasło porządkujące a nie precyzyjne objaśnienie użytej techniki. Coraz częściej spotyka się tajemnicze określenia: „technika mieszana” lub „własna”.

Bogato reprezentowany jest na Festiwalu linoryt — od czarnych „stempli” kładzionych na czystą, białą płaszczyznę, poprzez kompozycje bardzo walorowo zróżnicowane aż do prac opalizujących kolorem. Nie zabrakło na wystawie grafik wykonanych w precyzyjnych technikach metalowych. Na uwagę zasługują tu przede wszystkim prace, w których stare sposoby trawienia i odbijania płyt wykorzystano do uzyskania na wskroś nowoczesnych w wyrazie realizacji. Kilku artystów warszawskich prowadzi doświadczenia zmierzające w kierunku wzbogacenia faktury grafik aż do uzyskania wypukłego reliefu. Traktują oni biel jako zasadniczy element budowy kompozycji.

Wspomniany na wstępie wyrównany poziom pokazanych na festiwalowej wystawie prac budzi mieszane uczucia — cieszy „równanie w górę” — niepokoi natomiast wrażenie pewnej stagnacji, przewaga prac poprawnych technicznie, ale stanowiących kolejną replikę przed laty wypracowanych rozwiązań. Zbyt mało notujemy twórczych poszukiwań w zakresie uwspółcześnienia formy wypowiedzi plastycznej. Zażalnia brak inwencji i dreptanie w kółko w zakresie treści.

Aby nie kończyć tych krótkich rozważań pesymistycznym akcentem — należy wyrazić nadzieję, że obecny stan jest okresem przejściowym poprzedzającym etap nowych, twórczych poszukiwań grafików warszawskich.

MARIA DOMURAT

ANDRZEJ BEUERMANN Warszawa, Stołeczna 14 m. 124	strona	STANISŁAW CZESŁAW CHLUDZIŃSKI Warszawa, Wilcza 35/41 m. 21	strona
1. Drzewo , litografia, 64×45	184	12. Fantazja 2 , 1971, linoryt, 25,2×33	189
2. Niezliczone segmenty , litografia, 61×45		STEFAN DAMSKI Warszawa, Darwina 18 m. 52	
KRYSTYNA BIENIEK Warszawa, Odyńca 71 m. 57		Z cyklu Warszawa	
Z cyklu „Podróż na Wschód”:		13. Żerańskie konstrukcje , 1971, suchoryt, 64×49	190
3. Lwy Armenii , 1971, linoryt, 44×58	185	14. Konstrukcje I , 1971, suchoryt, 64×49	
4. Baba z Samarkandy , 1972, linoryt, 58×20		STANISŁAW K. DAWSKI Warszawa, Królewska 2 m. 32	
ANTONI BORATYŃSKI Warszawa, Armii Ludowej 6 m. 72 a		15. Rel — C , wypukłodruk, 59×34	191
5. Wspomnienia , 1971, linoryt, 70×52	186	16. Rel — B , 1971, wypukłodruk, 69×6	
6. Narodziny kulturysty , 1971, linoryt, 68×49		BARBARA DEGA-KOMITOWSKA Warszawa, Podleśna 38 m. 45	
7. Powrót do natury , 1971, linoryt, 70×50		17. Mgła , 1972, suchoryt akwatinta, 50×32	192
MICHAŁ BRANIEWSKI Warszawa, Rynek Nowego Miasta 17 m. 8		Z cyklu Francja:	
8. Perspektywa , 1972, technika mieszana bar- wna, 30,5×24	187	18. Blois , 1972, metal technika mieszana, 50×23	
9. Wejście , 1972, akwaforta akwatinta, 30,5×24		RYSZARD DUDZICKI Warszawa, Broniewskiego 22a m. 47	
10. Pele , 1972, akwaforta akwatinta, 32×25		19. Żywiol , 1972, linoryt, 33×25,5	193
JOANNA CASSELIUS-RÓLKOWSKA Sulejówek, Poniatowskiego 26		20. Zimna plaża , 1972, linoryt, 48,5×35	
11. Szary , 1971, linoryt, 21×28	188		

MARIA DUSZEK Warszawa, Płatnicza 90	strona	RYSZARD GIERYSZEWSKI Warszawa, Grzybowska 16/22	strona
21. Drzewa , 1972, linoryt, 42×30	194	32. 30/31 grudnia, 1971/1972, wypukłodruk, 47×35	
TERESA DWURNIK Warszawa, Patriotów 297		33. Zborny punkt , 1972, wypukłodruk, 52×35,5	202
22. Ćwiczenie II , 1970, litografia barwna, 51×42	195	34. Wieża Babel, 1972, intaglio — wypukłodruk, 48,5×37	
EDWARD DWURNIK Warszawa, Patriotów 297		MAGDALENA GOMULICKA-DAMSKA Warszawa, Darwina 18 m. 52	
23. Przed polowaniem , 1970, litografia, 32×60	196	35. Pejzaż , 1971, odprysk technika metalowa, 49×64	203
ANTONI FALAT Warszawa, Rozłucka 4 m. 26		36. Drzewa , 1971, odprysk technika metalowa, 49×64	
24. Prorok przeklinający niebiosą II , 1971, linoryt, 44,5×35	197	JERZY GRABOWSKI Warszawa, Gimnastyczna 38	
25. Prorok przeklinający niebiosą I, 1972, linoryt, 45×35		37. Transfiguracja kodu statku kosmicznego , wypukłodruk linoryt barwny, 79×54	204
WANDA FICOWSKA Warszawa, Białobrzaska 5 m. 20		38. Struktury matematyczne, 1971, wypukłodruk linoryt barwny, 73×52,5	
26. Zwycięzcom chwała... — Common heritage , 1972, linoryt, 48×38	198	BIMALI HORSKA-ZBOROWSKA Warszawa, Krucza 23/31 m. 6	
WOJCIECH FREUDENREICH Warszawa, Cyrklowa 8 m. 55		39. Koncert , 1971, linoryt, 51×56	205
27. Ofiarom Oświęcimia , 1971, linoryt, 38×46	199	TERESA JAKUBOWSKA Warszawa, Solec 109a m. 44	
28. Portret, 1972, linoryt, 45,5×45,5		40. Czekając na wiatr , 1971, linoryt, 69×52	206
BOLESŁAW GASIŃSKI Laski k/W-wy, Brzozowa 46		41. Wzloty I, 1971, linoryt, 80×47	
29. Proszę o ciszę , 1972, linoryt, 75×52	200	DANUTA KERN Warszawa, Bielańska 4 m. 32	
30. Daję za to głowę, 1972, linoryt, 76×55		42. Kontrapunktus 9 z Kunst der Fuge Jana Sebastiana Bacha , 1970, gipsoryt gips nakładany, 50×52,5	207
GRAŻYNA GIERALTOWSKA-KUCZ Warszawa, J. Bruna 26 m. 38		43. Jan Sebastian Bach: Preludium chorałowe, 1971, gips nakładany 50×70	
31. Suplika , 1972, litografia, 51,5×37	201		

DANUTA KOŁWZAN-NOWICKA Warszawa, Bielańska 5 m. 9	strona	JERZY MAZUŚ Płock, Dąbrówki 1 m. 138	strona
44. Myśli , 1972, suchoryt, 53×44,5	208	59. Odyseja , 1971, linoryt, 72,5×57	214
45. Medytacje, 1972, suchoryt akwatinta, 43,5×59,5		60. Złudzenie , 1972, linoryt barwny, 93×52	
46. Z cyklu spotkania-rozstania I, 1971, suchoryt, 61,5×45		MACIEJ MILEWSKI Warszawa, Londyńska 30 m. 3a	
JANINA KRÓLIKOWSKA Milanówek, Orzeszkowej 5a		61. Grób Nieznanego Żołnierza , 1971, litografia barwna, 46×80	215
47. Na rozdrożu , 1971, linoryt, 42×30	209	62. Miejsce dla jednego , 1972, litografia barwna, 75×45	
JAN LEŚNIAK Warszawa, Międzynarodowa 58/60a m. 212		MACIEJ MODZELEWSKI Warszawa, Kawcza 60 m. 29	
48. Oratorium , 1972, litografia barwna, 83×50,5	210	63. Nie obcinaj mi skrzydeł , 1972, litografia barwna, 62×47	216
49. Przejście, 1971, litografia barwna, 85×50		64. Czujemy się znacznie lepiej , 1972, litografia barwna, 63×48	
50. Ucieczka, 1971, litografia barwna, 88×51		65. Zawsze na Ciebie czekam , 1972, litografia barwna, 64,5×47,5	
MARIA ŁUSZCZKIEWICZ-JASTRZĘBSKA (MARIA JAS) Warszawa, al. 3-go Maja 5/8		ZOFIA MRÓZ Warszawa, Grójecka 116 m. 48	
51. Stół i motyl , 1972, suchoryt, 42×32,5	211	66. Puszcza , 1971, linoryt, 61×140	217
52. Poranek lata, 1972, suchoryt, 49,5×64,5		EMILIA NOŻKO-PAPROCKA Warszawa, Plutonowych 8 m. 1	
53. W pełnym świetle, 1971, suchoryt, 52×41,5		67. Mewy , 1971, linoryt, 42×43	218
ZYGMUNT MAGNER Warszawa, Brzeska 7 m. 3		68. Pożegnanie II , 1971, linoryt, 41×41	
54. 251972 , 1972, litografia, 55,5×49	212	JÓZEF PAKULSKI Warszawa, Waryńskiego 3 m. 49	
55. Litografia nr 1, 1972, litografia, 69,5×50		69. Skrzydło (wariant Z) , 1972, litografia barwna, 67×50	219
56. Ptaszek , 1971, litografia, 70×50		70. Skrzydło (wariant W) , 1972, litografia barwna, 68×49	
MIECZYSLAW MAJEWSKI Warszawa, Świętojańska 9 m. 10		71. Skrzydło , 1972, litografia barwna, 68×49	
57. Przemiana , 1972, mezzotinta, 49×43	213		
58. Źródło , 1971, mezzotinta, 53×40			

BOGDANA PAPAŻOWA Warszawa, Budzińskiego 7	strona	MAREK SAPETTO Warszawa, Gojawczyńskiej 5 m. 17	strona
72. Czas , 1972, akwaforta akwatinta barwna, 64×49	220	83. A ja ciebie skreślał , 1972, technika własna, 80×35	226
CZESŁAW PODGÓRSKI Warszawa, Chodkiewicza 6 m. 17		84. Padło żadne słowo , 1972, technika własna, 80×36	
73. Wołanie (wersja III) , litografia barwna, 49,5×40	221	85. Nuda , 1972, technika własna, 80×36	
STANISŁAW PORADA Warszawa, Chelmska 42/44 m. 64		MARIA SCHWARTZ-SCHIER Warszawa, Chmielna 116/118 m. 80	
74. Jest jeden powód dla którego tu przyszedłem , 1972, linoryt, 31×37,5	222	86. Z cyklu kwiaty , 1972, linoryt, 32×30	227
75. Z wnętrza , 1972, linoryt, 38×44		IRENA SNARSKA Warszawa, Krochmalna 3 m. 1403	
JANUSZ PRZYBYLSKI Warszawa, Staffa 8 m. 10		87. Ćma leci do słońca , 1972, technika metalowa barwna, 48,5×32	228
76. Przepierzenie , 1972, akwaforta barwna, 43,5×32	223	88. O miejsce dla motyla , 1972, technika metalowa barwna, 48,5×32	
77. Krzesło , 1972, akwaforta barwna, 43,5×32		ALEKSANDER SOLTAN Warszawa, Krasińskiego 16 m. 16	
78. Obsesja , 1972, akwaforta barwna, 43,5×32		89. Kobieta i papuga , 1971, litografia, 53×40	229
STEFAN RASSALSKI Warszawa, Mazowiecka 11 m. 128		MARIAN STĘPIEŃ Warszawa, Kredytowa 8 m. 15	
79. Pustka , 1970, drzeworyt, 50×36	224	90. Drzewa I , 1972, litografia barwna, 72×59	230
TOMASZ RUDNICKI Warszawa, Noakowskiego 10 m. 2		ANNA SZEMBOROWICZ Warszawa, Gimnastyczna 38	
80. Człowiek który zniszczył gniazdo , 1972, linoryt, 47×67	225	91. Ulica , 1972, linoryt, 69×50	231
81. I znowu jakiś konflikt... , 1972, kwasoryt, 46×69		EWA ŚLIWIŃSKA Warszawa, Międzynarodowa 47 m. 69	
82. Wejście do obfitości , 1972, linoryt, 43×65,5		92. W pogoni , 1972, linoryt barwny, 51×75	232
		93. Na szlaku , 1972, linoryt barwny, 44×70	
		94. Pod Twoją Obronę , 1972, linoryt barwny, 50×75	

ALEKSANDER TUREK Warszawa, Dzielna 17b m. 18	strona	TERESA WIERUSZ Warszawa, al. Niepodległości 142 m. 7	strona
95. Rodzina , 1972, litografia barwna, 74×61	233	98. Pomnik I , 1972, metal technika mieszana barwna, 49,5×33	235
EWA WALAWSKA Warszawa, Dymińska 2 m. 102		99. Pomnik II , 1972, metal technika mieszana barwna, 50×32,5	
Z cyklu Krajobrazy :		100. Pomnik III , 1972, metal technika mieszana barwna, 50×32,5	
96. XXII , 1972, akwatinta akwaforta barwna, 43×63	234	WŁADYSŁAW WINIECKI Warszawa, Namysłowska 5a m. 18	
97. Krajobraz z żółtym cieniem , 1972, akwaforta akwatinta barwna, 47×61		101. Ida , 1971, litografia, 88×59	236
		102. Regent , 1971, litografia, 88×59	
		103. Bard , 1972, litografia, 85×58	

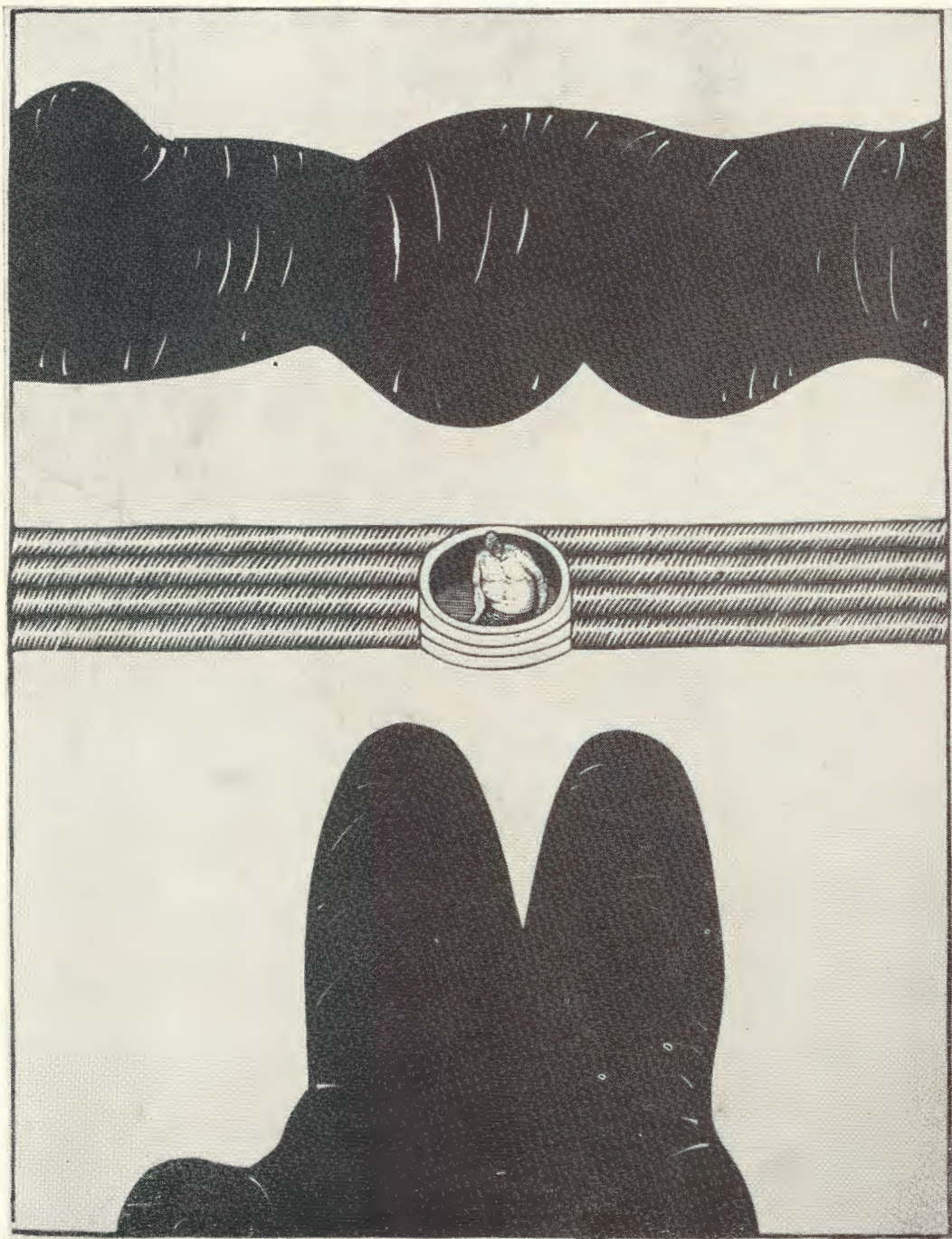

ANDRZEJ BEUERMANN
1. Drzewo

KRYSTYNA BIENIEK 3. Z cyklu Podróż na Wschód: Lwy Armenii

ԱՆՅՈՒԵՆԵ

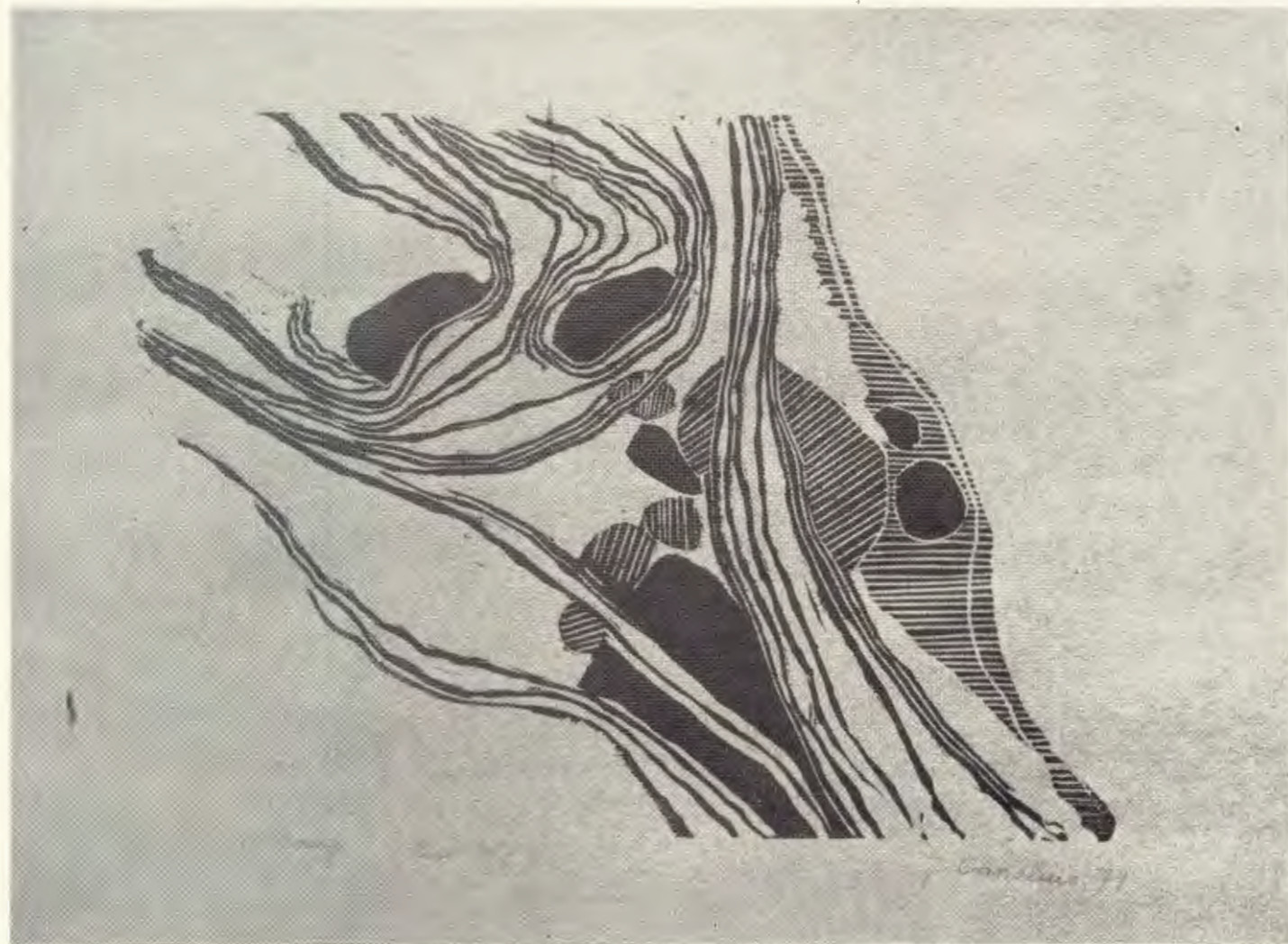

ANTONI BORATYŃSKI
5. Wspomnienia

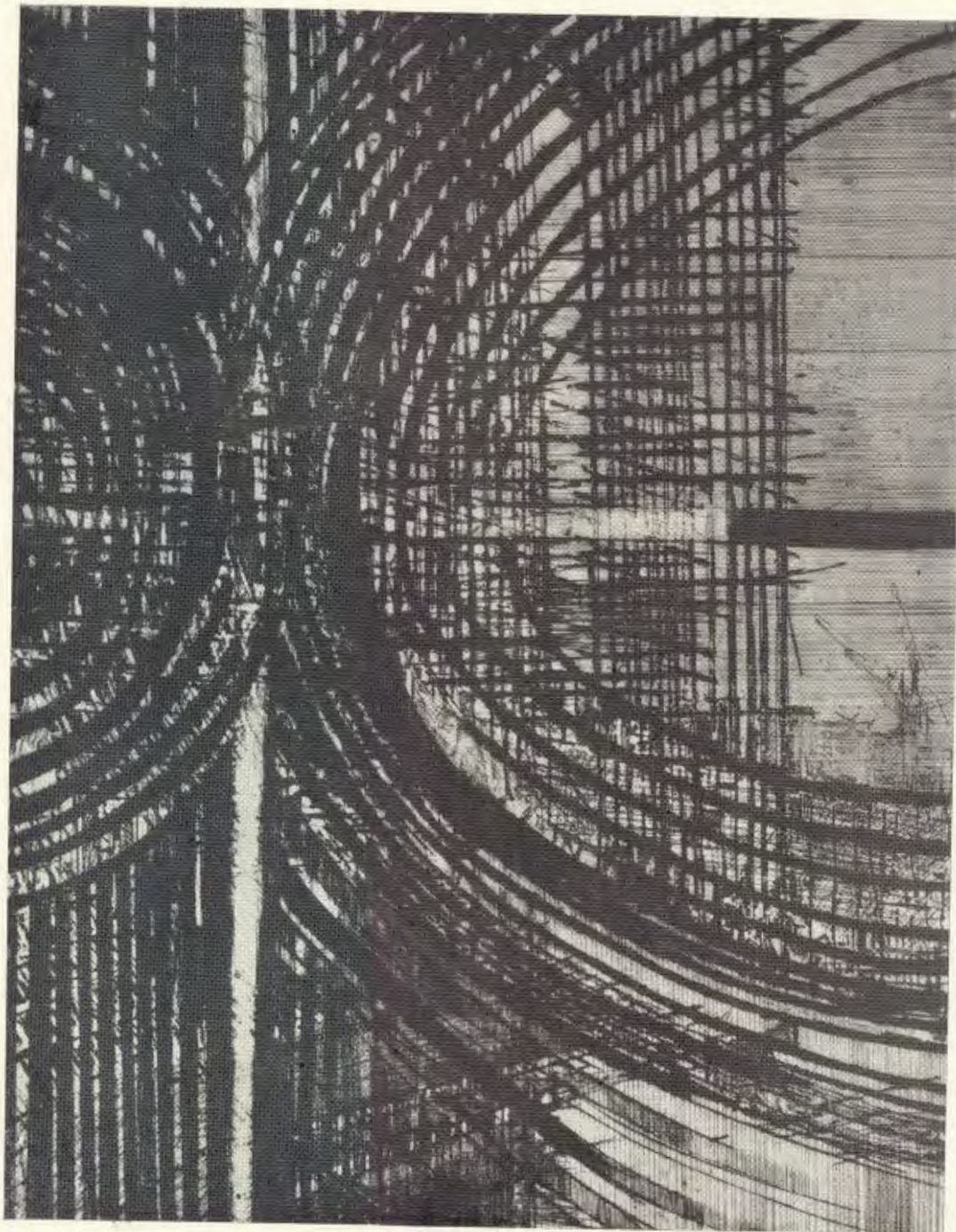
MICHAŁ BRANIEWSKI
8. Perspektywa

JOANNA CASSELIUS-RÓLKOWSKA 11. Szary

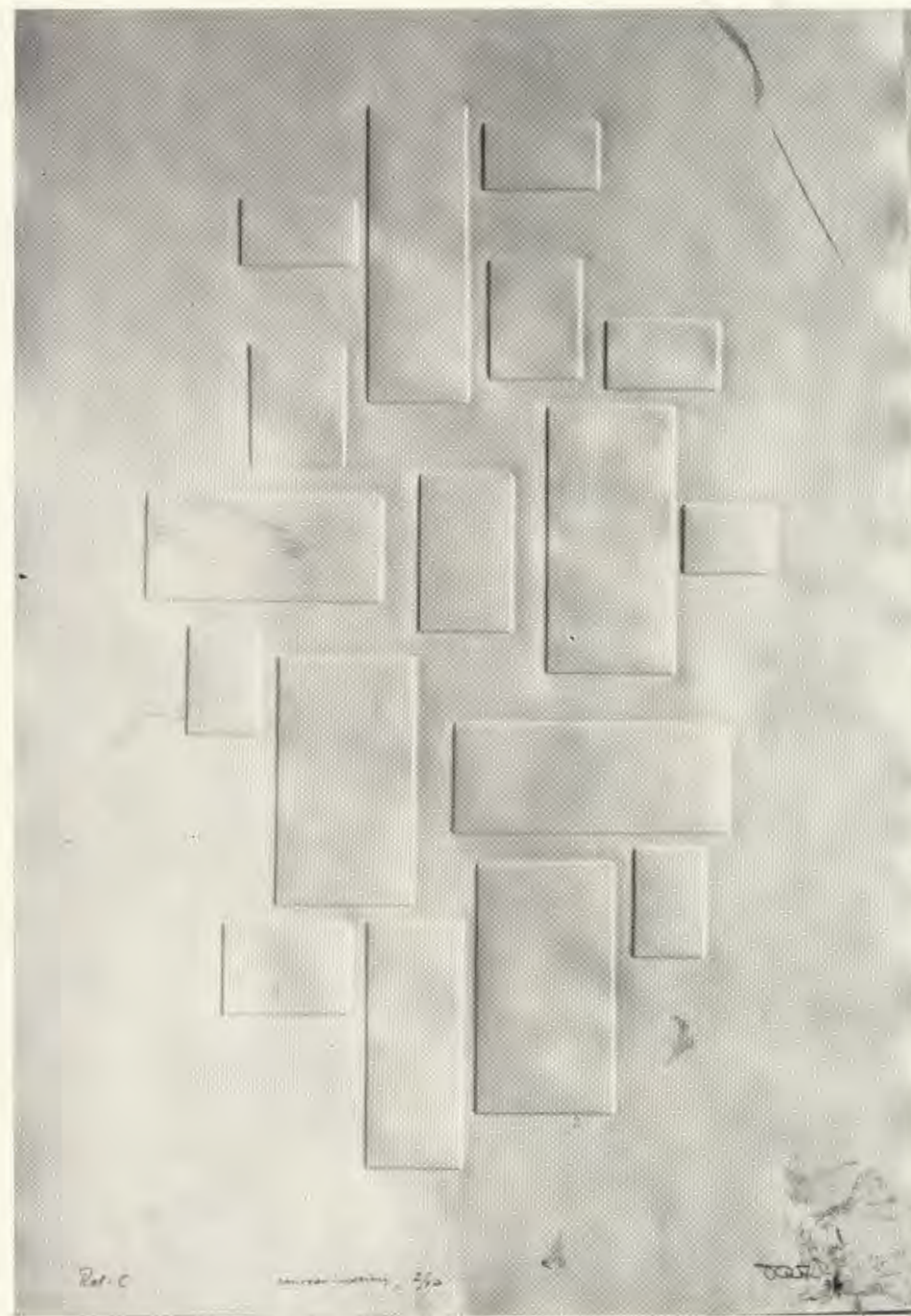

STANISŁAW CZESŁAW CHLUDZIŃSKI 12. Fantazja 2

STEFAN DAMSKI
13. Żerańskie konstrukcje

STANISŁAW K. DAWSKI
15. Rel — C

BARBARA DEGA-KOMITOWSKA
17. Mgła

RYSZARD DUDZICKI
19. Żywiół

MARIA DUSZEK
21. Drzewa

TERESA DWURNIK
22. Ćwiczenie II

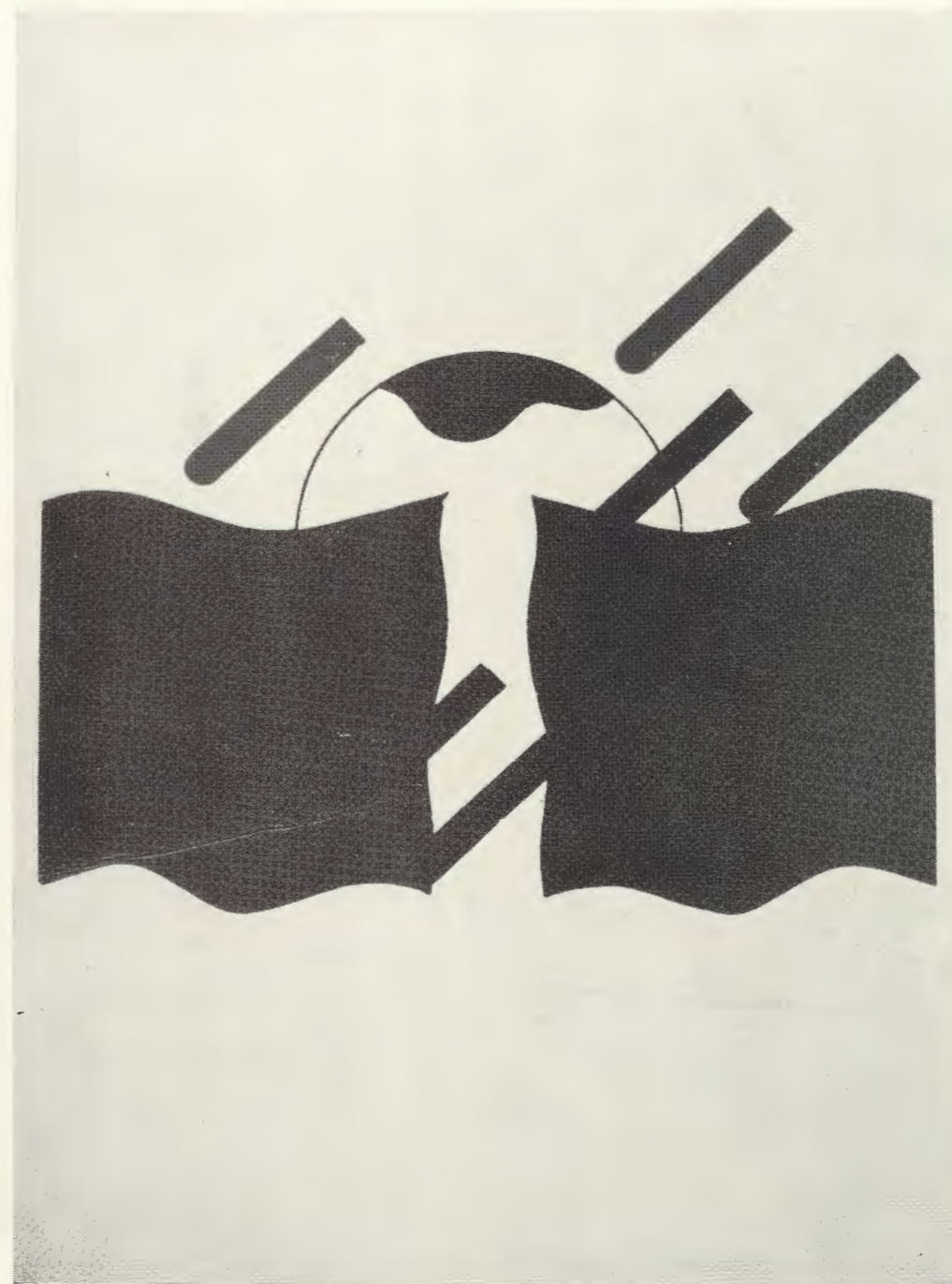
EDWARD DWURNIK 23. Przed polowaniem

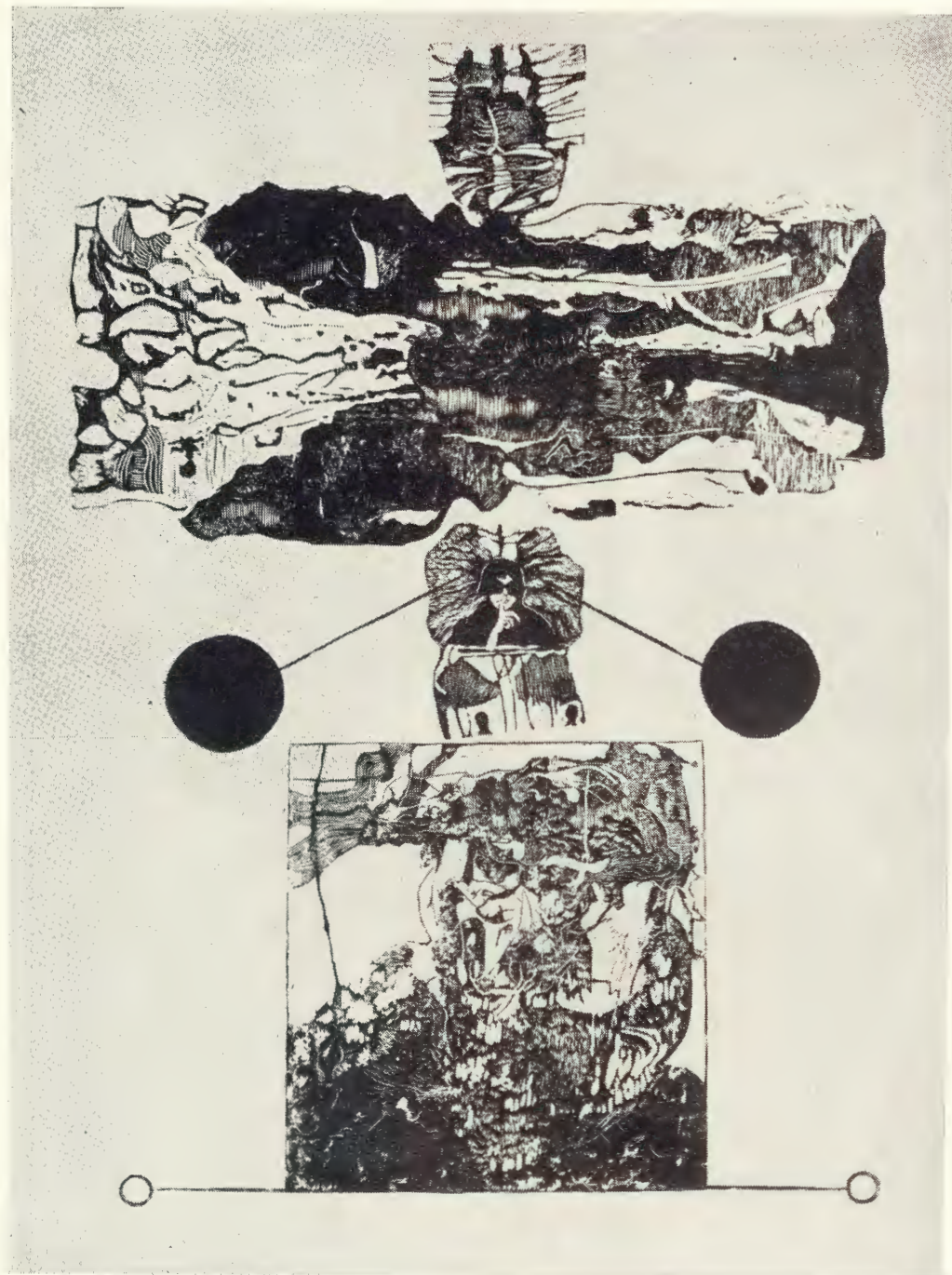
ANTONI FAŁAT
24. Prorok przeklinający
niebiosa II

WANDA FICOWSKA
26. Zwycięzcom chwała...

WOJCIECH FREUDENREICH
27. Ofiarom Oświęcimia

BOLESŁAW GASIŃSKI
29. Proszę o ciszę

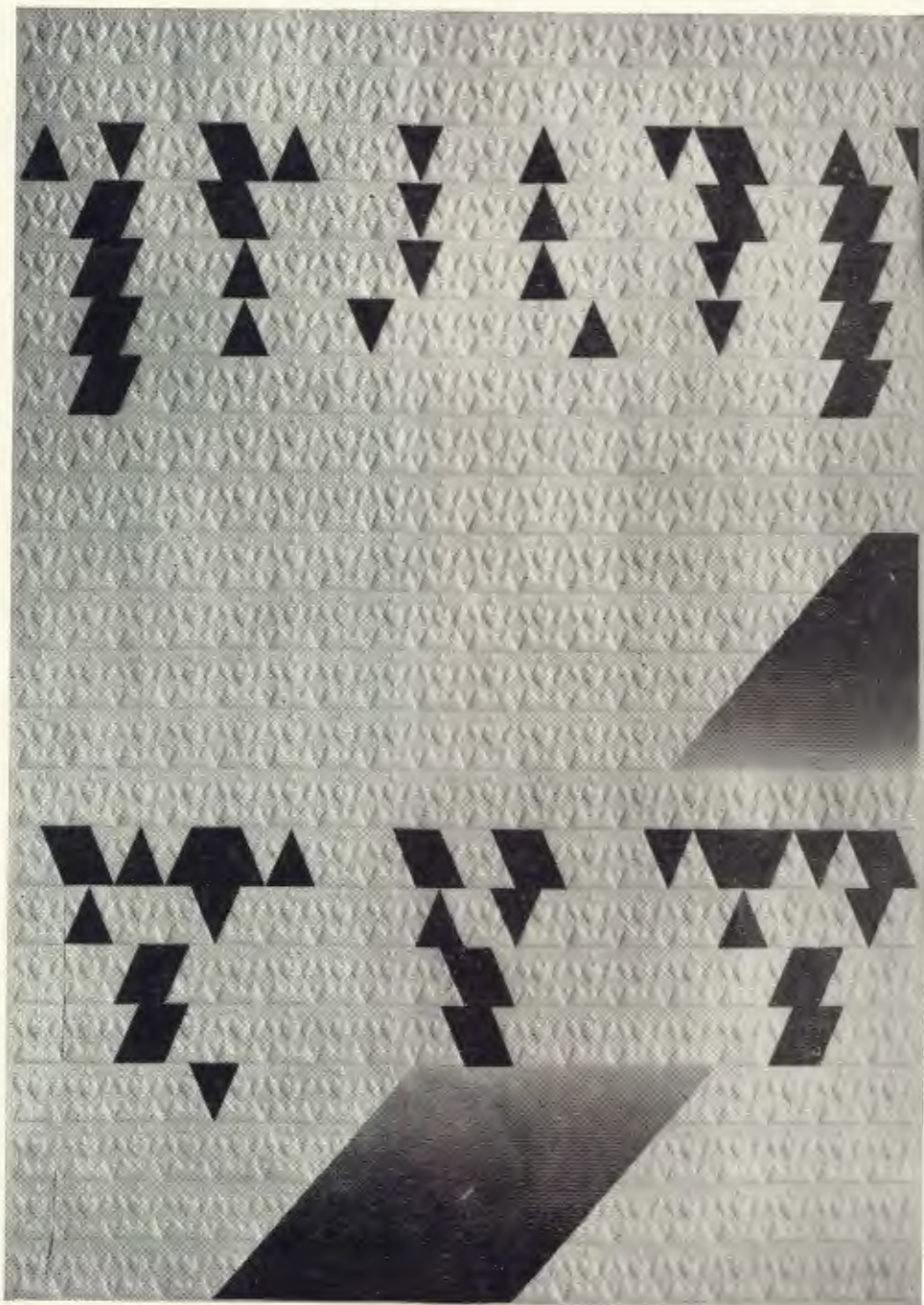
GRAŻYNA
GIERAŁTOWSKA-KUCZ
31. Suplika

RYSZARD GIERYSZEWSKI
33. Zborny punkt

MAGDALENA GOMULICKA-DAMSKA 35. Pejzaż

JERZY GRABOWSKI
37. Transfiguracja kodu
statku kosmicznego

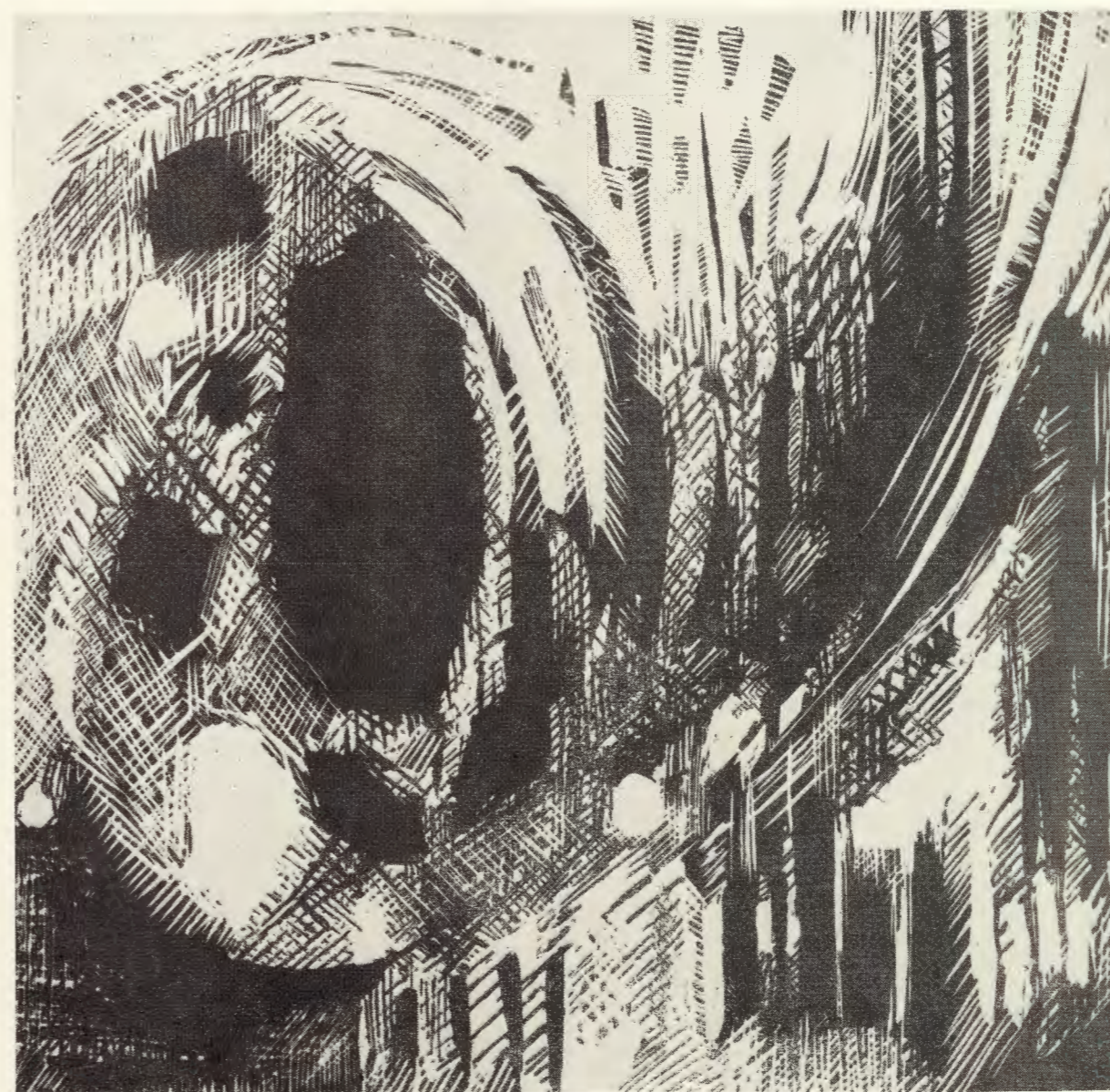
BIMALI HORSKA-ZBOROWSKA 39. Koncert

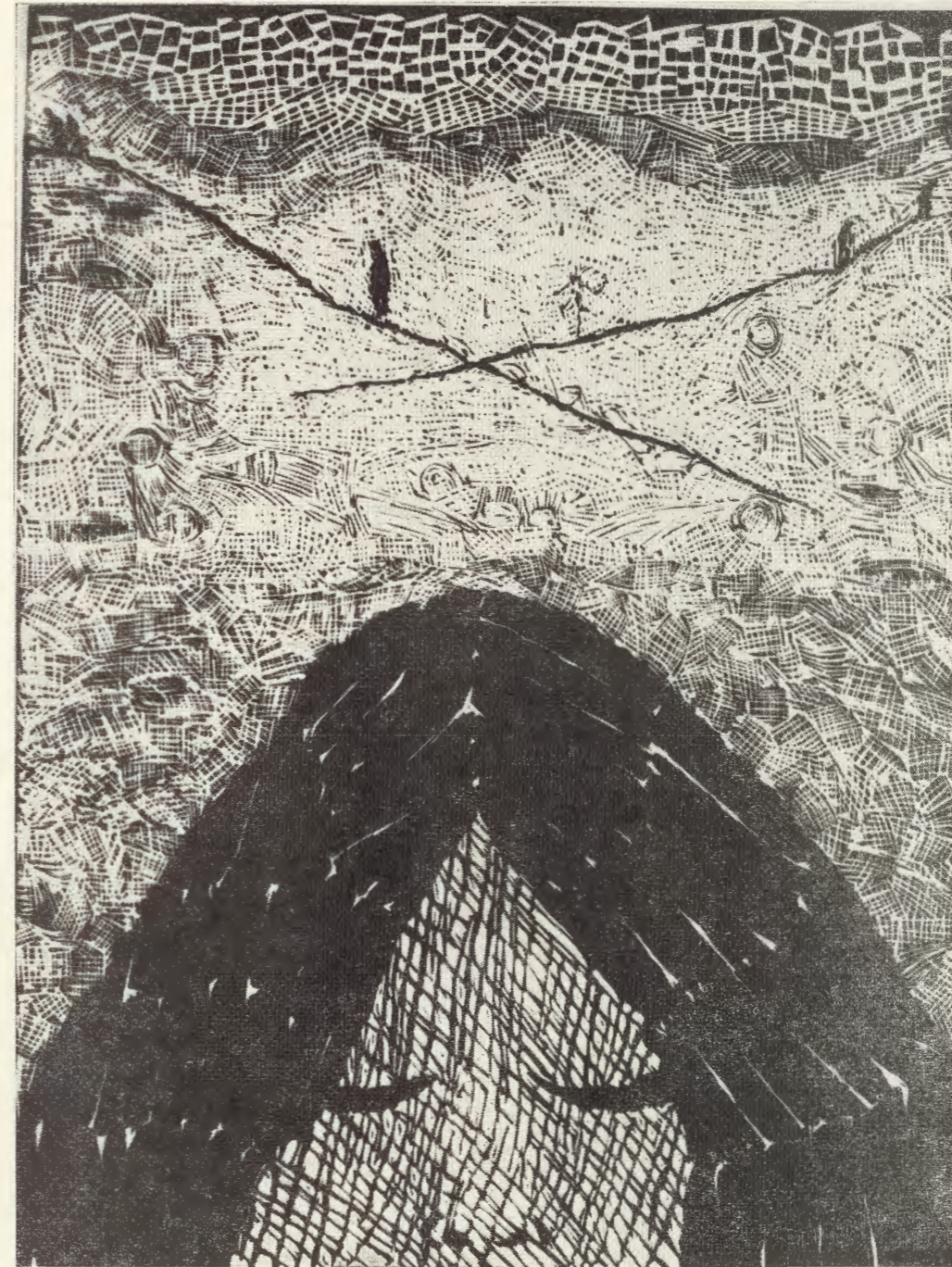
TERESA JAKUBOWSKA
40. Czekając na wiatr

DANUTA KERN 42. Kontrapunktus 9 z Kunst der Fuge Jana Sebastiana Bacha

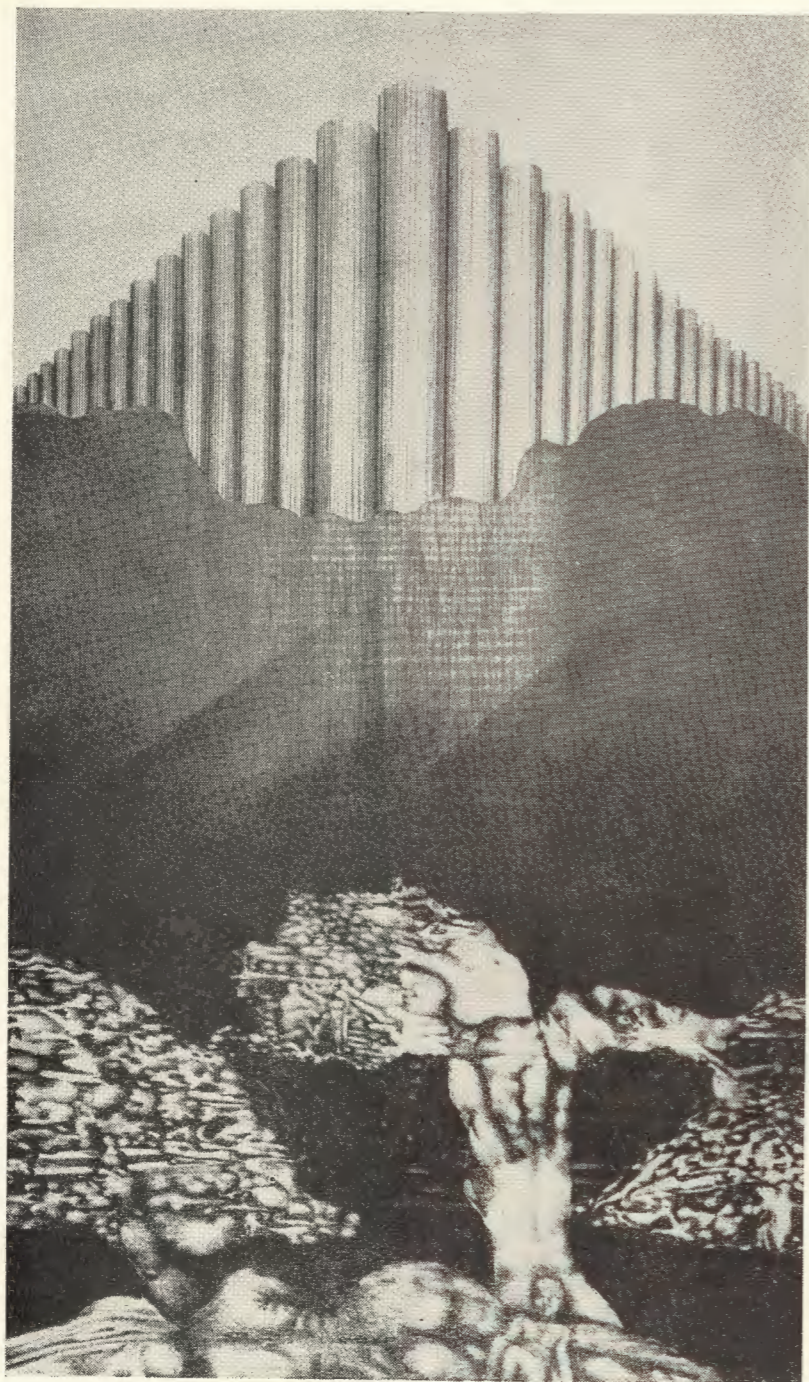

DANUTA
KOWZAN-NOWICKA
44. Myśli

JANINA KRÓLIKOWSKA
47. Na rozdrożu

JAN LEŚNIAK
48. Oratorium

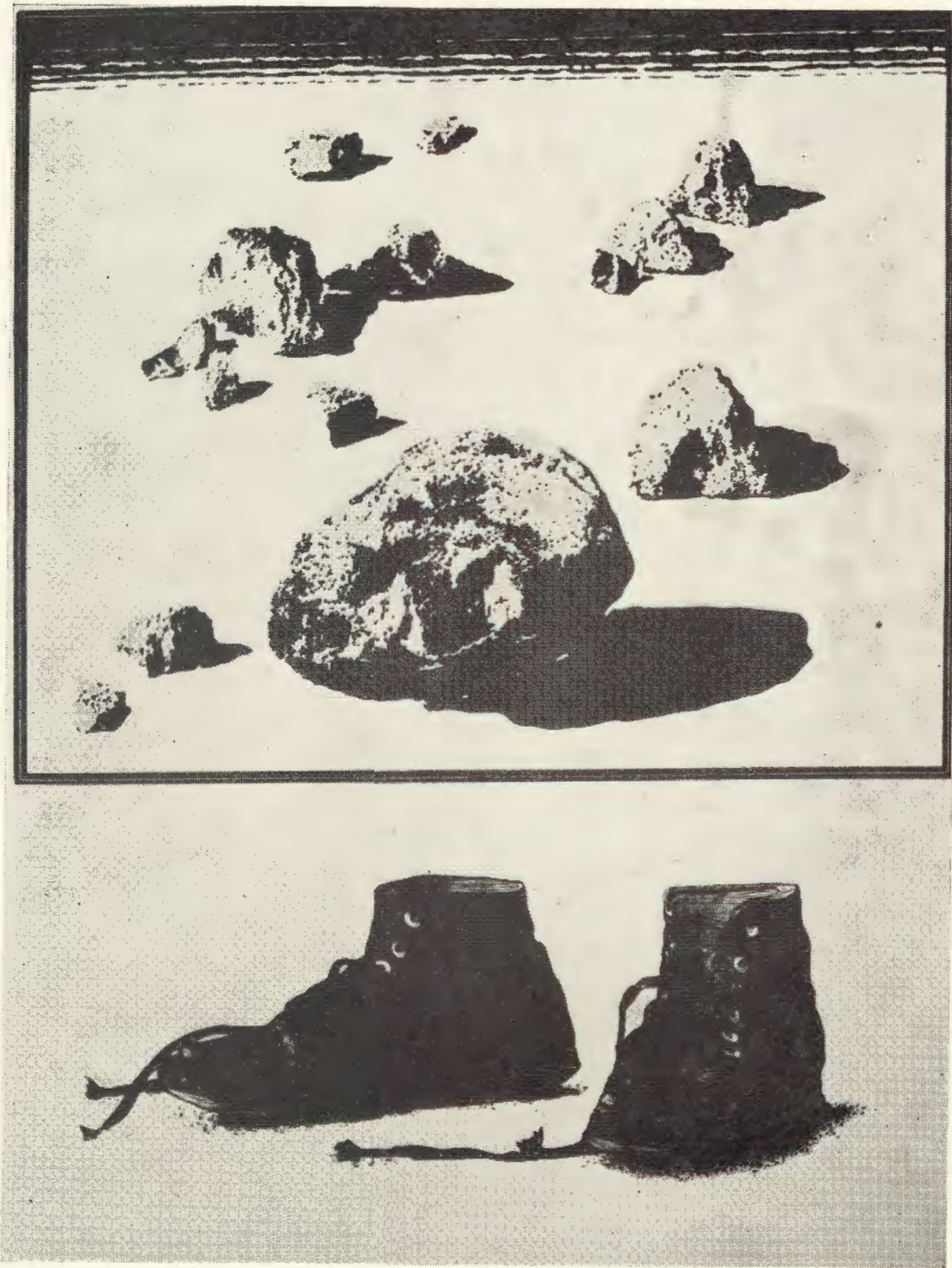
MARIA
ŁUSZCZKIEWICZ-JASTRZĘBSKA
51. Stół i motyl

ZYGMUNT MAGNER
54. 251972

MIECZYSLAW MAJEWSKI
57. Przemiana

JERZY MAZUŚ
59. Odyseja

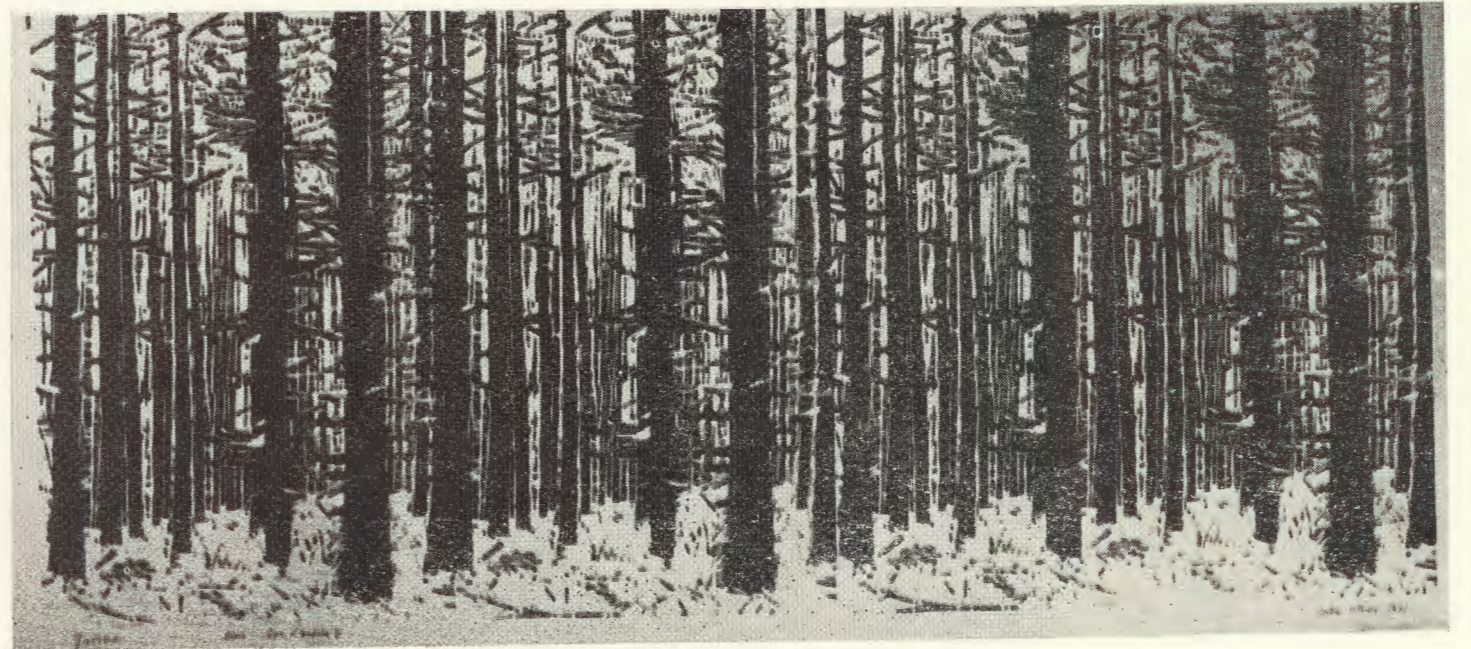
MACIEJ MILEWSKI 61. Grób Nieznanego Żołnierza

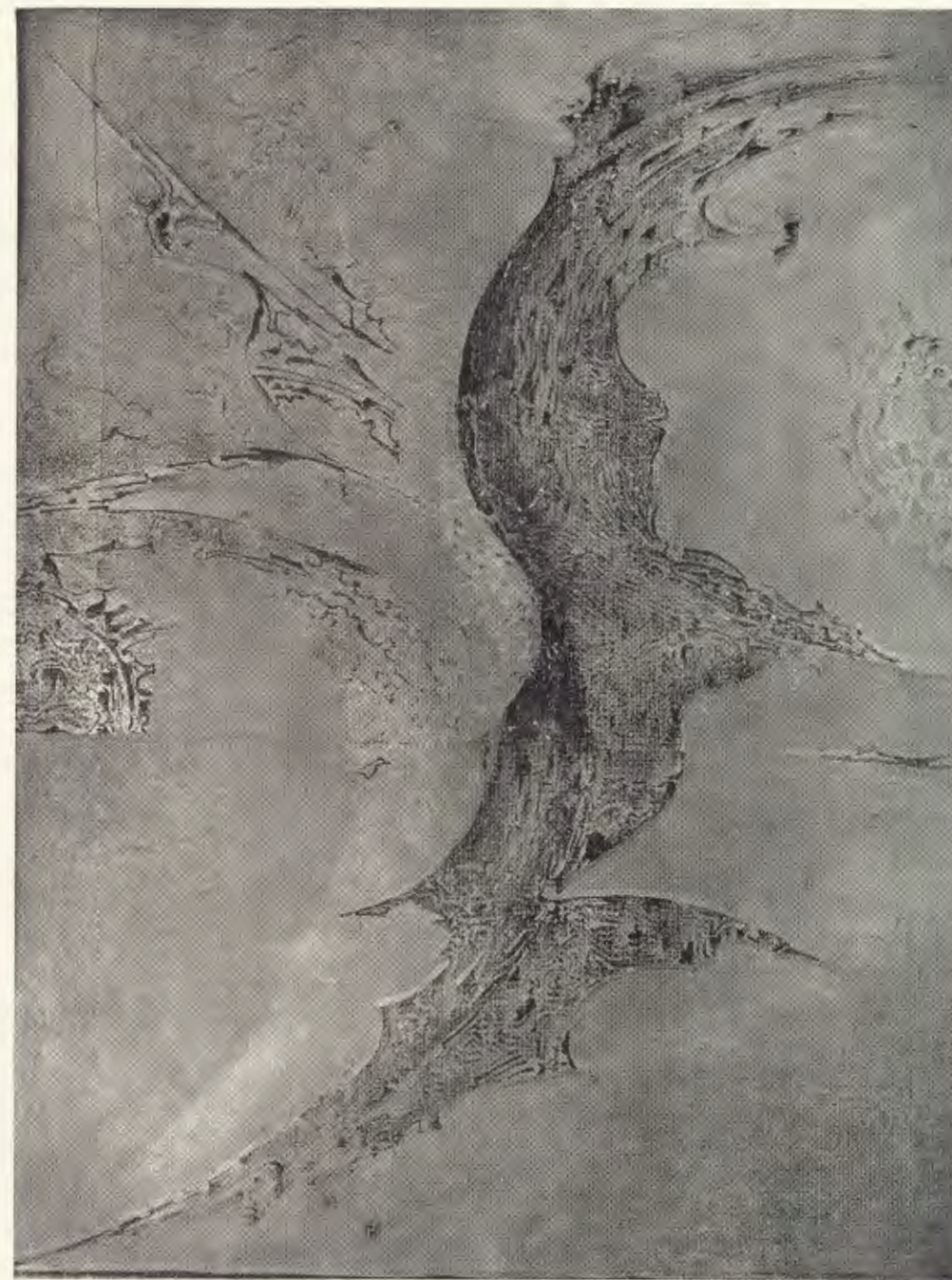
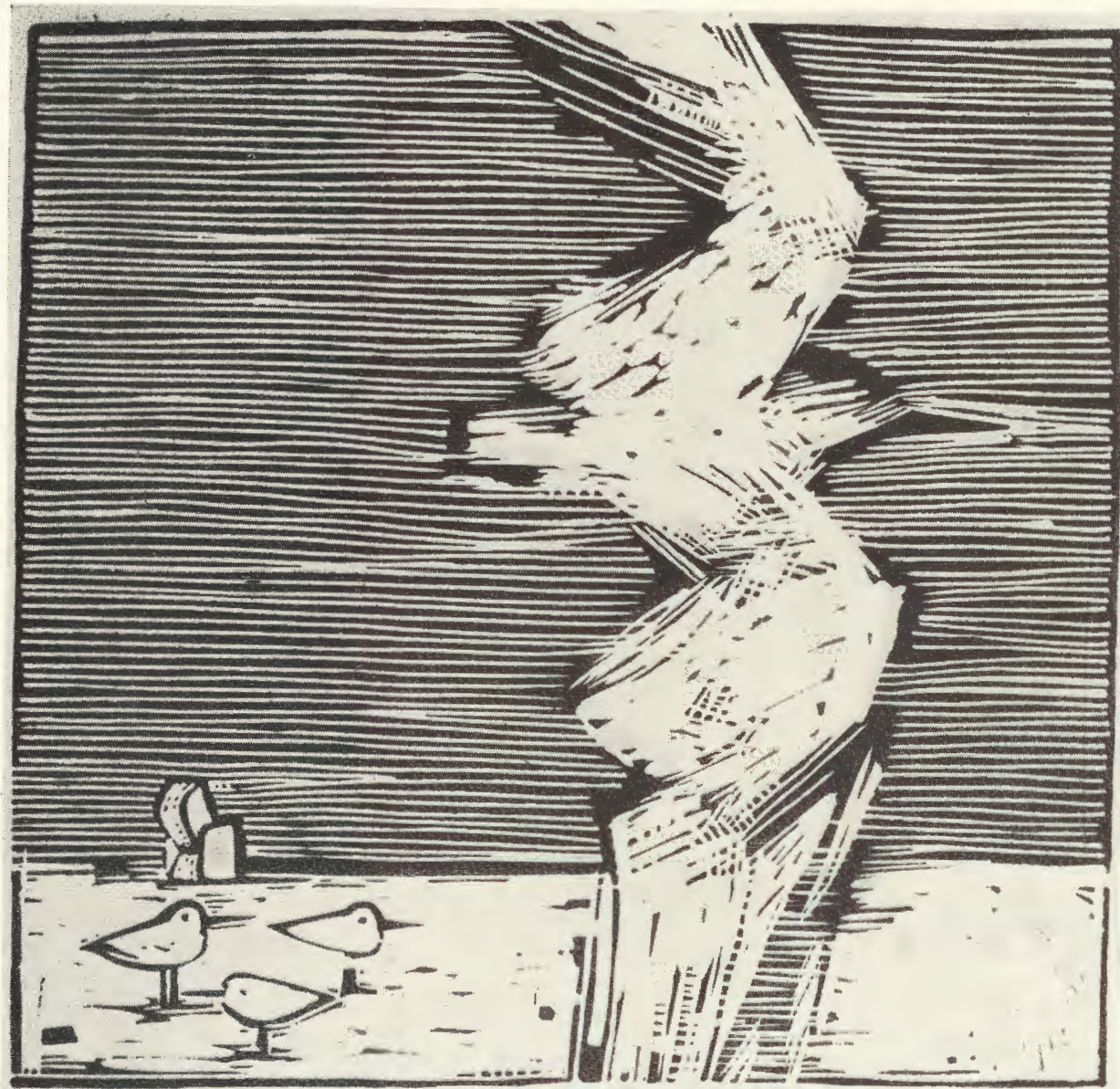

MACIEJ MODZELEWSKI
63. Nie obcinaj mi skrzydeł

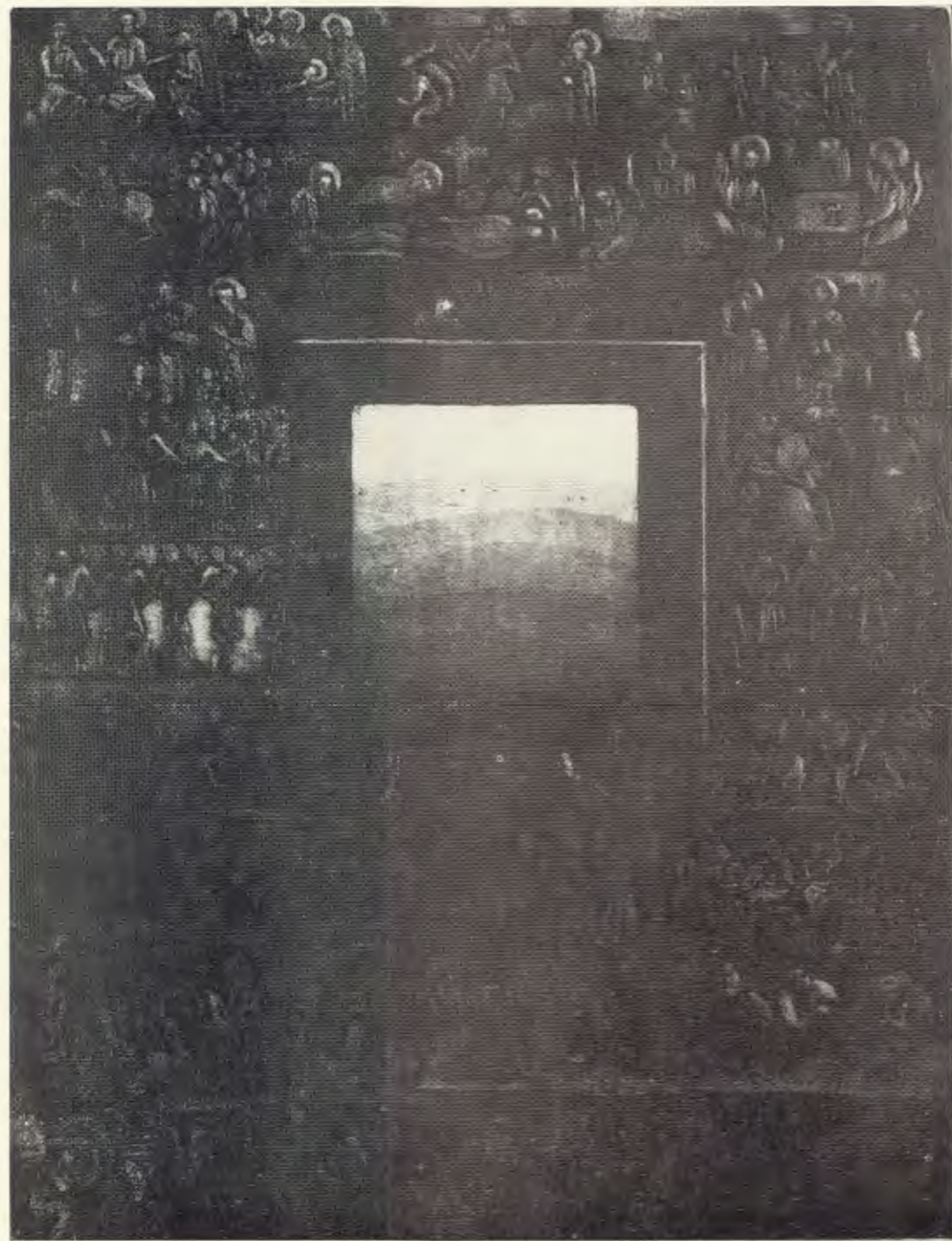
ZOFIA MRÓZ 66. Puszcza

EMILIA NOŻKO-PAPROCKA 67. Mewy

JÓZEF PAKULSKI
69. Skrzydło (wariant Z)

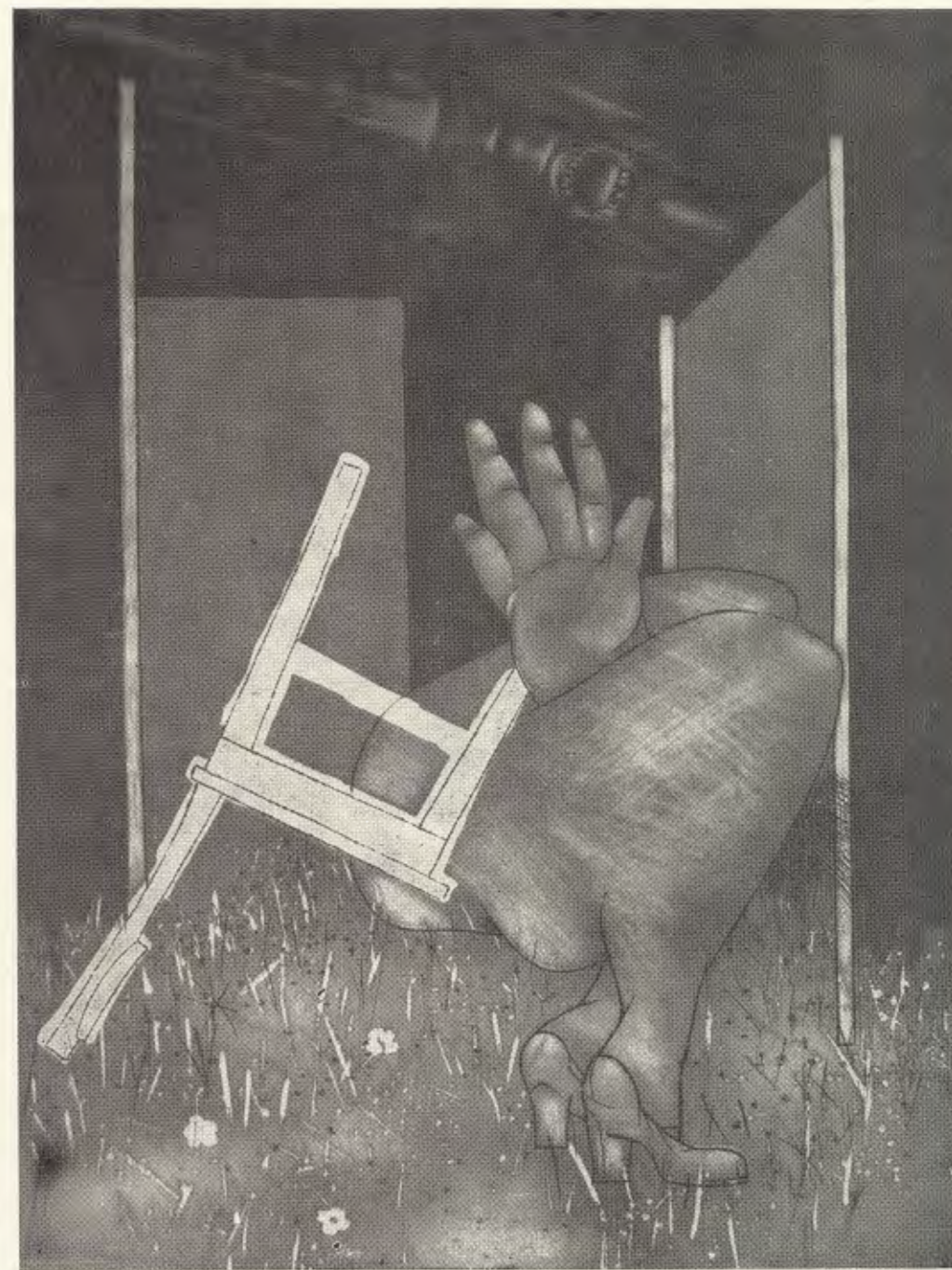
BOGDANA PAPAZOWA
72. Czas

CZESŁAW PODGÓRSKI
73. Wołanie

STANISŁAW PORADA
74. Jest jeden powód
dla którego
tu przyszedłem...

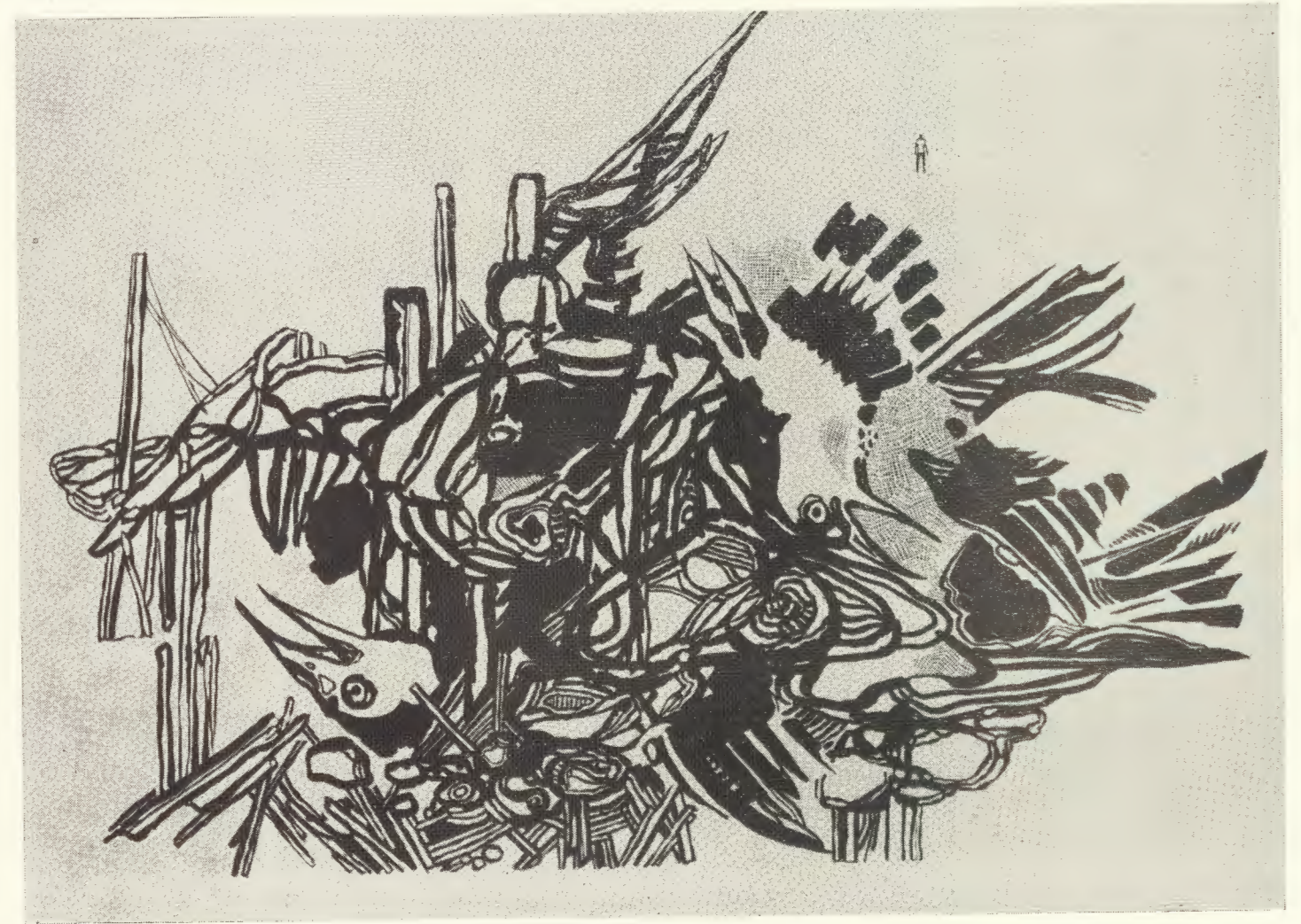

JANUSZ PRZYBYLSKI
76. Przepierzenie

STEFAN RASSALSKI
79. Pustka

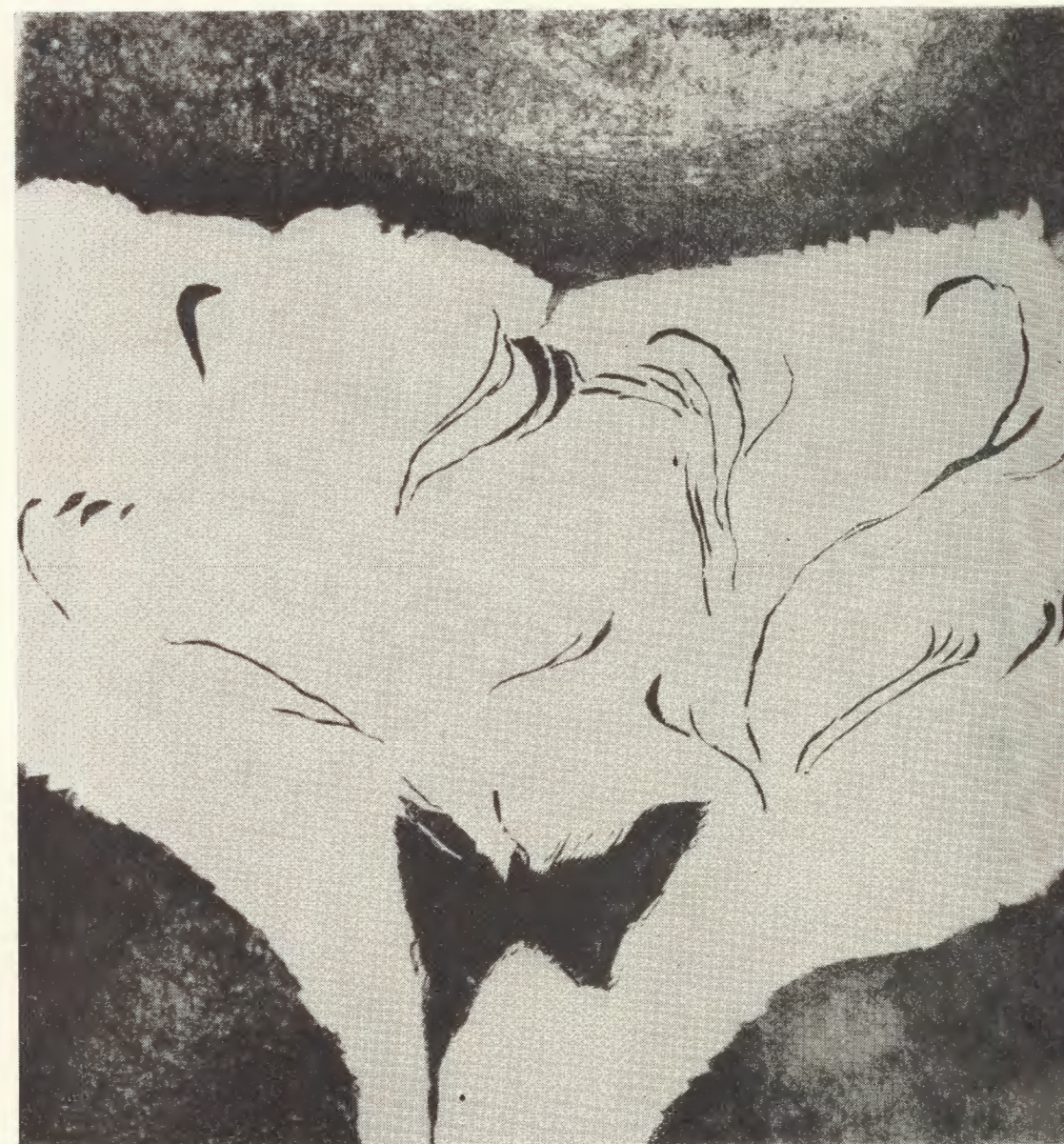
TOMASZ RUDNICKI 80. Człowiek który zniszczył gniazdo

MAREK SAPETTO
83. A ja ciebie skreślam

MARIA SCHWARTZ-SCHIER 85. Z cyklu Kwiaty

IRENA SNARSKA
87. Čma leci do słońca

ALEKSANDER SOLTAN
89. Kobieta i papuga

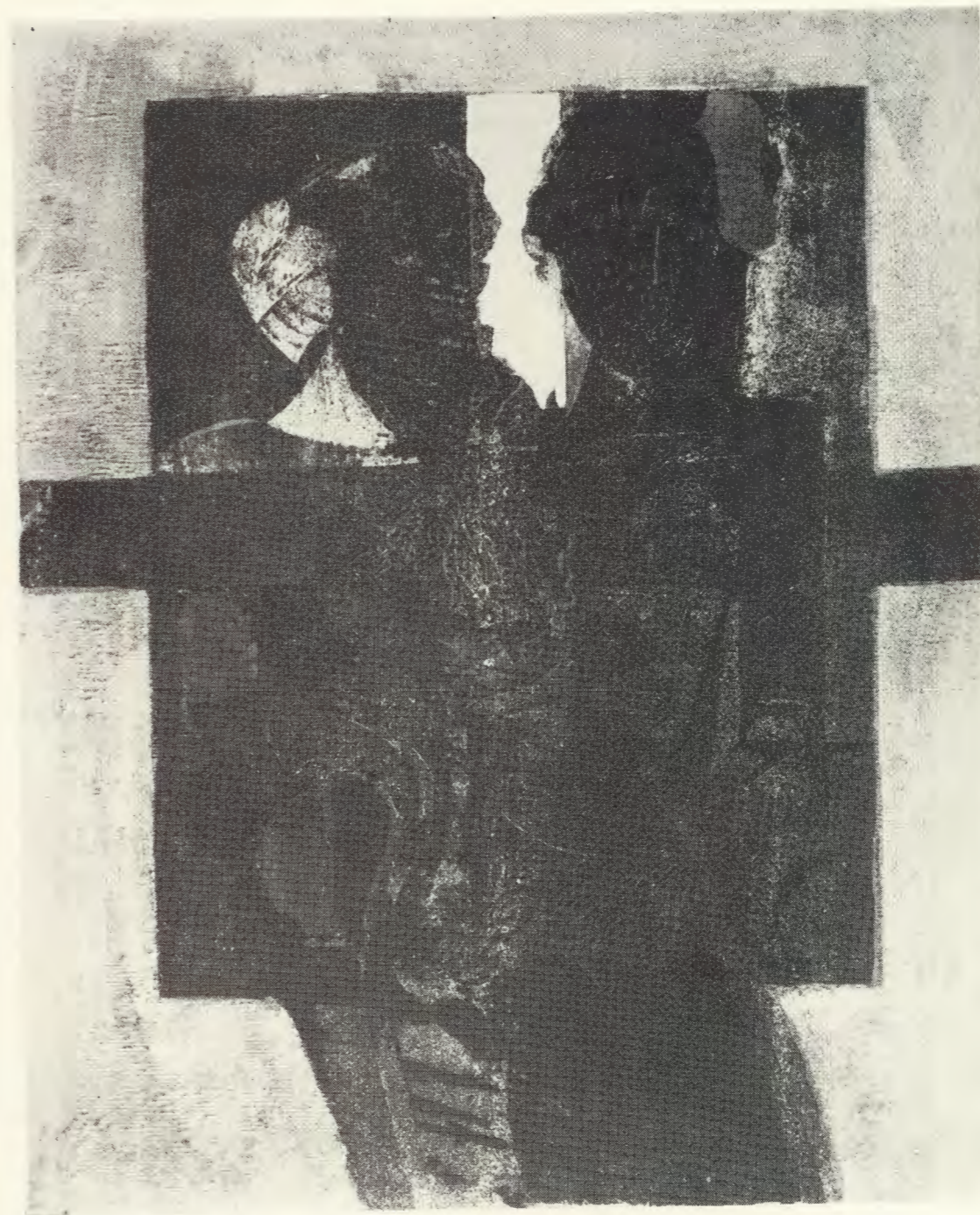
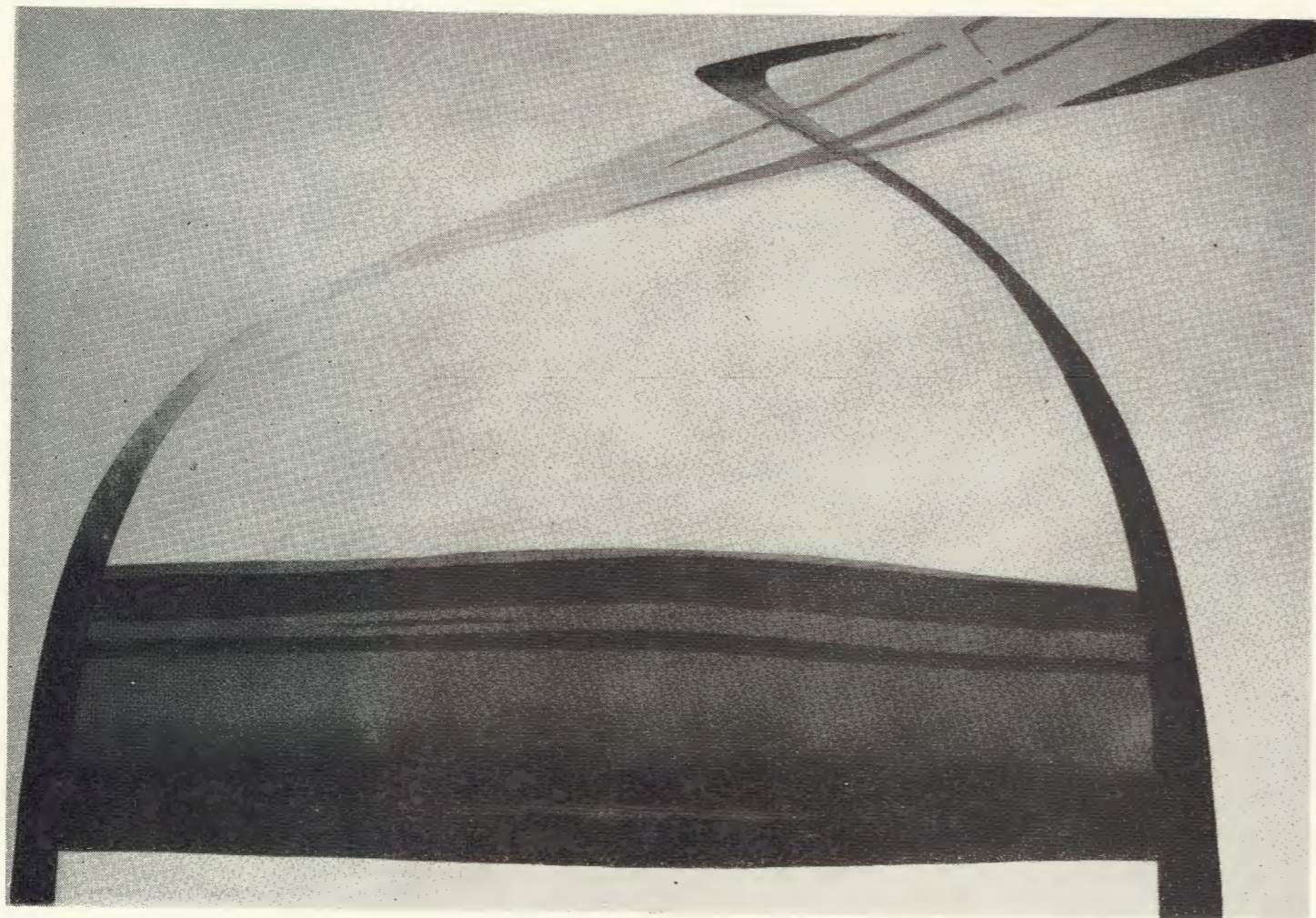

MARIAN STĘPIEŃ
90. Drzewa I

ANNA SZEMBOROWICZ
91. Ulica

EWA ŚLIWIŃSKA 92. W pogoni

ALEKSANDER TUREK
95. Rodzina

EWA WALAWSKA 96. Z cyklu Krajobrazy XXII

TEREŃA WIERUSZ
98. Pomnik I

WŁADYSŁAW WINIECKI
101. Ida

tkanina

Festiwal Sztuk Pięknych stał się dla środowiska warszawskiego przeglądem aktualnych rozwiązań i nowych poszukiwań w kilku gatunkach twórczych. Jednym z najbardziej dynamicznych w tej rodzinie okazała się tkanina unikatowa, która również w Warszawie należy do najbujniej rozwijających się dyscyplin plastyki współczesnej.

Wiodącą rolę stołecznego środowiska w tej materii dokumentują m.in. pokazy festiwalowe powtarzane systematycznie w dwuletnich odstępach czasu. Tkanina warszawska prezentuje na nich, w odrębnych ekspozycjach, swoje wielorakie oblicza, szczyt się ona bowiem wieloma wybitnymi twórcami. Przeglądy te uchodzą więc, i chyba słusznie, za okazję do bezpośredniej obserwacji przemian zachodzących w łonie tej dyscypliny na gruncie polskim, pośrednio zaś obrazują ogólne tendencje nurtujące całą tkaninę współczesną. Można więc imprezę warszawską pod niektórymi względami przyrównać do słynnych lozańskich spotkań i uznać ją za lokalne warszawskie biennale tkaniny w mikroskali środowiska.

Skojarzenia takie mogą się nasuwać zwłaszcza teraz kiedy V Międzynarodowe Biennale Tkaniny artystycznej stało się powszechnie znane polskiej publiczności. Sprowadzone dzięki przychylności szwajcarskich organizatorów i staraniom polskiego Ministerstwa Kultury i Sztuki, zaprezentowane w jesiennym pokazie 1971 r. w Zachęcie, wzbudziło, jak pamiętamy, wielkie zainteresowanie. Pokazane tam prace, zwłaszcza niektóre, pobudziły szerokie kręgi odbiorców i oczywiście zainteresowanych profesjonalnie krytyków czy artystów do dyskusji nad drogami poszukiwań dzisiejszych konstrukcji tkackich i do sprecyzowania indywidualnych ocen oraz określenia własnej postawy wobec owych przejawów sztuki rodzącej się w obecnej chwili.

Na V-tym Biennale 75 autorów z 21 krajów zaprezentowało w Warszawie ogromną skalę możliwości artystycznych i technicznych. Przewinęły się przed naszymi oczami przykłady najróżniejszych rozwiązań formalnych, od klasycznych niemal interpretacji gobelinu czy malarskich propozycji różnych kierunków, przełożonych na język tkacki, poprzez wszelkiego typu reliefy, ażury, zwisy, aż do form stereoplastycznych, czyli pełnoprzestrzennych. W tych ostatnich, najwięcej zwykle budzących wątpliwości, można było i na V-tym Biennale spotkać różne, zbyt nieraz daleko idące, eksperymenty. Mimo, iż coraz trudniej we współczesnej plastyce o rozgraniczenie poszczególnych dyscyplin, zupełne tracenie z oczu specyfiki określonego gatunku twórczego może prowadzić do nikąd. Wydaje się więc, że tkanina unikatowa i jej nowo kreowane kształty zachować powinny samą istotę, główną ideę tkacką, która może być zawarta

w jednej z dwóch składowych części — warsztacie, czyli technice tkania lub innego splatania włókna, lub samym tworzywem, materiale tkackim a więc włóknie, runie itp. Konieczne jest też wycucie proporcji we wprowadzaniu innych obcych tkaninie elementów. Ten sposób pojmowania twórczości tkackiej, przy jednoczesnym osobistym udziale w procesie powstawania pracy, od fazy wstępnego projektu aż po końcową realizację, propagują warszawscy artyści, którzy przy pomocy tej metody osiągnęli i osiągają wielkie sukcesy.

Na warszawskim pokazie V-go Biennale królował ruch, zmienność układów, organizowanie ich przez samą publiczność którą twórcy pragnęli wciągnąć do dialogu, by nie pozostawić jej na pozycjach neutralnego widza. Taki program zaprezentowała grupa artystów różnych narodowości, poszukująca plastycznej przygody i nowego spojrzenia na sztukę.

W festiwalowej wystawie tego roku brak owej tendencji do „zmechanizowania”, natomiast cechuje ją wyraźne akcentowanie struktury tkackiej przy równoczesnym ogarnianiu całości zagadnień kompozycyjnych. 35 artystów w 37 propozycjach przedstawia tym razem swoje dociekania. Dojrzałość większości kompozycji dodatkowo wyróżnia warszawski pokaz. Zaprezentowane tutaj tkaniny w swej znacznej części starają się pogłębiać zagadnienie reliefu i rozbudowywać ażur, wykazując wielkie znanstwo i wycucie w prowadzeniu wątku, eksponowaniu atutów technicznych i materiałowych. Nie znaczy to jednak, że brak w tym środowisku inwencji, odwrotnie, penetruje ono bardzo odważnie coraz to nowe sfery plastycznego działania obok kontynuowania już istniejących tradycji.

Jedną z zasadniczych dróg owych poszukiwań są stereofornie, które po wstępnym ataku na pozycje płaskiej tkaniny artystycznej typu klasycznego gobelinu, zyskały pełne prawo obywatelstwa. Nawet w oczach przeciętnej publiczności znalazły one aplauz, czego dowodem był konkurs na nazwę przestrzennej kompozycji tkackiej, ogłoszony przez redakcję *Expressu Wieczornego* z okazji goszczenia V-tego Biennale w Warszawie. W konkursie tym dość licznie wzięli udział czytelnicy zgłaszający propozycje nazw, często bardzo trafnych i z własną rzeczową argumentacją, świadczącą o zrozumieniu nowego kierunku. Konstrukcje te karierę rozpoczęły przed kilku zaledwie laty, kiedy awangardowi artyści, nasyceni bogactwem faktury, zaczęli zmierzać dalej na tej drodze, ku pełnej rzeźbiarowości form. Ich stworzenie i uznanie było rewolucją w ustalonych od wieków poglądach na tkaninę artystyczną. Światowy przełom w tkackim

wyrazie dokonał się przy ścisłym współdziałaniu wybitnych nowatorów właśnie ze środowiska warszawskiego, co stanowi nie tylko powód do dumy, ale także wprowadza to środowisko w światowy nurt idei artystycznych o historycznym znaczeniu.

Dziś różne surowce a przede wszystkim sizal są już w powszechnym użyciu. Sznur, zwłaszcza gruby, stał się również jednym z ulubionych elementów konstrukcyjnych współczesnych tkanin, wzbogacając swoją przestrzenną strukturą ich plastyczną wymowę. Jeszcze 10 lat temu kiedy warszawscy artyści reprezentujący Polskę wystąpili na I-szym Łozańskim Biennale ze swymi strukturalnymi tkaninami zaszokowały one świat artystyczny i stały się zacznym nowym myślenia w tej dyscyplinie. Wkrótce też zaproponowany przez nie styl nazwano „polską szkołą tkaniny”.

Dziś w unikatowym tkactwie artystycznym, jak wykazało m. in. i V-te Biennale zatarły się stopniowo owe szkoły narodowe, tak wyraźnie występujące w dwóch pierwszych pokazach łozańskich. Powstały na to miejsce pewne orientacje plastyczne niezależne często od granic państwowych, czy przynależności narodowej twórców którzy je reprezentują. Zjawisku temu sprzyjają częste międzynarodowe konfrontacje, szeroka informacja wizualna oraz wzrastanie zainteresowań tkactwem unikatowym artystów różnych profesji.

Podobnie i w Polsce, wraz z rozszerzaniem się popularności tego działu plastyki, z pobudzaniem do intensywnego życia tkaniny, w innych miastach poza Warszawą będzie prawdopodobnie przybierać na sile różnorodność postaw i interpretacji zatracając wszelkie cechy środowiskowe.

Odrębną pozycją pozostanie typ tkaniny dekoracyjnej-użytkowej propagowanej przez Cepelię, nazywanej obecnie coraz częściej „tkaniną polską”. Obejmuje ona zwłaszcza kilimy płochowe i grzebyczkowe tkwiące głęboko w rodzimej tradycji rękodziela artystycznego tak dworskiego, jak chłopskiego. Tradycje te podtrzymują obecnie spółdzielnie, zwłaszcza rejonu Podhala, dla których podstawą działalności są projekty artystów profesjonalnych znających zarówno folklor, jak i właściwości techniczne warsztatów kilimowych. Projekty te, realizowane pod ścisłym nadzorem autorów, urzekają najczęściej świeżością barw, urodą grubej, ręcznie przędzionej wełny i rytmiką stosowanego ornamentu tak geometrycznego, jak figuralnego.

W dziedzinie polskiej tkaniny unikatowej, dzięki istnieniu wspomnianej wyżej grupy tkanin dekoracyjno-użytkowych, punkt ciężkości przesunął się zdecydowanie ku pogłębieniu wartości artystycznych. Spowodowało to częściowe zaprzeczenie utylitaryzmu, pozwalające twórcom na sięgnięcie do szerokiego arsenału środków współczesnej plastyki. Kompozycje te zmonumentalizowane nie tylko przez potężne nieraz rozmiary, ale także przez założenia zbieżne z architektoniką wprowadzają widza w świat brył o swoistej mięsistości, w konstrukcje szkieletowe rządzące się własnymi prawami i zawieszane w przestrzeni wielorakie kształty. Nie brak i sposobów zastosowania koloru, tego nieodzownego środka plastyki. Lecz kolor jakby dziś nie był na wiodącej pozycji, jakby stał się koniecznym tłem, codziennym jedynie bohaterem. Awangardowe rozwiązania tkackie, najczęściej dramatyczne, jak wiele współcześnie powstających dzieł sztuki, stosują kolor jako wyznacznik swych idei, podporządkowując go założeniom programu ikonograficznego, lub ikonosferycznego.

Warszawski pokaz festiwalowy nie pozbawiony dramatyzmu, mocnych barw i sugestywnych przedstawień cechuje ogólnie wewnętrzny ład i nastrój spokojnej powagi. Większość przedstawionych prac wskazuje na umiar, rzetelny wysiłek twórczy i dociekliwość artystyczno-techniczną. Są również debiuty świadczące o ciągłym dopływie sił żywotnych do krwiobiegu tej dyscypliny.

Oczywiście Festiwal Warszawski nie jest jedyną płaszczyzną polskich spotkań tkackich. Przybywa ich z roku na rok wraz z rodzącą się potrzebą tych konfrontacji. Szczególnie czynna na tym polu od szeregu lat jest Łódź. Szeroką akcją wystawienniczą prowadzi tam od dawna Muzeum Historii Włókiennictwa, bardzo zasłużone na polu popularyzowania tkaniny unikatowej. Posiada ono największe jej zbiory w kraju. W ostatnich czasach pobudziło to do działania i łódzkie środowisko plastyczne, wyrazem czego były dwie wielkie wystawy o charakterze ogólnopolskim. Już pierwsza z nich zorganizowana w ramach cyklu „Polska sztuka użytkowa w XXV-lecie PRL” w roku 1969, starała się prezentować problemy tkaniny dość wszechstronnie. Zorganizowano więc równoległe pokazy: tkaniny unikatowej, towarzyszące ekspozycje tkaniny przemysłowej oraz projektów odzieży. Idea zyskała wielu zwolenników i stała się źródłem tegorocznego łódzkiego „Triennale tkaniny unikatowej i przemysłowej” prezentowanych wspólnie, z mniejszym niestety niż poprzednia wystawa, powodzeniem. Przyniosło ono jednak, zwłaszcza w części prac unikatowych, wiele ciekawych prezentacji wraz z zawsze pożądanymi debiutami. Triennale potwierdziło też rosnące aspiracje artystyczne Łodzi w zakresie współczesnej tkaniny i jej propagowania

w największym centrum naszego przemysłu włókienniczego. Idea wystaw cyklicznych w odstępach trzy-letnich, stwarza podobne perspektywy dla Łodzi jak festiwal warszawski dla Warszawy i przyczynić się może do zmiany geografii artystycznej tej dyscypliny w naszym kraju.

Na razie jednak największym centrum pozostaje Warszawa, może nie w zakresie działań organizacyjnych i muzealnych, lecz na płaszczyźnie twórczej. Składają się na to zapewne świetne tradycje warszawskiej Akademii Sztuk Pięknych, której pracownice tkaniny ręcznej, gobelinu i tkaniny żakardowej wychowały pełne dynamizmu pokolenie współczesnych twórców. Jest to też zasługą samych artystów i ich pasji tworzenia dopingującej do zakładania własnych pracowni właśnie w Warszawie, ich talentów zaangażowanych w tę twórczość ciągłą, nieustającą, stale poszukującą, która pokonywać musi niezliczone trudności m. in. materialne dla osiągnięcia ambitnych planów uczestniczenia w międzynarodowym ruchu rozwojowym tkaniny.

Oczywiście nie sama ilość pracowni działających w Warszawie stanowi o wysokim, często najwyższym, światowym poziomie powstających w nich dzieł; lecz nie pozostaje ona bez wpływu na wytworzenie pewnego klimatu o swoistym ciśnieniu artystycznym pobudzającym do intensywnego wysiłku, do autentycznych poszukiwań, do kreowania nowych koncepcji, bardziej ewidentnych może w tej dyscyplinie, niż w innych dziedzinach sztuki. Stosowanie mieszanych technik, sięganie po różne surowce, używanie gotowych elementów tkackich otwiera przed każdym artystą, czującym i rozumiejącym sens swojego działania w obranym kierunku, znaczne możliwości. Po uprzedniej fascynacji warsztatem przyszła bowiem kolej na poszukiwania głębsze, sięgające często do pokładów sztuki intelektualnej, do warstw jeszcze nie odkrytych.

Z buntowniczych zamierzeń zrewolucjonizowania uznanych kanonów, z chęci ciągłego przeciwstawiania się wszelkiej rutynie i zwalczania płytkich, „tanich” efektów wywodzą się postawy znacznej większości polskich twórców nowoczesnej tkaniny unikatowej, święcącej dziś zasłużone tryumfy.

IRENA HUML

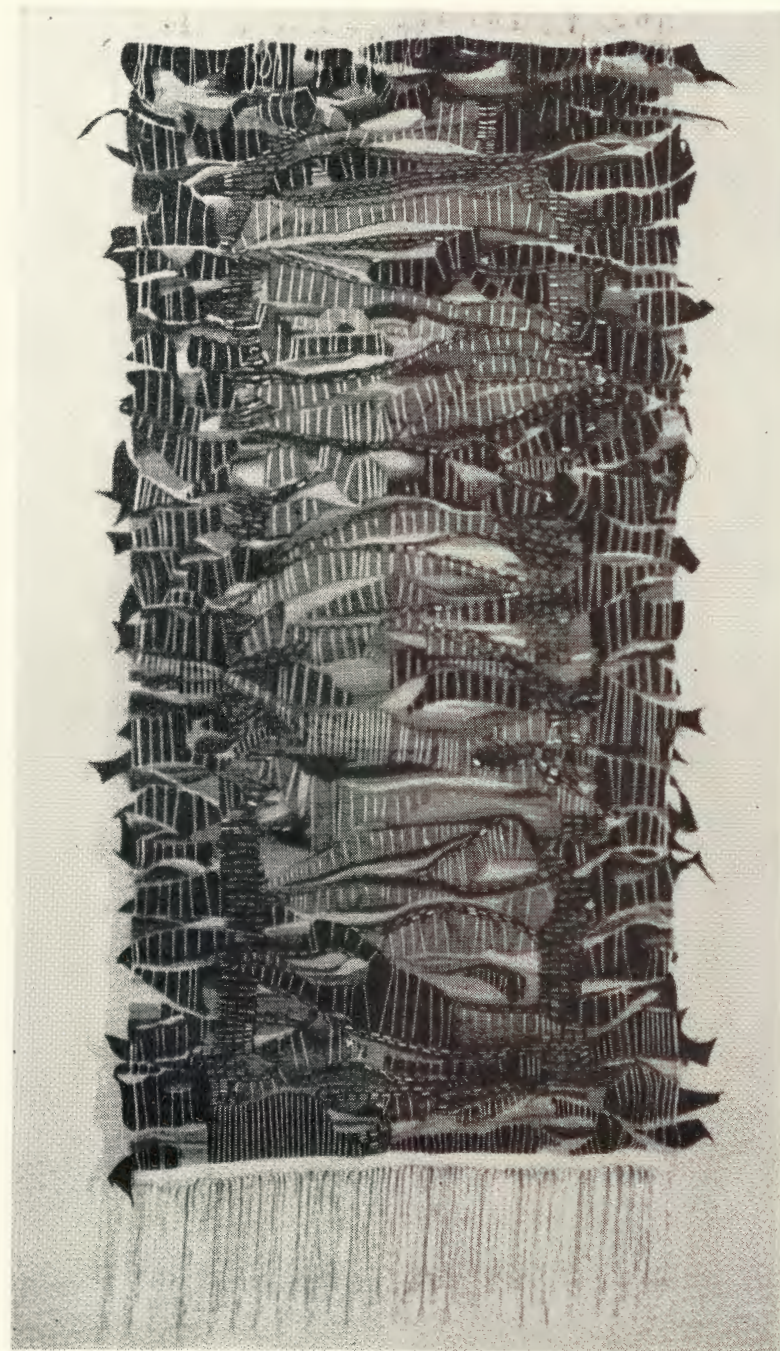
MAGDALENA ABAKANOWICZ Warszawa, al. Stanów Zjednoczonych 16 m. 53	strona	KRYSTYNA CZAROCKA Warszawa, Genewca 34 m. 1	strona
1. „Abakan”, 1970/72, technika własna, 300×120×120	247	9. Komórki, 192, technika mieszana, 245×198	254
WERONIKA BANASIK-KOSTRZEWA Kraków, Szopena 22 m. 11		TADEUSZ DUDZIŃSKI Warszawa, Białobieska 19 m. 75	
2. Swarozyc, 1972, gobelin, 225×100	248	10. Wojsko rzymskie, 1971, gobelin, 230×260	255
JOLANTA BANASZKIEWICZ Warszawa, Bielańska 5 m. 11		BARBARA FALKOVSKA Warszawa, Złota 6a m. 68	
3. Impresja II, 1972, gobelin, 240×85	249	11. Buraki, 1974, gobelin, 216×126	256
MARIA BIERZYŃSKA Warszawa, Hibnera 4 m. 35		MARIA FILIPOWICZ Otwock, Krucza 3	
4. Jutro, 1972, gobelin, 200×250	250	12. Słoneczniki, 1972, sumak, 70×150	257
ZOFIA BUTRYMOWICZ Warszawa, Gamerskiego 3 m. 1		KAZIMIERA GIDZSZEWSKA Warszawa, Żurawi 20a m. 22	
5. Luna, 1972, gobelin, 210×238	251	13. Kaja IV, 1972, technika własna, 300×200	258
MARIA CHOJNACKA Warszawa, Dąbrowiecka 27 m. 3		JOANNA HASIOR Warszawa, Marszalkowska 87 m. 62	
6. Przejście, 1972, technika własna, 203×267	252	14. Kwiat ognisy, 1972, gobelin, 160×252	259
TERESA CICHOWICZ-PORADA Warszawa, Międzynarodowa 38 m. 61		MARIA JANOWSKA Warszawa, Żurawa 16a m. 43	
7. Kompozycja I, 1972, gobelin, 113×160	253	15. Flamenco, 1972, macramé, 290×200	260
8. Kompozycja II, 1972, gobelin, 122×122			

IRMINA JASEK-FLANCZEWSKA Warszawa, Elektoralna 24 m. 18	strona	MONIKA PIWOWARSKA Warszawa, Czarnieckiego 56 m. 1	strona
16. Jesień , 1971, gobelin, 185×210	261	25. Dialog , 1972, technika własna, 250×200	269
HANNA JUNG Warszawa, al. Ujazdowskie 37 m. 83		BARBARA PODKAŃSKA Warszawa, Miodowa 23 m. 40	
Z cyklu Martwa planeta:		26. Wodorosty , 1972, gobelin, 210×270	270
17. Spojrzenie w mrok , 1972, technika mieszana, 135×150	262	KRYSZYNA POLICZKOWSKA Warszawa, Bracka 11/13 m. 76	
ALINA LEFELD Warszawa, Sielecka 59/63		27. Kompozycja przestrzenna VIII , 1972, technika własna, 100×100	271
18. Chimera , 1972, technika mieszana, 159×138	263	HANNA PUŁAWSKA Warszawa, Krasińskiego 16 m. 150	
MARIA ŁASZKIEWICZ Warszawa, Ceglowska 62 m. 1		28. Kompozycja VI , 1972, technika mieszana, 250×70	272
19. Kwiat , 1972, technika mieszana, 120×300	264	AGNIESZKA RUSZCZYŃSKA-SZAFRAŃSKA Warszawa, Madalińskiego 106 m. 7	
20. Ptak , 1972, technika mieszana, 150×320		29. Kolarus , 1972, technika własna, 235×225	273
JÓZEF ŁUKOMSKI Warszawa, Bachmacka 2 m. 18		ANNA SKÓRKO Warszawa, Puławska 41 m. 10	
21. Zasłona dramatyczna , 1971, collage, 250×250×50	265	30. Kora , 1972, technika własna, 240×110	274
KRYSZYNA MIESZKOWSKA-DALECKA Warszawa, al. Waszyngtona 12/14 m. 6		EWA STEPHAN Warszawa, Bieżanowska 5	
22. Trakty , 1972, gobelin, 360×140	266	31. Z czerwonego karla , 1972, gobelin, 240×208	275
STEFANIA MILWICZ Warszawa, Kinowa 14 m. 89		ADELA SZWAJA Warszawa, Białobrzaska 19 m. 75	
23. W holdzie ziemi , 1970, technika mieszana, 240×90	267	32. XXV — Swaróżyć , 1972, technika własna, 230×100	276
JOLANTA OWIDZKA Warszawa, Marszałkowska 83 m. 19		TERESA SZYMANIAK Warszawa, Słoneczna 50/12	
24. Przerębel , 1972, technika własna, 110×170	268	33. Alba 71 , 1971, gobelin, 99×82	277

ZOFIA TCHOREK Warszawa, Miedzeszyńska 870/8	strona	TADEUSZ WALTER Warszawa, Gierymskiego 12 m. 8	strona
34. Helios , 1972, technika mieszana, 210×160	278	36. Jego i samochód , 1972, gobelin, 450×100×100	280
ANNA URBANOWICZ-KROWACKA Warszawa, Międzynarodowa 58 m. 67		KRYSZYNA WOJTYNA-DROUET Warszawa, Sanocka 4 m. 44	
35. Żal , 1972, technika mieszana, 250×160	279	37. Prostokąt , 1970, gobelin, 100×150	281

MAGDALENA ABAKANOWICZ
1. Abakan

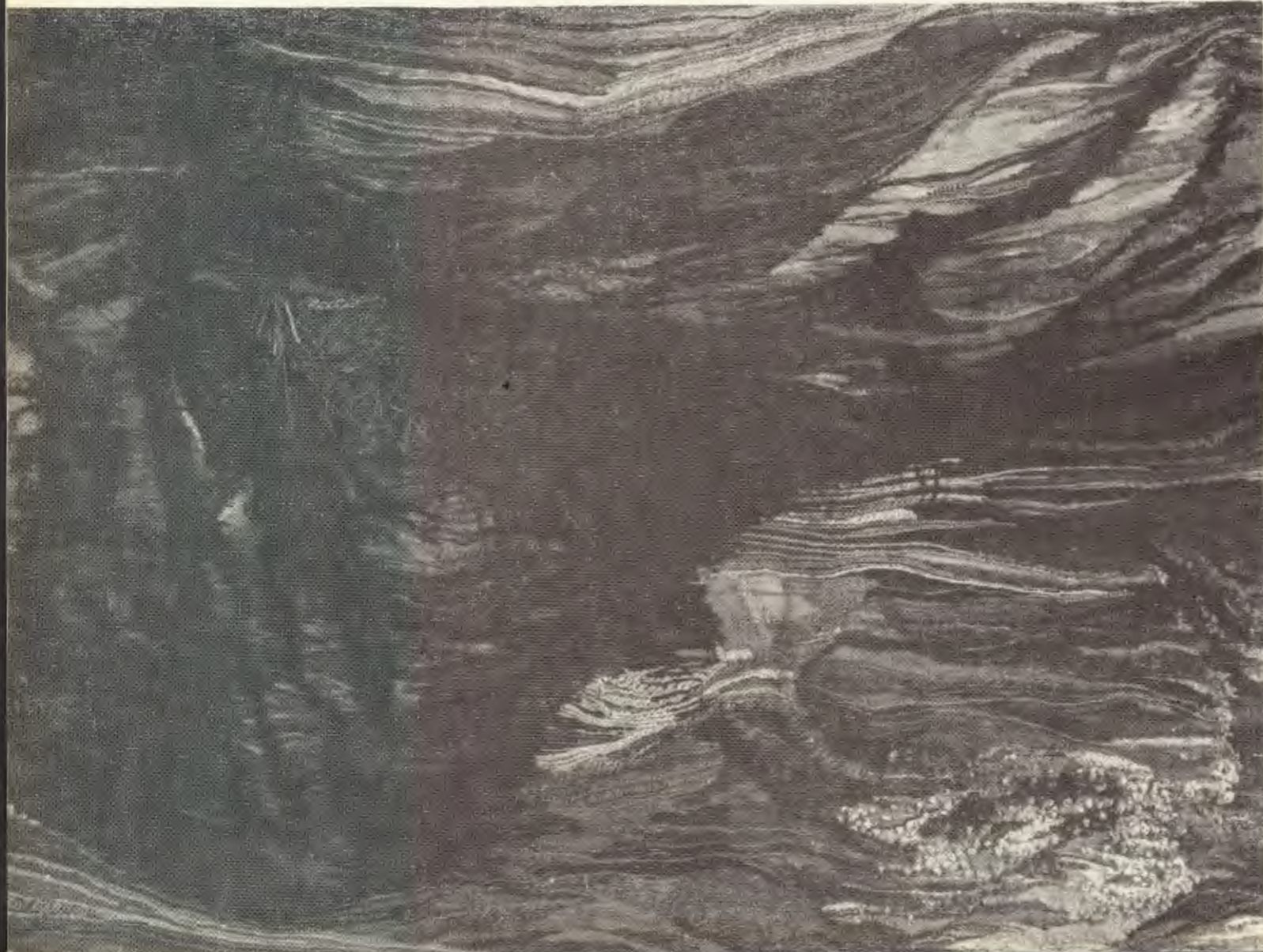

WERONIKA BANASIK-KOSTRZEWA
2. Swarożyc

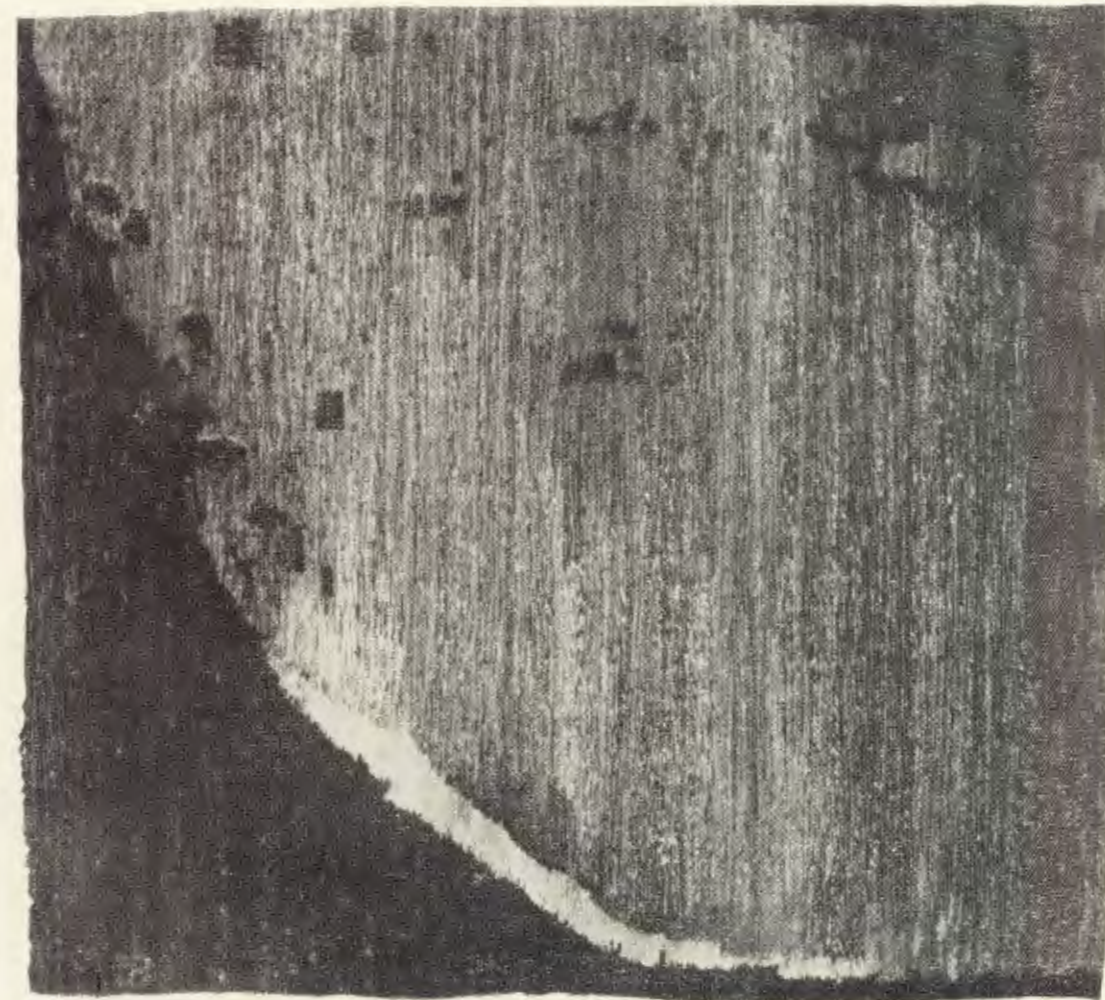

JOLANTA BANASZKIEWICZ
3. Impresja II

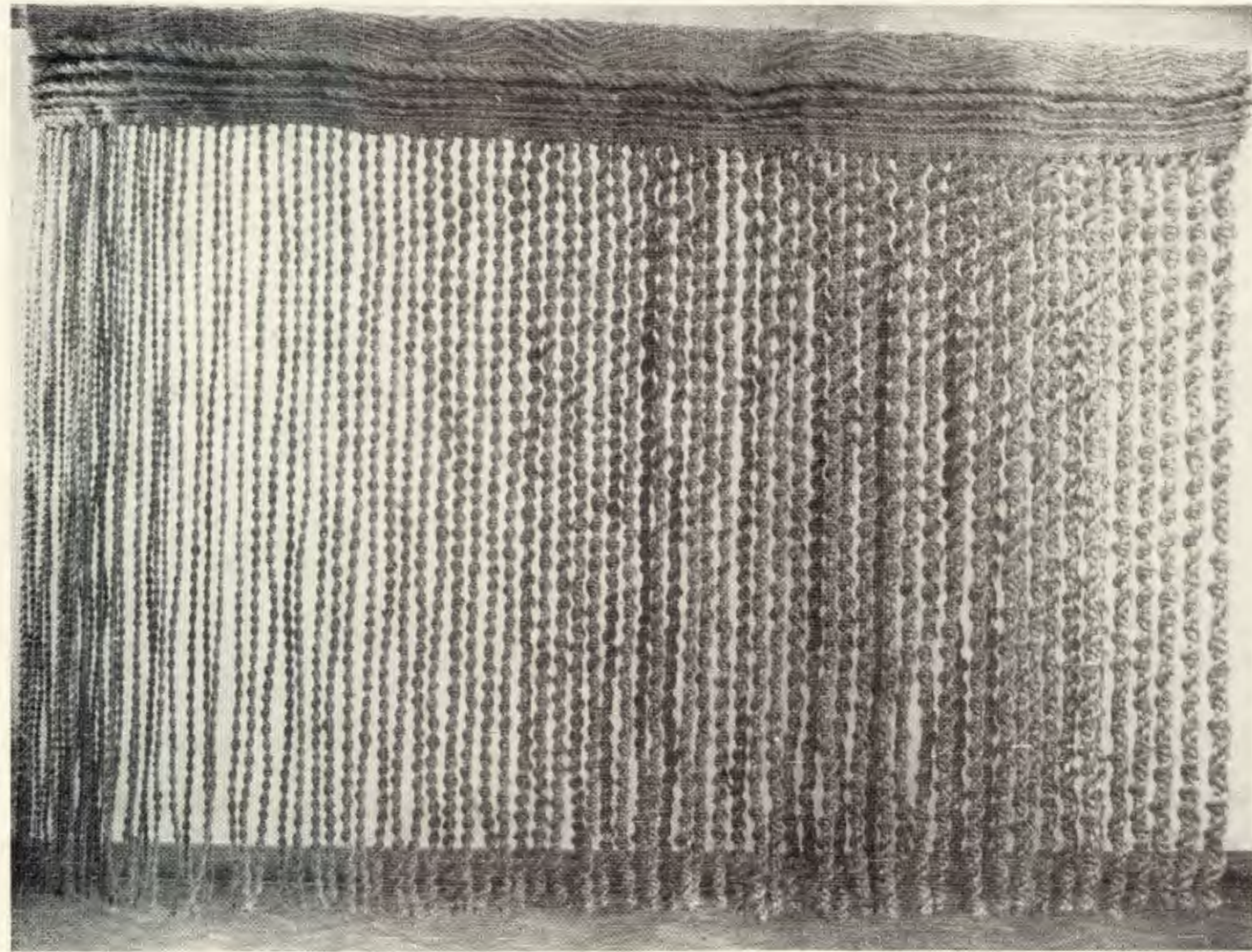
MARIA BIERZYŃSKA 4. Jutro

ZOFIA BUTRYMOWICZ 5. Luna

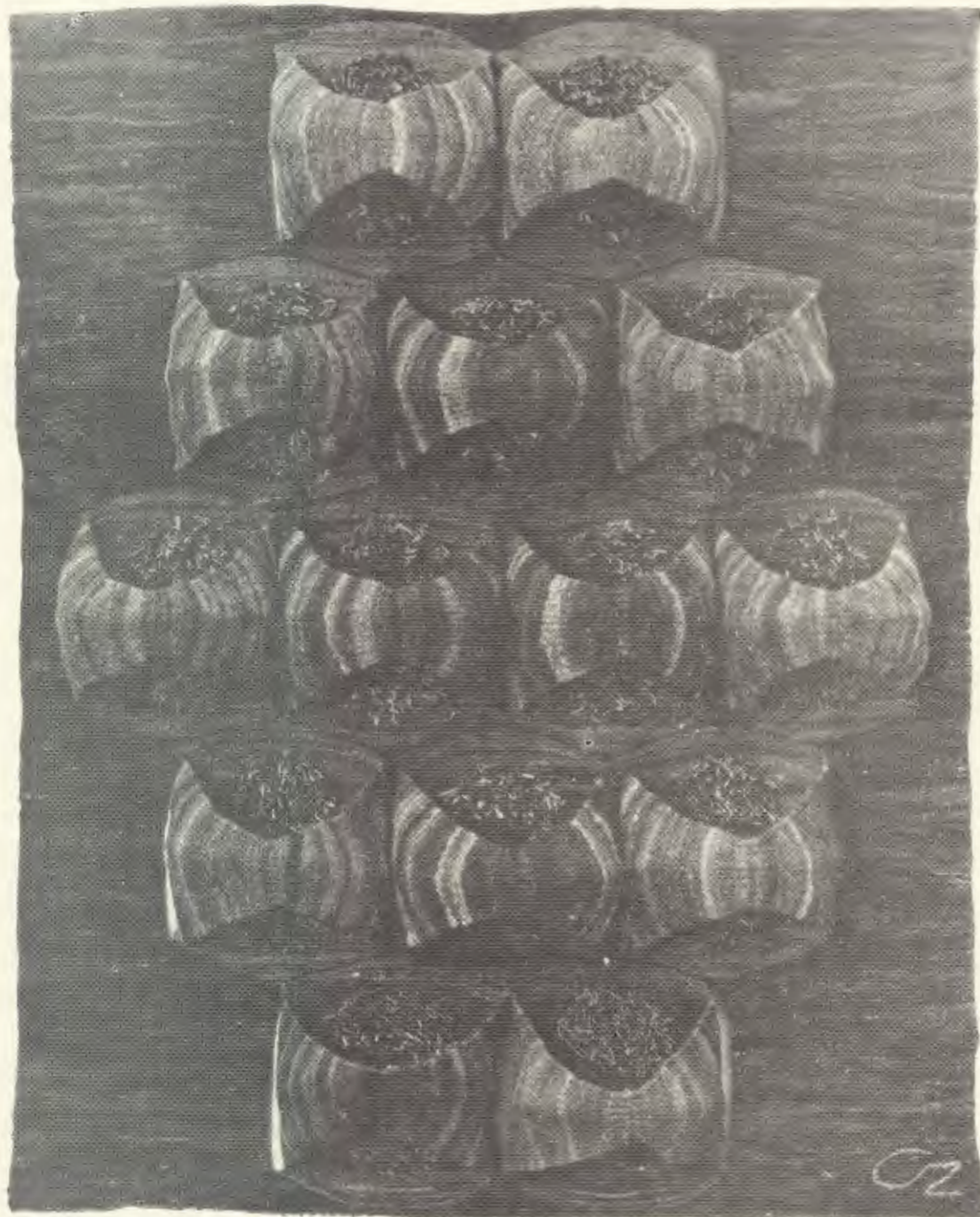

MARIA CHOJNACKA 6. Przejście

TERESA CICHOWICZ-PORADA 7. Kompozycja I

KRYSTYNA CZARNOCKA
9. Komórki

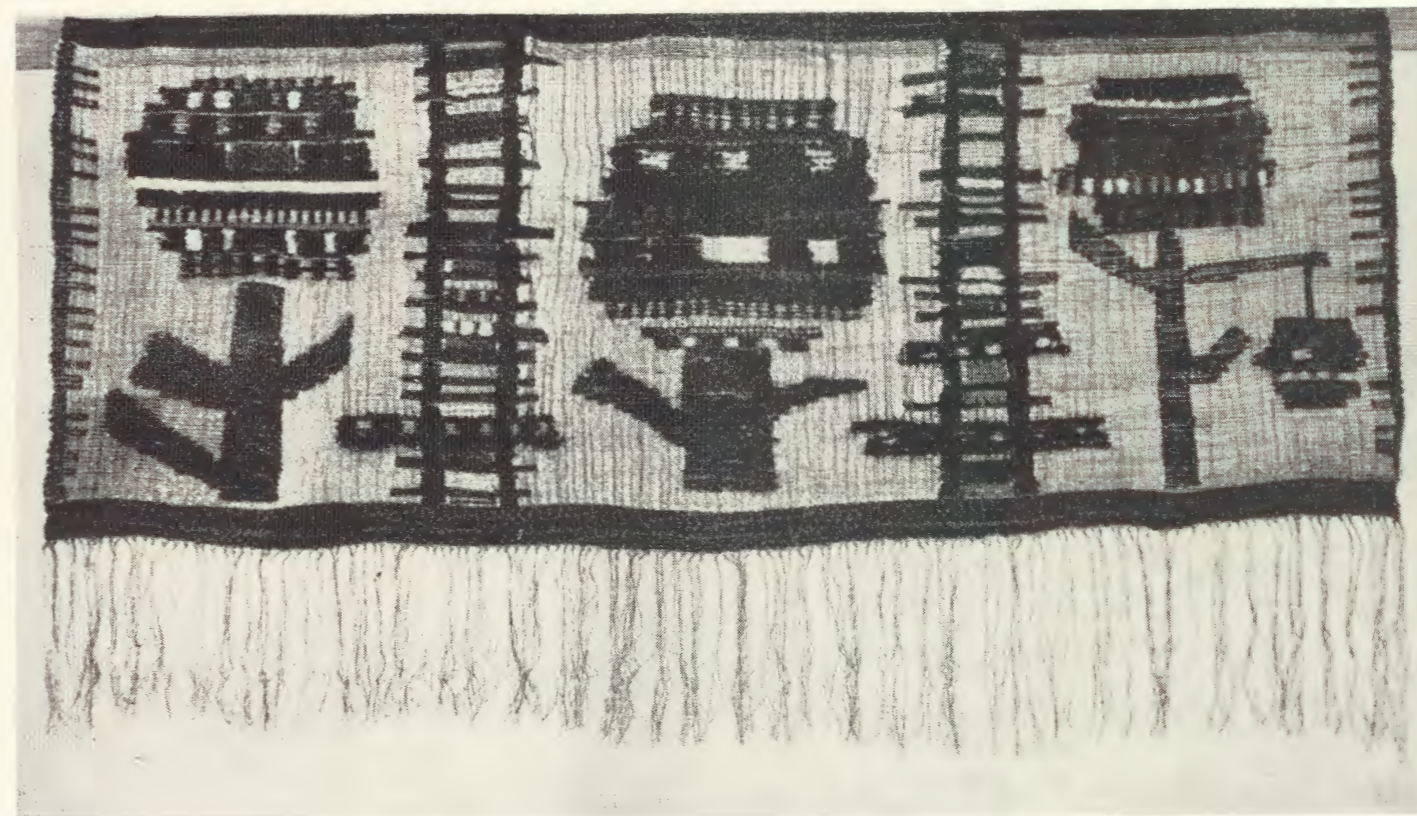
TADEUSZ DUDZIŃSKI 10. Wojsko rzymskie (fragment)

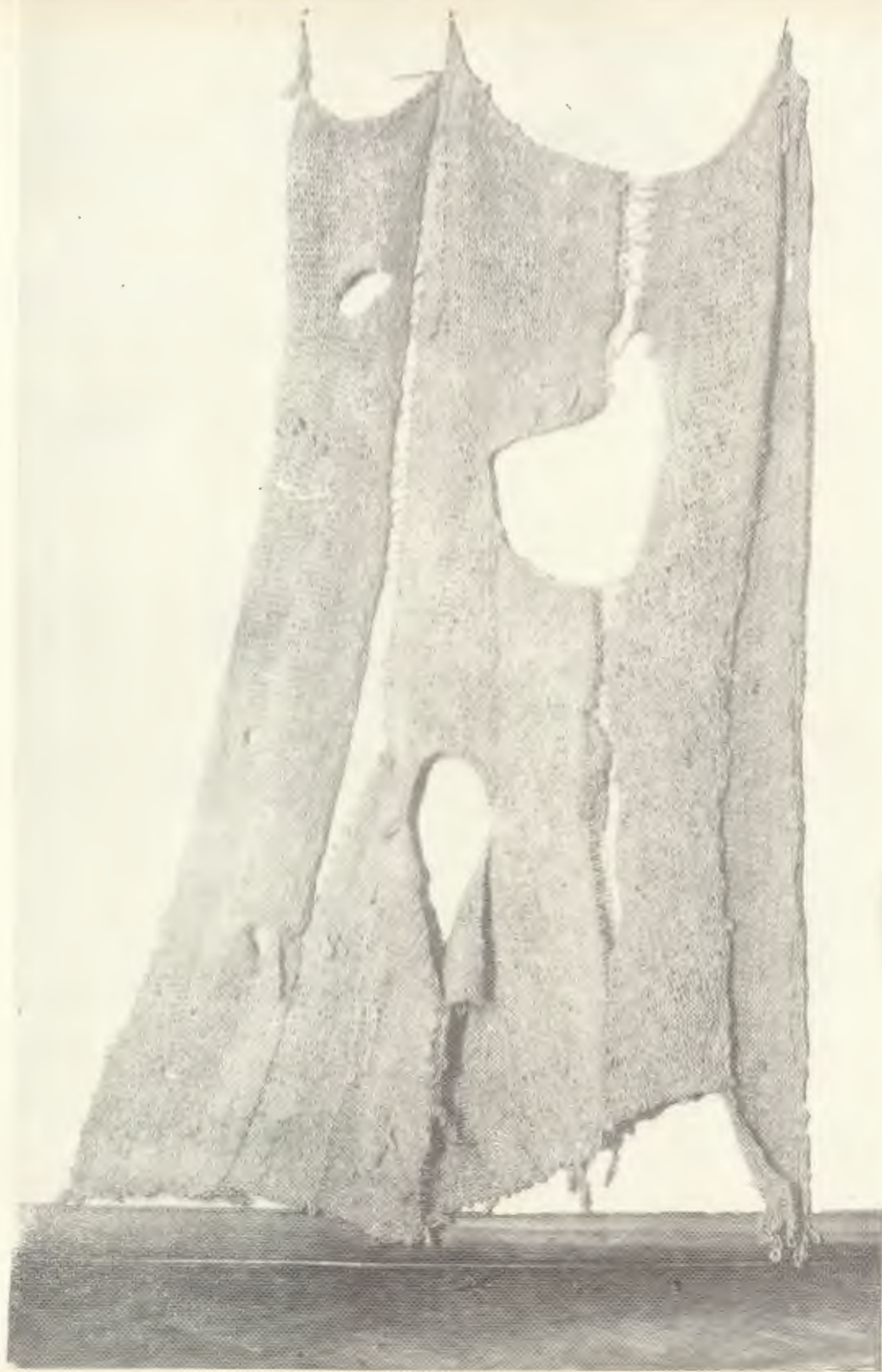

BARBARA FALKOWSKA
11. Buraki

MARIA FILIPOWICZ 12. Słoneczniki

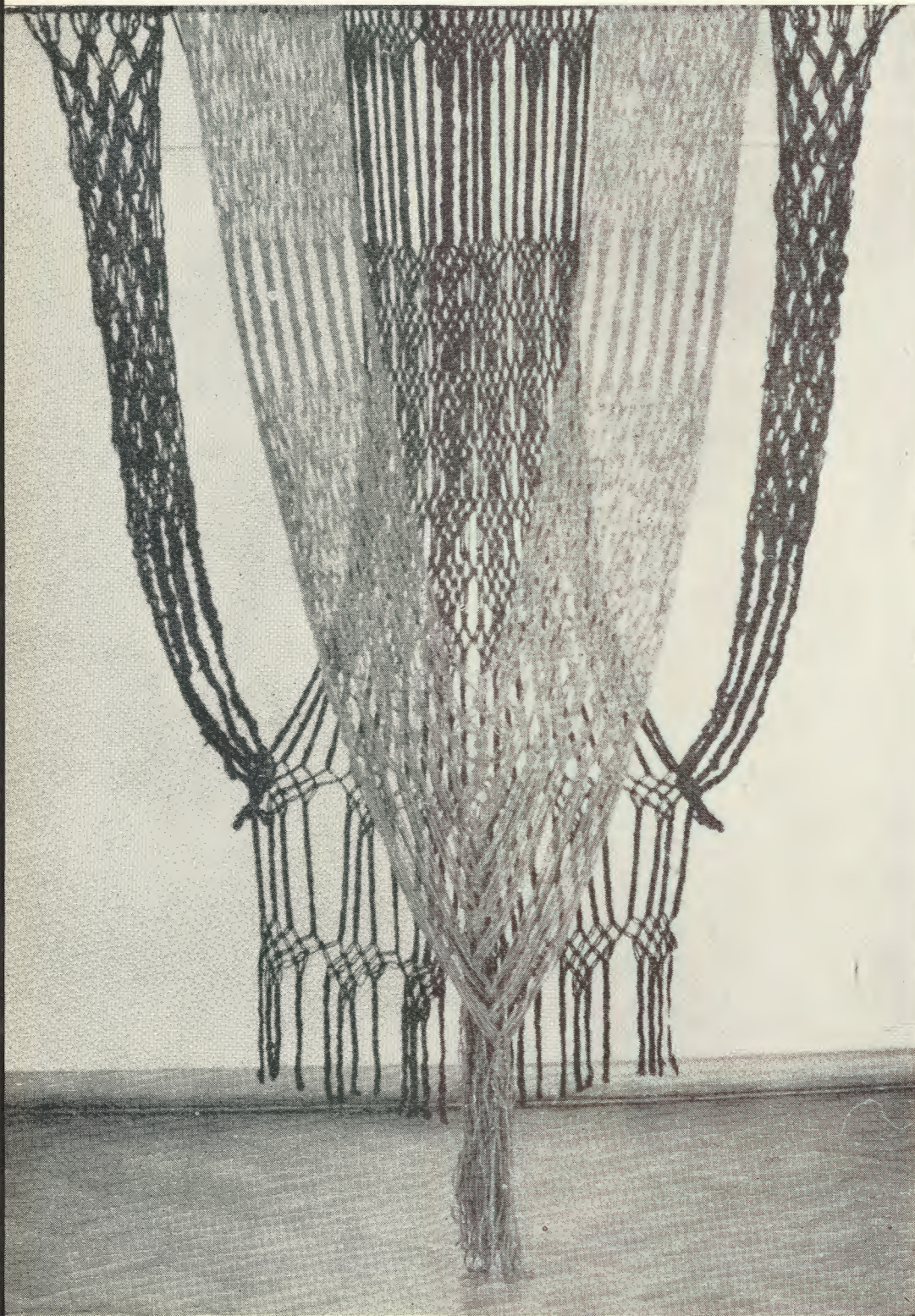

KAZIMIERA GIDASZEWSKA
13. Kaja IV

JOANNA HASIOR 14. Kwiat ognisty

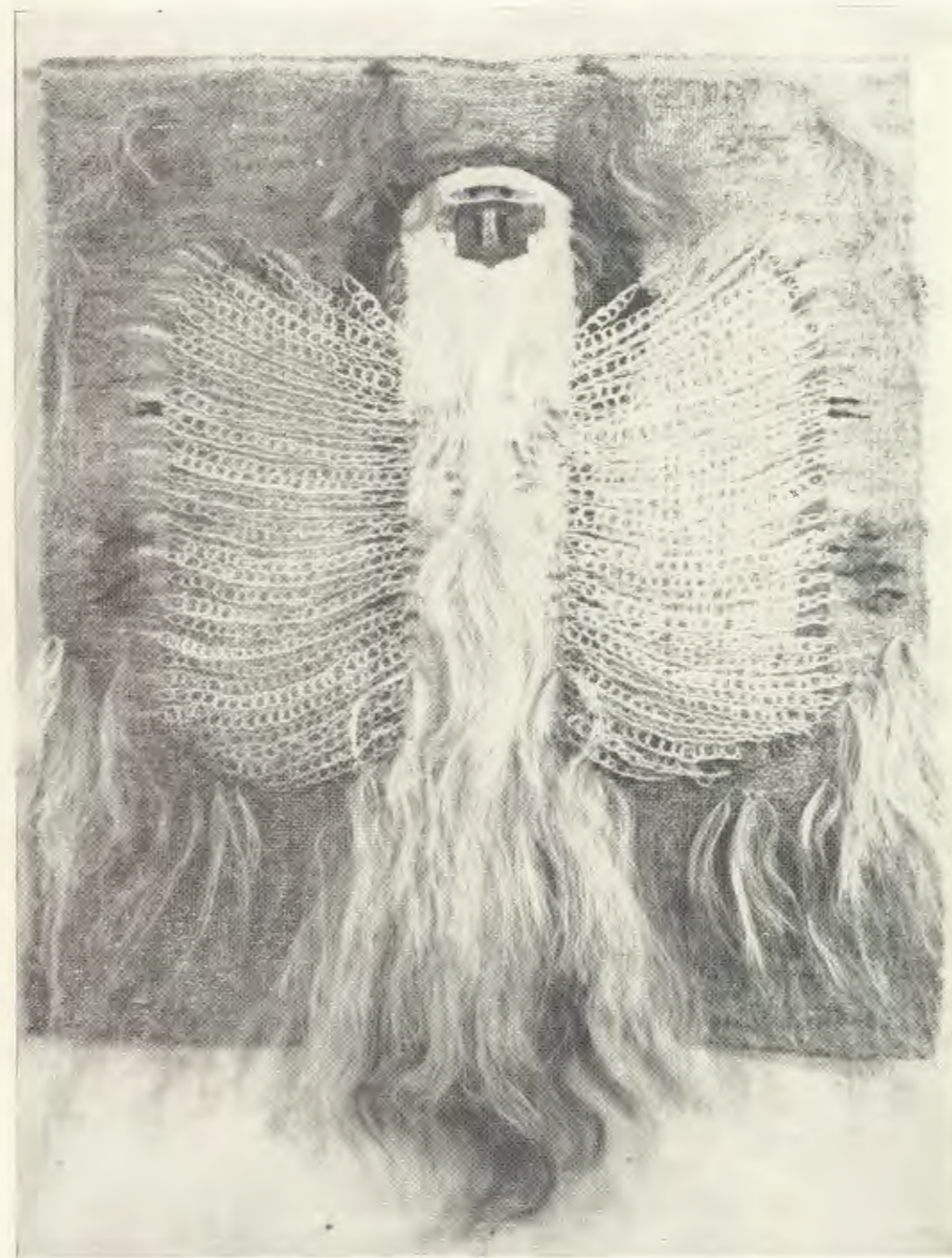
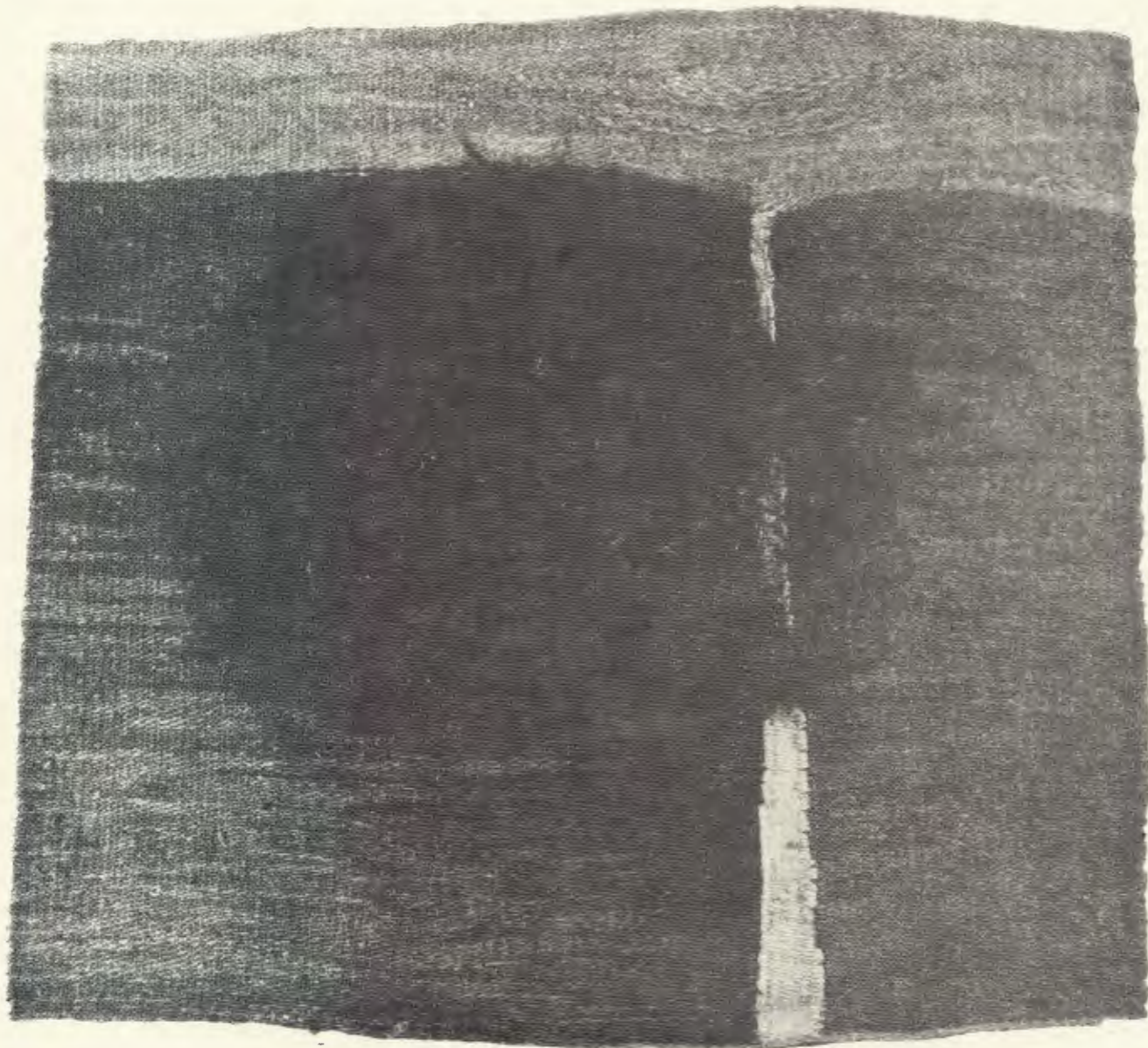

MARIA JANOWSKA
15. Flamenco

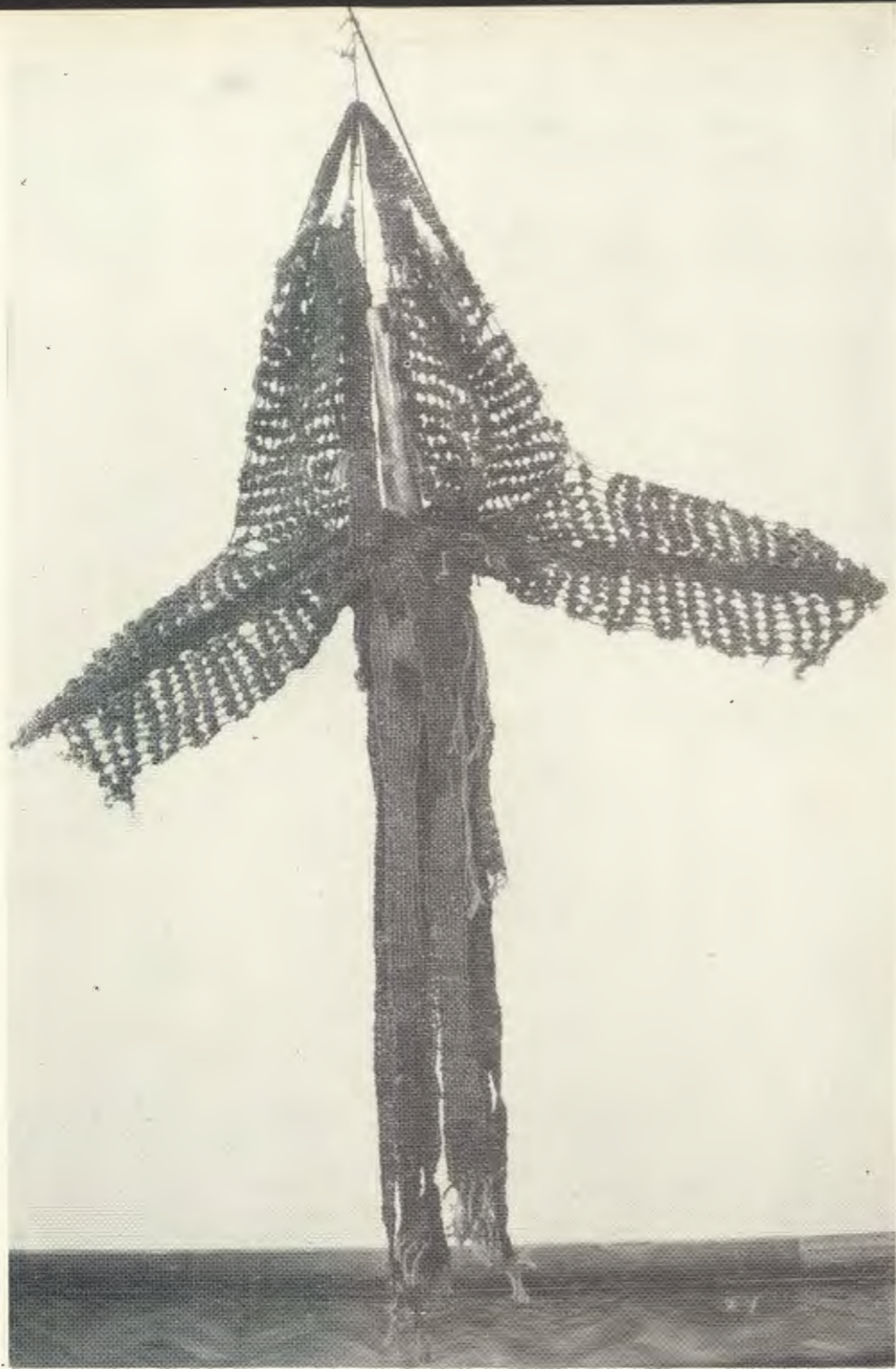
IRMINA JASEK-FLANCZEWSKA 16. Jesień

HANNA JUNG 17. Z cyklu Martwa planeta — Spojrzenie w mrok

ALINA LEFELD 18. Chimera

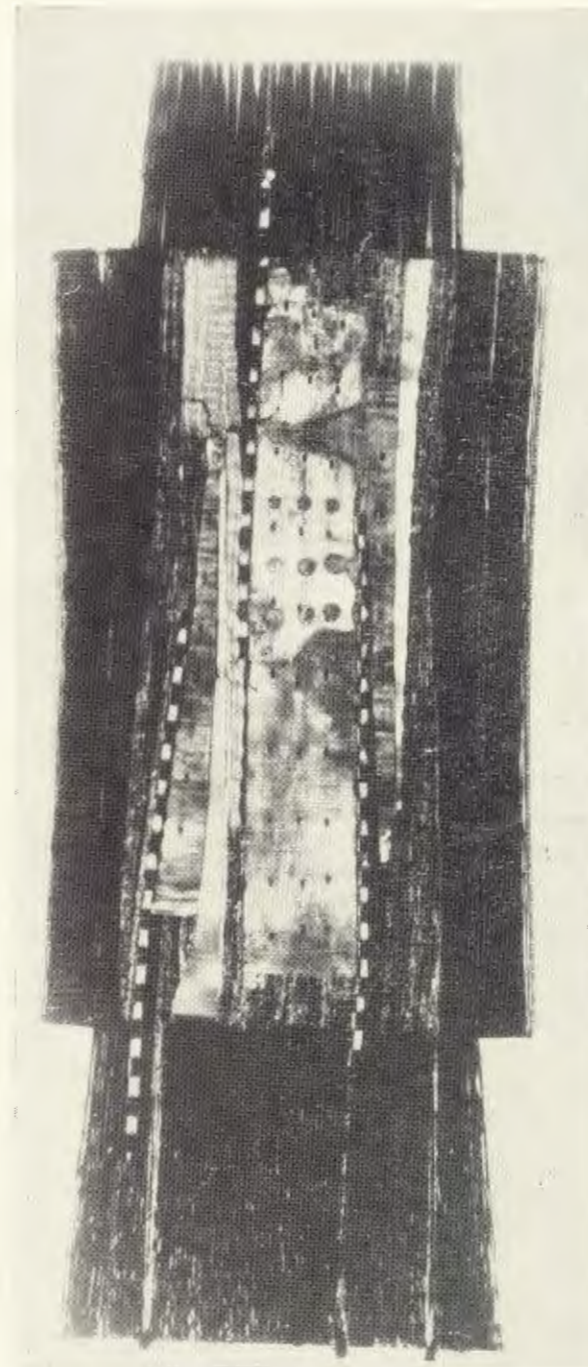
MARIA ŁASZKIEWICZ
19. Kwiat

JÓZEF ŁUKOMSKI
21. Zasłona dramatyczna

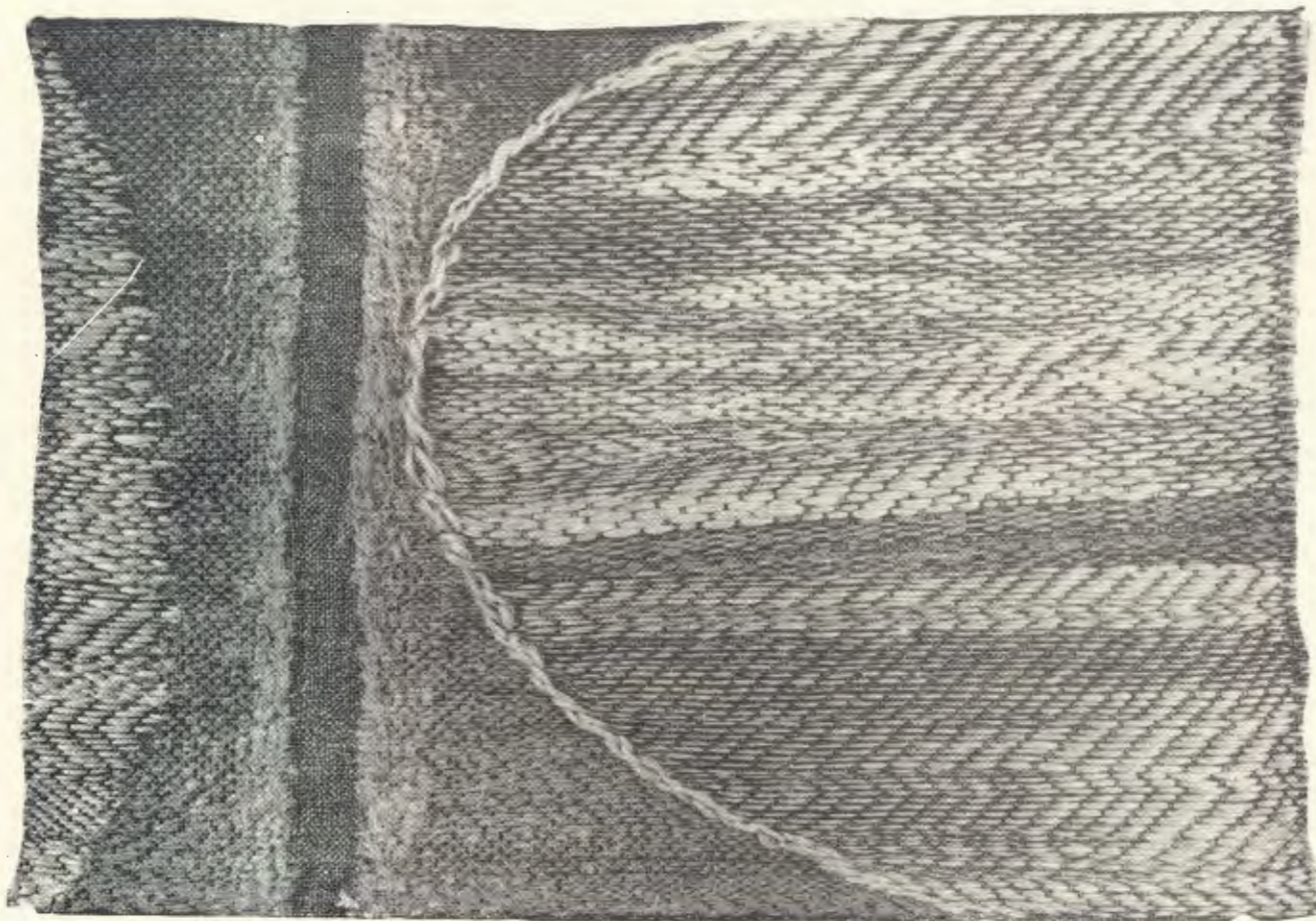

KRYSTYNA MIESZKOWSKA-DALECKA
22. Trakty

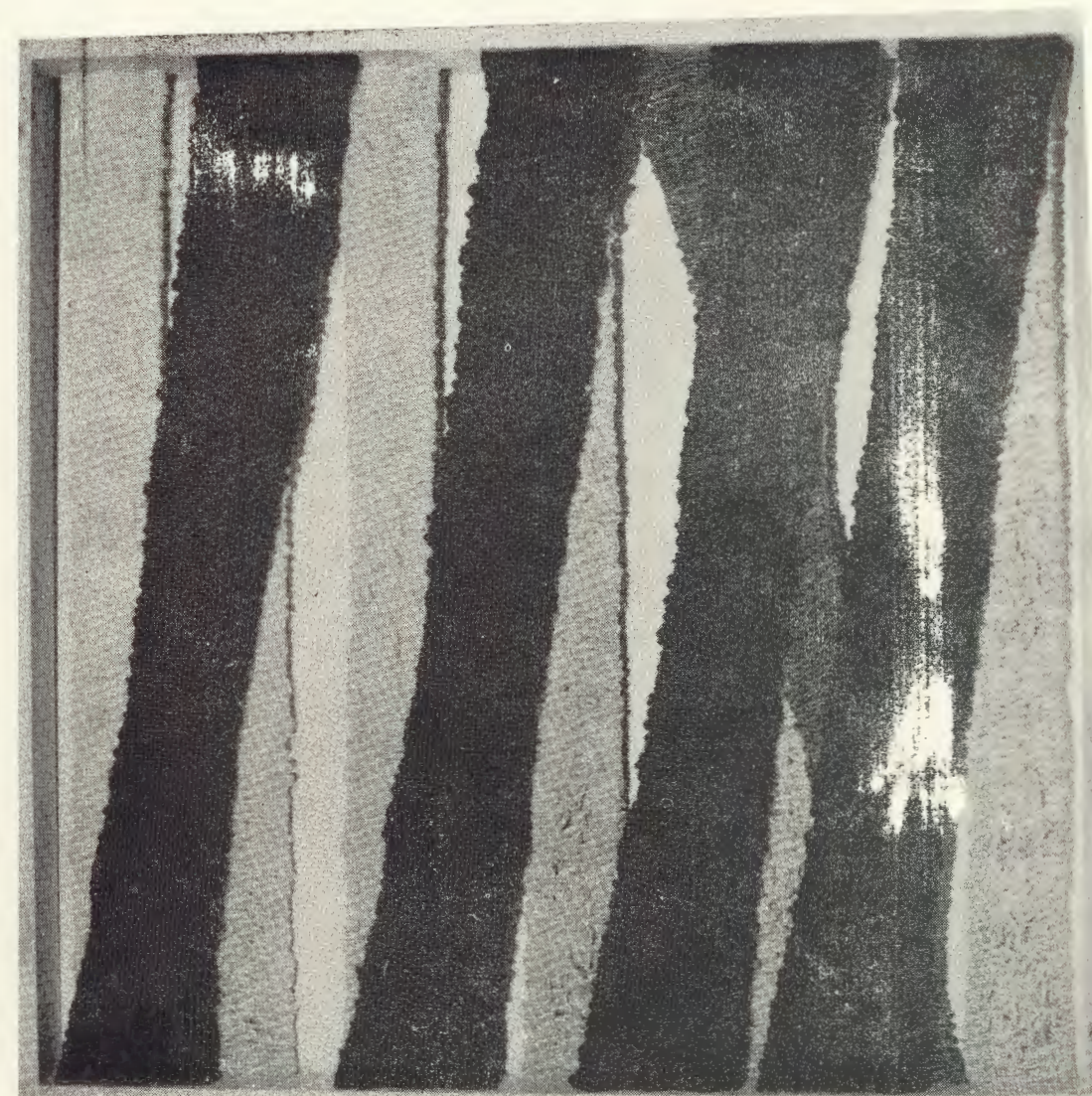
STEFANIA MILWICZ
23. W hołdzie ziemi

JOLANTA OWIDZKA 24. Przerębel

MONIKA PIWOWARSKA
25. Dialog

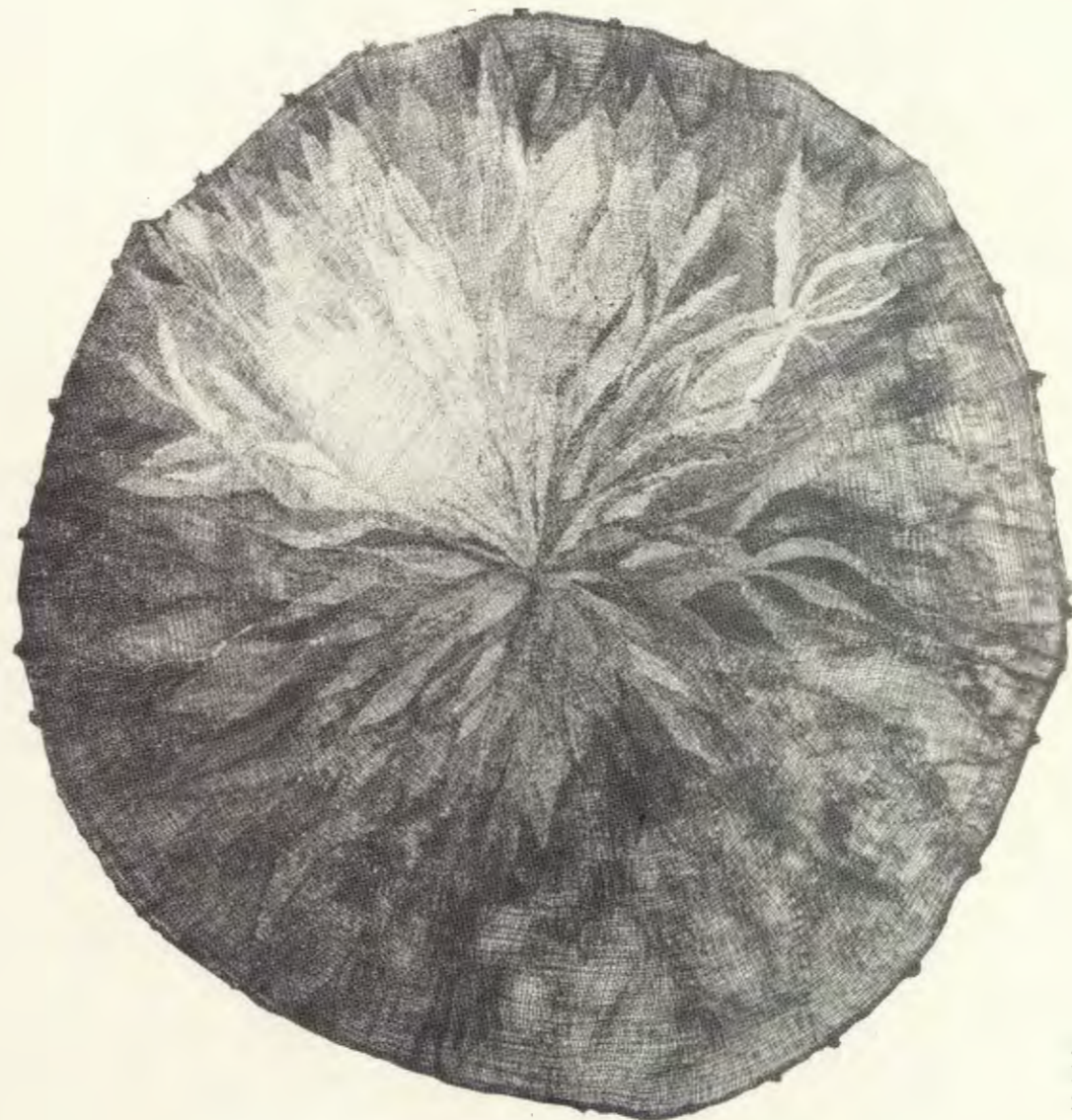
BARBARA PODKAŃSKA 26. Wodorosty

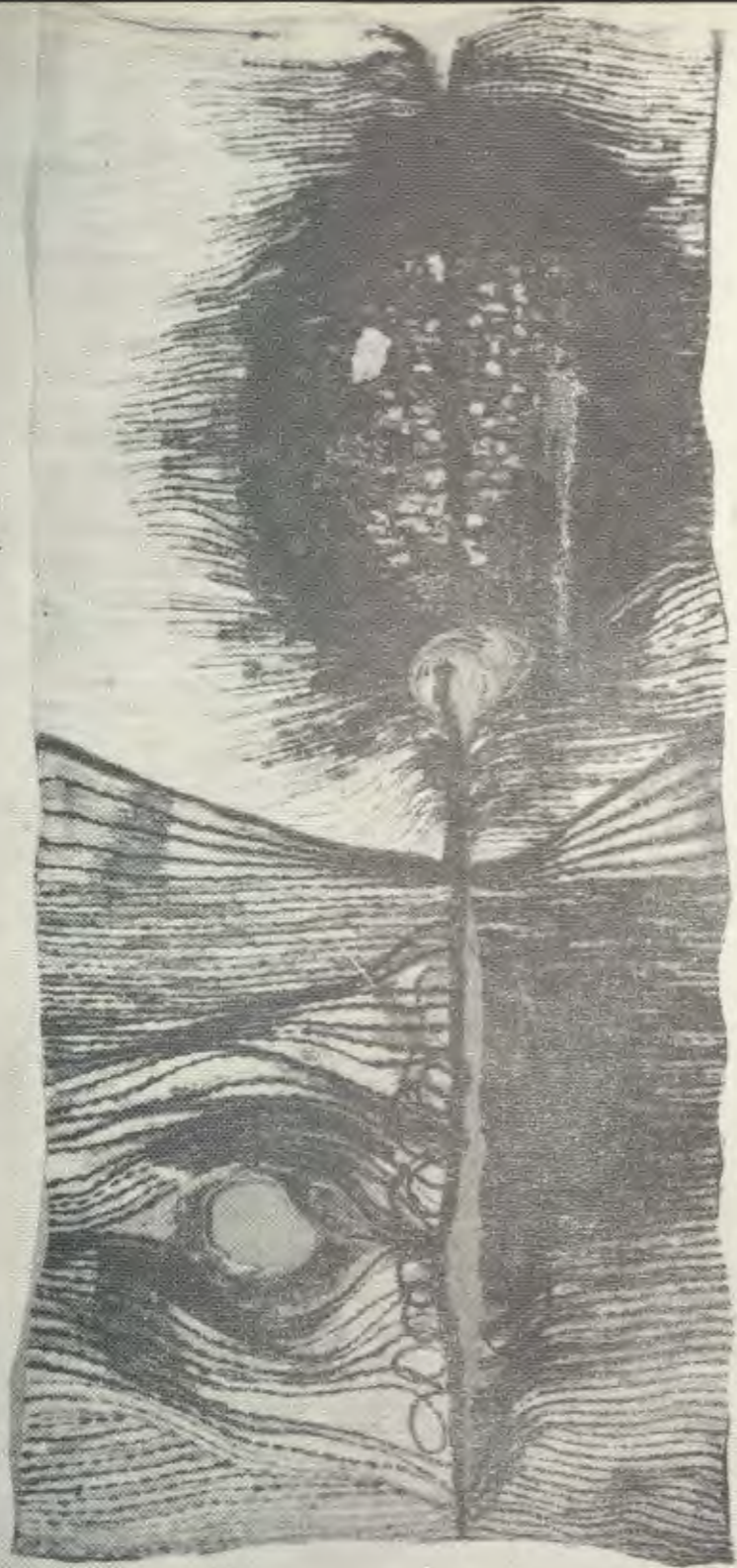
KRYSTYNA POLICZKOWSKA
27. Kompozycja
przestrzenna VIII

HANNA PUŁAWSKA
28. Kompozycja VI

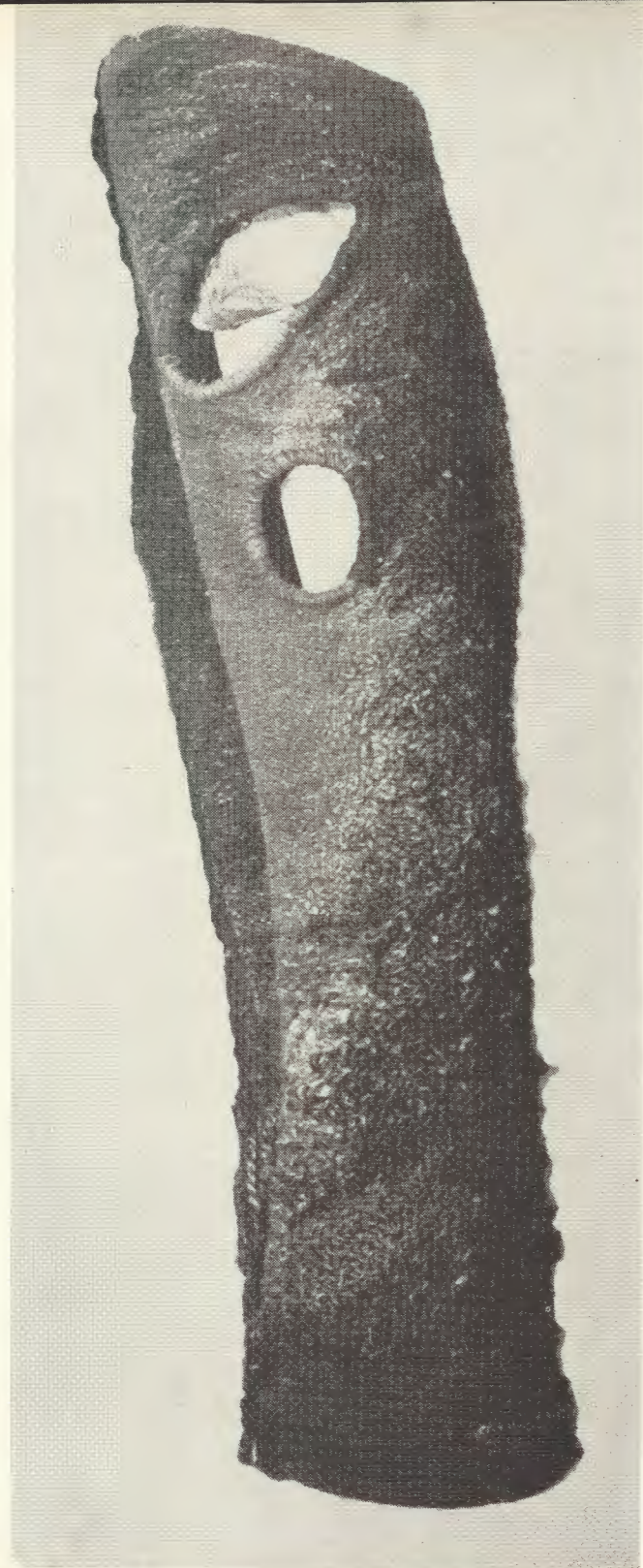
AGNIESZKA
RUSZCZYŃSKA-SZAFRAŃSKA
29. Kolarus

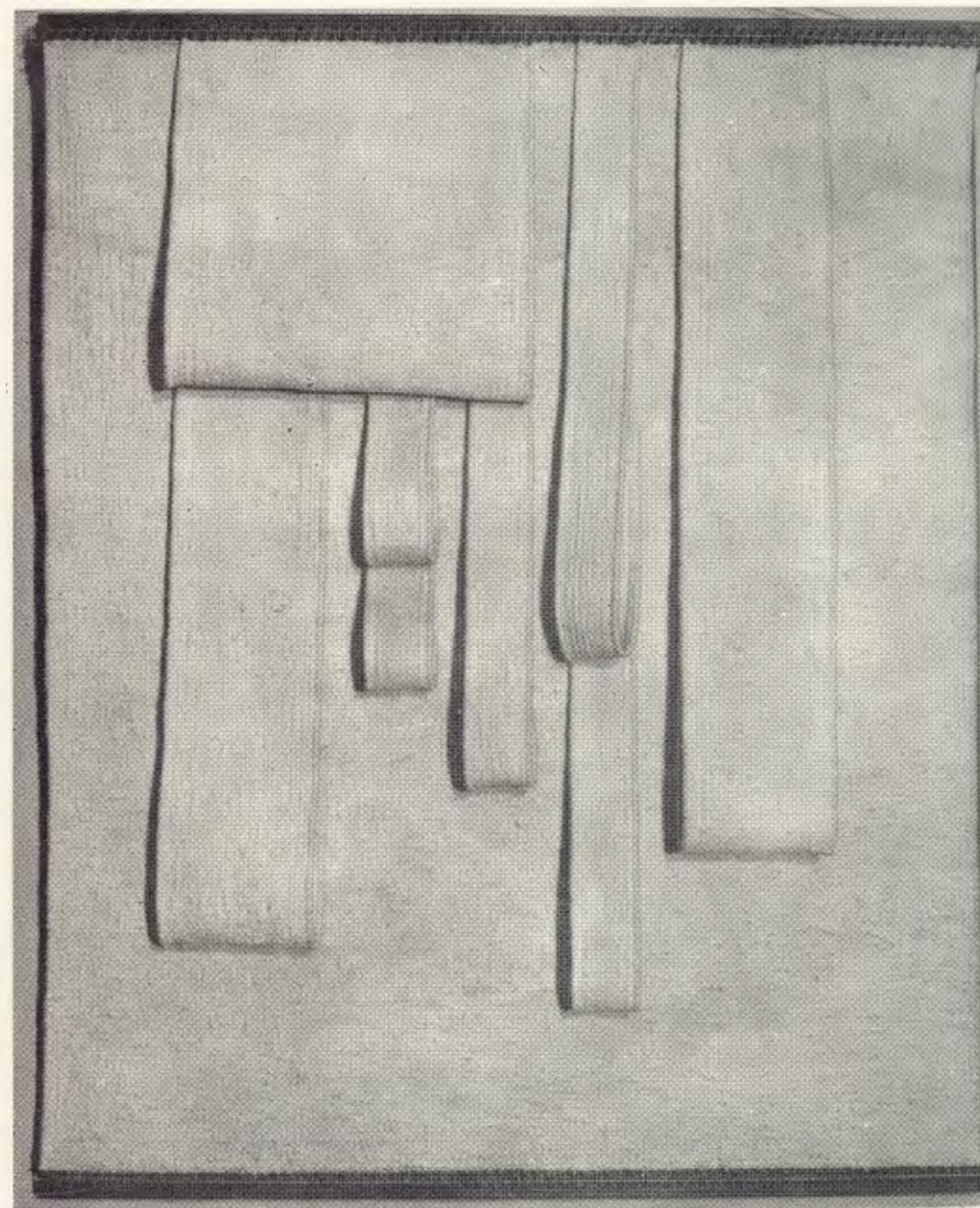
ANNA SKÓRKO
30. Kora

EWA STEPHAN 31. Z czerwonego karła

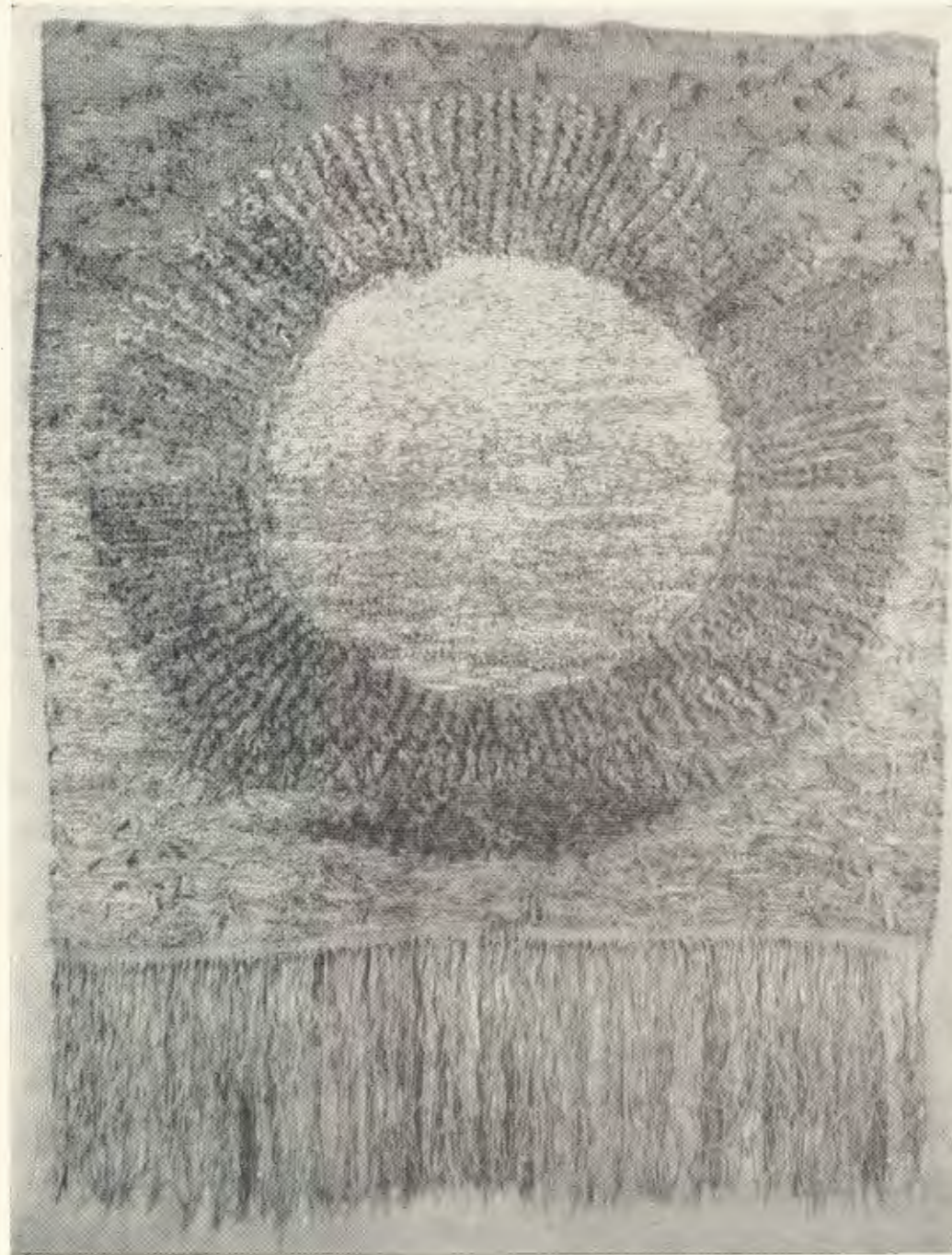

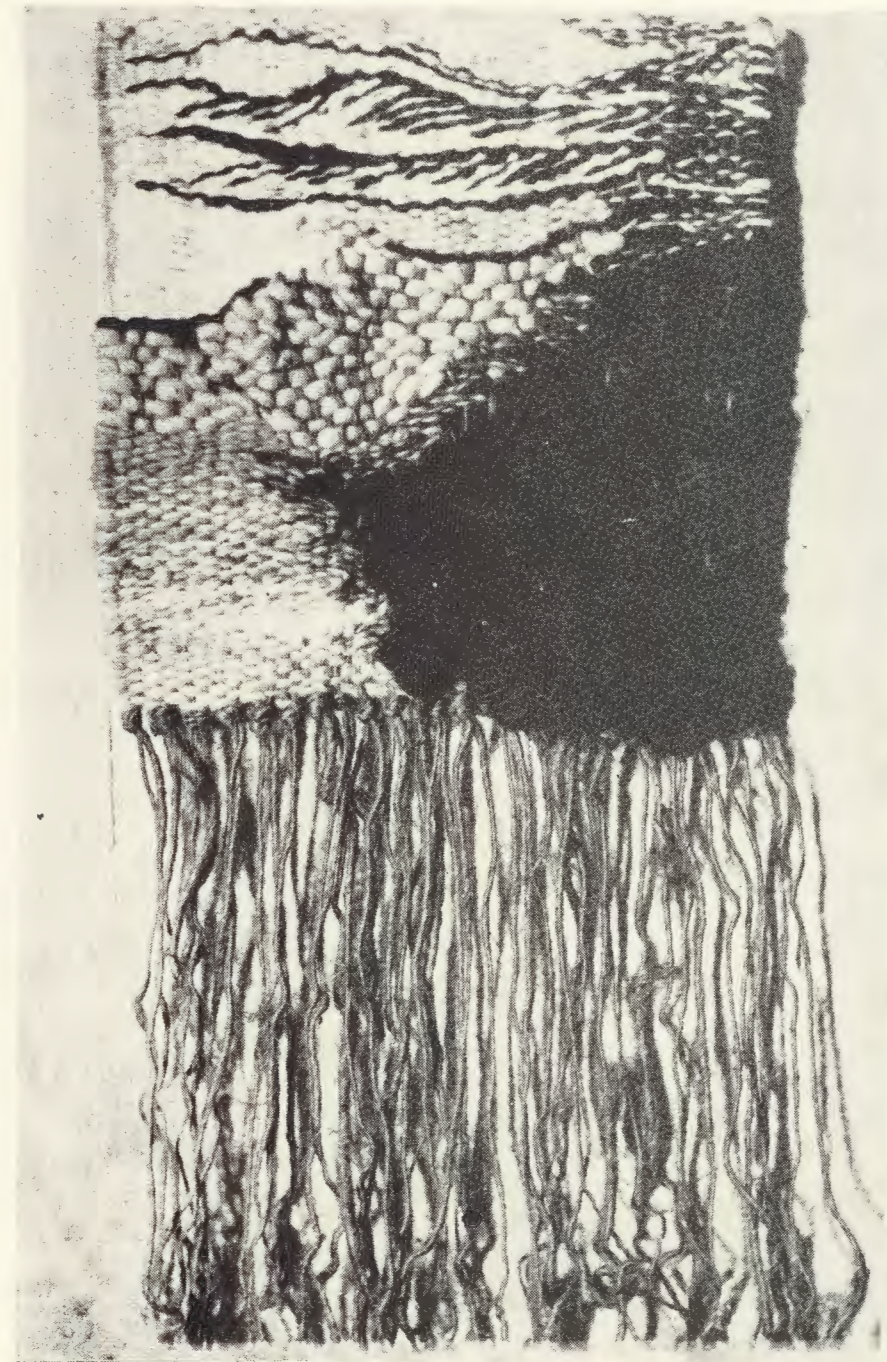
ADELA SZWAJA
32. XXV — Swaróžyc

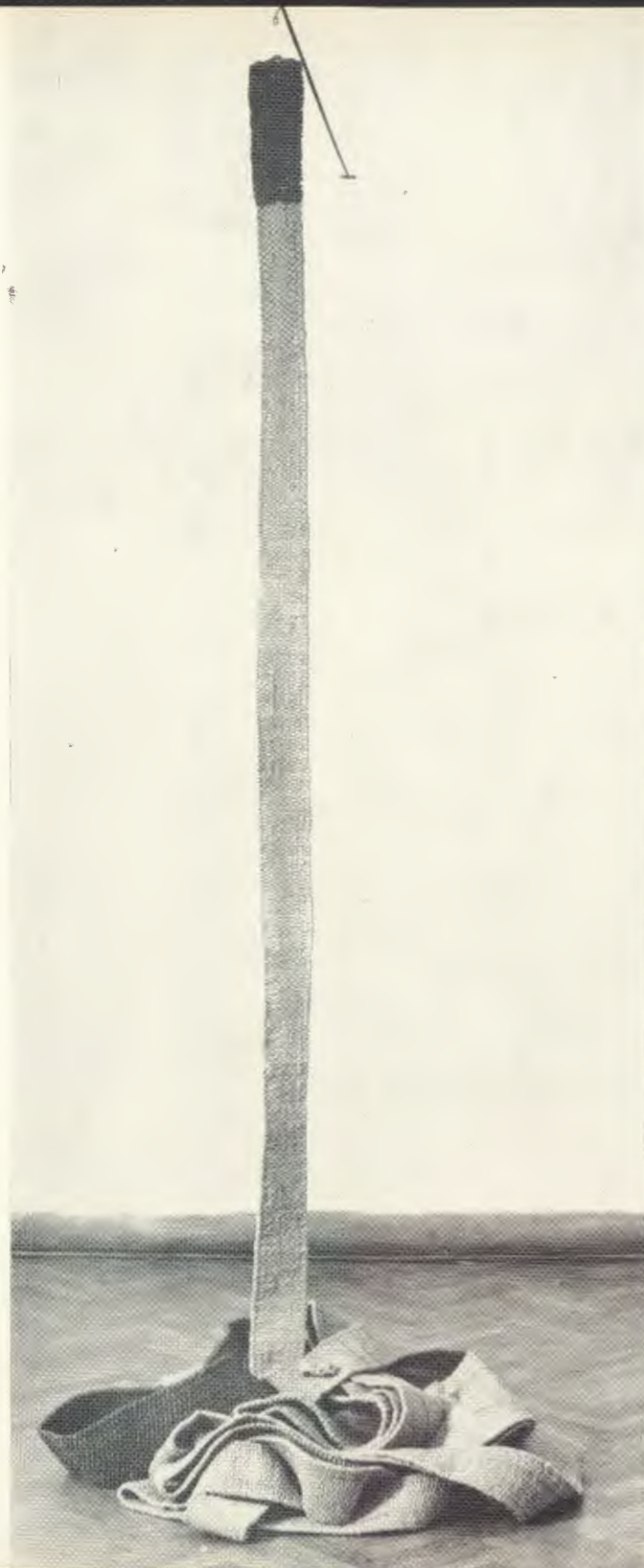
TERESA SZYMANIAK
33. Alba 71

ZOFIA TCHOREK
34. Helios

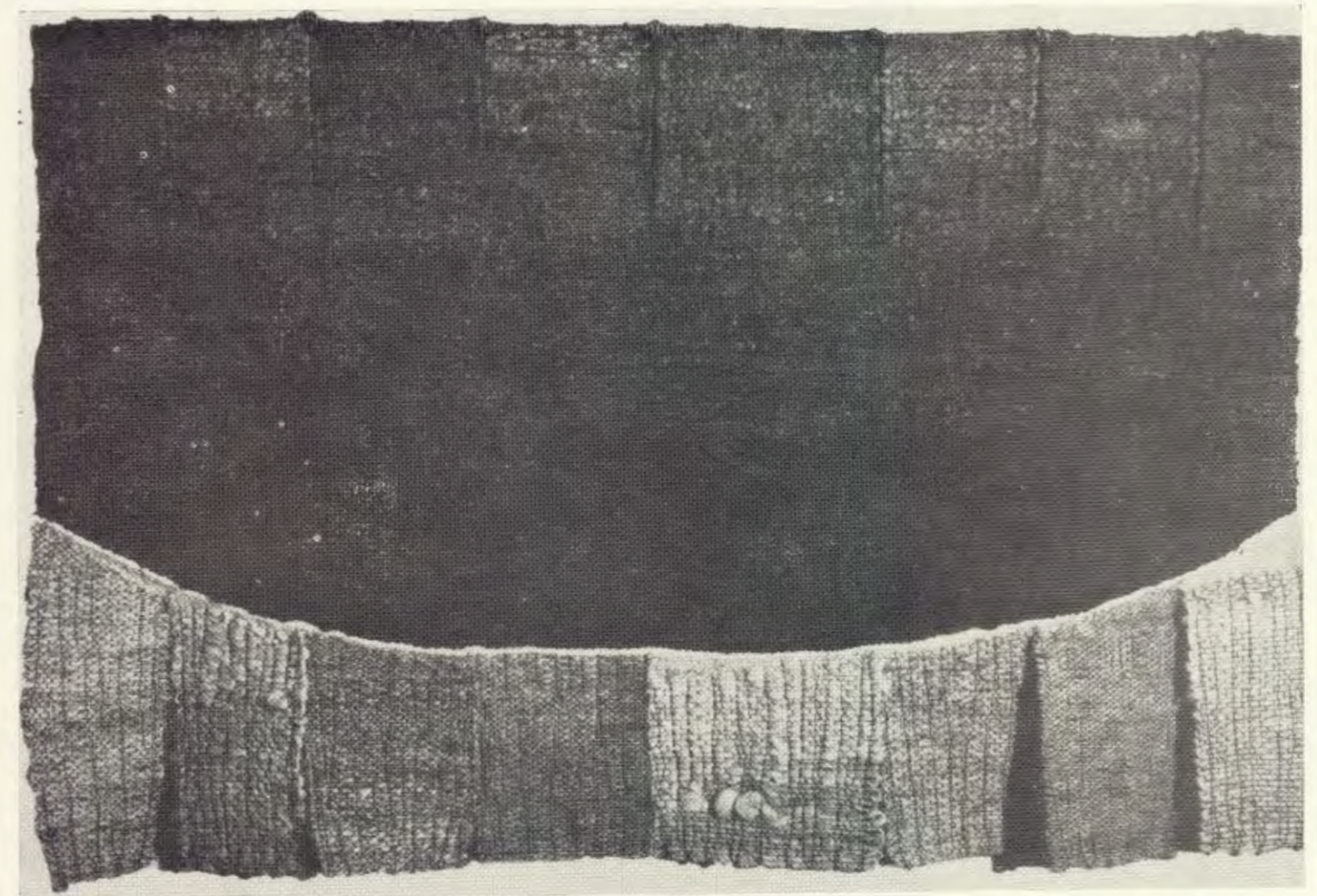

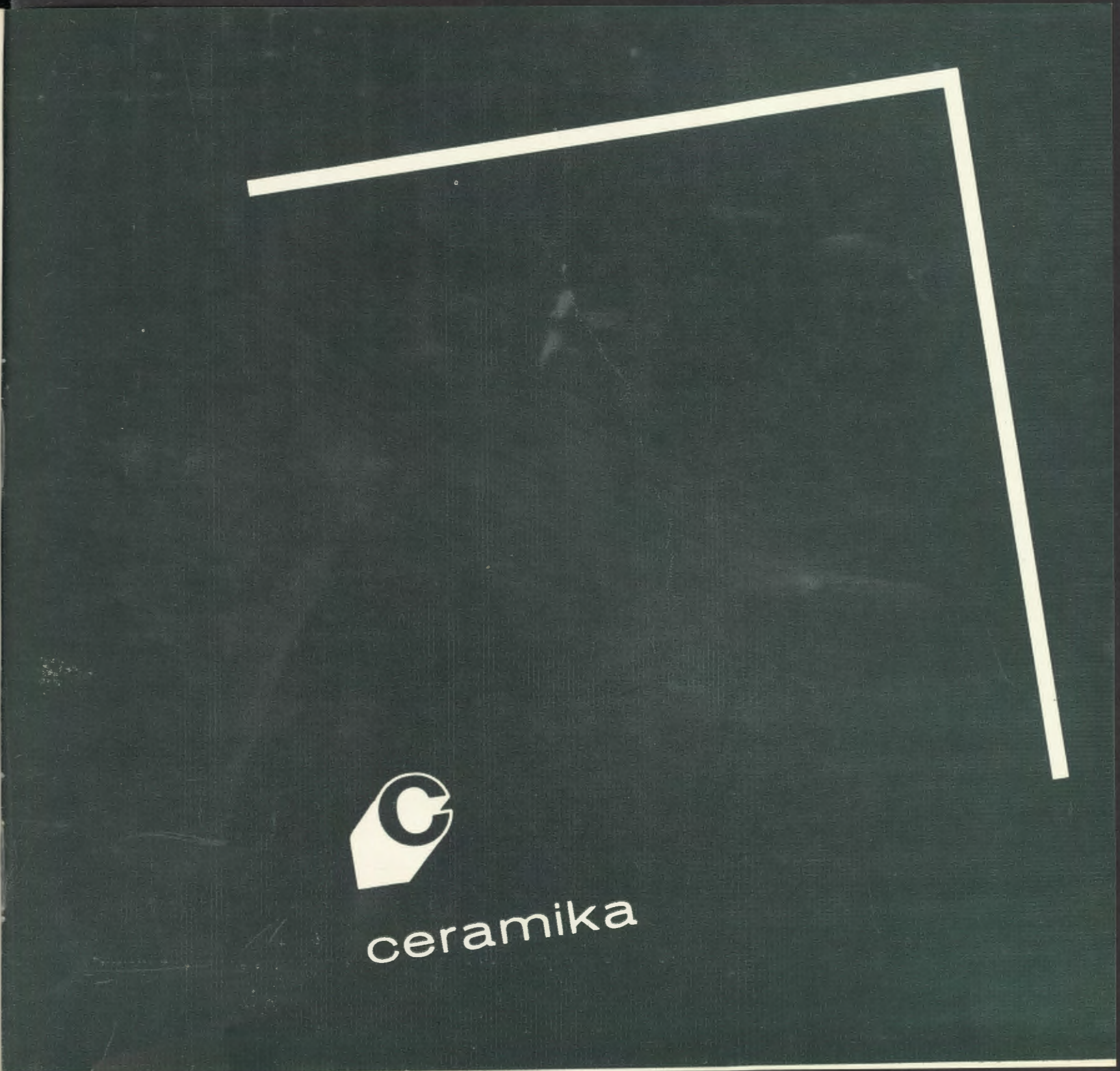
ANNA URANOWICZ-KROWACKA
35. Żal (figment)

TADEUSZ WALTER
36. Jego i samochód

KRYSTYNA WOJTYNA-DROUET 37. Prostokąt

ceramika

Obiekt ceramiki unikatowej, jego wielowarstwowy proces powstawania staje się dziś przedmiotem i podmiotem różnorodnej analizy dokonywanej zarówno przez samych twórców jak i krytyków w płaszczyźnie artystycznej, technologicznej i psychologicznej. Znalezienie odpowiednich kryteriów oceny, czy systemów porównawczych jest sprawą istotną, ponieważ twórczość najnowsza wytycza drogi kreacji artystycznych przyszłości. Jej poznanie pozwala wnioskować zatem o kierunkach dalszego rozwoju całej dyscypliny.

Znajomość historycznego rozwoju ceramiki artystycznej i jej dotychczasowa klasyfikacja stają się mało przydatnym instrumentem badawczym, często wręcz utrudniając poznanie współczesnych procesów pozornie podobnych, lecz z innych przecież wynikających przesłanek. U źródeł dzisiejszej twórczości w tym zakresie nie leży jak dawniej zaspokojenie potrzeb użytkowych a dopiero w konsekwencji aspiracji artystycznych, lecz w najlepszym wypadku obowiązuje odwrócona kolejność. Problem więc tkwi w odpowiedzi na pytania skąd wyrasta potrzeba tworzenia ceramiki unikatowej i jaki jest dzisiejszy status obiektu uformowanego z gliny, rękami samego artysty a następnie utrwalonego w procesie wypalania i dzięki szkliwieniu grający kolorem oraz różnorodną polyskliwą lub matową fakturą.

Poddanie rozważaniom istoty samego tworzywa, które mimo różnorodnych ulepszeń technologicznych nie zmieniło swego zasadniczego charakteru, może wpłynąć na pogłębienie wiedzy o motywach tworzenia współczesnej ceramiki unikatowej. Podstawowym surowcem jest bowiem tak samo glina, jak była nim dla wszystkich wyrobów ceramicznych na przestrzeni minionych wieków, materiał, który daje się przy odpowiednim nawilgoceniu formować w sposób niemal dowolny, a jego miękkość, plastyczność jest wręcz przysłowiowa. Bezpośredni kontakt z tym tworzywem łatwym do formowania inspiruje swoją podatnością wyobraźnię plastyczną, pobudzając równocześnie zdolności manualne. Samo lepienie w glinie uznano za symbol funkcji kreatorskich.

Niezależnie od cech technologicznych glin ceramicznych obecnie stosowanych i wielości ich rodzajów, ceramika ma drugą ważną cechę pociągającą twórców. Wyzwala ją proces wypalania, to utrwalenie raz nadanego kształtu. Pod wpływem wysokiej temperatury, jak wiadomo, zachodzą procesy zmienia-

jące strukturę gliny. Przekształcają one skład chemiczny tego materia z miękkiego w twardy stając o innych właściwościach fizycznych. Przejście przez ogień ma jednak i znaczenie symboliczne, oczyszczające, wywodzące się jakby z czasów pogańskich, rzadko naradnie przez współczesnych artystów-ceramików świadomie eksponowane. Tkwi ono jednak w podświadomości wpływając na opinię o szlachetności samej techniki i nieustające nią zafascynowanie.

Istotną sprawą jest proces szkliwienia, który wprowadza bogate możliwości kolorystyczne i nadaje współczesnej ceramice walory barwne. Artysta ceramik ma więc do swej dyspozycji zarówno środki rzeźbiarskie jak i malarskie dla nadania ceramicznemu obiektowi zamierzonego wyrazu. Wydaje się, że czynniki te stanowią o rosnącej atrakcyjności tej dyscypliny wśród coraz liczniejszej rzeszy twórców.

W festiwalowym programie przeglądu sztuki warszawskiej przewidzian także prezentację ceramiki artystycznej tego środowiska. Odrębna, choć niewielka, ekspozycja w *Galerii Rzeźby* jest zaledwie wizytówką możliwości artystów-ceramików należących do Okręgu Warszawskiego. Prezentuje ona aktualny stan tej dyscypliny, przeżywającej niestety znaczne trudności techniczno-organizacyjne w realizowaniu większych zespołów ceramicznych, wymagających dużych fabrycznych pieców, do których dostęp odcięto artystom niemal zupełnie.

Sądzić należy, że ten chwilowy stan ulegnie wkrótce poprawie i współpraca między przemysłem a twórcami ułoży się znowu pomyślnie przynosząc dalsze osiągnięcia polskiej ceramiki artystycznej.

IRENA HUML

JADWIGA ADAMCZEWSKA-MIKLASZEWSKA
Warszawa, Jaćwingów 24 m. 9

1. Homo homini lupus, szamot szklwiony, 42×97
2. *Il mare variabile*, szamot szklwiony, wys. 80

HENRYK BORYS
Warszawa, Chylicka 10

3. Forma otwarta I, ceramika szklwiona, wys. 14
4. **Forma otwarta II**, ceramika szklwiona, wys. 15,5
5. **Forma zamknięta**, ceramika szklwiona, wys. 16

DOMICELLA BOŻEKOWSKA
Warszawa, Smolna 36 m. 3

6. **Pudelek**, kamionka szklwiona, wys. 60
7. **Pandulek**, kamionka szklwiona, wys. 63
dł. 120
Z cyklu Pejzaże:
8. **Jezioro**, kamionka szklwiona, \varnothing 32

REGINA BULATOWICZ-ZIEMBA
Warszawa, al. Jerozolimskie 21 m. 47

9. **Pawik**, kamionka szklwiona, wys. 24
10. **Baran**, kamionka szklwiona, wys. 24
11. **Matka z dzieckiem**, kamionka szklwiona, 26×26

strona

290

291

292

293

ZOFIA CZERWOSZ

Warszawa, Zakopiańska 31

12. Pierwsze uderzenie w skorupę, szamot szklwiony, 95×100
13. **Grobowce Egiptu**, szamot szklwiony, 36×
×29
14. **Wykopaliska**, szamot szklwiony, 48×30

TEODORA DĄBROWSKA
Warszawa, Noakowskiego 12 m. 11

15. **Ratlerka**, ceramika szklwiona, wys. 12

GABRIELA HOFFMAN-ŚLEŻEWSKA
Warszawa, Nowolipki 27a m. 15

16. **Waza dekoracyjna z guzami I**, szamot szklwiony, wys. 30
17. **Waza dekoracyjna z guzami II**, szamot szklwiony, wys. 20
18. **Pejzaż**, szamot szklwiony, 144×42

ANNA KAMIENSKA-ŁAPIŃSKA
Warszawa, Podleśna 52

19. **Pąk**, kamionka szklwiona, wys. 31
20. **Kraby I**, kamionka szklwiona, wys. 29
21. **Kraby II**, kamionka szklwiona, wys. 14

ALFONS KARNY
Warszawa, Wiejska 6/8 m. 45

22. **Głowa**, szamot szklwiony, wys. 45

strona

294

295

296

297

298

ANDRZEJ KASTEN Warszawa, Felińskiego 54 m. 7	strona	HANNA OKNIŃSKA-WIŚNIEWSKA Świder, Świerkowa 6	strona
23. Portret zielony , ceramika szkliona, 56×32	299	38. Żniwa , ceramika szkliona, 27×12	304
24. Portret niebieski , ceramika szkliona, 56×32		39. Szkoło , 58×28	
25. Słońca , ceramika szkliona, 57×32		MARTA PODOSKA-KOCH Warszawa-Zielonka, Poniatowskiego 9	
JULIA KOTARBIŃSKA Warszawa, Akademicka 3 m. 94		40. Kompozycja I , szamot szkliony, 85×85	305
26. Wazon I , ceramika szkliona, wys. 41	300	BARBARA PSZCZÓLKOWSKA-KASTEN Warszawa, Felińskiego 34 m. 7	
27. Talerz , ceramika szkliona, ∅ 28		41. Kompozycja I , ceramika szkliona, 56×32	
28. Wazon II , ceramika szkliona, wys. 11,5		42. Kompozycja II , ceramika szkliona, 56×32	306
JERZY KRAWCZUK Milanówek, Sosnowa 7a		GRAŻYNA STASZKO Warszawa, Hibnera 9 m. 35	
29. Ślady IV , szamot szkliony, 42×48		43. Kędzierzawy I , ceramika szkliona, wys. 42	307
30. Ślady V , szamot szkliony, 42×48		44. Kędzierzawy II , ceramika szkliona, wys. 15	
31. Ślady VI , szamot szkliony, 42×48	301	STANISŁAW TWORZYDŁO Warszawa, Puławska 58/60 m. 39	
JANINA MIRECKA Warszawa, Nowotki 12 m. 78		45. Kinkiet „Kobalt” , ceramika szkliona, 58×30	
32. Opoczynianka , ceramika szkliona, wys. 25		46. Wazon „Dinozaur” , ceramika szkliona, wys. 37	308
33. Niedziela kwietna , ceramika szkliona, wys. 19		47. Wazon „Baryła” , ceramika szkliona, wys. 22	
34. Spotkania , ceramika szkliona, wys. 35	302	MAGDALENA WINIARSKA-GOTOWSKA Warszawa, Płatowcowa 19 m. 2	
LESZEK NOWOSIELSKI Podkowa Leśna, Helenowska 7		48. Forma I , kamionka szkliona, wys. 56	309
35. Kosmos , ceramika szkliona, 90×100		49. Forma II , kamionka szkliona, wys. 50	
36. Kompozycja I , ceramika szkliona, 90×40	303		
37. Kompozycja II , ceramika szkliona, 90×30			

JADWIGA
ADAMCZEWSKA-MIKLASZEWSKA
2. Il mare variabile

HENRYK BORYS 4. Forma otwarta II, 5. Forma zamknięta

DOMICELLA BOŻEKOWSKA
6. Pudelek

REGINA
BULATOWICZ -ZIEMBA
10. Baran

ZOFIA CZERWOSZ 13. Grobowce Egiptu

TEODORA DĄBROWSKA
15. Ratlerka

GABRIELA
HOFFMAN-ŚLEŻEWSKA
16. Waza dekoracyjna z guzami I

ANNA KAMIEŃSKA-APRŃSKA
21. Kraby II

ALFONS KARNY
22. Głowa

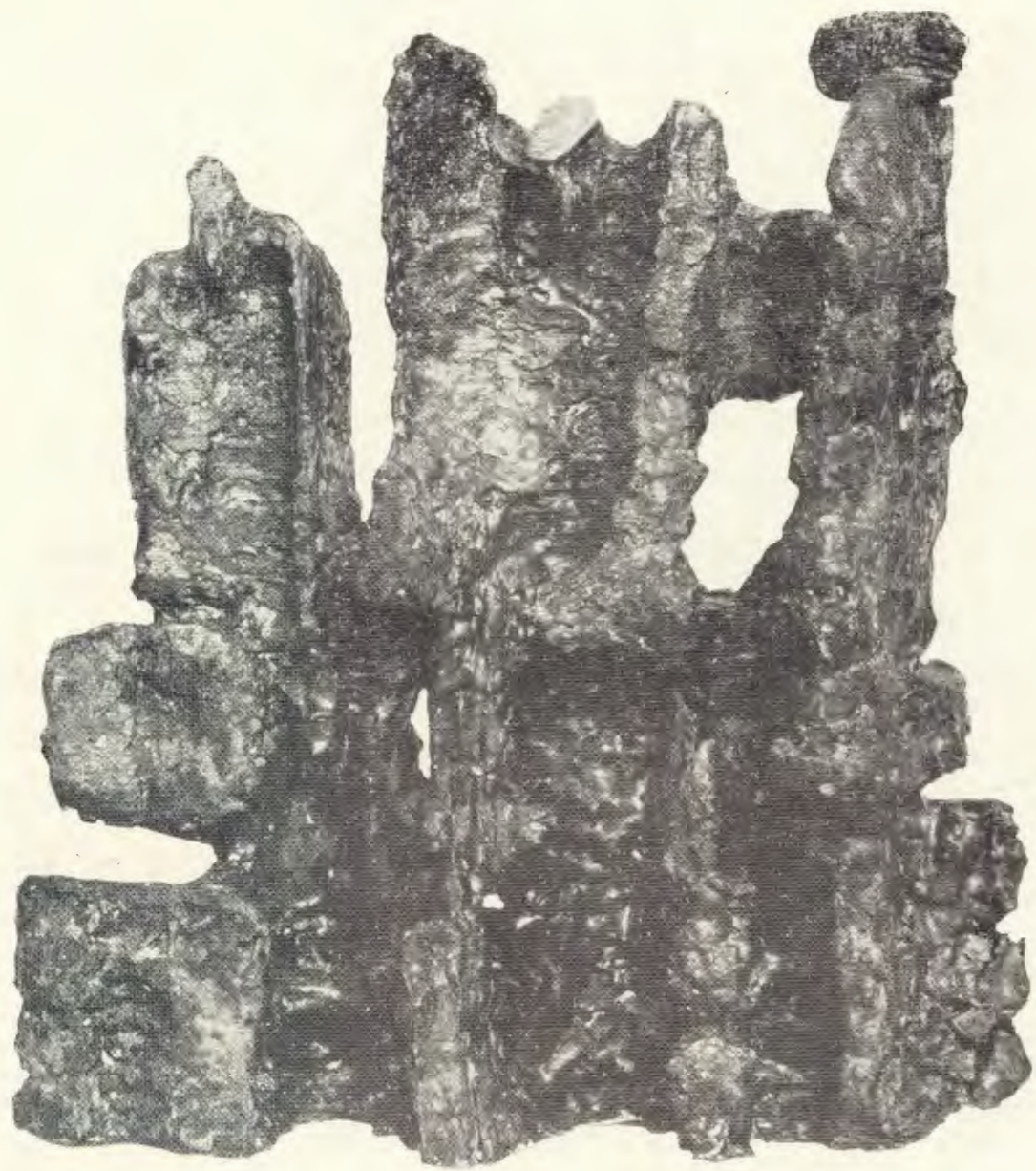
ANDRZEJ KASTEN
23. Portret zielony

JULIA KOTARBIŃSKA
26. Wazon I

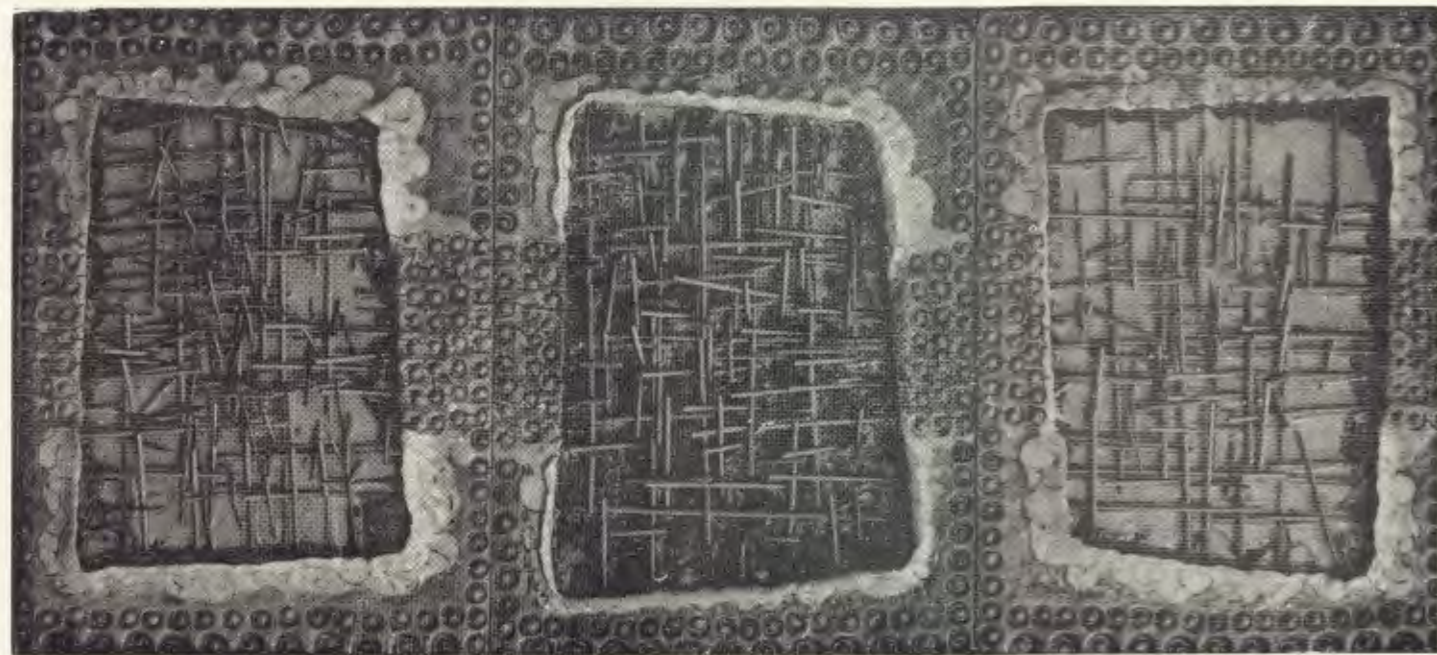

JERZY KRAWCZUK
31. Ślady VI

JANINA MIRECKA
34. Spotkania

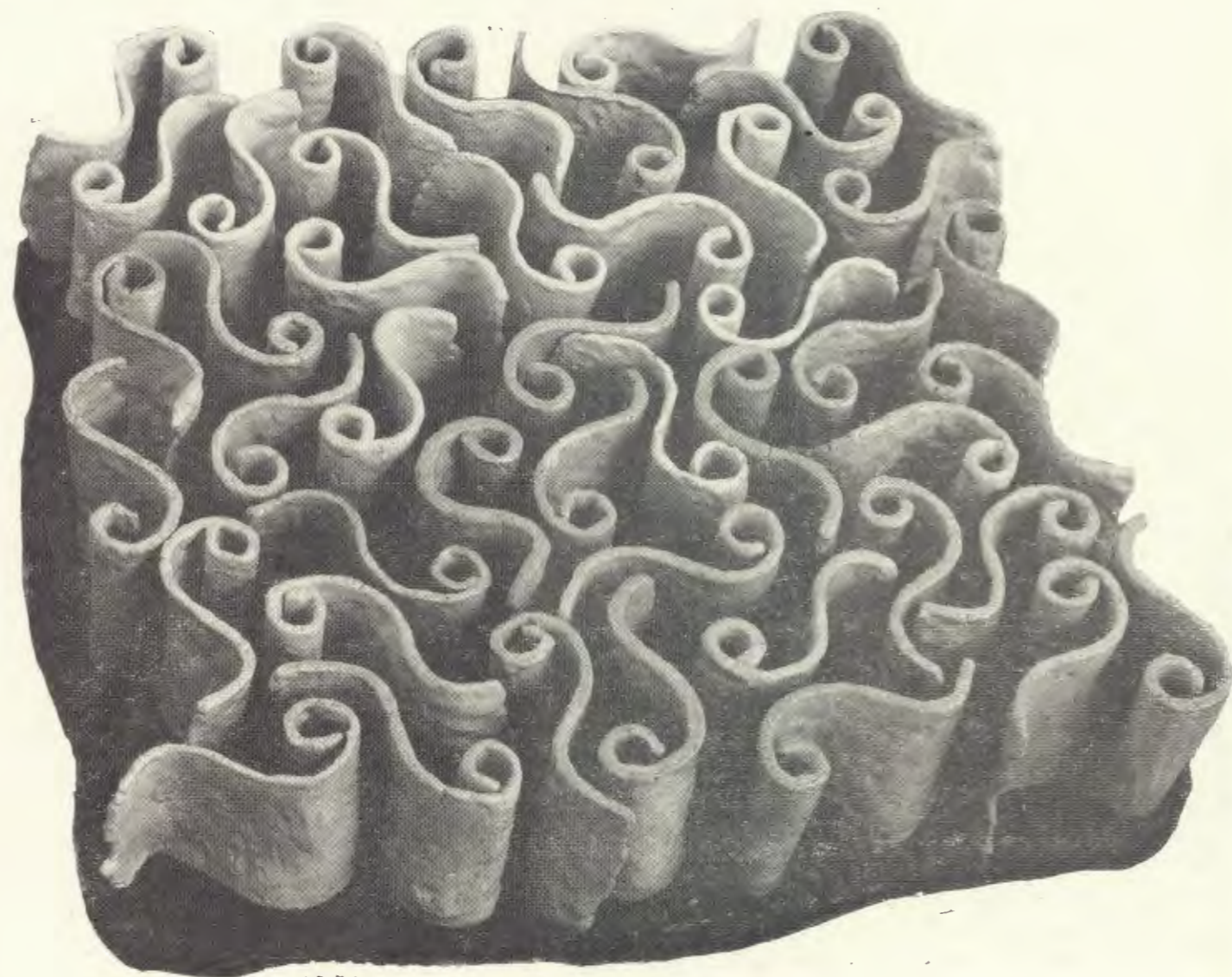
LESZEK NOWOSIELSKI 36. Kompozycja I

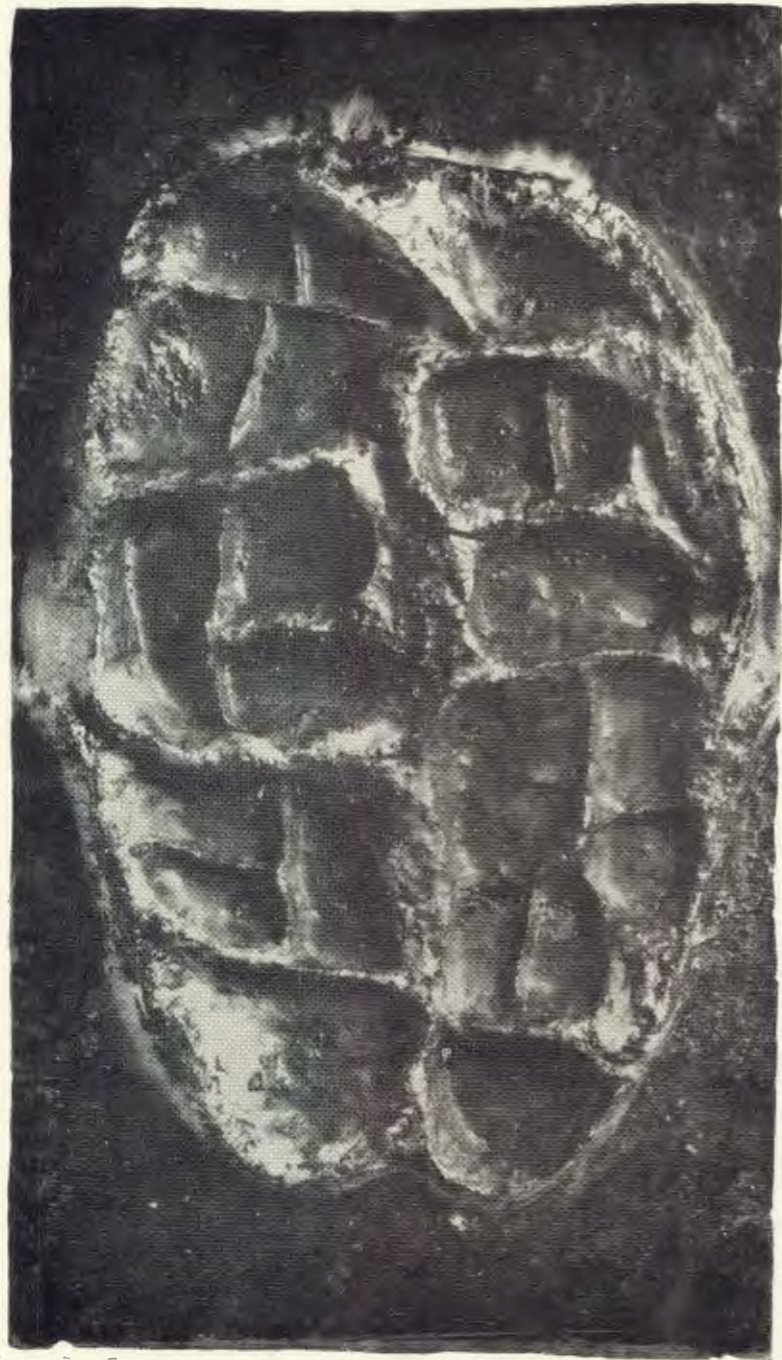

HANNA
OKNIŃSKA-WIŚNIEWSKA
38. Zniwa

MARTA PODOŠKA-KOCH 40. Kompozycja I

BARBARA
PSZCZÓLKOWSKA-KASTEN
42. Kompozycja II

GRAŻYNA STASZKO
43, 44. Kędzierzawy I i II

STANISŁAW TWORZYDŁO
46. Wazon „Dinozaur”

MAGDALENA
WINIARSKA-GOTOWSKA
48. Forma I

scenografia

Wystawa scenografii trwa okrągły rok — w Warszawie i wszystkich miastach wojewódzkich Polski. Każdego dnia sto teatrów zapelnia się tysiącami widzów, którzy przez dwie godziny uczestniczą w spektaklu, oglądając plastykę w przestrzeni, ruchu, zmianach barw i wolorów.

Po scenografii pozostają projekty — szkic zamysłu, środek porozumienia się z zespołem teatralnym, techniczna dyspozycja dla realizatorów — ślad myślenia plastycznego i inscenizacyjnego. Wystawa projektów, choć niedoskonały dokument scenografii, daje jednak możliwość obejrzenia jednocześnie wielu prac jednego scenografa czy konfrontacji prac wielu scenografów. Na tej podstawie łatwo wyrobić sobie pojęcie o indywidualnościach artystycznych i ich koncepcjach teatru.

** * **

Scenografia jest elementem sztuki teatralnej, lecz podobnie jak inne elementy widowiska działa tylko w powiązaniu z całością środków teatralnych. Interpretuje więc jakiś dramat, organizuje przestrzeń dla założonych sytuacji, zamyka w kostium konkretnego aktora, który będzie grał określoną postać, posługuje się pewnymi maszynami scenicznymi i technologią naszych czasów. Mimo tych wszystkich ograniczeń scenograf wnosi zawsze własne idee plastyczne oraz interpretację wizualną dramatu, którą rządzą prawa współczesnej plastyki.

Widowisko, którego siła mieści się wyłącznie w konstrukcji dramaturgicznej uprzytamnia widzowi jakiś istotny problem; wspaniałe wykonawstwo aktorskie — podziw dla tego rodzaju twórczości; aktor rozgrzewa widownię, przekonuje namiętnością o racjach społecznych i moralnych, pozwala na identyfikowanie się widza z postacią sceniczną; natomiast obraz plastyczny — jak klisza fotograficzna — przywołuje i organizuje wspomnienie o spektaklu, najgłębiej zapada w pamięć. Po oprawie plastycznej pozostaje również, pomimo wszystko, najwięcej dokumentacji.

** * **

Istnieją scenografie skromnie zakładające hegemonię dramaturga i charakteryzujące w kategoriach dobrej plastyki konwencje artystyczne epoki autora (malarstwo, rzeźba, teatr epoki). Większość inscenizacji plastycznych interpretuje propozycje dramaturgiczne w kategoriach plastyki współczesnej (deko-

racja neorealisticzna, surrealistyczna, taszystowska, opartowska, neonaturalistyczna). Najbardziej skrajną propozycję stanowią spektakle, w których sama plastyka staje się teatrem; jej przeobrażenia dynamiczne tworzą jakby dramaturgię spektaklu (T. Kantor, J. Szajna).

** * **

W pierwszym okresie powojennym nastąpił w teatrze polskim i scenografii okres manifestacji narodowych tradycji. W następnym okresie scenografowie właśnie w warstwie plastycznej widowiska przekazywali nasze doświadczenia i urazy z czasów wojny — nawet na dramacie tematycznie odległym jak romantyczny czy elżbietański (surrealistyczne zniszczenia, ruiny, okaleczenia, kikuty). Dzisiaj, towarzysząc współczesnej dramaturgii Mrożka, Różewicza, Grochowiaka, Iredyńskiego, Brylla, a także pisarzom takim jak Beckett, Ionesco, tworzą wizję zagrożenia i niebezpieczeństw naszej epoki.

Będąc dyscypliną teatru, scenografia towarzyszy wszystkim przeżyciom społeczeństwa, ujawnia jego prawdziwe niepokoje. Jest więc działaniem w równym stopniu społecznym co artystycznym.

Jest rzeczą znamioną, że scenografie budzą wiele reakcji: ataków, kontrowersji i sympatii wśród publiczności polskiej. Wychowana na interesującej plastyce Drabika, Pronaszki, Daszewskiego i ich następców nie konsumuje biernie scenografii spektaklu, bierze żywy udział w jej rozwoju, przyzwyczajając się do znaków plastycznych, ucząc się czytać zapis syntetyczny czy metaforyczny, poznając różne kierunki plastyczne kolejno demonstrowane na scenie. Można powiedzieć, że scenografia wychowuje widza wystaw artystycznych. Jest ona jakby lakmusowym papierkiem gustów masowego odbiorcy — ujawnia animozje i upodobania, które jednak nie muszą stanowić dyrektywy dla artystów.

Obcowanie ze współczesną scenografią, jej różnymi kierunkami (jak również z plakatem i ilustracją książkową) ułatwia kontakt i zrozumienie zasad malarstwa i rzeźby.

I na odwrót: udział wybitnych malarzy i rzeźbiarzy w twórczości scenograficznej wprowadza do tej dziedziny nowe środki wyrazowe. Wszyscy najwybitniejsi malarze europejscy z Picassem, Lègerem, Chagallem na czele projektowali dla teatru. W Polsce współpracowali z teatrem P. Potworowski, K. Mikulski, J. Nowosielski, T. Kantor, W. Hasiór, T. Brzozowski, J. Berdyszak, J. Szajna, M. Bogusz i inni. Konfrontacja prac awangardowych malarzy naszego kraju ze scenografiami zawodowymi świadczy o wyrównanym poziomie, a więc wysokim poziomie codziennej twórczości teatralnej.

Ta tendencja do współpracy, choćby sporadycznej, z malarzami sztalugowymi jest charakterystyczna dla scenografii polskiej (również francuskiej). Natomiast wyraźna jest w polskim teatrze animozja do nadmiernej techniki. Większą radość sprawia zestawienie dwóch kolorów, czy uchwycenie istoty dramatu kształtem i proporcją linii niż jeżdżące po scenie formy plastyczne. Nasza scenografia pod tym względem jest skromna, może nawet uboga i nieporadna.

Unowocześnienie polskiego baletu i opery (form teatralnych, które w dawnych czasach były bogate w maszynerie i technikę) również odbywa się przez nowe propozycje scenograficzne, malarskie A. Majewskiego, Z. Wierchowicz, K. Pankiewicza, A. Sadowskiego. Liczne maszyny naszej wielkiej opery do niczego nie są tu potrzebne (raczej są na użytek scenografii Józefa Svobody).

Sukcesy polskiego teatru lalek — jednego z najlepszych w świecie — są zasługą w pierwszym rzędzie takich artystów (malarzy, grafików) jak K. Mikulski, A. Kilian, J. Berdyszak, J. Skarżyński.

** * **

Teatr polski, dzięki swojemu narodowemu i awangardowemu charakterowi — w dziedzinie repertuaru i plastyki szczególnie — wzbudza coraz większe zainteresowanie zagranicy. Scenografia jest w tym wypadku elementem najbardziej komunikatywnym i na niej głównie spoczywa zadanie reprezentowania walorów intelektualnych i artystycznych sztuki polskiej.

Z tych względów częste są wystawy scenografii polskiej za granicą, jako demonstracja nie tylko plastyki współczesnej, lecz również samego teatru, jego repertuaru i dramaturgii. Wystawy polskiej scenografii odbyły się w wielu miastach i krajach: w Wenecji, Florencji, Francji (różnych miastach) w Berlinie, Moskwie, Tallinie, Budapeszcie, Londynie, Szwecji, Norwegii. Brałszy udział w Międzynarodowej wystawie collage'u w Zurychu, dwukrotnie w Międzynarodowej wystawie scenograficznej w Nowym Sądzie (nagrody: A. Majewski, Z. Wierchowicz), w Biennale Młodych Artystów w Paryżu (nagrody: A. Majewski, K. Pankiewicz, K. Wejman). Największą imprezą w tej dziedzinie jest Praskie Quadriennale; na pierwszej wystawie złoty medal przyznano A. Majewskiemu, na drugiej — J. Szajnie, J. Gurawskiemu, L. Serafinowicz (za scenografię dla teatru lalek) i Z. Wierchowicz (za scenografię szekspirowskie). Na międzynarodowych wystawach łatwo zdać sobie sprawę z charakteru scenografii każdego kraju —

o ile jakiś charakter posiada. Polska scenografia ma bardzo wyraźne, własne oblicze. I te walory widoczne są na obecnej wystawie scenografów okręgu warszawskiego.

Charakteryzuje ją przede wszystkim pierwiastek „malarski” — to znaczy, że scenografia tworzy (jak malarstwo) współczesne kierunki plastyczne. Ale to znaczy również, że element kolorystyczny często dominuje nad walorem architektonicznym i tworzy klimat poetycki sceny.

I tu następuje spotkanie plastyki z literaturą, gdyż jak w żadnym kraju, dramaturgia polska jest poetycka: od „Odprawy posłów greckich” poprzez utwory romantyków, Wyspiańskiego aż do Brylla i Różewicza.

Inną cechą wyróżniającą naszą scenografię jest nawiązywanie do polskich tradycji teatralnych i ludowych: szopki przede wszystkim — stąd tendencje do moralitetowego tryptyku i specyficznej kolorystyki. Jest również polska scenografia, jak żadna w świecie, odbiciem tragicznych przeżyć wojennych. Ten zakres doświadczeń nakłada się na współczesne obawy o zagładę cywilizacji, stwarzając określony klimat i środki wyrazu charakterystyczne dla polskiej plastyki teatralnej.

** * **

Na ostatnim Praskim Quadriennale w 1971 r. próbowaliśmy nowej formy ekspozycji: organizacji przestrzeni elementami z przedstawień. Powstała jakaś plastyka w rodzaju „environnement” złożonego z fragmentów dekoracji, rekwizytów, kostiumów na manekinach. Widz wchodził w tę przestrzeń, stykał się ze scenografią jak aktor, uczestniczył w pewnym wtajemniczeniu teatralnym. Scenografowie nie próbowali tu współzawodniczyć z malarzami, lecz chcieli przekazać specyfikę klimatu i plastyki scenicznej. Do pełnej ekspresji tej ekspozycji brakowało nam dźwięku i ruchu aktora.

** *

Wystawa obecna prezentuje scenografię okręgu warszawskiego. Jest to obok krakowskiego środowisko najliczniejsze (80 członków) i najbogatsze w indywidualności artystyczne. Reprezentuje je kilka pokoleń: najstarsze — O. Axer, J. Kosiński, T. Roszkowska, Z. Strzelecki; pokolenie średnie — S. Bąkow-

ski, A. Kilian, I. Konarzewska, Ł. Kossakowska, A. Majewski, K. Pankiewicz, Z. Pietrusińska, T. Ponińska, A. Sadowski, W. Sieciński, M. Stańczak, E. Starowieyska, Z. Wierchowicz, I. Zaborowska i wielu innych; niedawno rozpoczął stałą pracę w Warszawie J. Szajna, który objął również dyrekcję jednego z teatrów i kierownictwo studiów scenograficznych w Akademii Sztuk Pięknych. Najmłodsze pokolenie nie jest liczne — A. Ł. Burnat, J. Banucha, A. Ławacz.

Oczywiście w Warszawie spotyka się prace scenografów z innych środowisk plastycznych: A. Stopki, M. Kołodzieja, K. Zachwatowicz, L. i J. Skarżyńskich, K. Wiśniaka, W. Krakowskiego. Scenografie warszawscy działają na scenach całej Polski: od Katowic do Rzeszowa, od Szczecina do Wrocławia. Również za granicą, gdzie znane i bardzo dobrze oceniane są prace Majewskiego, Pankiewicza, Starowieyskiej, Wierchowicz, Sadowskiego, Stańczaka... (dorobek ten jest mało znany w kraju a przecież jest to propaganda polskiej kultury).

Gdyby zebrać wszystkie projekty scenografów warszawskich stworzone w okresie dwuletnim — a więc pomiędzy Festiwalami Sztuki — to nie wystarczyłoby wszystkich sal „Zachęty”.

Dorobek to olbrzymi, świadczący jak wielkie jest oddziaływanie scenografii: jako plastyki i jako sztuki społecznej. Warunki nie pozwoliły nam na najlepsze zaprezentowanie dorobku. Jest to pierwsza wystawa scenograficzna w warszawskim Festiwalu Sztuki. Niechaj tę wystawę uzupełnią przeżycia wyniesione z warszawskich teatrów.

ZENOBIUSZ STRZELECKI

OTTO AXER

Warszawa, Odyńca 27 m. 29

1. W. Szekspir, *Cybelin* (wersja I)
reż. A. Kowalczyk, Teatr Polski, Warszawa 1969

STANISŁAW BĄKOWSKI

Warszawa, al. Jerozolimskie 49 m. 30

2. W. Szekspir, *Hamlet*
reż. R. Zawistowski, Teatr im. S. Wyspiańskiego, Katowice 1963
3. A. Mickiewicz, *Dziady*
reż. J. Maciejowski, Teatr Współczesny, Szczecin 1966
4. M. Musorgski, *Borys Godunow*
reż. J. Maciejowski, Opera Bałtycka, Gdańsk 1970

IRENA BURKE

Warszawa, Mostowa 6/9

5. T. Rittner, *W małym domku*
reż. T. Byrski, Teatr im. J. Osterwy, Gorzów Wlkp. 1969
6. P. Luke, *Hadrian VII*
reż. T. Bratkowski, Teatr Dramatyczny, Warszawa 1969
7. P. Czajkowski, *Eugeniusz Oniegin*
reż. B. Jankowski, Opera Śląska, Bytom 1970

strona

324

325

326

ADAM ŁUKASZ BURNAT

Warszawa, Browarna 6 m. 12

8. S. I. Witkiewicz, *Szewcy*
reż. M. Prus, Teatr im. W. Bogusławskiego Kalisz; reż. M. Prus, Teatr Ateneum, Warszawa 1972
9. J. Żuławski, *Eros i Psyche*
reż. M. Prus, Teatr Polski, Szczecin
10. W. Szekspir, *Juliusz Cezar*
reż. K. Dejmek, projekty nie zrealizowane, 1968

JERZY FELDMAN

Milanówek, Graniczna 3

11. J. Racine, *Brytannik*
reż. B. Czechak, Teatr im. S. Wyspiańskiego, Katowice 1969

OLGA IMBIEROWICZ

Warszawa, Nowy Świat 41a m. 61

12. I. Kalman, *Fiolek z Montmartre'u*
reż. J. Michajłow, Teatr Muzyczny, Murzańsk 1968
13. A. Fredro, *Damy i huzary*
reż. Fridman, Teatr Muzyczny, Charków 1969
14. G. Natschinski, *Mój przyjaciel Bunbury*
reż. Fridman, Teatr Muzyczny, Charków 1972

strona

327

328

329

- LILIANA JANKOWSKA
Warszawa, F. Joliot-Curie 30 m. 1
15. **G. B. Pergolesi, Livietta i Tracollo** strona 330
reż. L. Komarnicki, Teatr Wielki, Warszawa 1971
16. W. Szekspir, Sen nocy letniej
17. W. Szekspir, Antoniusz i Kleopatra
- MARIA TERESA JANKOWSKA
Warszawa, Nowogrodzka 8 m. 50
18. **J. Słowacki, Lilla Weneda** strona 331
reż. D. Knoppówna, Teatr Polski, Bydgoszcz 1967
19. M. Uhde, Zeznanie
reż. A. Kowalczyk, Teatr Polski (Scena Kameralna), Warszawa 1969
20. J. Przędziecki, Ostatnie piętro
reż. M. Bordowicz, Teatr Polski (Scena Kameralna), Warszawa 1969
- ADAM KILIAN
Warszawa, Szopena 7 m. 51
21. E. Bryll, W. Siemion, Wieża malowana
reż. J. Markuszewski, Teatr STS, Warszawa 1963
22. **Arystofanes, Gromiwoja** strona 332
reż. L. Zamkow, Teatr Słowackiego, Kraków 1968 proj. nie zrealizowane
23. B. Brecht, Kaukaskie kredowe koło
reż. J. Antczak, projekty nie zrealizowane
- JAN KOSIŃSKI
Warszawa, Piękna 31/37 m. 62
24. F. Dürrenmatt, Anabaptyści
reż. L. René, Teatr Dramatyczny, Warszawa 1967
25. **T. Różewicz, Śmieszny staruszek** strona 333
reż. P. Piaskowski, Teatr Dramatyczny, Warszawa 1970
- ŁUCJA KOSSAKOWSKA
Warszawa, Bielańska 4 m. 73
26. R. Hochuth, Namiestnik
reż. K. Dejmek, Düsseldorfer Schauspielhaus 1970
27. **F. Schiller, Wallenstein** strona 334
reż. K. Dejmek, Schillertheater, Berlin Zach. 1971 projekty nie zrealizowane
28. Benigan, Proces przeciwko dziewięciu z Catonsville
reż. K. Dejmek, Düsseldorfer Schauspielhaus 1971
- IRENA LORENTOWICZ
Warszawa, T. Gamerskiego 3 m. 9
29. **A. Bliss, Szach-mat** strona 335
choreografia W. Borkowski, Opera, Wrocław 1967
30. K. Szymanowski, Harnasie
choreografia E. Papliński, Opera, Wrocław 1969
31. J. Strauss, Zemsta nietoperza,
reż. E. Leister, Operetka, Warszawa 1971
- JERZY ŁAWACZ
Warszawa, T. Gamerskiego 5 m. 9
32. **E. Scribe, Szklanka wody** strona 336
reż. M. Kaniewska, Teatr Rozmaitości, Warszawa 1970
- ANDRZEJ MAJEWSKI
Warszawa
33. **R. Strauss, Elektra** strona 337
reż. A. Bardini, Teatr Wielki, Warszawa 1971
34. I. Strawiński, Święto wiosny (wersja z kwietnia) projekt nie zrealizowany

strona

334

335

336

337

KRZYSZTOF PANKIEWICZ
Warszawa, Białobrzaska 68 m. 73

35. P. Czajkowski, Symfonia patetyczna
choreografia Dimitri Parlic, Suomen Kansallisooppera, Helsinki 1969
36. Moliere, Szelmostwa Skapena
reż. B. Korzeniewski, Teatr Ludowy, Warszawa 1969/70
37. **G. Rossini, Cyrulik sewilski**
reż. D. Baduszkowa, Teatr Wielki, Warszawa 1971

ZOFIA PIETRUSIŃSKA
Warszawa, Filtrowa 69 m. 57

- 37a. W. Szekspir, Sen nocy letniej
reż. W. Laskowska, Teatr Narodowy, Warszawa 1968
- 37b. St. Przybyszewski, Śnieg
reż. I. Gogolewski, Teatr Dramatyczny, Warszawa 1969
- 37c. **Molier, Chory z urojenia**
reż. W. Laskowska, Teatr Polski, Warszawa 1972

TERESA PONIŃSKA
Warszawa, Mokotowska 67 m. 111

38. **H. Krendlesberger, Zadanie**
reż. R. Próchnicka, Teatr Stary, Kraków 1970
39. J. Szaniawski, Kowal, pieniądze i gwiazdy
reż. T. Żukowska, Teatr Ziemi Mazowieckiej, 1970

TERESA ROSZKOWSKA
Warszawa, Obrońców 15

40. **S. Moniuszko, Hrabina**
reż. J. Merunowicz, Teatr Wielki, Warszawa 1969

strona

338

339

340

341

41. G. Zapolska, Kobieta bez skazy
reż. J. Gruda, Teatr Polski, Warszawa 1970

ANDRZEJ SADOWSKI
Warszawa, Krucza 51 m. 126

42. J. Andrzejewski, Prometeusz
reż. J. Zegalski, Teatr Nowy, Łódź 1971
43. K. Kurpiński, Pałac Lucypera
reż. J. Kulma, Opera im. S. Moniuszki, Poznań 1972
44. **G. C. Menotti, Konsul** strona 342
reż. J. Grubowski, Teatr Wielki, Warszawa 1972

WOJCIECH SIECIŃSKI
Warszawa, Bielańska 3 m. 14

45. B. Drozdowski, Kondukt
reż. Z. Tobiasz, Teatr Ateneum, Warszawa 1963
46. H. Pinter, Dozorca
reż. J. Woszczerowicz, Teatr Ateneum, Warszawa 1968
47. **A. Kreczmar, Hyde Park** strona 343
reż. Z. Tobiasz, Teatr Ateneum, Warszawa 1971

IZABELLA SOJECKA
Warszawa, Senatorska 17/70

48. **G. Verdi, Trubadur** strona 344
reż. J. Grubowski, Teatr Wielki, Warszawa 1970
49. B. Bartok, Zamek Sinobrodego
projekt nie zrealizowany

ZENOBIUSZ STRZELECKI
Warszawa, Tamka 49 m. 11

50. **Dialogus de passione** strona 345
układ tekstu K. Dejmek, Teatr Polski, Szczecin 1970

strona

342

343

344

345

- JÓZEF SZAJNA
Warszawa, Spasowskiego 14 m. 8
51. B. Drozdowski, *Klatka*
reż. J. Krassowski, Teatr Ludowy, Nowa Huta 1959
52. W. Majakowski, *Łaźnia*
reż. J. Szajna, Teatr Stary, Kraków 1967
53. S. I. Witkiewicz, J. Szajna, *Witkacy*
reż. J. Szajna, Teatr Studio, Warszawa 1972
- oraz towarzysząca wystawa indywidualna teatralnych prac J. Szajny, Warszawa, Teatr Studio, PKiN
- BARBARA SZYDELSKA
Warszawa
54. H. Ch. Andersen, *Mała Syrena*
projekt nie zrealizowany 1971
- ZOFIA WIERCHOWICZ
Warszawa, Odyńca 9 m. 14
55. Projekty scenografii do sztuk W. Szekspira, 1966-1970:
Otello, *Ryszard III*, *Henryk IV*, *Hamlet*
reż. J. Maciejowski
56. W. Szekspir, *Burza*
reż. Z. Wierchowicz, Teatr im. W. Bogusławskiego, Kalisz 1971
- ANIELA WOJCIECHOWSKA
Warszawa Świerczewskiego 94/63
57. W. A. Mozart, *Wesele Figara*
reż. L. Rotbaum, Teatr Wielki, Warszawa 1970

strona

346

347

348

349

- IWONA ZABOROWSKA
Warszawa, Gierymskiego 3 m. 51
58. W. Szekspir, *Król Lir*
reż. M. Bordowicz, Teatr Powszechny, Łódź 1972
59. J. Słowacki, *Ksiądz Marek*
reż. M. Bordowicz, Teatr Powszechny, Łódź
60. P. Calderon, *Księżniczka na opak odwrócona*
reż. A. Baniukiewicz, Teatr im. W. Sienkowskiej, Rzeszów 1971

WOJCIECH ZIELEZIŃSKI
Warszawa, Dobra 19 m. 32

61. A. Fredro, *Rewolwer*
reż. M. Daszewski, Teatr Nowy, Zabrze 1972
- 61a. A. Fredro, *Nowy Don Kichot*
reż. L. E. Stefański, Teatr Ziemi Opolskiej, Opole 1972
- 61b. Tirso de Molina, *Zielony Gil*
reż. M. Daszewski, Operetka Śląska, Gliwice 1972

× × ×

WŁADYSŁAW DASZEWSKI (1902-1971)

62. S. Jesienin, *Pugaczow*
reż. E. Bonacka, Teatr Polski, Warszawa 1967
63. Z notatnika scenografa

strona

350

351

352

- ANDRZEJ CYBULSKI (1926-1971)
64. K. C. Norwid, *Kleopatra*
reż. M. Górkiewicz, Teatr Narodowy, Warszawa 1967
65. G. Puccini, *Tosca*
reż. J. Grubowski, Teatr Wielki, Warszawa 1969
66. W. Szekspir, *Ryszard II*
Teatr Narodowy, Warszawa

JANUSZ ADAM KRASSOWSKI (1929-1969)

67. F. Dürrenmatt, *Meteor*
reż. J. Maciejowski, Teatr Polski, Szczecin 1966
68. A. Tolstoj, *Droga przez mękę*
reż. J. Rakowiecki, Teatr Ludowy, Warszawa 1967
69. F. Schiller, *Zbójcy*
reż. E. Pietrzyk, Teatr Współczesny, Szczecin 1967

Prace przyjęte na wystawę w terminie późniejszym

IRENA BURKE

70. G. B. Shaw, *Pigmalion*
reż. I. Byrska, Teatr Ziemi Opolskiej, Opole 1971

ADAM ŁUKASZ BURNAT

71. I. Ronikier, *Trędowata*
reż. M. Prus, Teatr im. W. Bogusławskiego, Kalisz 1970

strona

353

354

72. S. I. Witkiewicz, Jan Karol Maciej *Wścieklica*
reż. M. Prus, Teatr im. J. Słowackiego, Koszalin 1969
73. B. Brecht, *Pan Puntilla*
reż. M. Prus, Teatr im. J. Słowackiego, Koszalin 1969
74. J. Audiberti, *Zjawisko Glapiona*
projekt nie zrealizowany

ANDRZEJ CYBULSKI (1926-1971)

75. L. H. Morstin, *Kopernik*
reż. M. Broniewska, Teatr Studio, Warszawa 1971

JERZY FELDMAN

76. F. Schiller, *Intryga i miłość*
reż. A. Urbanowicz, Teatr im. A. Mickiewicza, Częstochowa 1970
77. S. Wyspiański, *Legenda*
reż. J. Wyszomirski, Teatr im. S. Wyspiańskiego, Katowice 1970
78. W. Szekspir, *Kupiec wenecki*
reż. P. Whitbread, Teatr im. S. Wyspiańskiego, Katowice 1972
79. W. Szekspir, *Wszystko dobre co się dobrze kończy*
reż. J. Wyszomirski, Teatr im. S. Wyspiańskiego, Katowice 1971
80. A. Miller, *Cena*
reż. J. Para, Teatr Polski, Bielsko 1971

JERZY GORAZDOWSKI

Warszawa, Daratowska 2, bl. 72a

81. K. I. Galczyński, *Zielona Gęś*
reż. O. Lipińska, Teatr TV, Warszawa 1970/71

BARBARA JANKOWSKA

Warszawa, al. 3 Maja 7b

82. J. Słowacki, *Księżę niezłomny*
reż. K. Meissner, Teatr Polski, Bielsko
1970
83. Z. Krasiński, *Nieboska komedia*
reż. J. Kreczmar, Teatr im. S. Wyspiań-
skiego, Katowice 1971
84. T. Baird, *Jutro*
reż. A. Bardini, Teatr Wielki, Warszawa
85. I. Strawiński, *Ognisty ptak*
choreografia K. Drzewiecki, Opera im.
S. Moniuszki, Poznań 1967

ŁUCJA KOSSAKOWSKA

86. J. Potocki, *Parady*
reż. J. Wojciechowski, Teatr Kameralny,
Warszawa 1972

JAN KOSIŃSKI

87. A. Gribojedow, *Mądrym biada*
reż. L. René, Teatr Dramatyczny, War-
szawa 1967
88. K. I. Gałczyński, *Noc cudów*
reż. P. Piaskowski, Teatr Dramatyczny,
Warszawa 1969
89. Guilderode, *Czerwona magia*
reż. P. Piaskowski, Teatr Dramatyczny,
Warszawa 1972
90. Cromeling, *Rogacz wspaniały*
proj. nie zrealizowane

JERZY ŁAWACZ

91. S. Wyspiański, *Corneille, Cyd*
reż. K. Berwińska, Teatr Ziemi Mazo-
wieckiej, Warszawa 1968
92. C. Goldoni, *Mirandolina*
reż. T. Aleksandrowicz, Teatr Rozmaitości,
Warszawa 1968

93. H. Berlioz, *Symfonia fantastyczna*
1968, projekty nie zrealizowane

KRZYSZTOF PANKIEWICZ

94. S. I. Witkiewicz, *Jan Karol Maciej Wście-
klica*
reż. K. Berwińska, Teatr Ziemi Mazo-
wieckiej, Warszawa 1967
95. F. Poulenc, *Koncert Champêtre* 1969
96. P. Czajkowski, *Jezioro łabędzie*
97. Ch. W. Gluck, *Orfeusz i Eurydyka*

TERESA PONIŃSKA

98. J. Słowacki, *Mindowe*
reż. J. Hoffman, 1969
99. S. I. Witkiewicz, *Sonata Belzebuba*
Teatr Polski, Poznań 1969

ANDRZEJ SADOWSKI

100. L. Kruczkowski, *Niemcy*
Teatr Ateneum, Warszawa 1968
101. C. Orff, *Nędza*
reż. S. Żerdzicki, Opera im. S. Moniuszki,
Poznań 1970
102. S. Moniuszko, *Straszny dwór*
reż. S. Żerdzicki, Stadtstheater, Krefeld
1971
103. Harworth, *Opowieści Lasku Wiedeńskiego*
reż. J. Zegalski, Teatr Nowy, Łódź 1971
104. H. Pinter, *Kochanek*
reż. Bratkowski, Teatr Dramatyczny,
Warszawa 1970
105. Szokolay, *Krwawe gody*
reż. J. Zegalski, Opera im. S. Moniuszki,
Poznań 1969
106. W. Szekspir, *Hamlet*
reż. J. Zegalski, Teatr Polski, Poznań 1970

IZABELLA SOJECKA

107. P. Czajkowski, *Ondyna*
projekty nie zrealizowane

ZENOBIUSZ STRZELECKI

108. *Tryptyk staropolski*
opr. A. Jankowski, reż. S. Ochmański,
Teatr Lalki i Aktora, Lublin 1972
109. M. Gogol, *Rewizor*
reż. J. Stokalska, Teatr Polski, Szczecin
1971
- 109a. A. Fredro, *Damy i huzary*
reż. J. Gruca, Teatr Polski, Bydgoszcz
1969
- 109b. B. Brecht, *Pan Puntilla i jego sługa Matti*
reż. Cz. Staszewski Teatr Polski, Szczec-
cin 1972

- 109c. J. Słowacki, *Fantazy*
proj. nie zrealizowany, 1971

- 109d. Z. Krasiński, *Nieboska komedia*
proj. nie zrealizowany, 1970

BARBARA SZYDELSKA

110. B. Leśmian, *Baśń o Sindbadzie Żeglarzu*
projekty nie zrealizowane

WOJCIECH ZIELEZIŃSKI

111. J. Offenbach, *Rozbójnicy*
reż. L. E. Stefański, Operetka Warszaw-
ska 1969

OTTO AXER 1. W. Szekspir, Cybelin

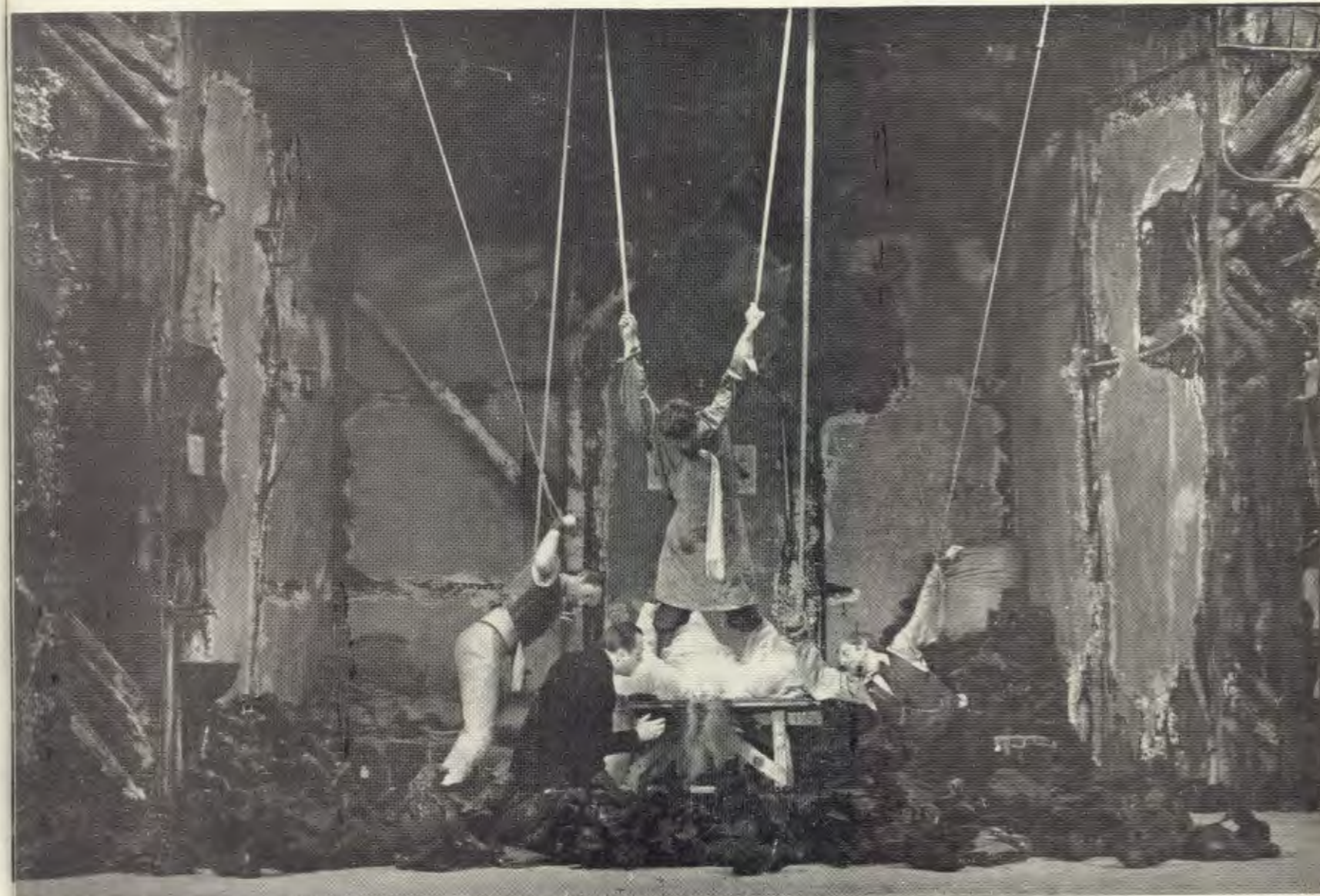
STANISŁAW BĄKOWSKI 2. W. Szekspir, Hamlet

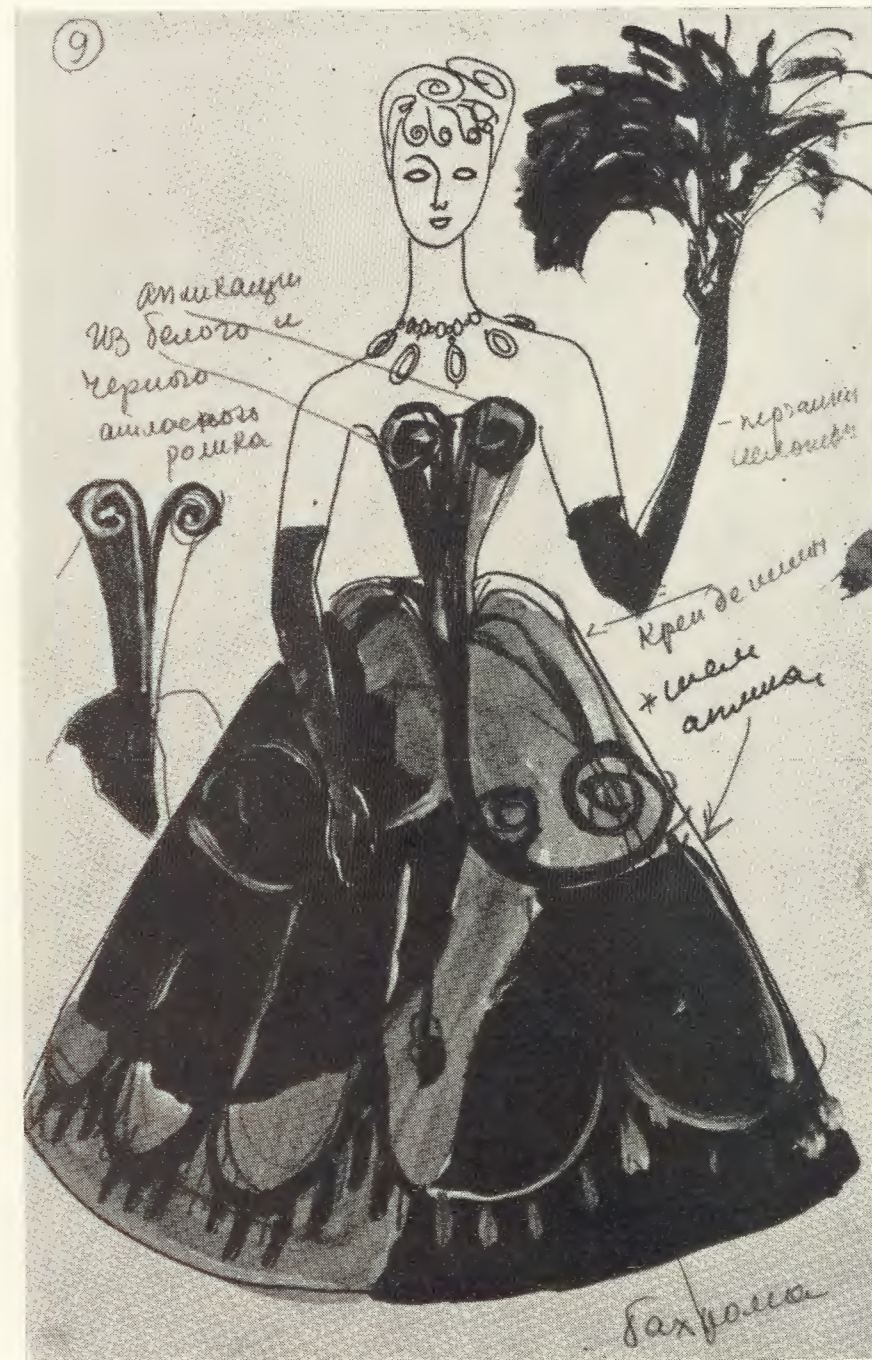
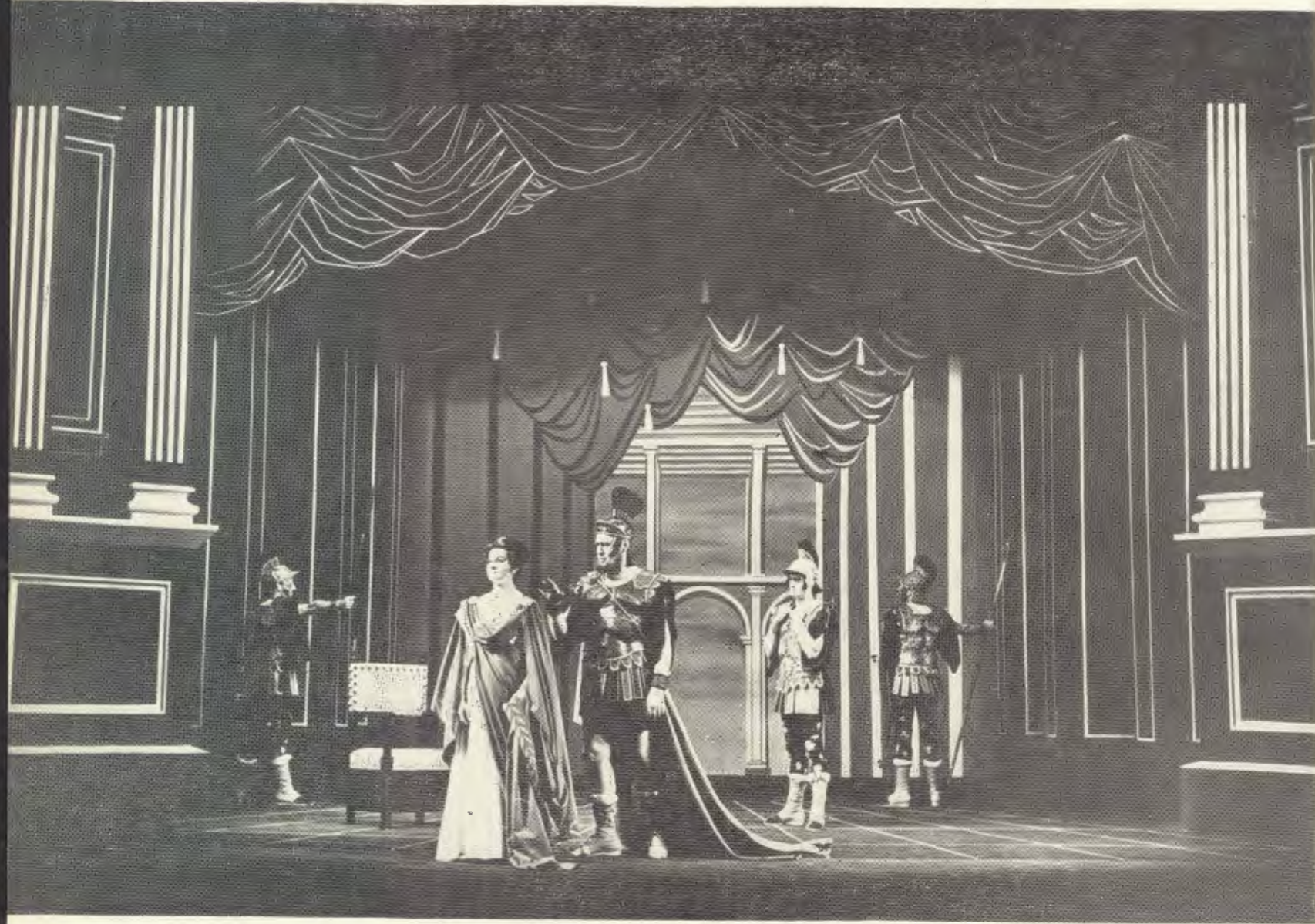

IRENA BURKE
S. T. RITTNER,
W małym domku

ADAM ŁUKASZ BURNAT 8. S. I. WITKIEWICZ, Szewcy

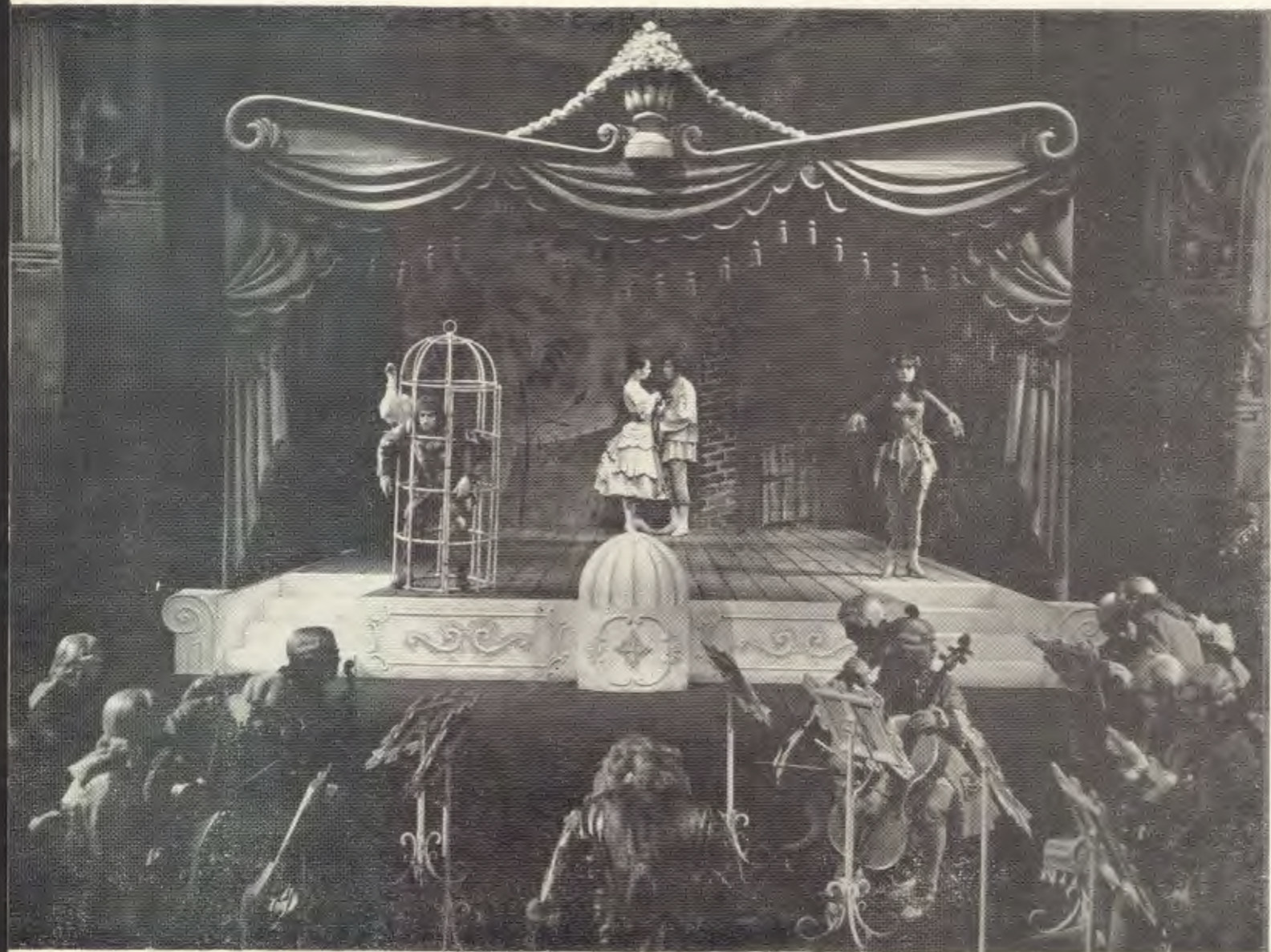

JERZY FELDMAN 11. J. Racine, Brytannik

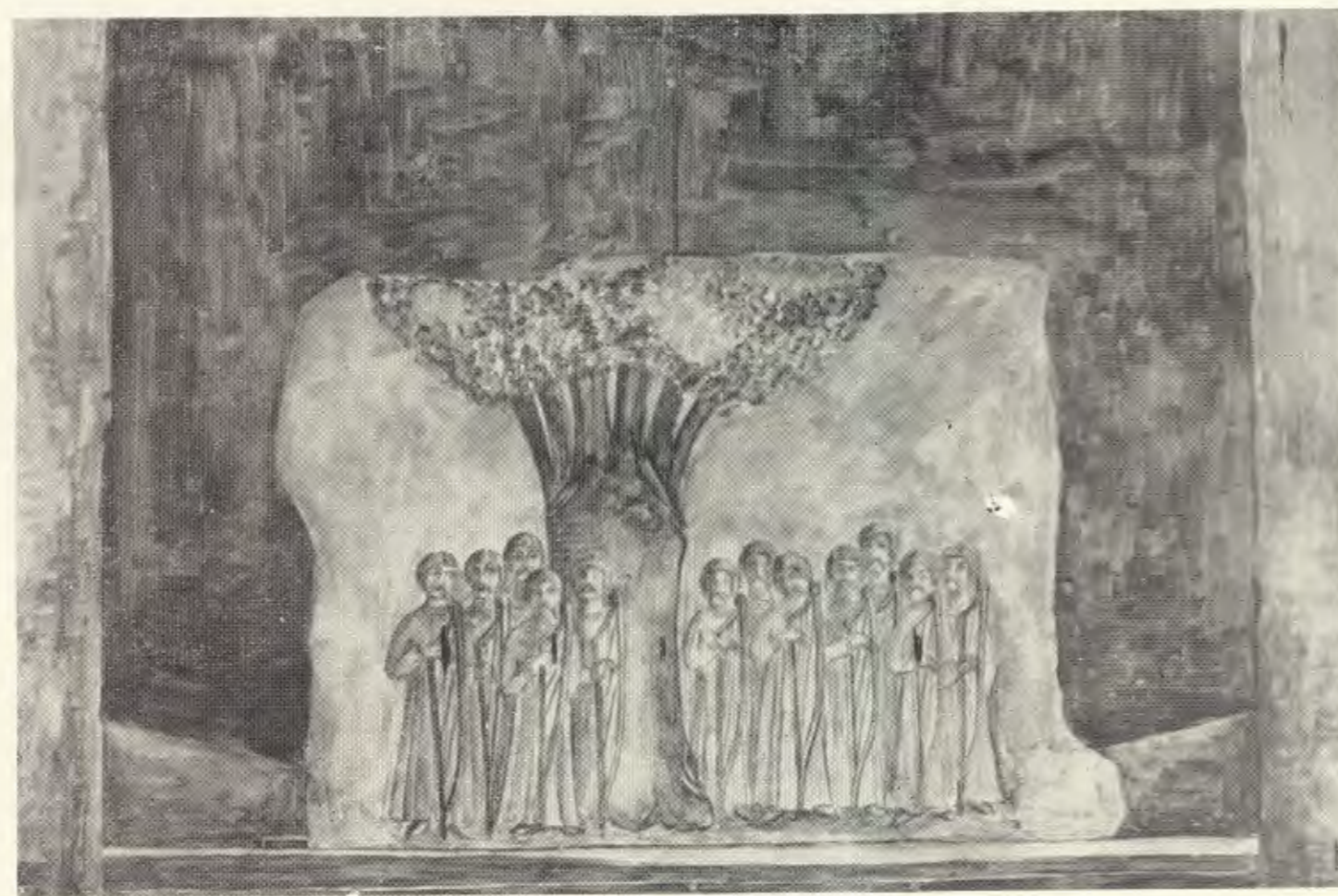

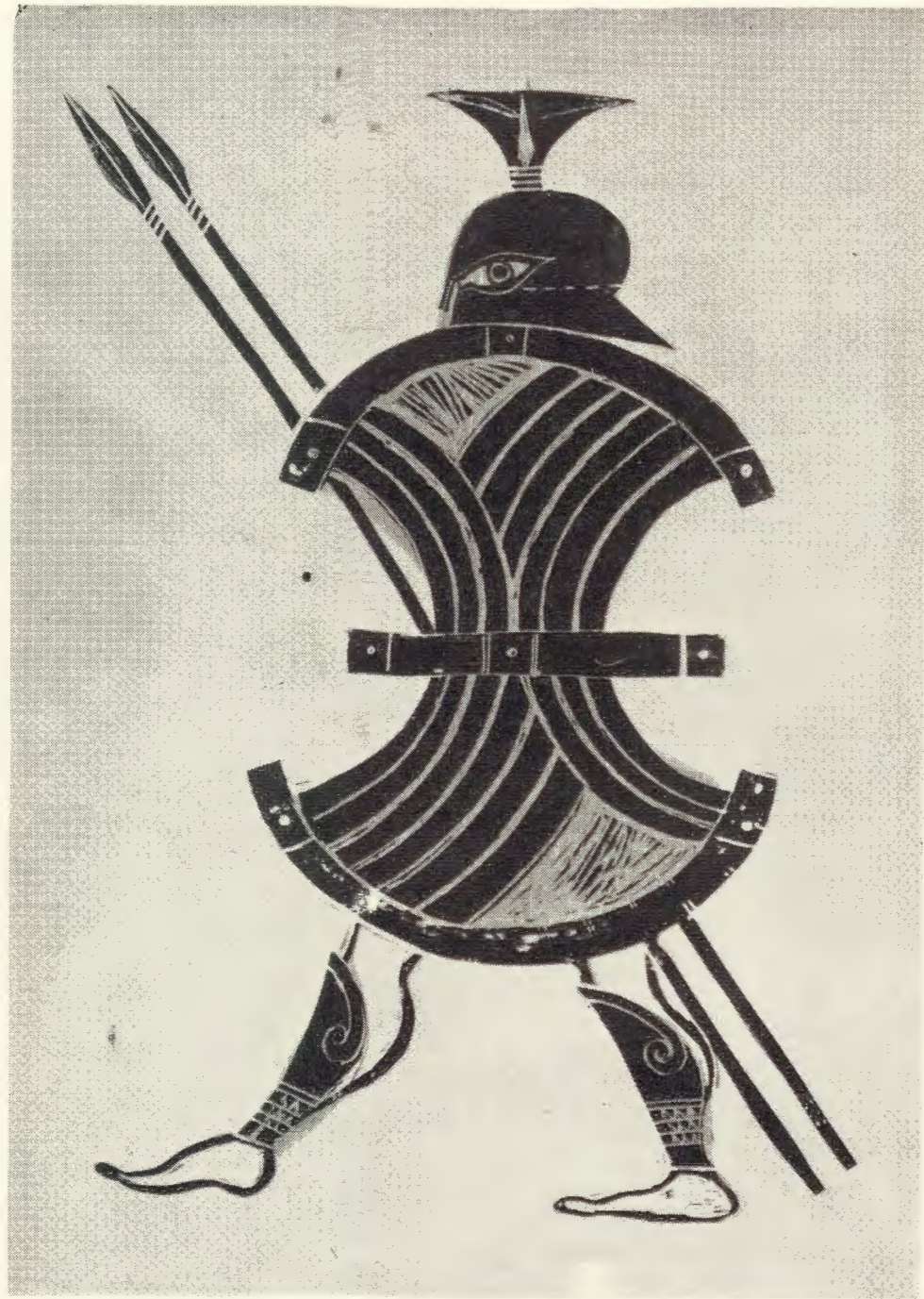
OLGA IMBIROWICZ
12. I. Kalman,
Fiolek z Montmartre'u

LILIANA JANKOWSKA 15. G. B. Pergolesi, *Livietta i Tracollo*

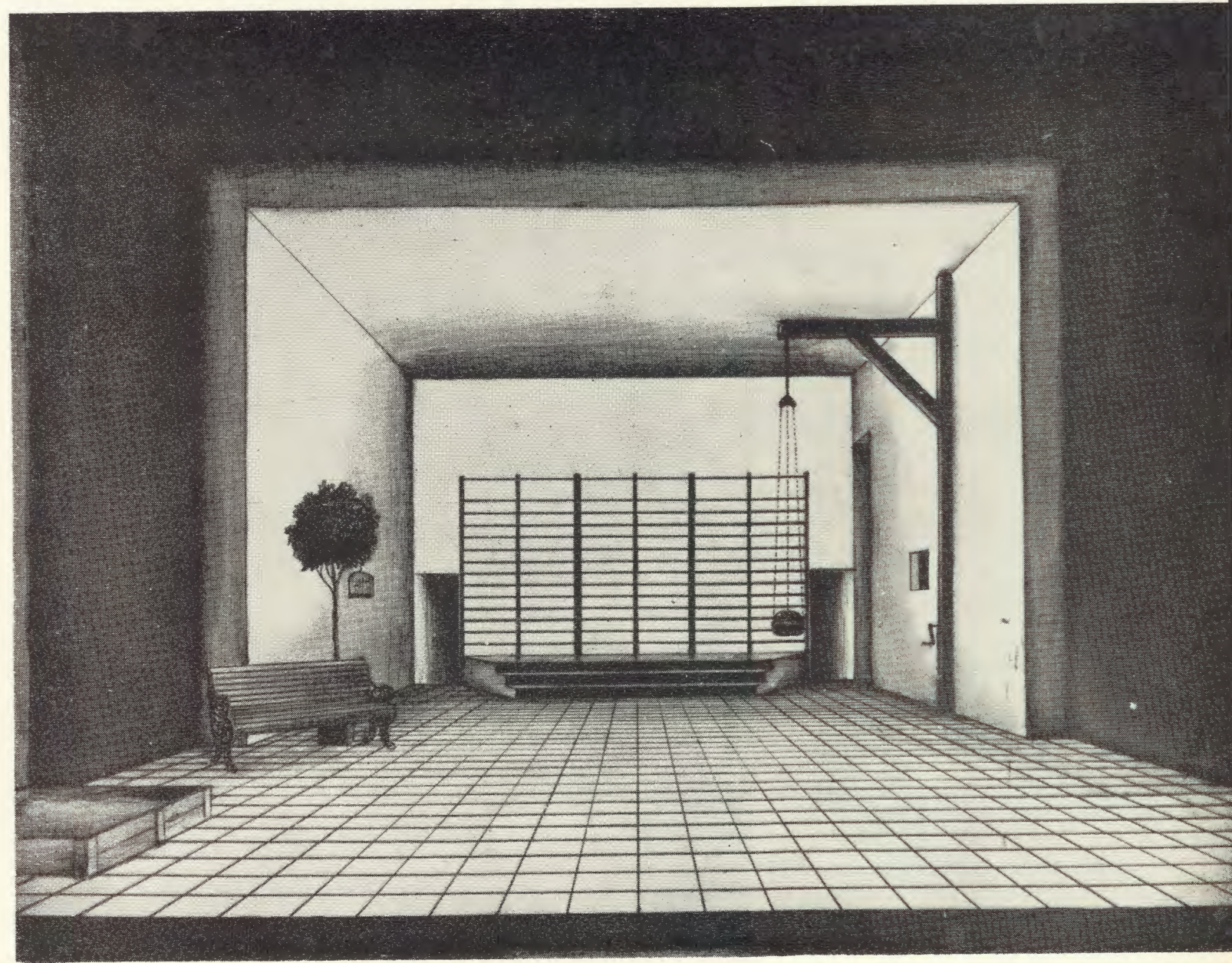
MARIA TERESA JANKOWSKA 18. J. Słowacki, *Lilla Weneda*

ADAM KILIAN
22. Arystofanes, Gromiwoja

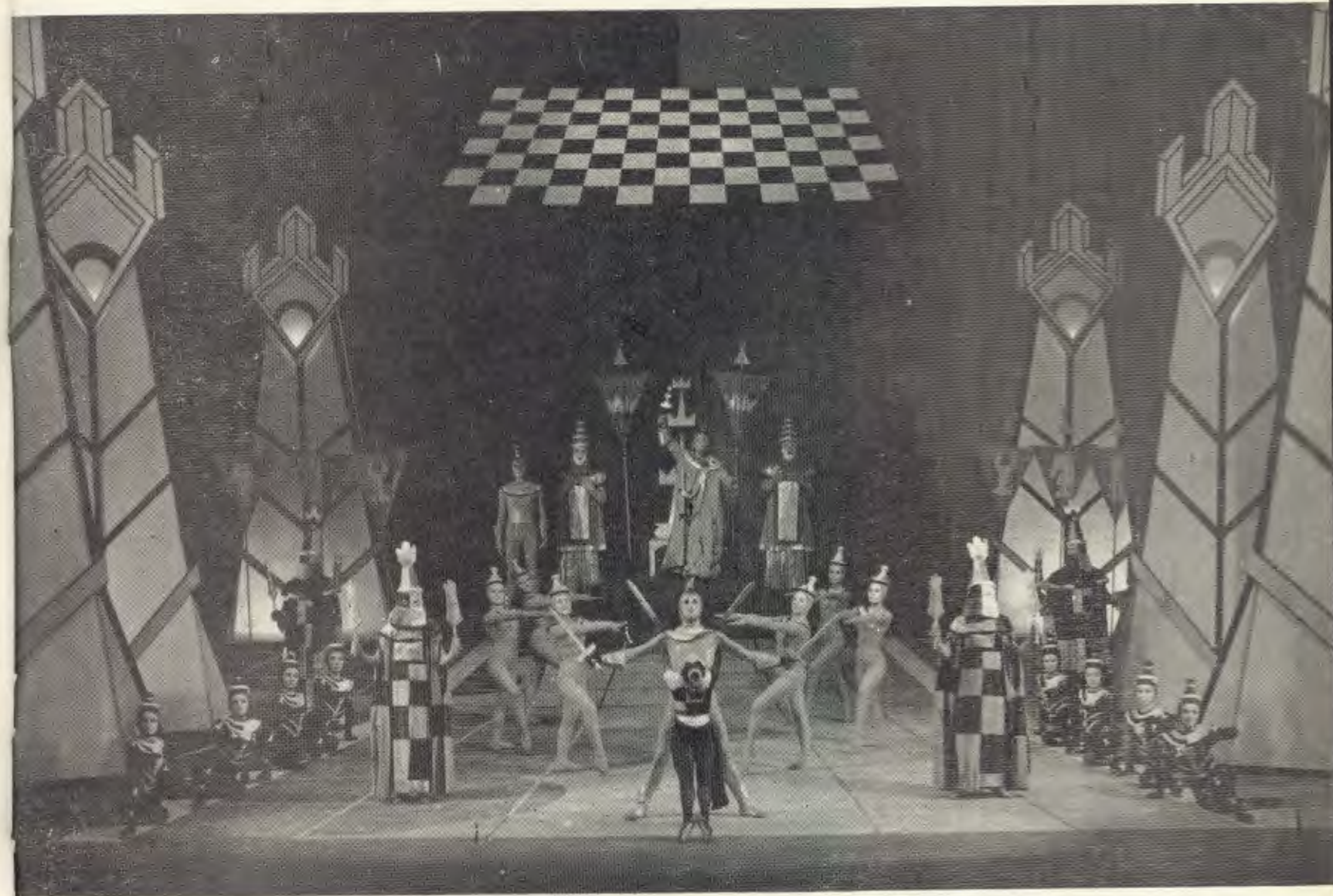
JAN KOSIŃSKI 25. T. Różewicz, Śmieszny staruszek

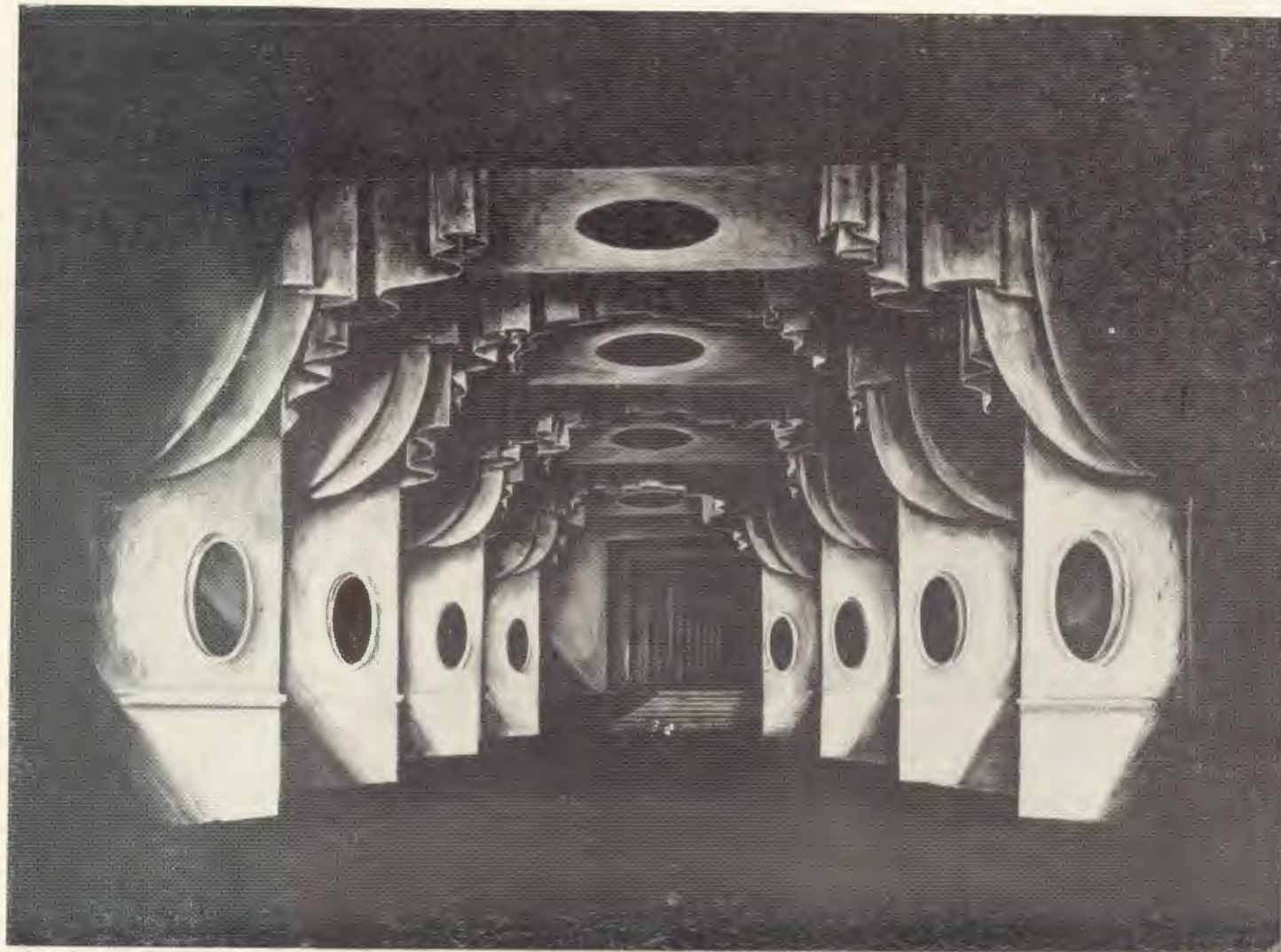
LUCJA KOSSAKOWSKA 27. F. Schiller, Wallenstein

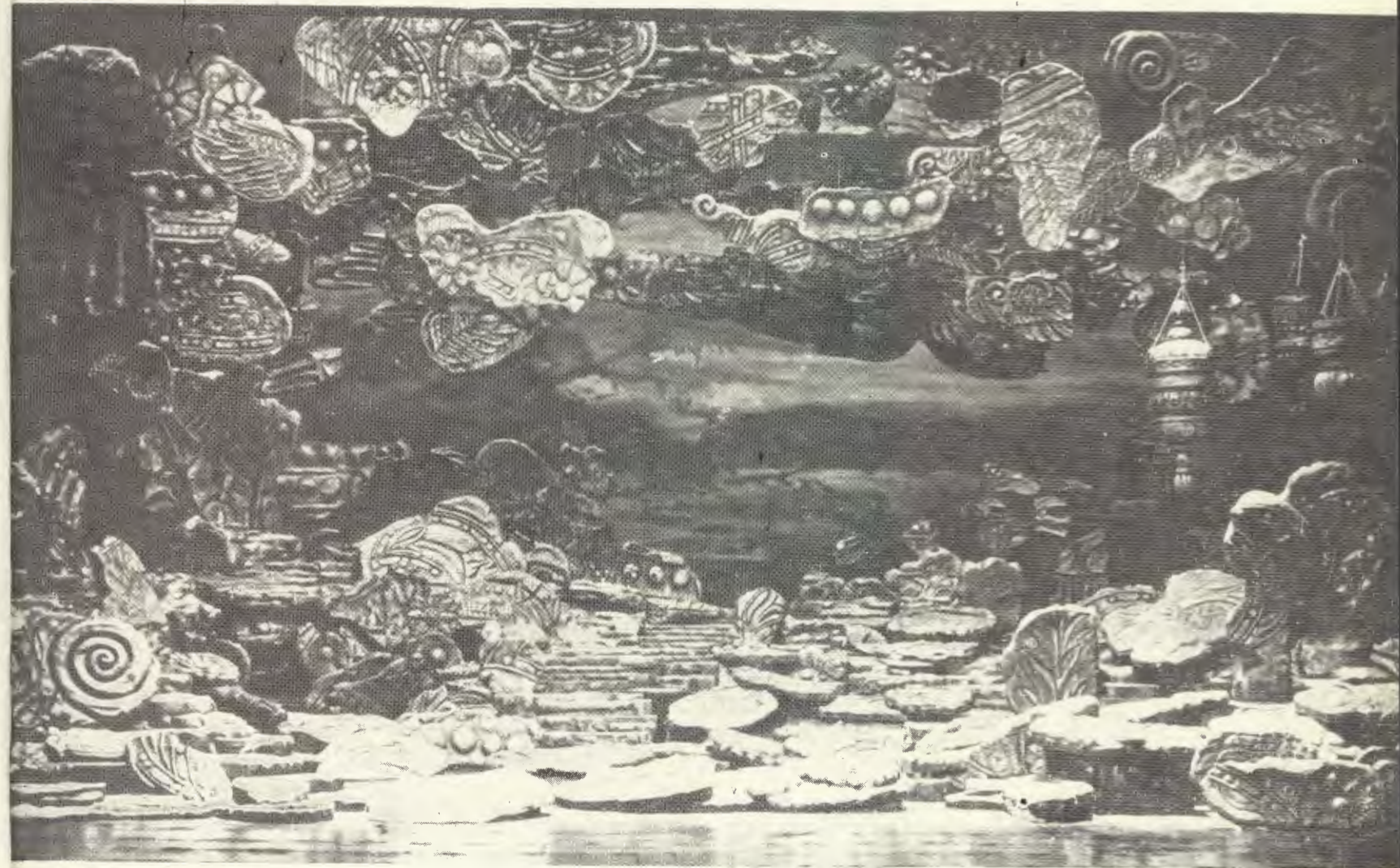
IRENA LORENTOWICZ 29. A. Bliss, Szach-mat

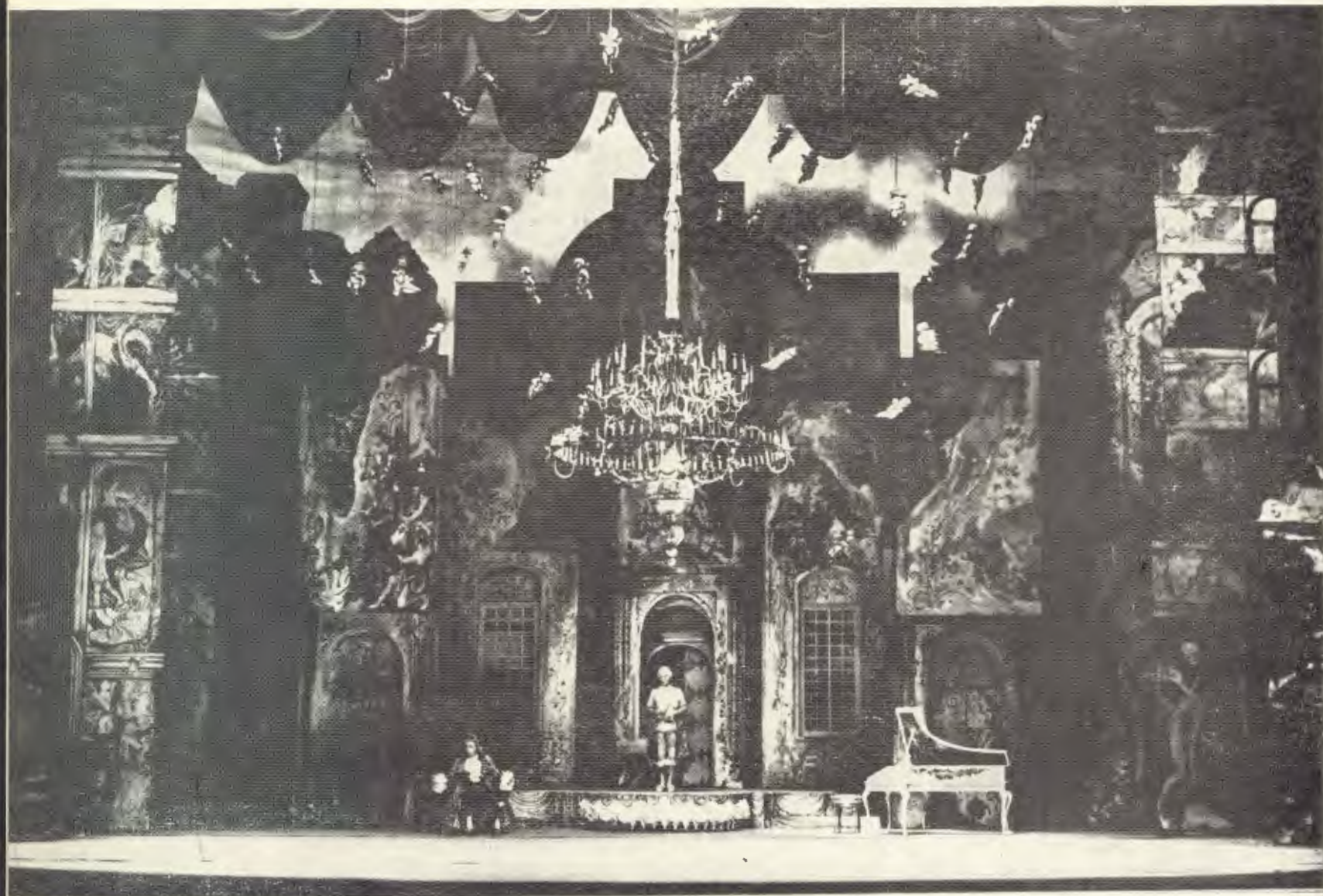
JERZY ŁAWACZ 32. E. Scribe, Szklanka wody

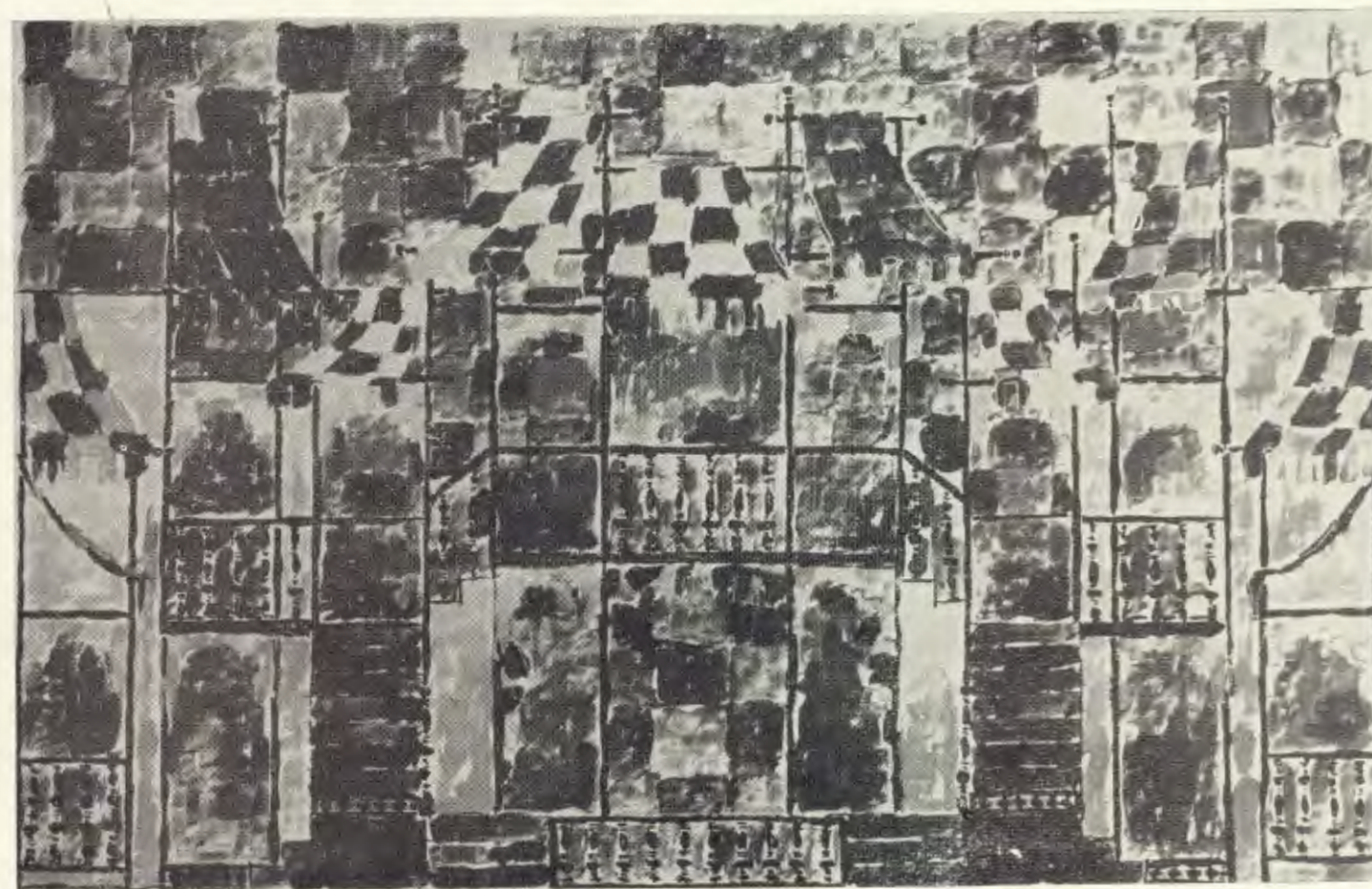
ANDRZEJ MAJEWSKI 33. R. Strauss, Elektra

KRZYSZTOF PANKIEWICZ 37. G. Rossini, Cyrulik sewilski

ZOFIA PIETRUSIŃSKA 37c. Molier, Chory z urojenia

TERESA PONIŃSKA 38. H. Krendlesberger, Zadanie

TERESA ROSZKOWSKA 40. S. Moniuszko, Hrabina

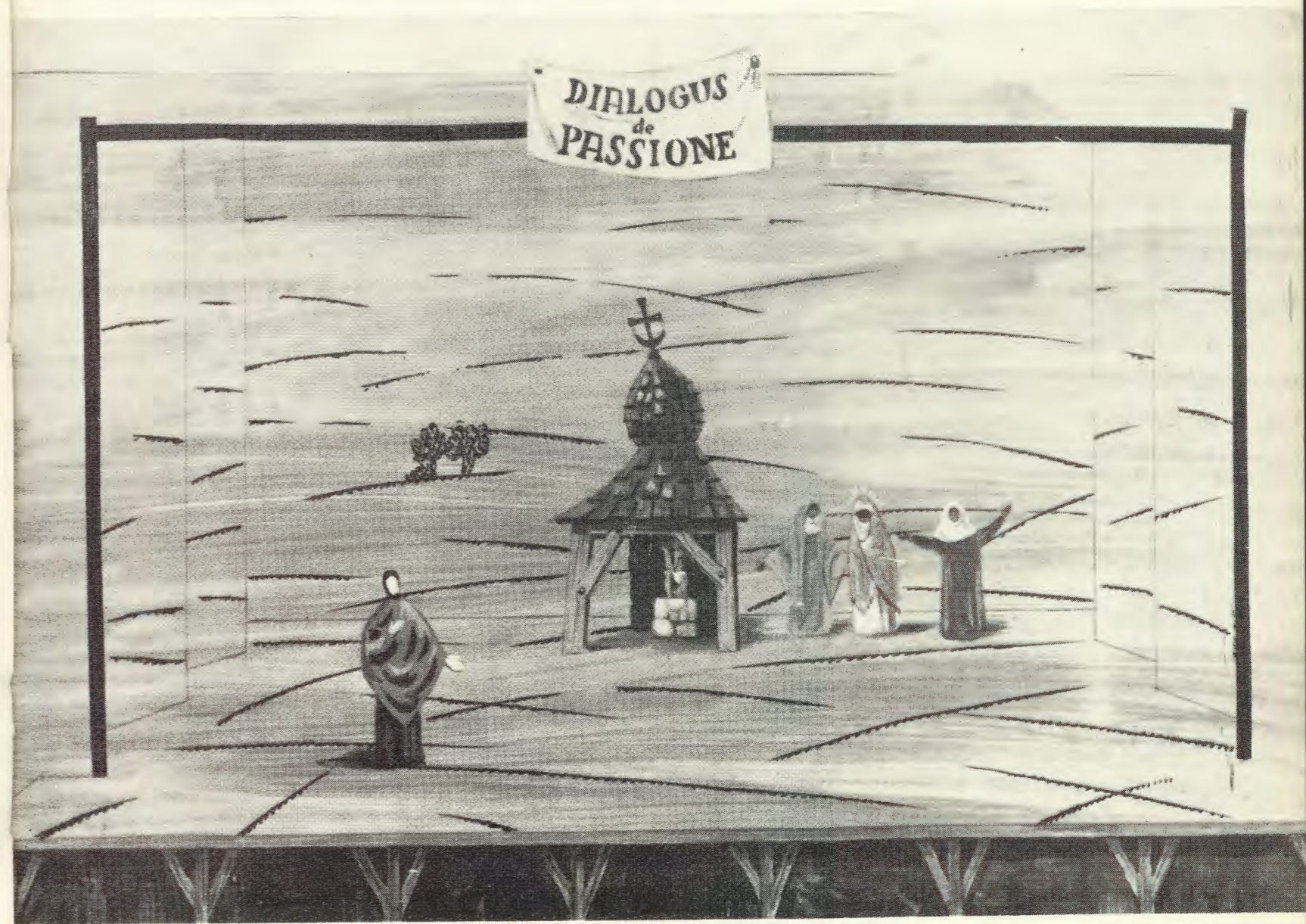

ANDRZEJ SADOWSKI 44. G. C. Menotti, Konsul

WOJCIECH SIECIŃSKI 47. A. Kreczmar, Hyde-Park

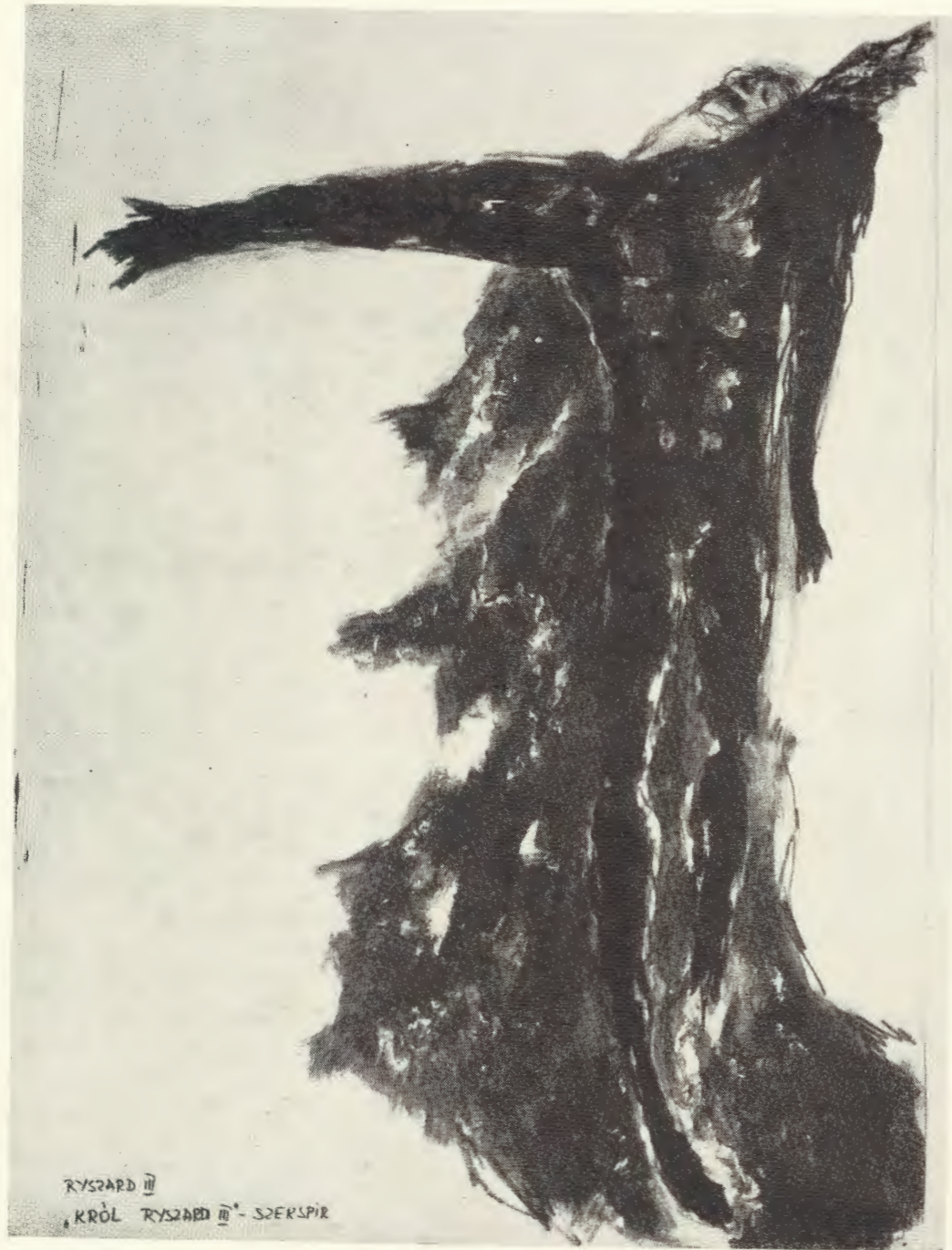

JÓZEF SZAJNA 53. S. I. Witkiewicz, J. Szajna, Witkacy

BARBARA SZYDELSKA 54. H. Ch. Andersen, Mała Syrena

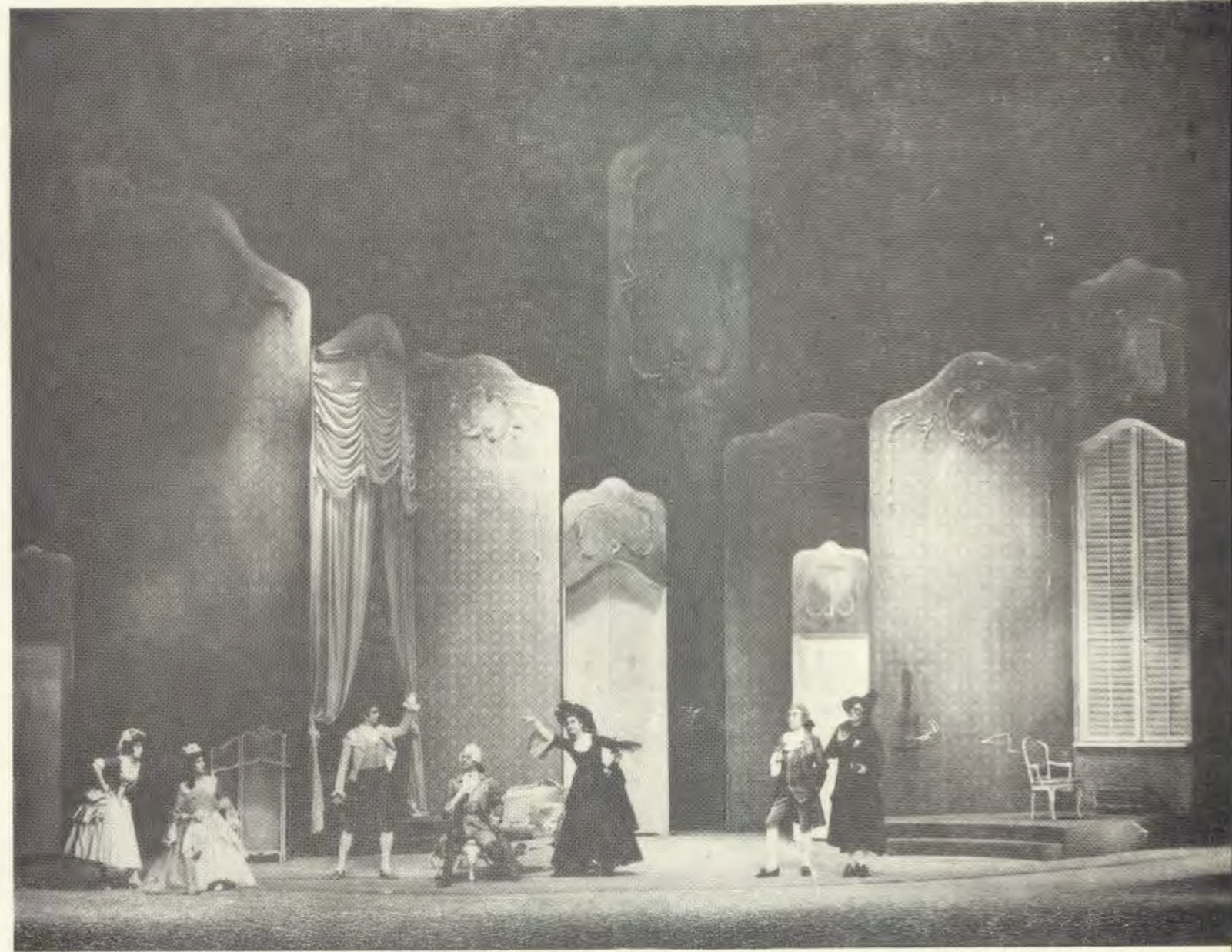

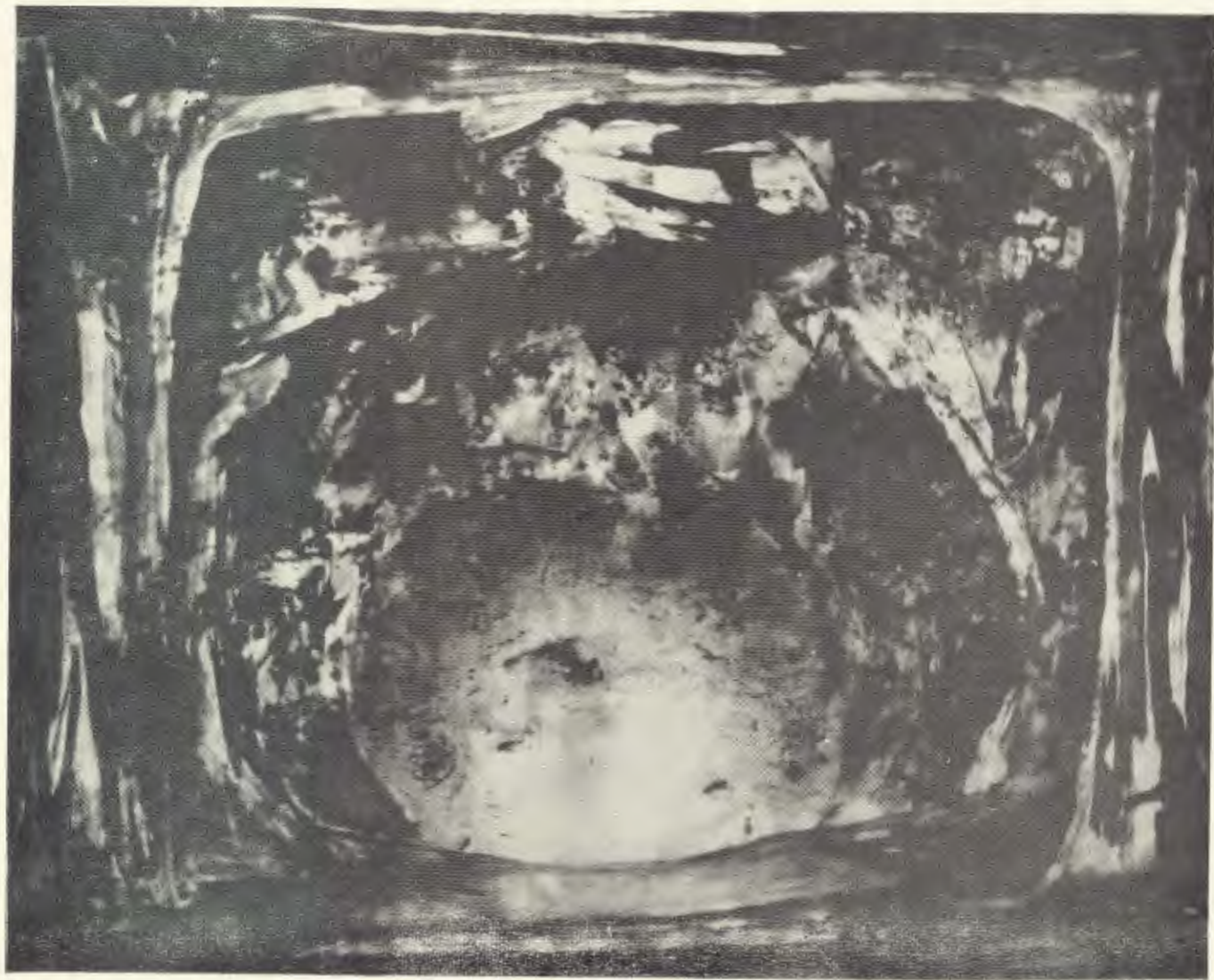
RYSZARD III
KRÓL RYSZARD III - SZEKSPIR

ZOHA WIERCHOWICZ
55, W, Szekspir, Ryszard III

ANIELA WOJCIECHOWSKA 57. W. A. Mozart, Wesele Figara

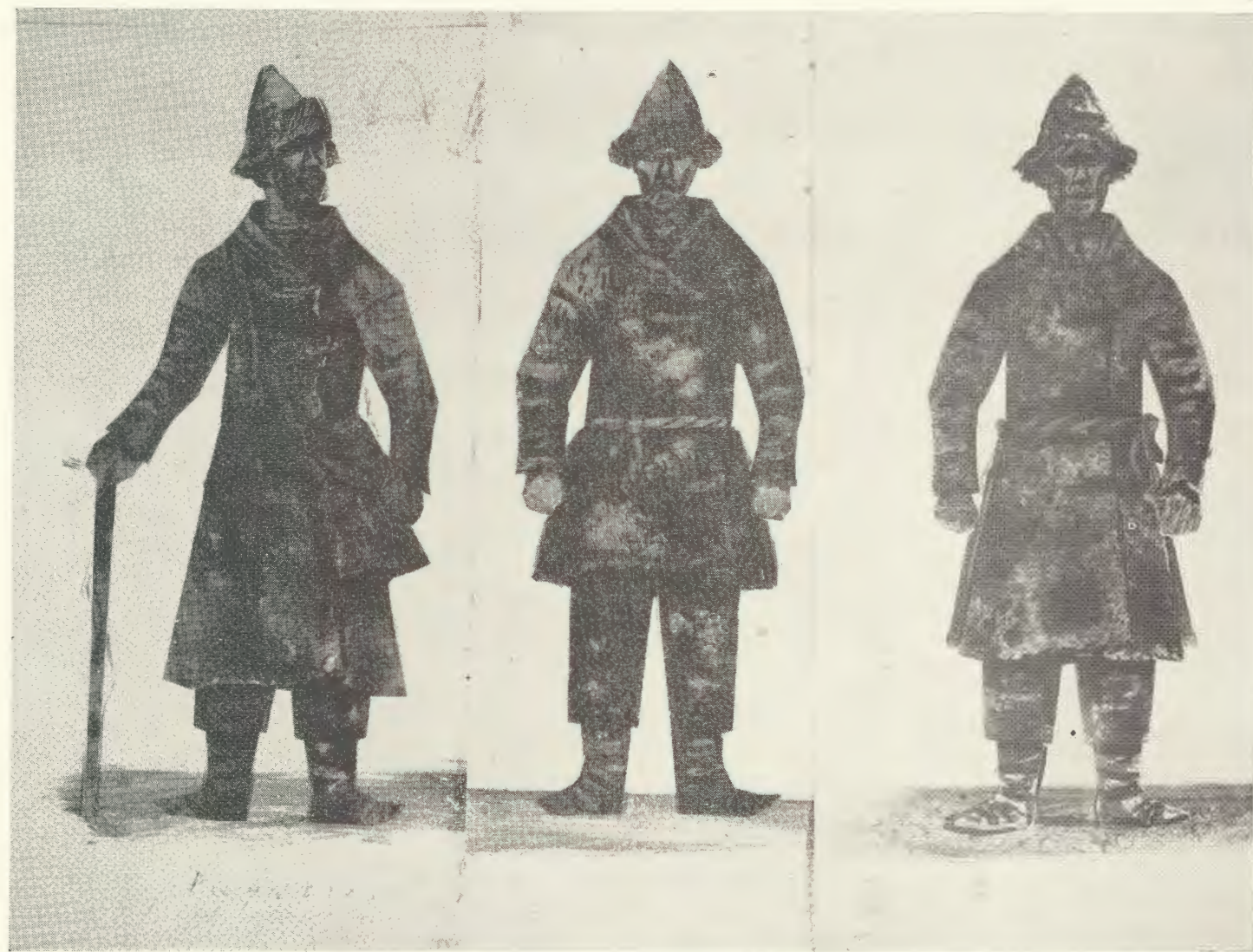
IWONA ZABOROWSKA 58. W. Szekspir, Król Lir

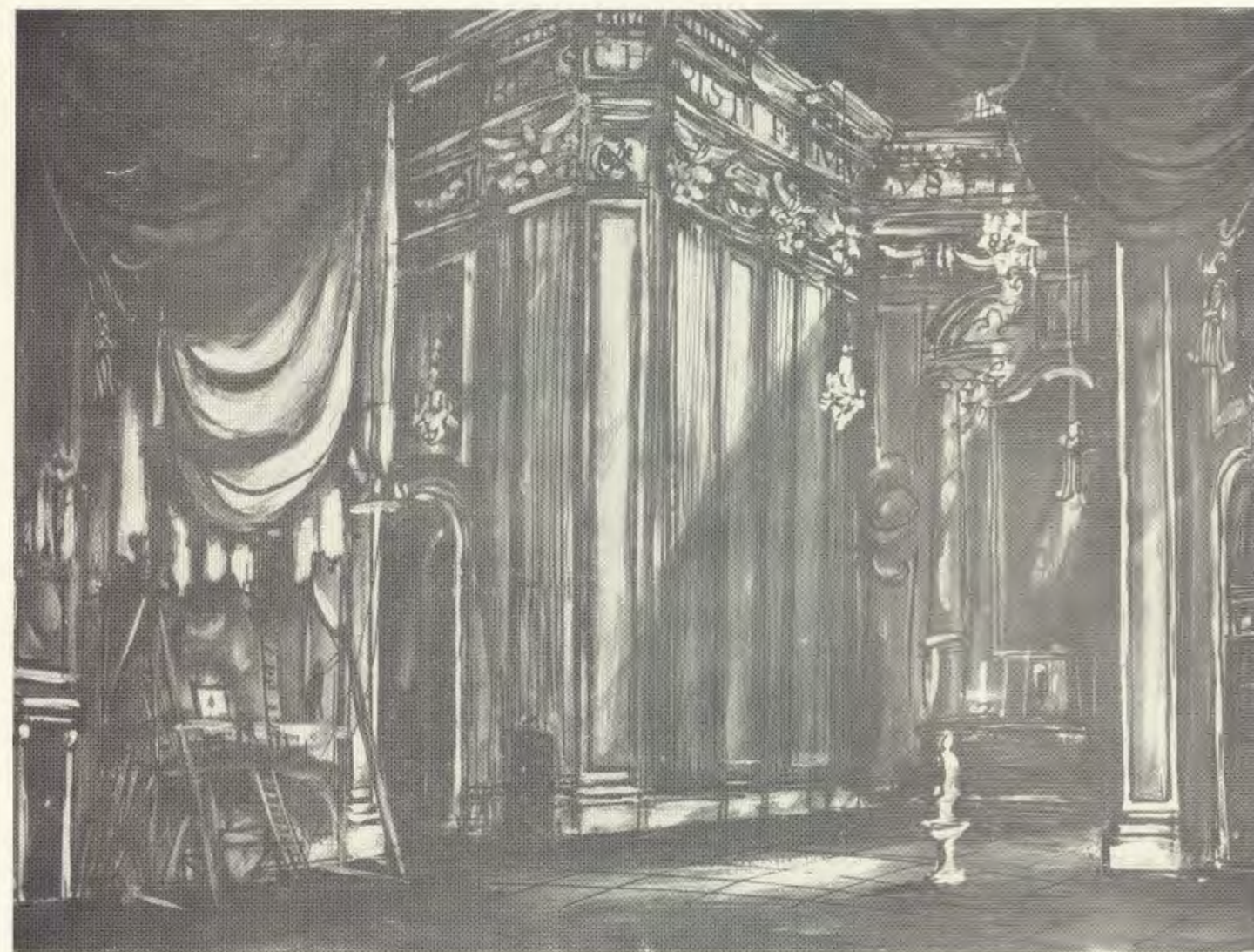
WOJCIECH ZIELEZIŃSKI 61. A. Fredro, Rewolwer

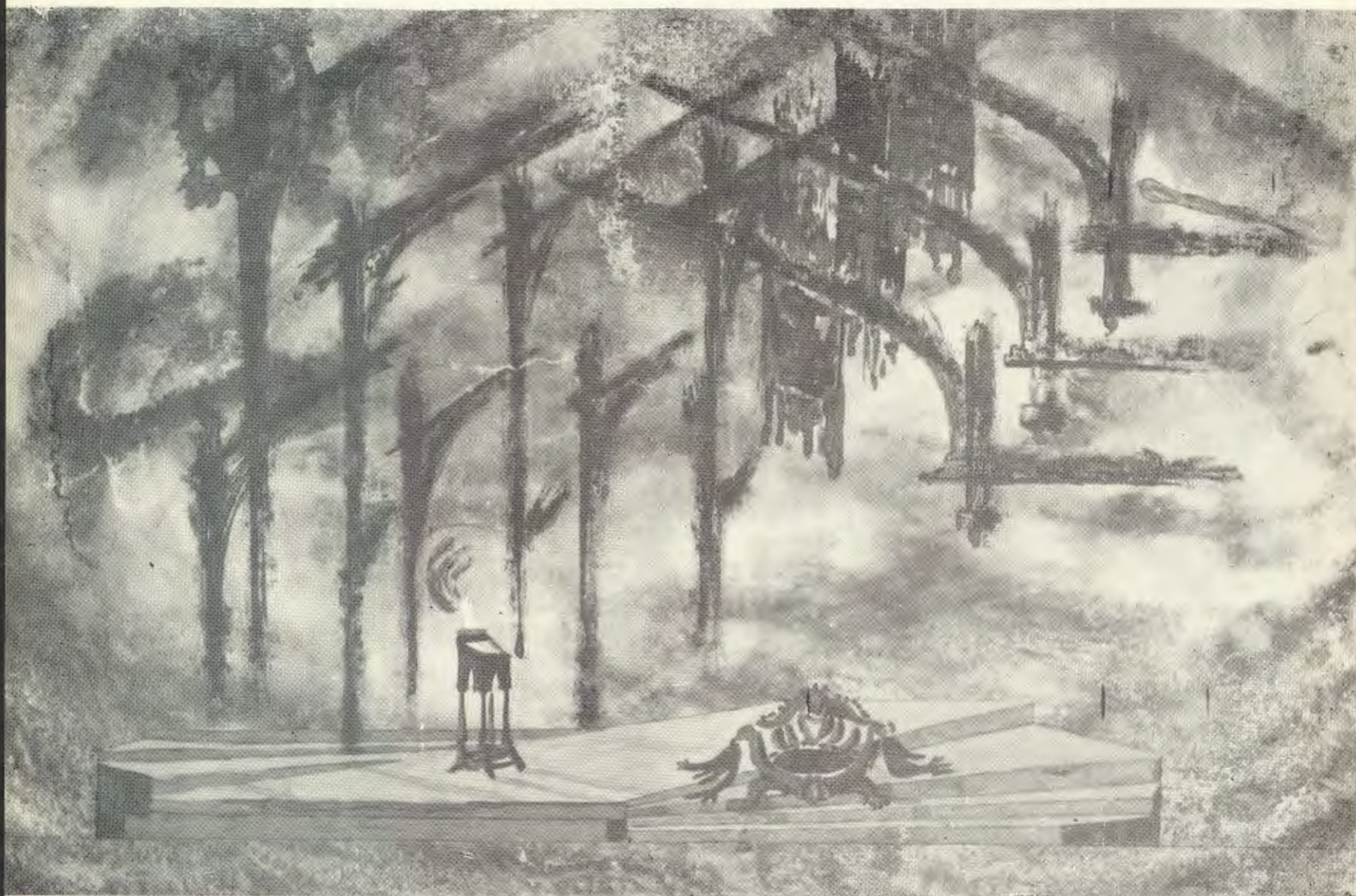
WŁADYSŁAW DASZEWSKI 62. S. Jesienin, Pugaczow

ANDRZEJ CYBULSKI 65. G. Puccini, Tosca

JANUSZ ADAM KRASSOWSKI 69. F. Schiller, Zbójcy

UCZESTNICY 4 FESTIWALU SZTUK PIĘKNYCH

T	Magdalena Abakanowicz	M	Edmund Burke
C	Jadwiga Adamczewska-Miklaszewska	S	Irena Burke
M	Jan Aniserowicz	S	Adam Łukasz Burnat
M	Maria Anto	T	Zofia Butrymowicz
S	Otto Axer	M	Michał Bylina
T	Weronika Banasik Kostrzewa	G	Joanna Casselius-Rótkowska
T	Jolanta Banaszkiwicz	M	Halina Centkiewicz-Michalska
M	Jacek Baszkowski	M	Krystyna Cękańska
S	Stanisław Bąkowski	G	Stanisław Czesław Chludziński
M	Jan Betley	T	Maria Teresa Chojnacka
G	Andrzej Beuermann	RZ	Jerzy Chojnacki
M	Halina Bielińska	M	Czesław Pius Ciapało
G	Krystyna Bieniek	T	Teresa Cichowicz-Porada
RZ	Barbara Bieniulis-Strynkiewiczowa	M	Tomasz Konstanty Ciecierski
M	Andrzej Bieńkowski	S	Andrzej Cybulski
T	Maria Bierzyńska	T	Krystyna Czarnocka
M	Danuta Binder-Panasiuk	RZ	Wiktoria Czechowska-Antoniewska
M	Piotr Bogusławski	C	Zofia Czerwosz
G	Antoni Boratyński	M	Jerzy Ćwiertnia
C	Henryk Borys	G	Stefan Damski
C	Domicella Bożekowska	S	Władysław Daszewski
M	Stefania Brandt	M	Włodzimierz Dawidowicz
M	Izabella Braniewska	G	Stanisław K. Dawski
G	Michał Braniewski	RZ, C	Teodora Dąbrowska
M	Tomasz Bronowski	G	Barbara Dega-Komitowska
M	Urszula Brzozowska-Strzałecka	RZ	Zofia Demkowska
RZ	Marek Brzozowski	M	Zofia Dębowska-Tarasin
C	Regina Bułatowicz-Ziemia	M	Janina Dobrzyńska

G Ryszard Dudzicki
T Tadeusz Dudziński
G Maria Duszek
M, G Edward Dwurnik
G Teresa Dwurnik
M Halina Eysymont
M Janusz Eysymont
T Barbara Falkowska
M, G Antoni Fałat
S Jerzy Feldman
G Wanda Ficowska
T Maria Filipowicz
G Wojciech Freudenreich
RZ Wiktor Gajda
G Bolesław Gasiński
M Jan Geppert
T Kazimiera Gidaszewska
M, G Grażyna Gierałtowska-Kucz
M, G Ryszard Gieryszewski
G Magdalena Gomulicka-Damska
M, G Jerzy Grabowski
RZ Franciszek Habdas
T Joanna Hasior
C Gabriela Hoffman-Słezewska
G Bimali Horska-Zborowska
RZ Wiktoria Iljin
S Olga Imbierowicz
M Wojciech Antoni Iwańczak
M Aleksandra Jachtoma
G Teresa Jakubowska
S Liliana Jankowska
S Maria Teresa Jankowska
T Maria Janowska
RZ Anna Jarnuszkiewicz
RZ Krystyn Jarnuszkiewicz
T Irmina Jasek-Flanczewska
M Barbara Jonscher

T Hanna Jung
RZ Anna Jung-Wojciechowska
RZ Mieczysław Kałużny
RZ, C Anna Kamieńska-Łapińska
C Alfons Karny
RZ, C Andrzej Kasten
G Danuta Kern
S Adam Kilian
G Danuta Kołwzan-Nowicka
M Andrzej Konwerski
S Jan Kosiński
M Wojciech Kosowski
S Łucja Kossakowska
C Julia Kotarbińska
M Henryk Kozakiewicz
M Tadeusz Kozłowski
M Aleksander Kozyrski
M Lucyna Krakowska
S Janusz Adam Krassowski
RZ, C Jerzy Krawczuk
G Janina Królikowska
M Wiesław Kruczkowski
RZ Jan Kucz
RZ Marian Kurjata
M Jerzy Kwiatkowski
M Paweł Lasik
T Alina Lefeld
G Jan Leśniak
RZ Kazimierz Lipiński
M Jan Lis
S Irena Lorentowicz
M Hanna Lutyk
RZ Edward Łagowski
T Maria Łaszkiwicz
S Jerzy Ławacz
M Krystyna Łoboda
RZ Tadeusz Łodziana

M, T Józef Łukomski
G Maria Łuszczkiewicz-Jastrzębska (Maria Jas)
M Ludwik Maciąg
G Zygmunt Magner
S Andrzej Majewski
G Mieczysław Majewski
M Danuta Makowska
RZ Zbigniew Maleszewski
RZ Maria Maliszewska
M Eugeniusz Małkowski (Geno)
M Piotr Franciszek Marczewski
RZ Józef Markiewicz
RZ Tadeusz Markiewicz
M Eugeniusz Markowski
G Jerzy Mazuś
RZ Ewelina Michalska
T Krystyna Mieszkowska-Dalecka
G Maciej Milewski
T Stefania Milwicz
C Janina Mirecka
M Andrzej Mizak
M Józef Młynarski
G Maciej Modzelewski
RZ Irena Molin-Sowa
M Antoni Moniuszko
G Zofia Mróz
RZ Józef Murgrabia
RZ Wiesław Müldner-Nieckowski
RZ Adam Myjak
RZ Irena Nadachowska
M, RZ Alojzy Teofil Nawrat
C Leszek Nowosielski
G Emilia Nożko-Paprocka
C Hanna Oknińska-Wiśniewska
RZ Ewa Olszewska-Borys
M Barbara Olszyńska

T Jolanta Owidzka
M Grzegorz Pabel
G Józef Pakulski
M Teresa Panasiuk
S Krzysztof Pankiewicz
G Bogdana Papazowa
RZ Janusz Pastwa
M Tomasz Penciak
M Piotr Perepiłyś
S Zofia Pietrusińska
RZ Katarzyna Piskorska
M, T Monika Piwowarska
RZ Edward Piwowarski
RZ Zofia Pociłowska
G Czesław Podgórski
T Barbara Podkańska
C Marta Podoska-Koch
M Bogumił Podstolski
T Krystyna Policzkowska
S Teresa Ponińska
G Stanisław Porada
RZ Adam Procki
M, G Janusz Przybylski
C Barbara Pszczółkowska-Kasten
RZ Walentyna Pszeniczna-Chałaczkiwicz
T Hanna Puławska
M Julian Raczko
G Stefan Rassalski
M Janusz Rogowski
RZ Elżbieta Rolke-Misztal
RZ Grażyna Roman
S Teresa Roszkowska
M Eugenia Różańska
G Tomasz Rudnicki
T Agnieszka Ruszczczyńska-Szafrąska
M Jan Rylke
RZ Kazimierz Ryszka

S Andrzej Sadowski
M Olga Samarska
M, G Marek Sapetto
G Maria Schwartz-Schier
M Lidia Serafin
S Wojciech Sieciński
RZ Tadeusz Sieklucki
M Jacek Sienicki
RZ Stanisław Sikora
T Anna Skórko
RZ Mirosław Smorczewski
G Irena Snarska
S Izabella Sojecka
G Aleksander Sołtan
RZ Metody Sowa
C Grażyna Staszko
M Irena Stawińska
M Jan Stebnowski
RZ Ludmiła Stehnowa
T Ewa Stephan
G Marian Stępień
RZ Ryszard Stryjecki
S Zenobiusz Strzelecki
M Piotr Szadujkis
S Józef Szajna
M Wiesław Szamborski
RZ Maciej Szańkowski
RZ Leon Szatzsznajder
M Stanisław Szczepański
G Anna Szemborowicz
M Piotr Szubartowicz
M Ireneusz Szubert
M Bogusław Szwacz
M, T Adela Szwaja
S Barbara Szydelska
T Teresa Szymaniak
RZ Antoni Ślęzak

G Ewa Śliwińska
RZ, T Zofia Tchorek
RZ Henryk Tomoń
RZ Władysław Trojan
RZ Olgierd Truszyński
G Aleksander Turek
M Helena Tworkowska-Cegieta
C Stanisław Tworzydło
T Anna Urbanowicz-Krowacka
M Maria Uśpieńska
G Ewa Waławska
M Helena Walicka
T Tadeusz Walter
M Jerzy Wardęcki
S Zofia Wierchowicz
G Teresa Wierusz
M Irena Wilczyńska
M Bronisława Wilimowska
C Magdalena Winiarska-Gotowska
G Władysław Winiecki
S Aniela Wojciechowska
RZ Ryszard Wojciechowski
T Krystyna Wojtyna-Drouet
RZ Zofia Wolska-Łodziana
M Wanda Wójcik
S Iwona Zaborowska
M Ryszard Leszek Zakrzewski
M Włodzimierz Jan Zakrzewski
RZ Barbara Zbrożyna
RZ Gustaw Zemła
S Wojciech Zieleziński
M Jerzy Zieliński
RZ Irena Żelechowska
M Stanisław Żółtowski
S Jerzy Gorazdowski
S Barbara Jankowska

MEDAL NAGRODOWY 4 FESTIWALU SZTUK PIĘKNYCH

autor: STANISŁAW ŚLONINA

awers

rewers

Projektanci ekspozycji
w gmachu „Zachęty„: STANISŁAW KAIM
w Domu Artysty Plastyka: ANDRZEJ ZABOROWSKI
w Galerii Rzeźby ZPAP: HALINA JASTRZĘBOWSKA
w Teatrze Dramatycznym: IZABELLA KONARZEWSKA
Projekt plakatu,
zaproszenia, dyplomu
i opracowanie
graficzne katalogu: TADEUSZ PIETRZYK
Redakcja techniczna: HENRYK MALKO (CBWA)

Zdjęcia:
Janusz Bąkowski, Andrzej Bogucki, Erazm Ciołek,
Kazimierz Czapiński, Stefan Deptuszewski, Edward Hart-
wig, Marek Holzman, Adam Idziński, Franciszek Kara-
siewicz, Tadeusz Kaźmierski, Czesław Kuchta, J. Sergo
Kuruliszwili, ... Lebecki, Kazimierz Lipski, Zdzisław
Mozer, Franciszek Myszowski, Henryk Rosiak, Leonard
Sempoliński, Maria Wituska, Witalis Wolny, Teresa
Żółtowska, Pracownia Fotograficzna CBWA — Wiesława
Bąblewska-Rolke

